

TILINPÄÄTÖS 2017

Haminan
kaupunginvaltuusto 12.6.2018

SISÄLLYS

TOIMINTAKERTOMUS	3
Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	3
Kaupunginjohtajan katsaus	3
Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	4
Luottamushenkilöorganisaatio 1.6.	8
Yleinen taloudellinen kehitys.....	9
Haminan kaupungin toiminnan ja talouden kehitys.....	9
Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa.....	10
Haminan kaupungin henkilöstö.....	10
Ympäristöasiat	11
Muut asiat.....	11
Arvio tulevasta kehityksestä.....	11
Merkittävimmät riskit.....	11
Tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen.....	13
Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä	13
Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	14
Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut.....	15
Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	16
Tase ja sen tunnusluvut	17
Kokonaistulot ja -menot	18
Hamina konsernin toiminta ja talous	19
Hamina konserniin kuuluvat yhteisöt.....	19
Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	25
Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	25
Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	26
Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	28
Keskeiset liitetiedot	32
Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	32
Tilikauden tuloksen käsittely	32
TALOUSARVION JA TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	33
Yleistä	33
Talousarvio	33
Tavoitteet.....	33
Keskeiset kehittämishankkeet	42
Käyttötalouden toteutuminen	45
Konsernipalveluiden palvelualue.....	45
Hyvinvointipalveluiden palvelualue.....	50
Kaupunkikehityksen palvelualue	76

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutuminen	90
Verotulojen erittely	91
Valtionosuuksien erittely.....	91
Investointien toteutuminen	92
Rahoitusosan toteutuminen	99
TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	103
Tuloslaskelma	103
Rahoituslaskelma	104
Tase.....	105
Konsernituloslaskelma	107
Konsernin rahoituslaskelma	108
Konsernitase.....	109
TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	111
Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot	111
Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	112
Tuloslaskelman liitetiedot	113
Taseen liitetiedot.....	117
Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	117
Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	121
Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	123
Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot	127
HAMINAN VESI -LIKELAITOKSEN ERIYTETTY TILINPÄÄTÖS	129
Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut	132
Liikelaitoksen talousarvion toteutumisvertailu	135
Liikelaitoksen liitetiedot.....	138
Vesihuoltolain edellyttämät lisätiedot	142
LIKELAITOKSEN VAIKUTUS KAUPUNGIN TALOUTEEN	145
TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT	148
TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET	151
TILINTARKASTAJIEN TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ.....	151
LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA	152

TOIMINTAKERTOMUS

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Kaupunginjohtajan katsaus

Vuosi 2017 oli taloudellisesti hyvä ja tilinpäätös osoittaa ylijäämää noin 5,7 miljoonaa euroa. Suuri osa tuloksesta on kertaluonteisia, eli ei kertaannu tulevina vuosina, mutta tärkeä osa tulosta oli myös talousarvion pitävyys ja toisaalta ennakoitua suuremmat verotulot. Kiitos hyvästä tuloksesta kuuluu kaupungin henkilöstölle ja päättäjille. Mikäli kaupungin ylijäämä on myös tulevina vuosina samaa tasoa, niin pääsemme lyhentämään suurta velkataakkaamme.

Vuosi 2017 oli juhluvuosi, itsenäinen Suomi täytti 100 vuotta. Haminassa juhluvuoden tapahtumia oli runsaasti eri puolilla kaupunkia, mistä kiitos kuuluu lukuisalle joukolle tapahtumien järjestäjiä. Juhluvuoden vieton aloitimme Linnoituksen päiväkodin vihkiäisille ja päätimme Suomen suurimpaan ilotulitukseen.

Viime vuosien kestoaihe sote koki kertomusvuonna monia käänteitä, mm. suunniteltu aloitusvuosi 2019 siirtyi vuodelle eteenpäin. Tämä puolestaan käynnisti Kymenlaakson oman sote-kuntayhtymän valmistelutyön. Tällä tarkoitetaan, että kuntayhtymän puitteissa aloitetaan koko maakuntaa kattavat sote-palvelut vuoden 2019 alusta lukien, välivaiheena valtakunnalliseen sote- ja maakuntauudistukseen. Tätä kirjoittaessani ei vielä tiedetä, onnistuuko kuntayhtymän perustaminen, ainakin se on haasteellista.

Valtuustokausi vaihtui kesäkuun alussa 2017. Erityisen kiitoksen väistyvä valtuusto ansaitsee hyvästä talouden hoidosta. Vaativissa olosuhteissa kaupungin talous säilyi naapurikaupunkeja vakaampana, eikä uudelle valtuustolle jäänyt katettavia alijäämiä.

Uudella valtuustokaudella siirryttiin valiokuntamalliin. Lautakunnat korvattiin valiokunnilla, joiden jäsenet ja varajäsenet ovat valtuutettuja tai varavaltuutettuja. Muutoksella halutaan korostaa vaaleilla valitun valtuuston roolia ja merkitystä.

Kaupungin asukasluku jatkoi alenemista, mikä onkin suurin haasteemme. Laskua viime vuonna oli ennakotiedon mukaan 143 henkilöä. Lasku pääasiallisesti muodostui syntyvyyttä suuremmasta kuolleisuudesta. Väkimäärän laskulla on monia negatiivisia seurauksia, mm. kunnallisverotuoton laskeminen.

Viime vuonna kasvava kansantalous lisäsi kaupungin yhteisöverotuottoja (+ 0,9 M€), minkä ansiosta kokonaisverotuotot kuitenkin hiveneren lisääntyivät. Työttömyys on lähtenyt laskuun, työttömyysprosentti oli vuoden lopussa 13,4, vajaan prosentin alhaisempi kuin edellisellä vuonna.

Kaupunkikonsernin tulos oli 6,5 M€ ylijäämäinen. Haminan Energia Oy pystyi tasapainottamaan talouttaan niin, että vuoden 2017 tuloksesta se tulee jakamaan miljoona euroa osinkoa omistajalleen kaupungille. Haminan Asunnot Oy:n suuriin haaste on asuntojen vajaakäyttö (12 %). Tilanteen odotetaan paranevan vuoden 2018 aikana. HaminaKotka Satama Oy:n liikenne oli vajaan 10 %:n kasvussa. Myönteinen kehitys on jatkunut myös alkuvuodesta 2018. Kiinteistö Oy Haminan Hailikarin (entinen Winwindin halli) tiloja on saatu lisää vuokrattua ja näin myös yhtiön talous on vakaantumassa.

Kuntakenttä on kovassa murroksessa. Sote-palvelujen siirtyminen pois kuntien vastuulta, digitalisaation koveneva vauhti ja mm. kuntalaisten muuttuvat odotukset edellyttävät muutoskykyä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi joulukuussa kaupungille uuden strategian, jossa kaupungin arvoiksi hyväksyttiin asukas- ja yrityslähtöisyys, tulevaisuuslähtöisyys ja rohkeus. Kaupungin visioksi 2030 valtuusto hyväksyi

”Ympyräkaupunki Hamina on satama hyvälle elämälle sekä viihtyisälle ja ekologiselle asumiselle. Hamina on asukkaiden ja yritysten arvostama, loistavista yhteyksistä sekä kohtaamisista tunnettu maailmanluokan pikkukaupunki.”

Lämmin kiitos yhteistyökumppaneillemme, luottamushenkilöille ja koko konsernin henkilöstölle vuodesta 2017.

Hannu Muhonen
kaupunginjohtaja

Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Valtuustokausi vaihtui 1.6.2017

Kaupunginvaltuusto 31.5.2017 asti

Puheenjohtaja	Tulokas Kalervo	KESK
I varapuheenjohtaja	Virtanen Ville	SDP
II varapuheenjohtaja	Talsi Timo-Jussi	KOK
Jäsenet	Ahtola Aarni	VIHR
	Andrejev Katja	VIHR
	Erkkilä Titta	SDP
	Harjumaaskola Jarkko	SDP
	Hauhia Ritva	KESK
	Heikkilä Katja	KOK
	Honkanen Hannah	KESK
	Hytönen Riitta	SDP
	Hämäläinen Pentti	SDP
	Inkeroinen Elina	KOK
	Joffel Nina	PS
	Järvinen Hannu	PS
	Kasari Jorma	VAS
	Kerkelä Harri	PS
	Koskiaho Vesa	KESK
	Koskinen Jaakko	KESK
	Kurvi Anne	SDP
	Lepistö Tapio	KOK
	Liinamaa Tommi	KOK
	Muurman Peter	PS
	Niemi Milko	KOK
	Nyholm Janne	PS
	Pakkanen Antti	KESK
	Parjanen Pirkko	KD
	Peltonen Nina	SDP
	Porkka Matti	SDP
	Pousi Ritva-Leena	KESK
	Pärssinen Santtu	KOK
	Rautamaa Eeva	KOK
	Reinikka Jari	PS
	Riiheläinen Seppo	KESK
	Rinne Onni	KOK
	Rissanen Jarmo	SDP
	Rokka Tapio	KOK
	Ruokonen Markku	KD
	Sakki Timo	SDP
	Suikkanen Jaana	KOK
	Suutari Simo	KESK
	Vapalahti Sanna	KOK
	Yläjääsäski Jouko	KESK

Kaupunginvaltuusto 1.6.2017 alkaen

Puheenjohtaja	Inkeroinen Elina	KOK
I varapuheenjohtaja	Peltonen Nina	SDP
II varapuheenjohtaja	Tulokas Kalervo	KESK
Jäsenet	Ahtola Aarni	VIHR
	Airaksinen Jouni	SDP
	Andrejev Katja	VIHR
	Erkkilä Titta	SDP
	Harjumaaskola Jarkko	SDP
	Hartikainen Veli-Matti	KOK
	Hauhia Ritva	KESK
	Heijari Kalle	PS, sit.
	Heikkilä Juha	SDP
	Honkanen Hannah	KESK
	Hytönen Riitta	SDP
	Hämäläinen Pentti	SDP
	Kasari Jorma	SDP, sit.
	Kerkelä Harri	PS
	Kiuru Ismo	KESK
	Kormu Jouni	SDP
	Koskiaho Vesa	KESK
	Koskinen Jaakko	KESK
	Kuukka Vesa	PS
	Muurman Peter	PS
	Niemi Milko	KOK
	Nyholm Janne	PS
	Pakkanen Antti	KESK
	Parjanen Pirkko	KD
	Pasi Tero	KOK
	Porkka Markku	SDP
	Pousi Ritva-Leena	KESK
	Rautamaa Eeva	KOK
	Reinikka Jari	PS
	Rinne Ari	PS
	Ruokonen Markku	KD
	Räsänen-Risu Katja	VIHR, sit.
	Sakki Timo	SDP
	Suikkanen Jaana	KOK
	Tuomisalo Tomi	KOK, sit.
	Vahtovuo Eerika	VIHR, sit.
	Vapalahti Sanna	KOK
	Viitala Nora	VIHR, sit.
	Virtanen Vili-Valtteri	SDP
	Vuoksiala Tuija	KOK

Poliittisten voimasuhteiden muutos:

puolue	paikkamäärä 31.5.2017	paikkamäärä 1.6.2017 alkaen	muutos edellisestä val- tuustokaudesta
KESK	10	8	-2
KOK	12	9	-3
KD	2	2	0
PS	6	7	1
SDP	10	12	2
VIHR	2	5	3
VAS	1	0	-1
	43	43	0

Kaupunginhallitus 31.5.2017

Puheenjohtaja	Inkeroinen Elina	KOK
I varapuheenjohtaja	Erkkilä Titta	SDP
II varapuheenjohtaja	Koskinen Jaakko	KESK
Jäsenet	Andrejev Katja	VIHR
	Hämäläinen Pentti	SDP
	Muurman Peter	PS
	Pousi Ritva-Leena	KESK
	Rautamaa Eeva	KOK
	Rinne Onni	KOK

Kaupunginhallitus 1.6.2017

Puheenjohtaja	Erkkilä Titta	SDP
I varapuheenjohtaja	Koskiaho Vesa	KESK
II varapuheenjohtaja	Niemi Milko	KOK
Jäsenet	Andrejev Katja	VIHR
	Hämäläinen Pentti	SDP
	Kerkelä Harri	PS
	Muurman Peter	PS
	Pousi Ritva-Leena	KESK
	Rautamaa Eeva	KOK

Luottamushenkilöorganisaatio uudistui kesäkuun alusta, jolloin siirryttiin valiokuntamalliin keskusvaali-lautakuntaa ja tarkastuslautakuntaa lukuun ottamatta. Henkilöstöjaosto lakkautettiin.

Kaupunginhallituksen alaisuuteen perustettiin uutena jaostona konserni- ja elinvoimajaosto.

Palvelualueiden lautakunnat 31.5.2017 asti:

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta
Lasten ja nuorten palveluiden lautakunta
Sosiaali- ja terveyslautakunta
Kaupunkikehityslautakunta
Rakennuslautakunta
Ympäristölautakunta

Palvelualueiden valiokunnat 1.6.2017 alkaen

Hyvinvoinnin edistämisen valiokunta (ent. hyvinvoinnin edistämisen ltk ja sosiaali- ja terveys ltk)

Kaupunkikehitysvaliokunta (ent. kaupunkikehityslautakunta)

Lasten ja nuorten palveluiden valiokunta (ent. lasten ja nuortenpalveluiden ltk)

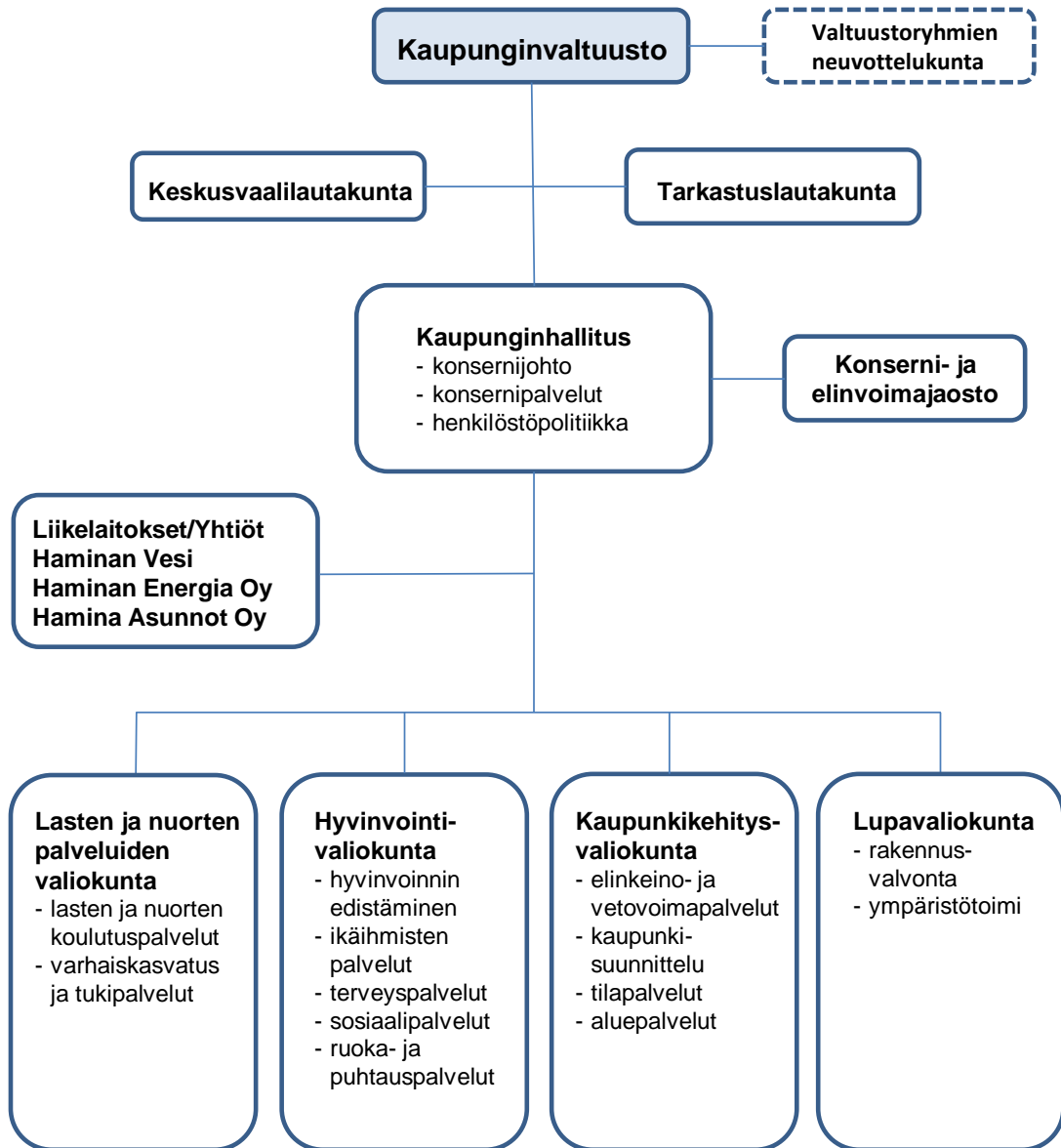
Lupavaliokunta (ent. rakennuslautakunta ja ympäristölautakunta)

Operatiivinen hallinto

Kaupungin operatiivinen organisaatio muodostuu konsernipalveluiden, hyvinvointipalveluiden ja kaupunkikehityksen palvelualueista sekä vesiliikelaitoksesta. Palvelualueet on jaettu tulosalueiksi, joille on muodostettu

yksi tai useampia tulosyksiköitä. Palvelualueille muodostettujen tulosalueiden palveluista vastaa yksi tai useampi valiokunta. Tilivelvolliset on esitetty kunkin määrärahan kohdalla.

Luottamushenkilöorganisaatio 1.6.

Yleinen taloudellinen kehitys

Vuonna 2017 Suomen BKT:n ennustetaan kasvavan 3,1 %. Yksityisen kulutuksen kasvu jatkuu työllisyyden kohenemisen tukemana, asuntorakentamisen suhdan-
netilanteessa ei näy vielä rauhoittumista ja tuotannollisia investointeja on tehty runsaasti. Viennin nopeaan toipumiseen on vaikuttanut ennen kaikkea maailman-
kaupan kasvu ja myönteinen talouskehitys useimmissa Suomen tärkeimmistä vientimaista.

Työttömyysaste ei alentunut alkuvuonna juuri lainkaan, mutta kääntyi syksyllä jälleen laskuun. Työllisyys on parantunut selvästi talouskasvun kiihtyessä, vaikka työn tuottavuus on kohentunut huomattavasti. Inflaatio jäi alhaiseksi, vaikka se kiihtyi loppuvuotta kohden energian hintojen vetämänä.

Suotuisa suhdanne kohentaa julkista taloutta. Nousu-
suhdanne lisää verotuloja, mikä vahvistaa sekä valtion-
taloutta että kuntataloutta. Nousukausi ei kuitenkaan poista julkisen talouden rakenteellista epätasapainoa. Nopeasta talouskasvusta huolimatta julkisen talouden tulot eivät riitä kattamaan menoja.

Kuntasektorin menot laskivat keskimäärin 1,0 prosenttiyksikköä muun muassa kilpailukykysovimukseen liittyvien toimien, perustoimeentulotehtävien siirrosta Kelalle ja kuntien omien sopeuttamistoimien johdosta.

Kuntien verotulot 2017 kasvoivat koko maan tasolla yhteensä 2,0 prosenttia. Samanaikaisesti kuntien valti-
onosuudet laskivat 3,0 prosenttia. Heikkoa kehitystä

Haminan kaupungin toiminnan ja talouden kehitys

Haminan asukasluku väheni 143 asukkaalla. Vuoden lopussa asukasluku oli 20 493.

Työttömiä työnhakijoita oli viime vuonna keskimäärin 1230, kun edellisellä vuonna heitä oli lähes sata enemmän. Työttömyysaste oli 13,4. Työttömyysaste parani edellisestä vuodesta 0,8 % -yksikköä. Joulukuun lopussa yli vuoden työttömänä oli 388 henkilöä. Määrä oli vuodessa vähentynyt 30 henkilöllä. Myös nuorten työttömien määrä oli pienentynyt vuoden takaisesta, sillä vuoden lopussa alle 25-vuotiaista oli työttömänä 153 (215).

Uusia yrityksiä perustettiin 64, kun vuonna 2016 yrityksiä perustettiin 55. Yritysten nettolisäys kasvoi edellisvuodesta ollen 19 yritystä (10). Suurin osa uusista yrityksistä toimii palvelualalla. Cursorin kautta yrityksiä perustettiin 22 ja asiakaskontakteja oli 1 252.

Global Bluen tilaston mukaan Haminan tax free -kaupan myynti oli 3,1 miljoonaa euroa. Myynti kasvoi edellisvuodesta 46 %.

selittää muun muassa valtionosuusleikkaukset sekä indeksikorotusten jäädyttäminen.

Vuonna 2017 kaikkiaan 60 kuntaa arvioi tuloksen jäävän negatiiviseksi, kun edellisellä vuonna se oli lähes kolmasosalla (111) kunnista. Negatiivisen vuosikateen kuntia oli edelleen muutama. Vuosikate asukasta kohden kasvoi yli 100 euroa asukasta kohti ollen 585 euroa.

Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta kasvoi prosenttiyksikön verran. Kuntien osalta kasvu oli edellisvuotta hitaampaa, kun taas suurista sairaalainvestoinneista johtuen kuntayhtymien lainakanta kasvoi merkittävästi. Asukasta kohden kuntien lainat olivat 2 921 euroa, kun edellisellä vuonna vastaava lainamäärä oli 2 939 euroa.

Kuntatalouden rahoituksellista tasapainoa kuvaava toiminnan ja investoinnin rahavirta nousi plussalle. Tämä merkitsee sitä, että kuntatalouden rahoitusasema on ensimmäistä kertaa pitkään aikaan tasapainossa. Muutoksen taustalla on kuntien tiukka taloudenpito, harakitut investoinnit sekä koko julkisen sektorin yhteinen tasapainottamispolitiikka.

Tilinpäätösarviot osoittavat kuntatalouden vahvistuvan, mutta tulokset eivät kuitenkaan täyttäneet ennakko-odotuksia.

HaminaKotka sataman liikennemäärä oli 14,7 miljoonaa tonnia. Se kasvoi 1,3 miljoonaa tonnia eli 9,5 % edellisestä vuodesta.

Hamina LNG Oy:n valmistelema LNG-terminaali-hankkeen rakennustyöt käynnistyivät loppuvuodesta. Terminaali rakennetaan HaminaKotka Satama Oy:n Haminan öljy- ja kaasusatamaan.

Seudun liikenneyhteyksiä parannetaan aina vuoteen 2018 saakka, jolloin Hamina-Vaalimaa välinen moottoritie valmistuu.

Asuntorakentaminen oli vaisua. Vuoden aikana luovutettiin vain neljä asuntotonttia, joista kaksi on palveluasuntojen tonttia. Tervasaarelta varattiin tontti yksityistä päiväkotia varten.

Kaupungin tulos oli 5,7 miljoonaa euroa, mikä on paras sitten vuoden 2003 jälkeen. Poikkeuksellisen hyvätulos sisältää kertaluontoisia eriä runsaan 3,0 miljoonan euron edestä.

Myös konsernitilinpäätöksen tulos muodostui ylijäämäiseksi. Tulos kasvoi edellisestä vuodesta kolmella miljoonalla eurolla, ollen 6,5 miljoonaa euroa.

Kaupungin henkilöstöorganisaatiota uudistettiin vuonna 2015. Uudistukselle asetettu 50 htv:n vähennystavoite saavutettiin vuoden 2017 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana. Vakituisten henkilöstön määrä väheni vuoden aikana 19 henkilötyövuodella. Henkilöstömenot pienenevät yli 3 miljoonaa euroa (5,1 %). Merkittävä tekijä oli Kiky-sopimus. Bruttopalkat laskivat 1,5 miljoonaa euroa ja eläkemenot 1,1 miljoonaa euroa.

Toimintakate vahvistui lähes 5,0 miljoonaa euroa (4,5 %) ja verorahoituksen (verotulot ja valtionosuudet) kasvu oli runsaat 0,6 miljoonaa euroa (0,5 %). Erityisen hyvin kasvoivat yhteisöverot, sillä niitä kertyi 0,9 miljoonaa euroa edellisvuotta enemmän.

Vuosikatetta kertyi 15,8 miljoonaa euroa, mikä oli 4,6 miljoonaa euroa edellisvuotta ja 5,5 miljoonaa euroa

Olellaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Vuoden 2017 valtionosuuksiin vaikuttivat aikaisemmin sovittujen valtionosuusleikkausten lisäksi kilpailukyky-sopimuksen ja eläkeuudistuksen rahoitus sekä perustoimeentulotuen maksatuksen ja rahoituksen siirto Kelalle.

Joka toinen vuosi toteutettava Tattoo -tapahtuma kasvattaa toimintatuottoja ja toimintamenoja tapahtumavuonna noin miljoonalla eurolla. Vuonna 2017 tapahtumaa ei järjestetty.

Kertomusvuonna laadittiin maankäyttösopimus, jonka ensimmäinen maksuerä kasvatti maksutuottoja poikkeuksellisen paljon.

Haminan kaupungin henkilöstö

Henkilöstön kokonaismäärä nousi edellisestä vuodesta, sillä kaupungin palveluksessa oli tilikauden päättyessä 1401 henkilöä (1392 vuonna 2016), joista vakinaisia 1073 (1092), määräaikaisia 303 (216) ja työllisyysvaroin palkattuja 25 (34) henkilöä. Vakinaista henkilöstöä oli 19 henkilöä vähemmän kuin vastaavana aikana vuonna 2016.

alkuperäistä talousarviota enemmän. Vuosikate asukasta kohti oli 770 euroa, mikä oli lähes 200 euroa/asukas maan keskiarvoa korkeampi.

Kaupungin nettoinvestoinnit olivat 8,7 milj. euroa ja vesiliikelaitos mukaan lukien 10,2 miljoonaa euroa.

Vuosikate riitti kaupungin investointien rahoittamiseen. Investoinnit kohdistettiin peruspalveluihin ja elinvoimaa vahvistaviin toimenpiteisiin. Vuosikate/poistot olivat 157 %. Asukaskohtainen lainamäärä oli 4 196 euroa/asukas, mikä oli 232 euroa/asukas edellisvuotta korkeampi. Pitkäaikaisten lainojen kokonaislainamäärä laski 0,2 miljoonalla eurolla 79,1 miljoonaan euroon. Sen sijaan konsernitilivelka kasvoi lähes 4,4 miljoonaa euroa, mikä nostattaa asukaskohtaista lainamäärää.

Kaupungin taseen loppusumma oli 207 miljoonaa euroa. Omavaraisuusaste vahvistui edellisvuodesta prosenttiyksikön verran ollen 46,9 % ja suhteellinen velkaantuneisuus laski 73,2 %:iin. Taseen ylijäämä on 6,1 miljoonaa euroa. Taseen tunnusluvut osoittavat, että talouden sopeuttamistoimia tulee edelleenkin jatkaa.

Alakaupungin lähes 12 miljoonan euron rakennushanke käynnistyi. Hanke valmistuu vuoden 2018 loppulla.

Laboratoriotoiminnot siirtyivät vuoden alusta HUS Labille. Muutoksella oli vaikutusta sekä toimintatuottoihin että toimintakuluihin.

Rahoitustuotot laskivat poikkeuksellisesti 1,1 miljoonaan euroon, sillä Haminan Energia Oy:n tulos vuodelta 2016 ei mahdollistanut osingon maksua.

Tilinpäätökseen sisältyy Carean varauksen purkamisen (1,6 miljoonaa euroa) lisäksi ympäristövastuuvaraus Oolannin puiston maaperän puhdistukseen (80 000 euroa) sekä Sibeliuskatu 36:n kiinteistön alakirjaus (180 000 euroa).

Sairaudesta johtuvia poissaoloja kertyi koko henkilöstön osalta keskimäärin 15,9 päivää/henkilö. Edelliseen vuoteen verrattuna sairauspoissaolot vähenivät 3 päivää/henkilö.

Henkilöstöön liittyviä tarkempia tietoja tarkastellaan erillisessä henkilöstökertomuksessa.

Ympäristöasiat

Vuonna 2017 Haminan kaupunki liittyi hiilineutraaliutta tavoittelevien Hinku-kuntien verkostoon. Sen myötä ilmasto- ja energiatyöryhmää laajennettiin kumppanuusorganisaatioiden edustajilla. Kaupungin strategiaan otettiin mukaan Ekologinen Hamina -ta-voite.

Ilmastotavoitteiden edistämiseksi on asennettu aurinkopaneeleja. Katuvalaistusta ja ulkoilureitistön valaistusta on uusittu energiatehokkaammaksi. Hamina on edelleen mukana kuntien energiatehokkuussopimuksessa.

Paperin käyttöä on vähennetty ottamalla käyttöön sähköinen laskuarkisto ja sähköinen kokouskäytäntö kaikilla toimielimillä. Paperitulosteita vähentää myös sähköinen päivähoitohakemus sekä rakennusvalvonnan lupapiste.fi -järjestelmä.

Muut asiat

Henkilöstöä on ohjeistettu edustamisesta sekä vieraanvaraisuudesta, lahjoista ja eduista. Eettiset pelisäännöt ovat kaupungin strategiassa ”uudistuva ja

Arvio tulevasta kehityksestä

Sote- ja maakuntauudistuksella on merkittävä vaikutus kaupungin talouteen. Pitemmällä tähtäimellä uudistus helpottaa kaupungin menopaineita, mutta lyhyellä tähtäimellä uudistus lisää kustannuksia. Uudistus rahoitetaan verotuloja ja valtionosuuksia leikkaamalla. Viimeisimmän painelaskelman mukaan Haminan kaupunki pystyy kuitenkin järjestämään palvelut nykyisillä veroprosenteilla. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että kaupungin talouden tasapainottamistoimia edelleen jatketaan uudistamalla rakenteita kysynnän muutosten mukaisesti sekä sosiaali- ja terveystalouden menokehitystä hillitään vuosina 2018 ja 2019.

Merkittävimmät riskit

Taloudelliset riskit

Kaupungin talous on saatu tasapainoon ja taloudellinen kantokyky on samalla vahvistunut. Kaupungin kilpailukyky vahvistamiseksi tulee talouden sopeuttamistoimenpiteitä kuitenkin edelleen jatkaa muuttamalla palvelurakenteita kysynnän muutosten mukaisesti.

Aluehallintouudistuksen tarkkoja kuntavaikutuksia ei vielä tiedetä. Alustavat laskelmat osoittavat, että käytötalous puolittuu, mutta taseet jäävät lähes ennalleen.

Lähiruuan sekä luomu- ja kasvisruoan tarjontaa on lisätty kouluissa. Hävikkiruuan myynti käynnistettiin.

Uusia kaava-alueita ei ole avattu, vaan on uudistettu ja tiivistetty vanhoja tai osin toteutumatta olevia asemakaava-alueita.

Kaupungin sisääntuloteiden peruskorjauksessa ja katusaneerauksissa on otettu huomioon jalankulkijat ja kevyt liikenne. Henkilökuntaa ja asukkaita kannustettiin Kilometrikisa-hankkeessa pyöräilemään. Joukkoliikenteen käyttöä on edistetty Valtti -matkakorteilla. Kaupungin työntekijöillä on mahdollisuus etätööhön.

Tervasaaren puistoalueen osalta tehtiin ympäristöva-
raus pilaantuneiden maiden poistamiseksi.

vuorovaikutteinen johtaminen” -tavoitteen mittarina. Pelisääntöjen valmistelu on käynnistynyt.

Suunnitelmavuosia pitempi investointiohjelma osoittaa, että investointitaso pysyy edelleen korkeana. Kaupungin velkamäärä on nyt korkea, joten investoinnit tulisi pystyä rahoittamaan lainamäärää kasvattamatta.

Sote-uudistuksessa toimitilat ja kiinteistöt jäävät kaupungin omistukseen. Maakunta sitoutuu vuokraamaan tilat muutaman vuoden siirtymäajaksi. Sote-integraation syntyessä ja palveluprosessien kehittyessä kaikkia nykyisiä tiloja tuskin tarvitaan. Tyhjiksi jäätyään tilat tulisi alaskirjata, ellei kiinteistön jalostamisessa onnistuta.

Kasvupaineiltaan suurimpien ja ennakoitavuudeltaan vaikeimpien sote-kustannusten siirtyminen maakunnan vastuulle lisää parhaimmillaan talouden hallintaa. Samalla kuitenkin tulopohjan puolittuminen ja suhteellisen velkaantuneisuuden kasvu lisäävät merkittävästi riskejä. Talouden saattaminen vakaalle pohjalle ennen muutosta on tulevaisuuden kunnan selviytymisen kannalta ensiarvoisen tärkeää.

Rahoitusriskit

Maksuvalmiusriskiä hallitaan maksuvalmius-suunnitelulla. Lyhytaikaiseen rahoitukseen kaupungilla on käytössään konsernitilien luottolimiitit sekä kuntatodistusohjelma.

Kaupungilla on lainasalkun jälleenrahoituslainojen sekä uusien investointilainojen johdosta jälleenrahoitusriski, jota hallitaan hajauttamalla laina-aikoja sekä suojaamalla lainasalkku markkinatilanteen mukaan.

Korkoriskeihin suojaudutaan laina-analyysin ja strategiakartoituksen tavoitteiden mukaisesti. Kaupunki suojautuu korkoriskiltä säätelemällä kiinteä- ja vaihtuvakorkoisten lainojen suhdetta salkussa. Lainasalkkua suojataan koronvaihtosopimuksilla muuttamalla vaihtuvaa korkoa kiinteäksi koroksi. Vuoden lopussa suojausaste oli 57 %.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskit liittyvät mm. henkilöihin kohdistuviin riskeihin, omaisuusvahinkoihin, keskeytyksiin, vastuisiin sekä ympäristövahinkoihin ja onnettomuuksiin.

Henkilöriskit

Erittäin merkittävä yksittäinen ongelma on kaupungin toimitilojen huono sisäilma ja kunto. Lukuisia väliaikaisjärjestelyjä tilojen suhteen on jouduttu tekemään.

Työturvallisuusriskejä ehkäistiin työpaikkojen sekä työsuojeluhenkilöstön kiinteällä yhteistoiminnalla. Työturvallisuuteen liittyviä riskejä kartoitettiin laajasti. Tätä varten oli käytössä sähköinen riskienkartoitusohjelma. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstölle sekä asiakaspalvelussa olevalle henkilöstölle on järjestetty turvallisuuskoulutusta.

Kaupungin henkilöstön eläköityminen on suurta. Toisaalta myös henkilökunnan määrää pyritään taloudellista syistä samalla vähentämään. Sote- ja maakuntauudistus pakottaa arvioimaan myös uudelleen hallinnon ja tukipalvelujen laajuuden. Riskinä on osaamisen tur-

Omaisuusriskit

Kaupungin rakennetun omaisuuden arvon säilyttäminen on yhä niukentuvien määrärahojen vuoksi hyvin haasteellista, joten rakennusten korjausvelan määrä kasvaa nopeasti. Lisäksi vesihuoltojohtojen, katujen ja muun infran korjausvelka on merkittävä ja se kasvaa saneerausten myöhentämisten takia myös vuosittain. Riskinä tässä kehityksessä on se, että omaisuuden arvo laskee, korjaustarpeet kasaantuvat ja päivittäinen toi-

Suurimmat luottoriskit kohdistuvat lähinnä kaupungin myöntämiin takauksiin ja antolainasaamisiin, joista merkittävä osa ovat omilta tytäryhtiöiltä tai osakkuusyhteisöiltä. Nämä harjoittavat liiketoimintaa ja ovat alttiina normaaleille markkinatalouden riskeille.

Haminan kaupunki omistaa yhdessä Cursorin ja Lemminkäinen Oy:n kanssa Kiinteistö Oy Hailikarin. Kaupunki on taannut kiinteistöyhtiön 15,4 miljoonan euron lainat. Lisäksi yhtiölle on myönnetty 470 000 euron laina kymmeneksi vuodeksi. Kiinteistöyhtiön tiloista on vajaa puolet vuokrattu. Kiinteistöyhtiö pystyy suoriutumaan velvoitteistaan, mikäli halli on kokonaan vuokrattu.

Näihin riskeihin on varauduttu vahinko- ja vastuuvakuutuksin. Vapaaehtoisten vahinkovakuutusten ja lakisääteisen tapaturmavakuutuksen osalta kaupungin sopimuskumppani on Pohjola.

vaaminen. Tiedossa oleviin muutoksiin on reagoitu tehostamalla osaamisen johtamista sekä henkilöstösuunnittelua.

Maakuntauudistukseen valmistautuminen näkyy jo rekrytoinneissa. Ongelmia on esiintynyt muun muassa terveystaluuksissa sijaisten lisäksi myös vakituisten henkilöstön palkkaamisessa. Kaupungin työnantajakuva on kirkastettu henkilöstöpoliittisia periaatteita päivittämällä. Myös uudella toiminnanohjauksella pyritään kaupungin vetovoimaa työnantajana lisäämään.

Henkilöstömäärän vähentyessä palvelujen turvaaminen kaikissa olosuhteissa saattaa vaarantua. Tämän johdosta on käynnistetty kaupungin palveluprosessien kuvaaminen IMS-järjestelmään. Myös tiimimallia on viety eteenpäin tästä syystä.

minta- ja palvelukyky heikkenee. Korjaustarpeet syntyvät ennakoimattomasti ja aiheuttavat paljon ylimääräisiä kustannuksia.

Viime vuosina on kaupungin kiinteistöissä todettu entistä enemmän sisäilmaongelmia. Niistä saattaa seurata vakavia henkilöön kohdistuvia vaikutuksia, mutta myös suuria kustannuksia. Havaittuihin ongelmiin on puututtu ja tehty korjaavia toimenpiteitä. Lisäksi tilojen

käyttöä tehostamalla on voitu luopua tuottamattomista ja toimintaan soveltumattomista kiinteistöistä.

Kunnan oma toiminta ja tilatarve pienenevät merkittävästi maakuntahallinnon käynnistyessä. Maakunnat vuokraavat sote-kiinteistöt 3+1 vuodeksi. Epävarmuus

vuokrasopimusten jatkumisesta tämän jälkeen aiheuttaa kunnille merkittävän riskin, koska ko. kiinteistöjen myyminen, vuokraaminen tai jalostaminen toiseen käyttöön on haasteellista kysynnän puuttuessa. Tuleva muutos otetaan huomioon investointiohjelmassa, tilajärjestelyissä ja korjausten toteuttamisessa.

Tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen

Kaupunginhallitus on hyväksynyt kaupungin uuden toiminnanohjauksen ja toimintaorganisaation tulevaksi voimaan vähitellen vuoden 2019 alusta lukien.

Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan perusteet. Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävä ja luotettava ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista on annettu ohjausta ja neuvontaa talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa. Lisäksi riskienhallinnasta järjestettiin esimiehille koulutustilaisuus. Riskikartoitusten laatiminen on edelleen sattumanvaraista. Riskienhallinnan osaamista vahvistetaan vuonna 2019, jolloin on suunnitelmassa toteuttaa koko organisaatiota koskeva riskikartoitus.

Konsernipalveluissa seurattiin toimielinten päätösten lainmukaisuutta. Käytännössä kaikkiin vaativiin päätöksentekotilanteisiin liittyi etukäteisneuvontaa, jossa tavoitteena on päätöksen oikeellisuuden turvaaminen. Hallintosäännöt ja toimintasäännöt päivitettiin. Viranhaltijapäätökset saatetaan toimielimille tiedoksi mahdollisen otto-oikeuden käyttämistä varten.

Tavoitteiden toteutumista ja toiminnan tuloksellisuutta sekä kaupunkistrategian toteutumista seurattiin osavuosikatsauksien yhteydessä, jotka vietiin myös valtuuston käsiteltäväksi. Kuntalain mukaan valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa arvioi myös tarkastuslautakunta antamassaan arviointikertomuksessa.

Talouden seurannan välineenä oli web-raportointi, jossa on päiväkohtainen tieto. Kokonaistilanteesta raportointiin toimielimille kuukausittain. Talousarvion poikkeamisista raportointiin sekä tarvittavat määrärahamuutokset tehtiin vähintään osavuosikatsauksissa, joita annettiin valtuustolle viime vuonna kaksi. Lisäksi

vuoden 2017 talousarviomuutokset käsiteltiin joulukuun kaupunginvaltuustossa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimenpidesuunnitelman toteutumisesta raportoitiin toisen osavuosikatsauksen yhteydessä.

Taloutta ja toimintaa arvioitiin säännöllisesti myös johtoryhmissä ja työpaikkapalaverissa.

Palveluiden hinnoittelun ajantasaisuutta seurattiin sekä taksojen ja maksujen ajantasaisuus tarkistettiin.

Tiliointejä tarkastettiin laskujen hyväksymisen yhteydessä. Kassojen tarkistusohjeet päivitettiin. Kassojen tarkistukset tehtiin ennalta ilmoittamatta.

Riskienhallinnan viitekehys ja sen seurannan työnjako on määritelty kaupunginvaltuuston hyväksymissä perusteissa. Talousarvion tavoitteiden toteutumista arvioidaan myös nyt riskienhallinnan näkökulmasta. Vakuutusurva, vahinkotapaukset sekä vakuuttamisen ongelmakohdat kartoitettiin. Rakennushankkeissa on otettu kiinteistövakuutuksen riskilisävuakuutus. Vakuutusasioissa hyödynnettiin vakuutusmeklarin asiantuntemusta.

Palvelualueittain on laadittu kaupunginhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan selonteot.

Häiriötilanteiden aikaista toimintaa varten on nimetty johtoryhmä. Kaupungin valmiussuunnitelmaa ja toimialakohtaisia valmiussuunnitelmia päivitetään säännöllisesti.

Omaisuuksien hankinta- ja luovutusrajat on määritelty hallintosäännössä ja delegointipäätöksissä. Hankintalaista järjestettiin henkilöstölle koulutusta ja loppuvuodesta hyväksyttiin uudet hankintaperiaatteet. Hankintoja on kilpailutettu joko itse, Hankinta Taitoan

kautta tai hyödyntämällä KL-kuntahankintojen kilpailutuksia. Pienhankintoja varten otettiin käyttöön sähköinen järjestelmä.

Rakennusomaisuuden osalta toimintaa ohjaa kiinteistöstrategia, jota päivitetään parin vuoden välein. Kaupungin tilojen sisäilma-asioita seuraa sisäilmatyöryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti.

Pitkäkestoiset sopimukset on talletettu sopimuksen hallintajärjestelmään, jossa on määritelty myös sopimuksesta vastuussa olevat viranhaltijat. Sopimuksien seurannassa on apuna sähköinen sopimusarkisto, joka otettiin käyttöön keväällä. Järjestelmä on lähtökohtaisesti tarkoitettu vain sopimusten säilyttämiselle, joten harkinnassa on siirtyminen Cloudiva sopimustenhallintajärjestelmään, joka mahdollistaisi sopimuksen koko elinkaaren hallinnan (hankintapäätöksestä sopimukseen sekä sopimuksen jatkuvaan hallintaan). Sopimusjohtamisen osaaminen korostuu palvelujen ostojen li-

sääntymisen johdosta. Myös sopimustenhallintaprosessin kehittämiseen tulee jatkossa kiinnittää erityistä huomiota.

Kaupungin kehittäminen toteutetaan usein projektien muodossa ja erilaisten hankkeiden määrä on jatkuvassa kasvussa. Projektien hallinnoinnissa on kuitenkin ilmennyt jonkin verran puutteita. Asiaan on puututtu mm. talousarvion täytäntöönpano-ohjeistusta päivittämällä. Jatkossa myös projektiosaamista tulee vahvistaa.

Aktiivisen tuen mallin avulla edistetään henkilöstön työkykyä ja työssäjaksamista. Osaamisen johtamisen hallinnassa käytetään sähköistä järjestelmää, jonka avulla tehdään osaamiskartoitukset ja kehittymissuunnitelmat.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisessa ei ole havaittu virheitä tai rikkomuksia.

Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Toimintatuotot vähenivät lähes 0,8 miljoonaa euroa. Myyntituotot vähenivät miljoonalla eurolla ja sama summa vähensi myös tukia ja avustuksia, jossa toimeentulotuen maksatuksen siirto Kelalle aiheutti suurimman tulonvähennyksen 0,6 miljoonaa euroa. Käyttöomaisuuden myyntivoittoja kertyi vajaat 0,1 miljoonaa euroa.

Toimintakulut olivat yhteensä 134,9 miljoonaa euroa ja laskua edellisvuoteen oli 5,6 miljoonaa euroa (4,0 %). Henkilöstömenot laskivat 3,0 miljoonaa euroa (5,1 %). Palvelujen ostoihin käytettiin 56,3 miljoonaa euroa ja ne olivat lähes 0,7 miljoonaa euroa edellisvuotta pienemmät. Carean varauksen purkaminen vähensi palvelujen ostoja runsaalla 1,6 miljoonalla eurolla. Aineet ja tarvikkeet pysyivät edellisen vuoden tasossa, runsaassa 9,0 miljoonassa eurossa. Avustukset laskivat perustoimeentulotuen Kelasiirron johdosta 1,5 miljoonaa euroa (15, %) ollen 8,3 miljoonaa euroa. Muut toimintakulut laskivat 0,5 miljoonaa euroa (11,1 %). Myyntitappioiden vähennys oli tästä runsaat 0,4 miljoonaa euroa.

Verotulot kasvoivat edellisvuodesta yli 0,3 miljoonaa euroa (0,4 %). Kunnallisveroja kertyi 70,6, kiinteistöveroja 6,8 ja yhteisöveroja 5,2 miljoonaa euroa. Kunnallisverotuotot laskivat vuodessa 0,6 miljoonaa euroa. Yhteisöverot kasvoivat lähes 0,9 miljoonaa euroa. Kiinteistöverot olivat edellisvuoden tasolla.

Valtionosuuksia leikattiin myös vuonna 2017, mutta tästä huolimatta ne kasvoivat runsaat 0,2 miljoonaa euroa (0,7 %). Peruspalvelujen valtionosuus oli tasaus

mukaan lukien 39,3 miljoonaa euroa. Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet olivat -1,9 miljoonaa euroa.

Poistot yhteensä olivat 10 miljoonaa euroa. Kasvua edelliseen vuoteen oli 3,7 %. Poistoihin sisältyy arvonalentumisia 180 000 euron edestä.

Korot olivat edelleen poikkeuksellisen alhaisella tasolla. Korkokuluihin käytettiin 0,9 miljoonaa euroa ja se oli 0,1 miljoonaa euroa edellisvuotta vähemmän. Lainasalkun keskikorko oli vuoden lopussa 1,2 %, kun se vuotta aiemmin oli 1,3 %. Lainoista oli suojattu 57 %.

Kymenlaakson Sähkö Oy maksoi kaupungille osinkoa noin 1,0 miljoonaa euroa. Sen sijaan Haminan Energia Oy:n tulos ei mahdollistanut osinkojen maksamista. Muut rahoitustuotot laskivat edellisvuodesta 47,3 %.

Bruttoinvestoinnit olivat 11,3 miljoonaa euroa ja nettoinvestoinnit 10,2 miljoonaa euroa. Investointien tuorahoitusprosentti oli 145,3 % (111,6 %). Suurin investointikohde oli Alakaupungin yhtenäiskoulun rakentamisen aloittaminen 3,2 miljoonaa euroa. Lukion kalustukseen käytettiin 0,2, skeittipuiston rakentamiseen 0,2, ulkoilualueisiin kohdistuviin investointeihin 0,3, maanhankintaan 0,8, rakennusten peruskorjauksiin 1,3, kauppatorin huoltorakennukseen 0,6, yhdyskuntatekniikan rakentamiseen 2,8 ja vesiliikelaitoksen investointeihin 1,6 miljoonaa euroa.

Kaupungin lainamäärä oli vuoden lopussa 86 miljoonaa euroa. Kokonaislainamäärä kasvoi 4,2 miljoonaa euroa. Lainamäärästä 79,1 miljoonaa euroa oli pitkäaikaisia talousarviolainoja ja loput 6,9 miljoonaa euroa konsernitilivelkaa tytäryhteisöille.

Haminan Vesi -liikelaitoksen liikevaihto pysyi edellisen vuoden tasolla ollen 6,0 miljoonaa euroa. Liikelaitoksen tilikauden ylijäämä oli 0,55 miljoonaa euroa. Vesi-liikelaitoksen erillistilinpäätös on osa kaupungin tilinpäätöstä. Se esitetään omassa pääkohdassaan.

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Ulkoiset tuotot ja kulut, kaupunki ja vesiliikelaitos	2017 1 000 euroa	2016 1 000 euroa
Toimintatuotot	29 527	30 285
Valmistus omaan käyttöön	401	404
Toimintakulut	-134 893	-140 546
Toimintakate	-104 965	-109 857
Verotulot	82 553	82 203
Valtionosuudet	37 419	37 167
Rahoitustuotot ja -kulut	777	1 666
Korkotuotot	573	600
Muut rahoitustuotot	1 150	2 181
Korkokulut	-938	-1 071
Muut rahoituskulut	-8	-44
Vuosikate	15 784	11 179
Poistot ja arvonalentumiset	-10 035	-9 680
Satunnaiset kulut		
Tilikauden tulos	5 749	1 499
Tilikauden yli-/alijäämä	5 749	1 499

	2017	2016
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	22	21,6
Vuosikate/Poistot, %	157,3	115,5
Vuosikate, €/asukas	770	542
Asukasmäärä 31.12.	20 493	20 643

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2017	2016
Kaupunki ja vesiliikelaitos	1 000 euroa	1 000 euroa
Toiminnan rahavirta	14 126	11 096
Vuosikate	15 784	11 179
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	-1 658	-83
Investointien rahavirta	-10 188	-8 959
Investointimenot	-11 316	-10 090
Rahoitusosuudet investointimenoihin	456	72
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	672	1 059
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 938	2 137
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	64	-160
Antolainasaamisten lisäys	-99	-322
Antolainasaamisten vähennys	163	162
Lainakannan muutokset	4 201	-389
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	13 000	27 666
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-13 161	-28 255
Lyhytaikaisten lainojen muutos	4 362	200
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 001	-211
Rahoituksen rahavirta	3 264	-760
Rahavarojen muutos	7 202	1 377
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12. 1000 euroa	16 572	9 370
Rahavarat 01.01. 1000 euroa	9 370	7 993
	7 202	1 377
	2017	2016
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1000 euroa	10 944	-3 662
Investointien tulorahoitus, %	145,3	111,6
Lainanhoitokate	1,2	0,4
Kassan riittävyys, pv	38	19
Asukasmäärä 31.12.	20 493	20 643

Tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA <i>1 000 euroa</i>	2017	2016	VASTATTAVAA <i>1 000 euroa</i>	2017	2016
PYSYVÄT VASTAAVAT	185 633	185 480	OMA PÄÄOMA	97 242	91 500
Aineettomat hyödykkeet	332	604	Peruspääoma	85 276	85 276
Aineettomat oikeudet	136	217	Arvonkorotusrahasto	5 365	5 372
Muut pitkävaikutteiset menot	76	256	Muut omat rahastot	476	476
Ennakkomaksut	120	131	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	376	-1 123
Aineelliset hyödykkeet	123 705	122 855	Tilikauden yli-/alijäämä	5 749	1 499
Maa- ja vesialueet	31 744	31 229			
Rakennukset	49 573	52 078	PAKOLLISET VARAUKSET	124	1 711
Kiinteät rakenteet ja laitteet	37 075	37 798	Eläkevaraukset	44	54
Koneet ja kalusto	1 097	1 007	Muut pakolliset varaukset	80	1 657
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	4 216	743	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMA	431	271
Sijoitukset	61 596	62 021	Valtion toimeksiannot	39	28
Osakkeet ja osuudet	45 437	45 798	Lahjoitusrahastojen pääomat	392	243
Muut lainasaamiset	16 042	16 106			
Muut saamiset	117	117	VIERAS PÄÄOMA	109 513	106 519
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	144	139	Pitkäaikainen	70 131	72 063
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	144	139	Lainat rahoitus- ja vakuutus- laitoksilta	64 821	65 519
			Lainat julkisyhteisöiltä	1 189	1 283
VAIHTUVAT VASTAAVAT	21 533	14 382	Liittymismaksut ja muut velat	4 121	5 261
Vaihto-omaisuus	93	221	Lyhytaikainen	39 382	34 456
Aineet ja tarvikkeet	93	221	Lainat rahoitus- ja vakuutus- laitoksilta	12 998	11 724
Saamiset	4 868	4 791	Lainat julkisyhteisöiltä	94	738
Pitkäaikaiset saamiset	0	599	Lainat muilta luotonantajilta	6 918	2 555
Muut saamiset		599	Saadut ennakot	10	9
Lyhytaikaiset saamiset	4 868	4 192	Ostovelat	8 137	7 592
Myyntisaamiset	2 399	2 147	Muut velat	3 097	3 359
Muut saamiset	1 757	1 497	Siirtovelat	8 128	8 479
Siirtosaamiset	712	548			
Rahat ja pankkisaamiset	16 572	9 370			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	207 310	200 001	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	207 310	200 001

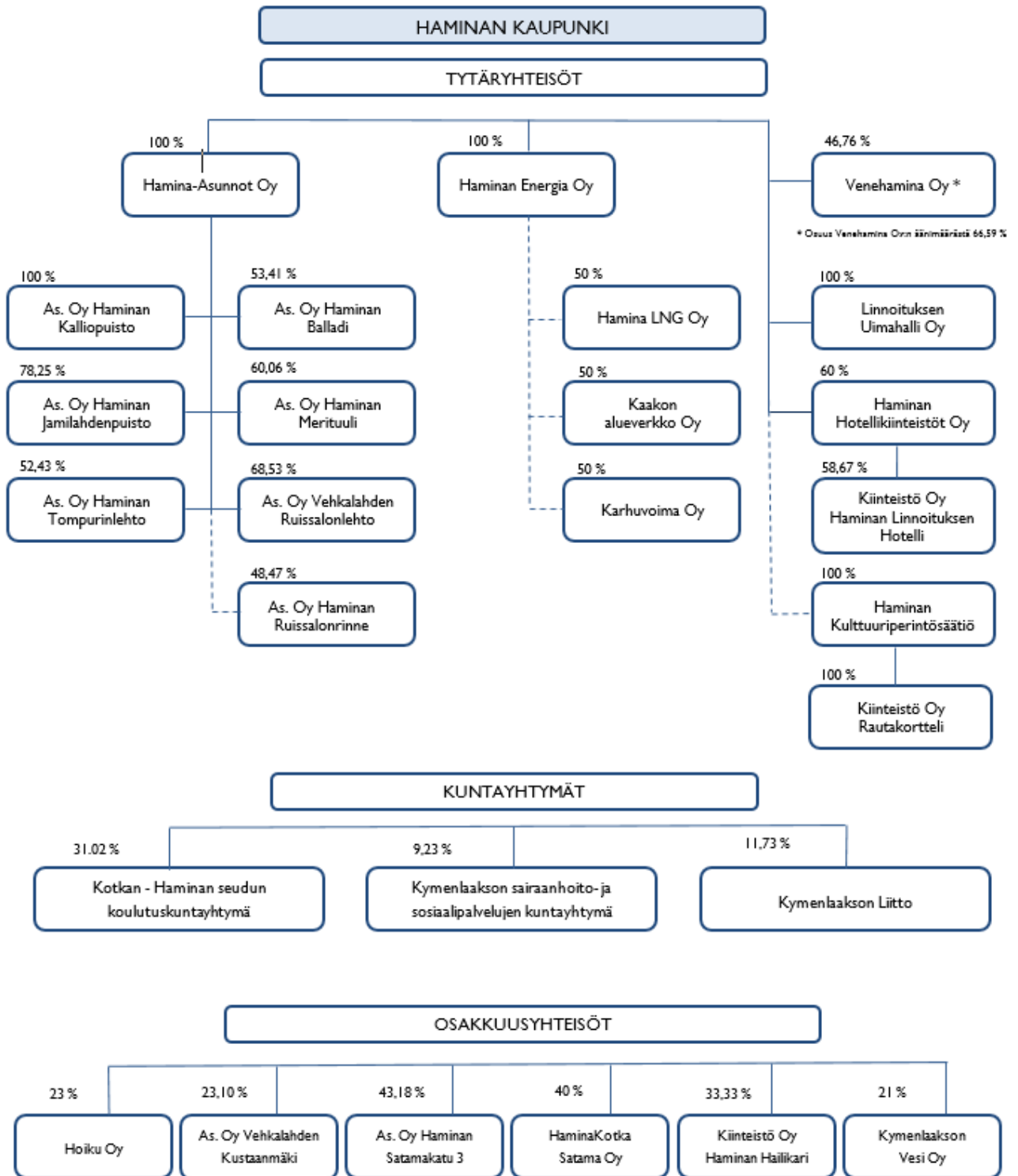
	2017	2016
Omavaraisuusaste, %	46,9	45,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	73,2	71,2
Velat ja vastuut % käyttötuloista	78,3	81,5
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	6 124	376
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	299	18
Lainakanta 31.12, 1000 €	86 020	81 820
Lainakanta 31.12, €/asukas	4 196	3 964
Lainasaamiset 31.12, 1000 €	16 042	16 106
Kunnan asukasmäärä 31.12.	20 493	20 643

Kokonaistulot ja -menot

TULOT		MENOT		
	milj.€	%	milj.€	%
Varsinainen toiminta			Varsinainen toiminta	
Toimintatuotot	29,5	17,4	Toimintakulut	134,9 83,5
Verotulot	82,6	48,7	- valmistus omaan käyttöön	-0,4 -0,2
Valtionosuudet	37,4	22,0	Korkokulut	0,9 0,6
Korkotuotot	0,5	0,3	Muut rahoituskulut	0,0 0,0
Muut rahoitustuotot	1,1	0,6	Satunnaiset kulut	0,0 0,0
Tulorahoituksen korjauserät			Tulorahoituksen korjauserät	
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden			- Pakollisten varausten muutos	1,6 1,0
luovutusvoitot	-0,1	-0,1	Investoinnit	
Investoinnit			Investointimenot	11,3 7,0
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,5	0,3	Rahoitustoiminta	0,0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden			Antolainasaamisten lisäys	0,1 0,1
luovutustulo	0,7	0,4	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	13,2 8,2
Rahoitustoiminta			Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0,0
Antolainasaamisten vähennys	0,2			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	13,0	7,7		
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	4,4	2,6		
Kokonaistulot yhteensä	169,8	100,0	Kokonaismenot yhteensä	161,6 100,0

Hamina konsernin toiminta ja talous

Hamina konserniin kuuluvat yhteisöt

Kaupungin merkittävin konsernitaseen ulkopuolinen omistus on HaminaKotka Satama Oy, josta kaupunki omistaa 40 %. Kymenlaakson Sähkö Oy:n omistus kasvoi omistusjärjestelyjen myötä 10,1 %:sta 13,88 %:iin.

Konsernirakennetta on täydennetty Haminan Energia Oy:n osakkuusyhteisöjen osalta.

Konsernin toiminnan ohjaus ja tavoitteiden toteutuminen

Konsernin toiminnan ohjausta on käsitelty konserniselontekokohdassa.

Talousarviossa määriteltiin tärkeimmille konserniyhteisöille seuraavat tuloutustavoitteet.

	Tavoite	Toteutuma 2017
HaminaKotka Satama Oy	satama-alueen maanvuokrat 3,7 milj. euroa	Toteutui
Haminan Energia Oy	ei tuloutustavoitetta	
Hamina-Asunnot Oy	ei tuloutustavoitetta	
Linnoituksen Uimahalli Oy	ei tuloutustavoitetta	
Haminan Hotellikiinteistöt Oy	ei tuloutustavoitetta	

Yhteisön nimi
Yhteisön tytäryhtiöt
Toiminta-ajatus

Haminan Energia Oy

-

Haminan Energia Oy:n omistajapoliittisena tavoitteena on turvata energiahuollon toimintavarmuus, energian laatu ja hinnan kilpailukyky näin tukien alueen vetovoimaa ja kasvumahdollisuuksia samalla vastaten kaupunkiomistajan tarpeisiin tuloutuksen osalta.

Tavoitteiden toteutuminen 2017

Tilikauden 2017 aikana yhtiön johto vaihtui, organisaatiota on muokattu muutoinkin ja luotu uudet suuntaviivat strategialle vuoteen 2022 asti. Toteutunut liikevaihto 29,5 M€ jäi tavoitteesta yli 4 M€, mihin yhtenä merkittävimmistä syistä oli suuren asiakkaan toiminnan päättyminen Haminan satamassa sekä biokaasulaitoksen tavoitteita merkittävästi heikompi tuotantovolyymi. Myynnin supistumisesta huolimatta liiketoiminnan kannattavuus parani ja liikevoittoa kertyi lähes 1,9 M€ (1,1 M€ vuonna 2016).

Muita poikkeuksellisia taloudellisia vaikutuksia yhtiölle aiheutui satama-alueelle sijoittuneen tuulivoimalan tulipalosta johtuen. Voimala tuhoutui 6.1.2017 käyttökelvottomaksi ja jouduttiin romuttamaan, mutta omaisuus- ja keskeytysvakuutuksesta saatujen korvausten vuoksi tulosvaikutus jäi lopulta pieneksi. Keväällä yhtiö luopui myös satama-alueella toimivan öljynjalostamon lämpötoimintukseen liittyvästä liiketoiminnasta, mistä kirjattiin tilinpäätökseen 0,4 M€ myyntivoittoa. Kauppaan liittyen yhtiöllä on tilinpäätöshetkellä taseessaan merkittävä noin 3,4 M€ pitkäaikainen saaminen, joka osaltaan vaikuttaa rahoituslaskelmalla esitettävää liiketoiminnan rahavirtaa heikentävästi.

Yhtiöllä on oma biokaasulaitos Virolahdella, jonka toiminnan käynnistämiseen yhtiö on satsannut merkittävästi vuosina 2015–2017. Laitokseen toteutetaan parhaillaan leasingrahoituksen turvin laajennusinvestointia, arvoltaan noin 1,3 M€, minkä ansiosta laitoksen toimintavarmuutta ja tuottavuutta pyritään nostamaan merkittävästi.

Tärkeimmät investoinnit 2017

Merkittävimmät yksittäiset investointikohteet vuonna 2017 olivat seuraavat:

Hamina LNG Oy, terminaali-investointi 2,2 M€
Fennovoima, ydinvoimahanke 1,2 M€
Karhu Voima Oy, asiakaspalveluyhtiön kehittäminen 0,3 M€
Kaukolämpö- ja sähköverkon laajennus Tervasaareen 0,5 M€
Muut verkostojen laajennus/korvausinvestoinnit 1,5 M€

Tuloksellisuusmittarit	TP 2014	TP 2015	TP 2016	ARVIO 2017	TP 2017
Liikevaihto €	30 708 959	30 229 199	30 772 044	33 655 300	29 525 002
Liikevaihdon muutos, %	-16,1	-1,6	+1,8	+6,8	-4,1
Liikevoitto %	-7,8	+1,5	+3,73	+8,2	+6,3
Sijoitetun pääoman tuotto %	-4,5	+0,9	+0,7	+0,5	+3,3
Lainat	34 100 386	36 282 907	33 726 841	34 170 800	37 975 185
Leasingvuokravastuut €	4 090 475	5 078 305	15 310 695	11 558 800	13 233 949
Taseen loppusumma €	54 799 981	55 691 143	53 491 600	52 000 000	57 332 965
Omavaraisuusaste %	25,4	22,2	21,5	25	21,1
Haminan kaupungin omistusosuus %	100	100	100	100	100
Henkilöstö	56	51	40	40	37

Kaupungin sijoitukset	TP 2014	TP 2015	TP 2016	ARVIO 2017	TP 2017
Oman pääoman sijoitus Haminan kaupungilta €	10 091 275	10 091 275	10 091 276	10 091 300	10 091 276
Pääomalainat €	ei ole	ei ole	ei ole	ei ole	ei ole
Muut lainat €	7 000 000	12 000 000	12 000 000	12 000 000	12 000 000
Takaukset €	22 564 024	20 054 451	17 932 400	15 885 300	15 885 310

Selvitys sisäisen valvonnan toteutumisesta ja riskien hallinnasta

Yhtiöllä on kattava toimintajärjestelmä, jonka sisältö on määritelty toimintajärjestelmäkirjassa. Järjestelmä vastaa standardien SFS-EN ISO 9001, SFS-EN ISO 14001 ja OHSAS 18001 vaatimuksia. Laadunhallintajärjestelmän perustaksi on tunnistettu yrityksen tärkeimmät prosessit ja määritelty niiden tärkeimmät laatukriteerit. Laadunhallintajärjestelmän avulla pyritään laadun jatkuvaan parantamiseen.

Ympäristöjärjestelmän perustaksi on laadittu ympäristökatselmus, jossa on tunnistettu yrityksen merkittävimmät ympäristövaikutukset ja -riskit. Ympäristöjärjestelmällä kuvataan yrityksen ympäristöjohtaminen huomioiden ympäristöasioihin liittyvät ympäristöpäämäärät, tavoitteet, toimenpideohjelmat sekä ympäristöasioiden jatkuva parantaminen. Perustaksi työterveys- ja turvallisuusjärjestelmälle (TTT) on toteutettu TTT-katselmus, jossa merkittävimmät työturvallisuusnäkökohdat on tunnistettu. Yrityksen TTT-johtaminen kuvataan TTT-järjestelmällä, missä katselmuksen pohjalta on määritelty TTT-päämäärät, -tavoitteet ja toimenpideohjelmat pyrkimyksenä TTT-asioiden jatkuva parantaminen.

Toimintaan kohdistuvat vaatimukset tunnistetaan ja vaatimuksista johdetaan politiikat, päämäärät, tavoitteet ja toimenpideohjelmat. Prosessit ja toiminnot on ohjeistettu kriittisiltä osiltaan. Ohjeisto kattaa laatuun, ympäristöön sekä työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyvät vaatimukset. Poikkeamat kirjataan ja käsitellään systemaattisesti, syntyneitä poikkeamia käsitellään säännöllisesti ja niille etsitään parannusvaihtoehtoja. Toiminnan onnistumista seurataan kaikilla organisaation tasoilla., toiminnan ohjeidenmukaisuus tarkastetaan ja laatujärjestelmän tehokkuus arvioidaan säännöllisesti.

Yhtiön hallituksen vahvistama riskienhallintapolitiikka määrittelee keskeisimmät tunnistetut riskit, sekä niiden hallinnassa käytettävät menetelmät. Esimerkiksi hyödykkeiden hankintahintoja suojataan riskienhallintapolitiikan mukaisesti johdannaisten avulla, korkoriskiä kiinteäkorkoisilla sopimuksilla sekä korkoswappeilla, tietoturvariskejä tietoturvastrategiassa määritellyillä keinoilla ja omaisuusriskejä vakuutusilla.

Yhteisön nimi
Yhteisön tytäryhtiöt

Hamina Asunnot Oy (konserni)

As. Oy Haminan Kalliopuisto, As. Oy Haminan Balladi, As. Oy Haminan Jamilahdenpuisto, As. Oy Haminan Merituuli, As. Oy Vehkalahden Tompurinlehto, As. Oy Vehkalahden Ruissalonlehto

Toiminta-ajatus

Kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tarjonta

Tavoitteiden toteutuminen 2017

Asetetut tavoitteet toteutuivat vuoden 2017 taloussuunnitelman mukaisesti lukuun ottamatta vuokraustoiminnan toteutuman heikkene- mistä. Asuntojen käyttöaste vajae oli 12 % kun talousarviossa käyttöaste- vajaeeksi arvioitiin 6 %.

Asukastytyväisyyskysely toteutettiin.

Kiinteistöjen kaapeli-tv- ja vuokraan sisältyvät laajakaistayhteydet saa- tiin valmiiksi.

Tärkeimmät investoinnit 2017

Vuonna 2017 investoitiin n. 580 000 € kiinteistöissä ja huoneistoissa suoritettaviin korjaus- ja perusparannushankkeisiin. Investoinnit koh- distuivat osoitteissa Hevoshaankatu 7, Konttikuja 2 ja 4 sekä Marinkuja 2 sijaitseviin vuokrakohteisiin.

Tuloksellisuusmittarit	TP 2014	TP 2015	TP 2016	ARVIO 2017	TP 2017
Liikevaihto €	5 831 386	5 799 109	5 788 003	5 810 000	5 436 440
Liikevaihdon muutos %	1,8	-0,5	-0,2	-6,4	-6,1
Liikevoitto %	29,6	28,7	27,2	22,10	20,9
Sijoitetun pääoman tuotto %	2,1	2,0	1,6	2,0	1,2
Lainat €	30 083 903	29 444 549	28 830 552	28 100 000	28 018 341
Taseen loppusumma €	36 277 866	36 534 847	36 904 836	36 700 000	36 449 461
Omavaraisuusaste %	13,4	16,0	18,6	15,0	20,0
Haminan kaupungin omistusosuus %	100	100	100	100	100
Henkilöstö kpl	9	9	9	9	9
Liikevaihdon asuntojen määrä kpl	880	875	871	857	853
Asuntojen käyttöaste %	96,4	94,2	92,7	94,0	88,0
Asukasvaihtuvuus %	22,7	23,3	18,4	20,0	18,80
Vuokra-asuntojen keskineliövuokra €/kk	9,56	9,78	9,98	9,98	10,00

Kaupungin sijoitukset	TP 2014	TP 2015	TP 2016	ARVIO 2017	TP 2017
Oman pääoman sijoitus Haminan kaupungilta, €	632 867	632 867	632 867	632 900	632 867
Pääomalainat, €	ei ole	ei ole	ei ole	ei ole	ei ole
Muut lainat, €	2 939 017	2 910 089	2 856 255	2 827 300	2 827 327
Takaukset, €	15 678 329	15 370 252	15 736 137	16 366 900	15 945 113

Selvitys sisäisen valvonnan toteutumisesta ja riskien hallinnasta

Hamina-Asunnot -konsernin sisäisessä valvonnassa noudatetaan yhtiön hallituksen vuonna 2014 hyväksy- miä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteita. Valvonnan menetelminä ovat mm. sisäiset käytännön ohjeistukset, raportointi ja erilaiset toimintaan liittyvät tekniset järjestelmät, joilla varmistetaan toimintojen hallinta.

Toimintaympäristön muutoksia analysoidaan ja tavoit- teita uhkaavia tekijöitä ennakoidaan talousarvion val- mistelun yhteydessä. Vuokra-asuntokysyntään liittyviä epävarmuustekijöitä hallitaan säilyttämällä asunto- kanta määrällisesti ja laadullisesti kysyntää vastaavassa kunnossa ja vuokrataso kohtuullisena. Talous säilyte- tään vakaana ja maksuvalmius hyvänä talousarvion to- teutumisen jatkuvalla seurannalla ja tarvittavilla so- peuttamistoimenpiteillä.

Konsernin emoyhtiön organisaation tehtäviin kuuluu mm. konsernitilinpäätöksen laadinta, rahavarojen hallinta, vieraan pääoman hallinta ja siirtohinnoittelu. Emoyhtiön ja tytäryhtiöiden kirjanpito prosessit ja

maksatuskäytännön on määritelty henkilöiden toimenkuvissa.

Yhteisön nimi
Yhteisön tytäryhtiöt

HaminaKotka Satama Oy (konserni)
Kotkan Satamatalot Oy

Toiminta-ajatus

Kehittää ja ylläpitää toimintaedellytyksiä merikuljetuksille ja niitä palveleville yrityksille, huolehtia sataman infrastruktuurista, alusliikenteestä ja nosturipalvelujen tarjoamisesta. Kiinteistöjen omistus ja hallinnointi on pääosin keskitetty tytäryhtiölle.

Tavoitteiden toteutuminen 2017

Liikennemäärä vuonna 2017 oli 14,7 miljoonaa tonnia. Se kasvoi 1,3 miljoonaa tonnia eli 9,5 % edellisestä vuodesta, vaikka NordStream kaasuputkiprojektin liikenne käynnistyi vasta syksyllä.

Sarens projektin rakennustyöt Haminassa ovat edenneet aikataulussa ja sen mukainen liikenne alkaa keväällä 2018. Mussalon D-alueen rakentamista on nopeutettu Kotkan kaupungilta saadun 30 miljoonan euron lainan turvin. Lisäalueelle saadaan tulevina vuosina uutta liikennettä, mikä turvaa satamayhtiön taloutta ja mahdollisuuksia edelleen kehittää satamaa.

LNG-terminaalien rakentamistyöt käynnistyivät vuoden 2017 lopulla. Haminan Energia Oy vastaa terminaalien rakentamisesta, mutta satamayhtiö toimii tiiviisti projektin yhteistyökumppanina.

Tärkeimmät investoinnit 2017

Vuoden 2017 investoinnit tehtiin pääosin Haminaan Sarens-projektin liikenteelle. Projektissa kuljetettavien valtaviin moduulien liikuttelun mahdollistamiseksi vahvistettiin PK3-laituria ja siihen rakennettiin uusi ramppi. Jokilaivaliikenteelle täytettiin kenttää ja rakennettiin uusi jokilaivalaituri. Sarens vastaa merkittävimältä osin investoinneista.

Tuloksellisuusmittarit	TP 2014	TP 2015	TP 2016	ARVIO 2017	TP 2017
Liikennemäärä, tuhatta tn	13,4	13,0	13,4	14,5	14,7
Liikevaihto M€	42,7	39,9	39,9	41,5	40,8
Liikevaihdon muutos %	-1,4	-6,4	0	+3	+2,2
Liikevoitto M€	4,5	3,7	7,1	5,4	6,5
Liikevoitto %	10	9	18	13	16
Tilikauden tulos M€	2,0	1,4	4	3,9	3,6
Käyttökate %	36	35	42	37	46
Sijoitetun pääoman tuotto %	3	3	5	5	4
Omavaraisuusaste %	27	30	31	30	31
Henkilöstö, keskimäärin kpl	78	68	66	65	65

Suhteet Haminan kaupungin kanssa	TP 2014	TP 2015	TP 2016	ARVIO 2017	TP 2017
Oman pääoman sijoitus Haminan kaupungilta €	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000
Pääomalainat €	ei ole	ei ole	ei ole	ei ole	ei ole
Muut lainat €	ei ole	ei ole	ei ole	ei ole	ei ole
Takaukset €	30 252 905	28 822 165	28 993 146	26 714 300	26 594 267

Selvitys sisäisen valvonnan toteutumisesta ja riskien hallinnasta

Strategiset riskit

Satamayhtiö analysoi ja seuraa toiminnan strategista riskiä ja kilpailutilannetta. Yhtiön strategia vuosille 2017-2020 tarkistettiin vuoden 2016 aikana. Hallitus N.V.:n kanssa tehtyyn investointisuunnitelman liittyviä riskejä pyritään hallitsemaan laajalla ja yksityiskohtaisella sopimuskokonaisuudella.

Operatiiviset riskit

HaminaKotka Satama Oy:n toimintaa ohjaa sertifioituneet ISO 9001: 2015 ja ISO 14001: 2015 mukaiset laatu- ja ympäristöjärjestelmät. Lisäksi satamakonsernissa on käytössä ISO/IEC 27002 mukainen tietoturva- ja tietojärjestelmien käytösääntö sekä sähköposti- ja internet-ohjesääntö. Yhtiö on aloittanut valmistautumisen toukokuussa 2018 voimaan astuvan EU tietosuojasetuksen asettamiin vaatimuksiin.

Lainsäädännön kiristyminen, lupakäytäntöjen hitaus ja viranomaisohjeiden muutokset aiheuttavat satamatoiminnalle riskejä erityisesti silloin, jos muutoksia tehdään virheellisen tai puutteellisen taustatiedon perusteella. Satamayhtiö seuraakin aktiivisesti viranomais-toimintaa ja pyrkii vaikuttamaan siihen sataman toimintaedellytysten säilyttämiseksi.

hyväksyy yhtiössä tehtävät merkittävät investointi- ja asiakassopimukset. Hallitus seuraa säännöllisesti yhtiön tuloksen kehitystä sekä maksuvalmiustilannetta ja päättää tarvittavista korjaustoimista. Sarens Group Joidenkin asiakkaiden taloudellisen tilanteen heikkeneminen aiheuttaa satamalle asiakasriskejä maksamatta jäävinä maksuina. Riskejä seurataan säännöllisesti ja menetykset kirjataan viivytyksettä.

Henkilöriskejä pienennetään ja hallitaan kehittämällä henkilöstön osaamista, työhyvinvointia ja sitoutumista tekemällä ja toteuttamalla lakisääteiset henkilöstöön liittyvät suunnitelmat, toteuttamalla työterveyden toimintasuunnitelmaa ja noudattamalla työsuojelumääräyksiä. Keväällä 2017 yhtiössä tehtiin henkilöstökysely.

Rahoitus- ja vahinkoriskit

Liiketoimintariskejä turvataan vakuuttamalla omaisuus ja liiketoiminta. Luottosalkkuun liittyvää korkorisikää hallitaan suojaamalla vaihtuvakorkoisia luottosopimuksia johdannaissopimuksilla. EU-direktiivien muuttumisen myötä omistajien mahdollisuus antaa takauksia satamayhtiön lainoille pieneni, mikä vaikeuttaa satamayhtiön maksuvalmiuden hoitoa.

Yhteisön nimi
Yhteisön tytäryhtiöt
Toiminta-ajatus

Linnoituksen Uimahalli Oy

-
Uimahallirakennuksen vuokraus uimahalli- ja muihin liikunta- ja hyvinvointipalveluihin

Tavoitteiden toteutuminen 2017

Uimahallitoiminnasta on vastannut Haminan kaupunki

Tärkeimmät investoinnit 2017

Ei investointeja tilikaudella

Tuloksellisuusmittarit	TP 2014	TP 2015	TP 2016	ARVIO 2017	TP 2017
Liikevaihto €	1 013 550	984 494	1 006 777	853 000	853 739
Liikevaihdon muutos-%	-		2,2	-15,3	-15,2
Liikevoitto %			22,1	29,0	31,9
Omavaraisuusaste %	4,9	3,3	3,3	4,4	3,7
Lainat €	10 000 000	9 900 000	9 800 000	9 650 000	9 650 000
Sijoitetun pääoman tuotto %	0,04	0,01	0,04	0,05	0,05
Taseen loppusumma	10 672 062	10 313 178	10 212 048	10 200 000	10 085 582
Haminan kaupungin omistusosuus %	100	100	100	100	100

Yhtiöllä ei ole omaa henkilöstöä.

Kaupungin sijoitukset	TP 2014	TP 2015	TP 2016	ARVIO 2017	TP 2017
Oman pääoman sijoitus Haminan kaupungilta €	567 275	567 275	567 275	567 275	567 275
Pääomalainat €	-	-	-	-	-
Takaukset €	10 000 000	9 900 000	9 800 000	9 650 000	9 650 000

Selvitys sisäisen valvonnan toteutumisesta ja riskien hallinnasta

Yhtiön sisäinen valvonta perustuu kaupungin konserniohjeisiin, omistajapolitiittisiin tavoitteisiin, taloussuunnitelmaan sekä käytännön toimintatapoihin. Sisäisen valvonnan menetelmänä käytetään raportointia.

Uimahallikiinteistön hoito- ja rahoituskulut katetaan pääosin Haminan kaupungin maksamilla vuokratuotoilla. Talousarvion toteutumista seurataan jatkuvasti ja raportoidaan hallitusta säännöllisesti.

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Haminan Energia Oy perusti yhdessä virolaisen Alexela-konsernin kanssa yhteisyrityksen Haminan LNG OY:n. LNG-terminaalin maanrakennustyöt käynnistyivät loppuvuodesta ja varsinainen rakentaminen alkaa vuonna 2018. Terminaali-investoinnin kustannusarvio on 95 miljoonaa euroa. Hanke työllistää rakennusvaiheessa 100 henkilötyövuotta ja tuotantovaiheessa 10 henkilötyövuotta.

Hamina-Asunnot Oy myi pitkään alhaisella käyttöasteella olleen vuokrakerrostalo Marjarinne 5. Asunto Oy Haminan Kalliopuiston sulautuminen Hamina-Asuntoihin rekisteröitiin 31.12.2017.

HaminaKotkan sataman positiivinen vire on jatkunut hyvien vientinäkymien johdosta, mutta myös projektiliikenteeseen liittyvien sopimusten myötä. Sarens-projekti on laajentunut ja pidentynyt alkuperäisestä sopimuksesta. Projektiliikenne on edellyttänyt merkittäviä investointeja, sillä

Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Haminan Energian tavoitteena on tulevaisuudessa olla energiakaasujen ja uusiutuvan energian edelläkävijä. Yhtiö tavoittelee tulevina vuosina vakaata liikevaihdon, liikevoiton ja omavaraisuusasteen kasvua. LNG-liiketoiminnan myötä yhtiön tavoitteena on kasvaa merkittäväksi kansalliseksi toimijaksi ja arvostetuksi kumppaniksi. Osana strategiatyötä yhtiö uudistaa visuaalisen ja graafisen ilmeensä sekä uusii logonsa alkuvuodesta 2018.

Yhtiö investoi vuoden 2018 kuluessa uuteen biolämpölaitokseen, jolla yhtiön kaukolämmön tuotannossa siirrytään suurelta osin uusiutuvan energian käyttöön. Investoinnin arvo on 4,2 M€. Hankkeen pää tavoitteina ovat ympäristöystävällisempi lämmön tuotanto, kaukolämmön hintakilpailukyvyyn ja saatavuuden parantaminen sekä kaukolämpöliiketoiminnan kannattavuuden parantaminen.

Fennovoima-hanke etenee yhtiön johdon näkemyksen mukaan suunnitellusti. Voimalaitoksen ennakoitu

Yhtiöllä on kolme koronvaihtosopimusta, joilla suojataan 6 kk euriboriin sidottua Kuntarahoitukselta otettua vaihtuvakorkoista lainaa.

Yhtiön omistama uimahallikiinteistö on vakuutettu laajalla kiinteistön täysarvovakuutuksella ja yhtiön hallinnonvastuu- ja oikeusturva yritysvakuutuksella. Yhtiön vakuutuksia hoitaa Novum Oy.

satamayhtiön investoinnit vuonna 2017 olivat 21,7 miljoonaa euroa, mistä korvausinvestointien osuus oli 2,2 miljoonaa euroa.

Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymä hyväksyi sosiaali- ja terveystalouden tuottamisen periaatteet Kymenlaakson keskussairaalan ja Kouvolan välillä. Samalla käynnistyivät merkittävät investoinnit, jossa Carea-sairaala laajennetaan ja peruskorjataan 155 miljoonan euron edestä. Ratamo-keskusten kustannusarvio on 62 miljoonaa euroa. Vapaaehtoisien sote-kuntayhtymän valmistelu käynnistettiin. Kuntayhtymän talous on tasapainossa ja taseessa oleva ylijäämä antaa puskuria kuntayhtymän perustamiseen.

Ammatillisen koulutuksen uudistaminen eli ammatillisen koulutuksen reformi eteni vuoden 2017 aikana. Reformin tarkoituksena on osaltaan vastata työelämän ja ammattien muutoksiin ammatillisen koulutuksen järjestelmän näkökulmasta.

käyttöönotto on vuonna 2024. Haminan Energian keskimääräinen vuotuinen investointi hankkeeseen on noin 1,4 M€.

Haminan Energia Oy:n suora sijoitus osakkuusyhtiö Hamina LNG Oy:öön tulee olemaan yhteensä 5,0 M€ ja terminaalin on tarkoitus valmistua vuoden 2020 loppuun mennessä. Rakentamisaikana terminaali työllistää vuosittain noin 100 henkilöä. Valmistuessaan LNG-terminaalin arvioitu suora työllistämisaikutus on noin 20 henkilötyövuotta ja välillisesti jopa 100.

Yhtiö käynnistää laajemmassa mittakaavassa LNG:n myyntitoimet yhdessä kumppaninsa Alexelan kanssa vuoden 2018 aikana. Ensimmäisistä toimituksista on jo sovittu ja LNG:n kysyntäpotentiaali on merkittävä.

Uuden liiketoiminnan kehittäminen ja investoinnit vaativat rahoitusta, minkä johdosta yhtiö velkaantuu hie-man vuoden 2018 aikana. Yhtiö käynnistää selvityksen oman pääoman ehtoisen rahoituksen osuuden kasvattamisesta, mikä parantaisi yhtiön omavaraisuusastetta

ja luottokelpoisuutta sekä vaikuttaisi rahoituskustannuksia pienentäen myös kannattavuuteen. Tällä pyritään parempaan riskinhallintaan ja turvaamaan yhtiön osingonmaksukyky myös kehitysvaiheessa.

Hamina Asunnot Oy:n vuokraustoiminnan kehittämiseksi ja asuntojen käyttöasteen parantamiseksi emoyhtiössä jatketaan kiinteistökannan kehittämistä ja suunnitelmallista kiinteistöjen ja asuntojen korjaustointia.

HaminaKotka sataman tavoitteena on vuonna 2018 liikennemäärän merkittävä kasvattaminen. Kasvunäkymät perustuvat Suomen viennin edelleen hyviin näkymiin sekä jo sovittujen Nord Stream2 ja Kazakstanin projektit.

Vuoden 2018 merkittävin investointi tulee olemaan Mussalon satamanosan ns. D-alueen rakentaminen. Sen valmistumisen uskotaan entisestään vankistavan

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Haminan kaupungin konserniohjeen vuonna 2016. Ohjeen tarkoituksena ja tavoitteena on luoda puitteet ensisijaisesti kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Ohjetta noudatetaan soveltuvin osia myös osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien omistajaohjauksessa. Konserniohje sisältää myös ohjeistuksen hyvästä hallinnosta ja johtamisavasta.

Konserniohjeen tarkoituksena on varmistaa konsernin kokonaisedun, valtuuston tytäryhteisölle asettamien omistajapoliittisten linjausten sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen osakeyhtiölain ja kuntalain edellyttämällä tavalla.

Kaupunginhallitus johtaa ja ohjaa kaupunkikonsernia. Kaupunginhallitus vastaa strategisten osakkuusyhteisöjen/kuntayhtymien johtamisesta ja ohjaamisesta sekä valmistelee hallintoelimien jäsenten nimeämisen.

Strategisia yhteisöjä ovat:

a) tytäryhtiöt

Hamina Asunnot Oy tytäryhtiöineen
Haminan Energia Oy

b) kuntayhtymät

Kymenlaakson Liitto
Kotkan-Haminan seudun koulutus kuntayhtymä
Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä

c) osakkuusyhteisöt ja muut strategisesti merkittävät yhteisöt

HaminaKotkan kautta kulkevan Suomen metsäteollisuuden tuotteiden viennin osuutta. Investointi nostaa yhtiön velkaantuneisuutta merkittävästi, mutta rahoitus saadaan pääosin lainana toiselta omistajalta eli Kotkan kaupungilta. D-alue valmistuu kesäksi 2019.

Konsernirakennetta tulee eniten muuttamaan mahdollisesti vuoden 2020 alusta toteutuva maakuntauudistus, jossa kaupungin järjestämät sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät maakuntahallintoon. Myös pelastustoimi, ympäristöterveydenhuolto ja maaseutuhallinto siirtyvät maakuntahallintoon.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusta ja toimintaa koskeva lainsäädäntö uudistetaan vuoden 2018 alusta. Ammatillisen koulutuksen rahoitus on vähentynyt merkittävästi valtion sopeutustoimien johdosta, johon Ekami on pystynyt sopeuttamaan toimintansa. Toiminnan uudistamista ja tuloksellisuustyötä on edelleen jatkettava.

HaminaKotka Satama Oy
Kiinteistö Oy Haminan Hailikari
Cursor Oy

Konserni- ja elinvoimajaoston tehtävänä on valvoa ja ohjata tämän ohjeen mukaisesti, että tytäryhteisöt ja liikelaitokset toimivat kaupunginvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti. Jaosto valvoo myös sitä, että näiden yhteisöjen toimintapolitiikat ovat kaupungin päämäärien mukaiset.

Muita yhteisöjä ohjaa ja valvoo kaupunginjohtaja. Hänen tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan.

Kaupunginjohtajan ohella konsernivalvonnassa apuna toimivat myös konserniyhteisöille nimetyt vastuuhenkilöt. Valvontavastuut on jaettu strategisten yhteisöjen osalta seuraavasti:

Kaupunginjohtaja

- HaminaKotka Satama Oy
- Haminan Energia Oy
- Kymenlaakson Liitto

Konsernipalvelujohtaja

- Hamina Asunnot Oy tytäryhtiöineen
- Kiinteistö Oy Haminan Hailikari

Kaupunkikehitysjohtaja

- Cursor Oy

Hyvinvointipalvelujohtaja

- Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä Carea tytäryhtiöineen

Opetuspäällikkö

- Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä tytäryhtiöineen

Tytäryhteisön ja konsernijohdon erikseen päättämän osakkuusyhteisön on hyvissä ajoin etukäteen tiedusteltava konsernijohdon ennakkokäsitys seuraavista asioista:

Kaupunginhallituksen ennakkokäsitys

- 1) liiketoiminnan merkittävä tai poikkeuksellinen laajentaminen
- 2) merkittävä tai poikkeuksellinen investointi
- 3) hakeutuminen selvitystilaan tai konkurssiin

Konserni- ja elinvoimajaoston ennakkokäsitys

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä

Kaupunginvaltuusto käsitellessään vuoden 2017 talousarviota ja taloussuunnitelmaa 2017 - 2019 on hyväksynyt HaminaKotka Satama Oy:n, Haminan Energia Oy:n ja Hamina-Asunnot Oy:n tavoitteet.

Konsernitavoitteiden asettamista ja toteuttamista koskeva arviointi

Konserniyhtiöt antavat kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle selvityksen toiminnastaan kaupungin II osavuositarkastuksen sekä kaupungin tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä.

Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

Kaupunginjohtajalla tai valvontavastuuhenkilöllä on läsnäolo- ja puheoikeus tytäryhteisöjen kokouksissa.

Tytäryhteisön hallituksella ja toimitusjohtajalla on oikeus ja velvollisuus luovuttaa konsernijohdolle ja kaupungin sisäiselle tarkastukselle niiden pyytämät tiedot.

Konserniohjeen edellyttämä raportointi on pääsääntöisesti toteutettu niin, että yhtiön toimitusjohtaja on

Keskitettyjen konsernipalvelujen käyttö

Konserniohjeessa on ohjeistettu tytäryhteisöjä noudattamaan kaupungin hankintaperiaatteita ja henkilöstöpolitiikan periaatteita. Tytäryhteisöt sijoittuvat ensisijaisesti kaupunkikonsernin omistamiin tiloihin. Konsernissa käytetään yhtenäisiä kiinteistön vuokrauserusteita.

1) yhtiöjärjestyksen muuttaminen

- 2) osakeanti tai muu pääomarakenteen muuttaminen
- 3) liiketoiminnan tai merkittävä kiinteistön myyminen tai muu olennainen liiketoiminnan uudelleenjärjestely
- 4) vakuuden antaminen
- 5) tuloksen käsittely ennen yhteisön hallituksen tilinpäätöskäsittelyä
- 6) vaikutuksiltaan merkittävään oikeudelliseen prosessiin aloittaminen
- 7) toimitusjohtajan valinta, toimitusjohtajasopimus sekä toimitusjohtajalle maksettavat muut taloudelliset etuudet
- 8) tulospalkkiojärjestelmän käyttöönotto ja siinä tehtävät muutokset
- 9) muu yhteisön tulokseen, pääoman tuottoon tai riskiin olennaisesti vaikuttava tapahtuma.

Kaupunginhallitus on valitessaan tytäryhtiöiden yhtiökokousedustajia antanut heille tarvittaessa evästyksiä.

Kaupunginvaltuuston talousarviossa ja -suunnitelmassa asettamat tavoitteet ovat toteutuneet.

kutsuttu konserni- ja elinvoimavaliokuntaan tai kaupunginhallitukseen raportoimaan asiasta. Myös kaupunginvaltuustolle on raportoitu yhtiöiden tilanteesta ja haasteista. Raportointi on kertomusvuonna ollut riittävää.

Lisäksi konsernijohtoryhmä kokoontuu kaupunginjohtajan johdolla säännöllisesti. Kokouksissa kartoitetaan yhtiöiden ajankohtaiset asiat.

Kaupungin tytäryhteisöt liittyvät konsernin sisäisen pankin jäseniksi ja konsernitalin käyttäjiksi. Tytäryhteisöjen investoinnit, rahoitus-, laina-, takaus- ja vakuusasiat valmistellaan yhteistyössä kaupungin johdon kanssa.

Tietohallinto koordinoi kaupunkikonsernin ICT-palveluja ja vastaa tietohallintostrategioiden toteuttamisesta. Tarkoituksena on käyttää mahdollisimman kattavasti konsernin omia tai seudullisesti tai maakunnallisesti hankittuja yhteisiä ICT-järjestelmiä.

Riskienhallintajärjestelmien toimivuus tytäryhteisöissä

Kaupunginhallitus antaa tarvittaessa erikseen ohjeet kaupunkikonsernin yhtenäisen riskienhallinnan järjestämisestä.

Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernitilinpäätös on laadittu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston 2015 antaman yleisohjeen mukaisesti. Ohjeessa on otettu huomioon kuntalakiin ja kirjanpitolakiin tehdyt muutokset.

Konsernin vuosikate oli 26,0 (20,1) miljoonaa euroa ja tilikauden yli-/alijäämä +6,5 (3,5) miljoonaa euroa.

Yhteisön viestinnän on tuettava kaupungin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa sekä noudatettava kaupungin viestinnän linjauksia.

Tarvittaessa tehdään yhteistyötä kaupungin viestinnän kanssa, erityisesti merkittävässä tytäryhteisön muutos- ja kriisitilanteissa.

Konserniyhteisöt ovat järjestäneet riskienhallintansa itsenäisesti.

Konsernin lainamäärästä 151,9 (148,1) miljoonaa euroa kaupungin lainat olivat 86,0 (81,8) miljoonaa euroa, Hamina-Asunnot konsernin lainat 33,9 (35,2) miljoonaa euroa ja Haminan Energia Oy:n lainat 38,0 (33,7) miljoonaa euroa. Näistä yhtiökohtaisista lainoista konsernitaseessa on eliminoitu konsernin sisäiset lainat, joita oli 21,7 miljoonaa euroa.

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2017	2016
	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
Toimintatuotot	89 565	89 621
Toimintakulut	-189 548	-196 366
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	652	1 084
Toimintakate	-99 331	-105 661
Verotulot	82 237	81 940
Valtionosuudet	44 101	44 992
Rahoitustuotot ja -kulut	-982	-1 130
Korkotuotot	55	54
Muut rahoitustuotot	1 232	1 284
Korkokulut	-2 237	-2 398
Muut rahoituskulut	-32	-70
Vuosikate	26 025	20 141
Poistot ja arvonalentumiset	-19 513	-16 440
Satunnaiset erät		
Tilikauden tulos	6 512	3 701
Laskennalliset verot	-97	-206
Vähemmistöosuus	54	53
Tilikauden yli-/alijäämä	6 469	3 548
	2017	2016
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	47,3	45,6
Vuosikate/Poistot, %	133,4	122,5
Vuosikate €/asukas	1270	976
Asukasmäärä 31.12.	20 493	20 643

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2017	2016
	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	26 025	20 141
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	-1 344	-1 032
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-19 705	-15 716
Rahoitusosuudet investointimenoihin	648	72
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	5 947	3 850
Toiminnan ja investointien rahavirta	11 571	7 315
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-2 599	-300
Antolainasaamisten vähennys	137	43
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	22 362	29 423
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-18 621	-33 554
Lyhytaikaisten lainojen muutos		200
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	156	-60
Vaihto-omaisuuden muutos	293	95
Saamisten muutokset	-3 305	3 486
Korottomien velkojen muutos	-2 112	-2 090
Rahoituksen rahavirta	-3 689	-2 757
Rahavarojen muutos	7 882	4 558
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	26 577	18 695
Rahavarat 1.1.	18 695	14 137
	7 882	4 558
	2017	2016
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta	13 180	-5 309
Investointien tulorahoitus, %	136,6	128,7
Lainanhoitokate	1,4	0,6
Kassan riittävyys, pv	42	27

Konsernitase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2017	2016	VASTATTAVAA	2017	2016
<i>1000 euroa</i>			<i>1000 euroa</i>		
PYSYVÄT VASTAAVAT	257 573	258 545	OMA PÄÄOMA	109 026	102 289
Aineettomat hyödykkeet	2 276	2 824	Peruspääoma	85 276	85 276
Aineettomat oikeudet	1 272	1 673	Säätöiden peruspääomat	383	383
Muut pitkävaikutteiset menot	751	1 012	Arvonkorotusrahasto	5 435	5 441
Ennakkomaksut	253	139	Muut omat rahastot	477	477
Aineelliset hyödykkeet	220 384	225 873	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	10 986	7 164
Maa- ja vesialueet	33 738	33 268	Tilikauden yli-/alijäämä	6 469	3 548
Rakennukset	113 192	117 270			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	39 879	41 504	VÄHEMMISTÖOSUUDET	2 679	2 285
Koneet ja kalusto	21 185	24 971			
Muut aineelliset hyödykkeet	6 187	6 273	PAKOLLISET VARAUKSET	1 035	1 116
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	6 203	2 587	Eläkevaraukset	44	54
Sijoitukset	34 913	29 848	Muut pakolliset varaukset	991	1 062
Osakkuusyhteisöosuudet	23 712	22 638	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	514	330
Osakkeet ja osuudet	7 248	6 238			
Muut lainasaamiset	720	758	VIERAS PÄÄOMA	188 395	186 669
Muut saamiset	3 233	214	Pitkäaik. korollinen vieras pääoma	133 473	130 775
			Pitkäaik. koroton vieras pääoma	8 280	9 417
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	213	184	Lyhytaik. korollinen vieras pääoma	18 433	17 391
			Lyhytaik. koroton vieras pääoma	28 209	29 086
VAIHTUVAT VASTAAVAT	43 863	33 960			
Vaihto-omaisuus	650	943			
Saamiset	16 636	14 322			
Pitkäaikaiset saamiset	3 461	1 590			
Lyhytaikaiset saamiset	13 175	12 732			
Rahat ja pankkisaamiset	26 577	18 695			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	301 649	292 689	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	301 649	292 689
	2017	2016			
Omavaraisuusaste, %	36,2	35,8			
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	87,1	86,1			
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	94,3	100,7			
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000€	17 455	10 712			
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	851	519			
Konserninn lainakanta 31.12. 1000€	151 906	148 165			
Konsernin lainat, €/asukas	7 410	7 178			
Konsernin lainasaamiset 31.12. 1000€	720	758			
Kunnan asukasmäärä	20 493	20 643			

Keskeiset liitetiedot

Kaupungilla oli tytäryhteisöjen puolesta annettuja takauksia 41,8 (43,8) miljoonan ja muiden puolesta annettuja 47,2 (48,1) miljoonan euron edestä. Tilivuoden aikana ei tehty päätöksiä uusista takauksista.

HaminaKotka Satama Oy:n konsernille annettujen takauksen jäljellä oleva pääoma aleni 2,4 miljoonalla eurolla 25,9 miljoonan euroon.

Haminan Energia Oy:n takaukset alenivat 2,0 miljoonalla eurolla 15,9 miljoonan euroon.

Hamina-Asunnot Oy:n konsernille annettujen takauksen määrä kasvoi 0,2 miljoonalla eurolla 16,5 miljoonan euroon yhtiön nosttaessa lainaerän joille takaus oli myönnetty jo aikaisemmin.

Linnoituksen Uimahalli Oy:n rakentamislainan takaus aleni 0,1 miljoonalla eurolla 9,7 miljoonan euroon.

Kiinteistö Oy Hailikarin rakentamislainan takaus pysyi ennallaan 15,1 miljoonassa eurossa.

Yksityisen liiketoiminnan ja yhdistysten rahoitukseen annetut takaukset olivat 5,9 miljoonaa euroa.

Kymenlaakson Sähkö Oy maksoi kaupungille osinkoa noin 1,1 miljoonaa euroa.

Konsernin leasingvastuut olivat 14,2 (16,2) miljoonaa euroa, josta Haminan Energian osuus oli 13,3 (15,3) miljoonaa euroa.

Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Tilikauden tuloksen käsittely

Haminan Vesi -liikelaitoksen johtokunta on esittänyt, että liikelaitoksen tilikauden ylijäämä 553 884,28 euroa siirretään taseen omaan pääomaan edellisten vuosien ylijäämää/alijäämää -tilille.

Koko kaupungin tilikauden tulos 5 748 608,78 euroa sisältää vesiliikelaitoksen ylijäämän.

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle tilikauden tuloksen käsittelyä seuraavasti:

Siirretään kuluvaan vuoden kirjanpidossa tilikauden ylijäämä 5 748 608,78 euroa edellisten tilikausien ylijäämää/alijäämää -tilille.

TALOUSARVION JA TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Yleistä

Talousarvio

Haminassa valtuustoon nähden sitova käyttötalouden määräraha on toimintakate. Määrärahoissa ovat mukana sisäiset erät. Rahoituksessa nettositovia ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja -kulut sekä lainojen muutokset. Investoinneissa sitova määräraha on hankeryhmän menomääräraha. Yli yhden miljoonan investoinnit ovat erikseen valtuuston nähden sitovia.

Talousarvioon tehtiin muutoksia kolme kertaa. Ensimmäisessä osavuositarkastuksessa toimintatuloja kasvatettiin 1,5 miljoonan euron maankäyttösopimuksen määrällä ja toimintamenoja pienennettiin vähentämällä myyntivoittotavoitetta 0,4 ja rakennusvalvontamaksujen tuloarviota 0,1 miljoonalla eurolla. Verotuloarviota heikennettiin 1,0 miljoonalla eurolla. Muut muutokset koskivat lähinnä tuloalueiden välisiä henkilöstösiirtoja, joten muutoksilla ei ollut tulosvaikutusta.

Toisessa osavuositarkastuksessa tarkastettiin työllistämismäärärahojen ja niihin saatavien tukien kohdenusta. Sisäisiä vuokria pienennettiin työtilojen tiivistämisen takia. Verotuloarviota kasvatettiin 0,5 miljoonalla eurolla. Metsäkylä-Kannusjärvi-Kitula valokuituverkon rakentamiseen myönnettävän rakentamisaikaisen lainan ensimmäinen erä 0,3 miljoonaa euroa lisättiin antolainojen määrärahaan. Pitkäaikaisten lainojen nostoa vähennettiin 1,0 miljoonalla eurolla. Muutosten tulosvaikutus oli +0,5 miljoonaa euroa.

Kaupunginvaltuusto päätti määrärahojen muutoksista myös joulukuussa. Toimintamenoja pienennettiin Carean 1,6 miljoonan euron varauksen purkamisella.

Tavoitteet

Talousarvion tavoitteet on laadittu kaupunkistrategian näkökulmien, strategisten päämäärien ja kriittisten menestystekijöiden mukaan.

Kaupunkistrategian strategiset päämäärät ovat:

Talous tasapainossa

1. Tuloksellisuuden lisääminen
2. Lainamäärän hallinta
3. Konsernitalouden hallinta

Motivoitunut ja osaava henkilöstö

1. Valmentava johtaminen
2. Osaamisen kehittymiseen panostaminen
3. Osaavan työvoiman pysyvyyden ja saannin turvaaminen

Myyntivoittotavoitetta pienennettiin 0,1 ja verotuloarviota kasvatettiin 0,9 miljoonalla eurolla. Metsätilojen hoito siirrettiin kaupunkikehitysvaliokunnan toimintäsäännön mukaisesti aluepalveluista kaupunkisuunnitteluun. Hyvinvointipalvelujen tulosalueiden välillä tehtiin keskinäisiä määrärahasiirtoja. Muutosten tulosvaikutus oli +2,3 miljoonaa euroa.

Muutettuun talousarvioon nähden toimintakate toteutui 0,4 miljoonaa euroa arviota parempana. Siitä konsernipalvelujen palvelualue toteutui 0,1, ja kaupunkikehityksen palvelualue 0,2 miljoonaa arviota heikommin. Hyvinvointipalvelujen toimintakate toteutui 0,7 miljoonaa euroa muutettua arviota parempana. Verotuloja kertyi 1,3 ja valtionosuuksia 0,5 miljoonaa euroa arvioitua enemmän.

Alkuperäiseen talousarvioon nähden toimintakate kasvoi 2,8 miljoonalla eurolla.

Henkilöstömenot toteutuivat 1,4 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota pienempänä laboratoriotuotannon ulkoistamisen, hyvinvointipalvelujen menolajien välisten siirtojen, arvioitua pienempien eläkemenoperusteisten maksujen ja arvioitua suurempien henkilöstökorvausten ansiosta. Maksutulot toteutuivat suurimmalta osin maankäyttösopimustulojen ansiosta 1,6 miljoonaa euroa suurempana.

Kunnan tuloveron tuotto toteutui 0,8 ja yhteisöveron tuotto 0,9 miljoonaa euroa alkuperäistä arviota suurempana. Kiinteistöveron tuotto toteutui 0,1 miljoonaa euroa arvioitua pienempänä.

Palvelut vastaavat muuttuvia tarpeita

1. Painopiste ennaltaehkäisevissä palveluissa
2. Palvelurakenteiden ja -prosessien toimivuuden kehittäminen
3. Palvelujen laadun ja saatavuuden varmistaminen
4. Monipuolinen yhteistyö eri toimijoiden kesken

Kotikaupungistaan ylpeä ja osallistuva kuntalainen

1. Viihtyisä ja vireä kaupunki
2. Turvallinen ympäristö
3. Avoin ja osallistava päätöksenteko
4. Kuntalaisten oma osallistuva tekeminen ja välittävä yhteisö

Kasvava ja elinvoimainen Hamina

1. Haminan imagon ja vetovoimatekijöiden vahvistaminen
2. Uudistuva maankäyttö ja kaavoitus vastaavat ajan haasteisiin
3. Työpaikkojen ja yritysten lisääminen
4. Haminan matkailun kehittäminen

Kaupunkistrategian talous- tasapainossa euromääräiset taloustavoitteet ovat osin toteutuneet. Käyttötalouden menojen sopeuttamisessa auttoi Kiky-sopimus. Sen sijaan kaupungin asukaskohtainen lainamäärä kasvoi edellisestä vuodesta, vaikka pitkäaikaisten lainojen kokonaismäärä laski. Konsernin lainamäärä kasvoi 4 miljoona euroa. Tase vahvistui merkittävästi. Hyvästä talouskehityksestä johtuen koko konsernin talous toteutui hyvin.

Henkilöstön osaamisen vahvistamiseen kiinnitettiin edelleen huomiota. Koulutuspäivät työntekijää kohti kasvoivat lähes yhdellä päivällä, mutta jäätin kuitenkin hieman 3 päivän tavoitteesta. Sairauspoissaolot vähenivät 3 päivällä per työntekijä, mutta ei silti saavutettu valtuustokaudelle asetettua tavoitetta 13,0 päivää/työntekijä. Myös sosiaalisen pääoman osalta kuin myös varhemaksujen osalta jäätin tavoitteesta. Kehityskeskustelujen peittävyys kasvoi edellisestä vuodesta ja se on myös vertailuorganisaatioita korkeampi. Kokeilu- ja aloitepalkkio otettiin käyttöön. Lisäksi sisäisen kehittäjän koulutuksessa uusia kokeiluja on syntynyt runsaasti.

HTV-säästösuunnitelmaan liittyvä 50 HTV:n tavoite täyttyi. Sen sijaan jäätin hieman 13 työntekijän verran valtuustokauden loppuun asetetusta 1060 vakituisen työntekijän tavoitteesta.

Hyvinvointipalvelujen laatua ja saatavuutta on tiedusteltu asiakastytyväisyyskyselyin, joita toteutettiin suunnitelman mukaisesti.

Kumppanuusohjelma toteuttaa kaupungin arvoja ja strategiaa. Keskeisiä teemoja palvelujen tuottaminen,

ennaltaehkäisevät palvelut, kumppanuusverkot sekä kaupungin vetovoiman vahvistaminen. Kumppanuustalolla toimivien järjestöjen määrä on ylittänyt reilusti tavoitteen.

Työllisyysohjelma valmisteltiin vuosille 2016–2020. Ohjelman toimeenpano on käynnistynyt suunnitelmien mukaisesti. Nuorisotakuuseen on vastattu perustamalla nuorille tarkoitettu Ohjaamo.

Valtuustokauden alussa kaupungin asukasluvun laskulle asetettiin 161 asukkaan tavoite vuoden 2017 loppuun mennessä. Asukasmäärä on kuitenkin vähentynyt yli kolminkertaisesti. Myös työpaikkakehityksen osalta suunta on alaspäin. Käyrä on kuitenkin huomattavasti asukaslukua loivempi. Elinkeinoelämän rakennemuutokset ovat edelleen vähentäneet työpaikkojen määrää. Talouskehityksen kääntyminen positiiviseksi vauhditti yritysten perustamisia valtuustokauden loppupuolella, mutta tämä myönteinen kehitys ei vielä näy tilastoissa. Satamasidonnaisen teollisuuden vaatimat kaavaratkaisut saatiin toteutettua, sillä Googlen asemakaavamuutos ja maankäyttösopimus hyväksyttiin v. 2016 ja Hillonlahden ja sen pohjoispuolen kaava sai lainvoiman loppuvuodesta 2017.

Useat tapahtumat ja risteilyliikenteen käynnistyminen ovat lisänneet vierailijoiden määrää merkittävästi. Kasvava kiinnostus Haminaa kohtaan ilmenee myös sosiaalisessa mediassa.

Kaupunkistrategian tavoitteiden toteutuminen on esitetty seuraavilla sivuilla.

TALOUS TASA-PAINOSSA	Vaikuttavuusindikaattori	Lähtötaso tp 2014	Toteutuma 31.12.2016	Toteutuma 31.12.2017	Tavoite 2017
Käyttömenojen kasvun ja velkaantumisen hidastuminen	Toimintakatteen alijäämä	-108 M€	- 110 M€	- 105 M€	-112 M€
Arviointi:	Toimintakatteen alijäämän suotuisaan kehitykseen vaikuttivat kilpailukykysovimukseen liittyvät toimet sekä toimintatuottojen satunnainen erä. Kun näiden erien vaikutus eliminoidaan niin toimintakatetavoite (-112 M€) olisi toteutunut.				
	Kaupungin lainamäärä e/as	3 773	3 964	4 196	3 600
Arviointi:	Toteutumalukua 31.12.2017 kasvattaa konsernitalisopimukseen liitettyjen tytäryhtiöiden rahavarat jotka esitetään taseessa lainana. Ilman niitä lainamäärä e/as oli 3 858. Kaupungin suuret investoinnit Linnoituksen päiväkoti ja Alakaupungin koulu ovat kasvattaneet lainamäärää kaupungin hyvistä tuloksista huolimatta.				
	Konsernin lainamäärä e/as	7 220	7178	7410	7 000
Arviointi:	Konsernin lainamäärää jää tavoitteesta lähinnä energiainvestointien sekä Carean investointien johdosta.				
	Vuosikate jaettuna nettoinvestoinneilla on suurempi kuin I	Kyllä (1,45)	Kyllä (1,24)	Kyllä (1,54)	Kyllä
Arviointi:	Peruskaupungin vuosikatteen kehitys on pysynyt hyvällä tasolla talouden tasapainottamisesta johtuen.				
	Tase ylijäämäinen	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Arviointi:	Vanhat alijäämät saatiin katettua vuoden 2016 tilinpäätöksessä. Kertynyt ylijäämä (6,1 milj. euroa) oli 299 e/asukas. Ylijäämäisessä taseessa pysyminen vaatii edelleenkin tiukkaa talouskuria.				
MOTIVOITUNUT JA OSAAVA HENKILÖSTÖ	Vaikuttavuusindikaattori	Lähtötaso tp 2014	Toteutuma 31.12.2016	Toteutuma 31.12.2017	Tavoite 2017
Valmentava johtajuus	Sairauspoissaolot lyhyet sairauspoissaolot (1–3pv)	14,3 pv/henkilö 18 % spo:sta	18,8 pv/henkilö	15,9 pv/henkilö	13,0 pv/henkilö 10 %
Arviointi:	Toteuma 3 päivää vähemmän viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Aktiivisen tuen mallin käyttöä (puututaan ajoissa, tuetaan työhyvinvointia) on vahvistettu ja seurantaan kannustettu. Korvaavalla työllä pyritään lyhentämään sairausloman kestoa ja helpottamaan työhön paluuta.				
	Sosiaalinen pääoma (koostuu useammasta muuttujasta, arviointi 1–5)	x	3,6	3,7	5
Arviointi:	Mittaus suoritettiin loppuvuodesta. Vastausprosessi oli edellistä mittausta hieman korkeampi. Tulokset ovat yhteneväiset edellisen mittauksen kanssa. Tarkempi analyysi löytyy henkilöstökertomuksesta.				
	Varhe-maksut	0,97 % palkkame-noista	0,95 %	1,22 %	0,50 %
Arviointi:	Varhe-maksuja pyritään hillitsemään mm. kuntoutuksen ja uudelleensijoittamisen avulla. Uudelleensijoittamisia toteutettiin neljä. Uudelleensijoitukset ovat haasteellisia sopivien tehtävien vähäisyyden johdosta.				

	Kehityskeskustelut/peittävyys ja laatu	80 %, ei laadun arviointia	34 % laatu 3	48 % laatu 4	Kehityskeskustelut 100 %, kohdennetaan tiimeihin, laatu 4
Arviointi:	Kehityskeskusteluita käydään hieman yleisemmin kuin vertailuorganisaatioissa keskimäärin ja myös niiden onnistuminen arvioitiin hieman vertailuaineistoa paremmaksi.				
Osaamisen kehittämiseen panostaminen	Osaamistarpeisiin perustuvat kehittämissuunnitelmat	50 %			100 %
Arviointi:	Terveyspalvelut toimivat pilottina osaamistarpeisiin perustuvien kehittämissuunnitelmien laadinnassa. Sähköinen osaamisen hallinnan järjestelmä otetaan käyttöön jossain muodossa kaikilla palvelualueilla. Järjestelmän avulla tehdään osaamiskartoitukset ja kehittämissuunnitelmat.				
	Koulutuspäivät/työntekijä	1,7 pv	1,5 pv	2,2 pv	3 pv
Arviointi:	Koulutuspäivät/työntekijä ovat lisääntyneet suunnitelman mukaisesti. Koulutukseen osallistui 60 % henkilöstöstä.				
	Käyttöön otettujen työinnovaatioiden määrä			3	30
Arviointi:	Aloite-/kokeilupalkkio otettiin käyttöön. Ideoita tuli 3. Lisäksi ”Sisäinen kehittäjä” -hankkeessa on toteutettu lukuisia pienempiä työinnovaatioita.				
PALVELUT VASTAAVAT MUUTTUVIA TARPEITA	Vaikuttavuusindikaattori	Lähtötaso tp 2014	Toteutuma 31.12.2016	Toteutuma 31.12.2017	Tavoite 2017
Painopiste ennaltaehkäisevissä palveluissa	Hyvinvointi-indikaattorit		Hyvinvointiohjelman päivittäminen tehdään keväällä 2017.	Hyvinvointiohjelma on kesken.	Hyvinvointiohjelma valmis
Arviointi:	Hyvinvointiohjelman arviointi käsitellään huhtikuun 2018 valiokunnassa. Sote-valmistelu on vaikuttanut siihen, että suunniteltu aikataulu venyi. Maakunnan hyvinvoinnin edistämistyö on linkitetty yhteistyöhön.				
Palvelurakenteiden ja -prosessien toimivuuden kehittäminen	Vakinaisen henkilöstömäärän kehitys	1 127	1 111	1 073	1 060
Arviointi:	HTV-säästösuunnitelmaan liittyvä 50 HTV:n tavoite toteutui, mutta vakituisen henkilöstön määrän väheneminen jäi hieman vuoden 2017 tavoitteesta.				
Palvelujen laadun ja saatavuuden vahvistaminen muuttuvassa toimintaympäristössä	Asiakastyytyväisyys		Asiakastyytyväisyyskyselyjä tehtiin mm. kouluille ja päiväkodeille marraskuussa.	Terveyspalveluiden asiakastyytyväisyyskyselyjä on toteutettu useilla eri osastoilla vuoden aikana.	Asiakastyytyväisyyskyselyjä jatketaan mm. terveydenhuollossa ja ruokaja puhtaustalveluissa

Arviointi:	<p>Terveyspalveluiden yksiköiden asiakaspalautejärjestelmän moninaiset menetelmät sekä käsin viiveellä kootut tulokset uudistettiin ja yhtenäistettiin vuoden loppupuolella sähköiseksi palautejärjestelmäksi. Roidu asiakaspalautejärjestelmä antaa reaaliaikaista tietoa ja raportit saadaan automaattisesti kuukausittain. Palautejärjestelmä on toiminnan asiakaslähtöisyyttä lisäävä sekä palautejärjestelmästä saatavan tiedon käsittelyä nopeuttava ja helpottava.</p> <p>Ruoka- ja puhtauspalveluiden asiakastytyväisyyskyselyt toteutettiin keväällä 2017. Ruokapalveluissa kyselykaavake päivitettiin ja se toteutettiin ensimmäisen kerran sähköisesti koulun ja kodin yhteistyökanavan Wilman kautta. Puhtauspalveluissa on käynnistetty kokeilu, jossa laadunvalvontakäynneillä tapahtuvilla asiakkaiden haastatteluilla korvattaisiin asiakastytyväisyyskyselyt.</p> <p>Tilapalvelut osallistui KTI Kiinteistötieto Oy:n toteuttamaan Kuntien kiinteistöjen tunnusluvut 2017 -vertailuun sekä asiakastytyväisyysvertailuun. Kyselyt koskivat kouluja ja päiväkotia. Kyselyssä oli mukana Haminan lisäksi viisi muuta kuntaa. Arviointiasteikko oli 1–5. Kokonaistyytyväisyys oli 3.48 kun vertailuaineiston kokonaistyytyväisyys oli 3.54.</p>				
Monipuolinen yhteistyö eri toimijoiden kesken	Kumppanuusohjelman laatiminen		Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta on hyväksynyt kumppanuusohjelman 21.2.2017.	Kumppanuusohjelman tavoitteena oli vahvistaa kumppanuutta ja kolmatta sektoria sekä lisätä yhteisöllisyyttä.	Kumppanuusohjelman toimeenpano alkaa.
Arviointi:	<p>Kumppanuusfoorumeita järjestettiin kaksi ja niihin osallistui yhdistyksiä kiitettävästi.</p> <p>Kumppanuusohjelmassa on huomioitu Haminan kaupungin strategia ja arvot, joten se palvelee johdonmukaisesti koko kaupunkia. Strategisia teemoja olivat mm. palvelujen tuottaminen, ennaltaehkäisevät palvelut, kumppanuusverkostot ja Haminan vetovoimaisuus.</p> <p>Kumppanuustalo Hilma on toiminut Haminassa vuodesta 2014 lähtien.</p> <p>Kumppanuusohjelma on osoittautunut hyväksi järjestöyhteistyön koordinoinniksi.</p>				
	Työllisyysohjelman toimeenpano	Työllisyysyksikön perustaminen vireillä	Työllisyysohjelman toteutus on käynnissä, ohjaus- ja seurantar ryhmä toimii ja tekee ehdotuksia. Sosiaali- ja terveyslautakunta sekä hyvinvoinnin edistämisen lautakunta seuraavat raporttia kuukausittain.	Kesätyöseteleitä on myönnetty 71 kpl.	Työllisyysohjelman toimeenpano on käynnissä.
Arviointi:	<p>Työllisyysohjelma on laadittu vuosille 2016–2020. Ohjelman laatimisen jälkeen on mm. työttömyysturvalla tapahtunut muutoksia, jotka vaikuttavat ohjelman toimeenpanoon. Nuorisotakuuseen vastattiin perustamalla nuorille alle 30-vuotiaille tarkoitettu Ohjaamo. Hankkeeseen saatiin rahoitusta Euroopan sosiaalirahastosta. Kesätyösetelikokeilun tavoitteet saavutettiin. Kuntalisähakemuksia ei tullut eikä markkinoilla siihen saatu toivottua tulosta. Yritykset palkkaavat työntekijöitä tarpeensa mukaan. Kuntalisä ei ole ollut markkinoinnista huolimatta riittävä synnyttämään uusia palkkatukityösuhteita. Kaikki työllisyysohjelmaa laatineet tahot ovat aktiivisesti olleet yhteistyössä ja toteuttaneet ohjelmaa omalta osaltaan.</p>				

KOTIKAUPUN- GISTAAN YL- PEÄ JA OSAL- LISTUVA KUN- TALAINEN	Vaikuttavuusindi- kaattori	Lähtötaso tp 2014	Toteutuma 31.12.2016	Toteutuma 31.12.2017	Tavoite 2017
Viihtyisä kaupunki ja turvallinen ympäristö	Hyvinvointi-indikaattorit Kuntien turvallisuuskyse- ly osana Yhdyskuntatekniset palvelut ky- selyä, jonka toteuttaa FCG.	Sijoitus 16.	Yhdyskuntatek- nisten palvelui- den kyselyn tu- lokset saatiin syyskuussa. Ha- mina oli 28 kun- nasta kolmen parhaan kunnan joukossa mm. asiointipalve- luissa, jätepalve- luiden ja vesi- huollon järjestä- misessä. Eniten kehitettävää oli katujen talvihoi- dossa ja liikunta- paikkojen hoi- dossa. Arvostelu- asteikolla 1-5 tu- los oli 3,7, jossa ei ole muutosta vuoden 2014 ky- selyyn.	Haminassa kysely toteutetaan joka toinen vuosi. Seuraava kysely tehdään 2018.	Sijoitus para- nee
Arviointi:	Otoskoon kunnat valitsevat itse. Vastaajat valitaan satunnaisesti 18–79 vuotiaista henkilöistä. Vuonna 2016 tehdyssä kyselyssä kysely lähetettiin 800 haminalaiselle. Vastauksia saatiin 247. Raportin mukaan Haminassa miehet ja nuoret olivat vastanneissa aliedustettuina. Vastaajakato oli samankaltainen muissakin kunnissa eikä tilanne ole juuri muuttunut tutkimusvuosina, joten tulosten ajallinen ja kuntien välinen vertailu oli mahdol- lista. Kunkin palvelun heikommin menestyneitä muuttujia on pyritty kohentamaan töiden suunnittelussa, hoi- dossa ja huollossa. Seuraava kysely tehdään 2018.				
Avoin ja osallistava päätöksenteko	Asukasluvun kehitty- minen	21 061	20 643	20 493	20 900
Arviointi:	Haminan kaupungin asukasmäärä vähenee ennustettua nopeammin. Asukasmäärä on vähentynyt 561 asuk- kaalla vuodesta 2014 kun vähennyksen ennustettiin olevan 161 asukasta vuoden 2017 lopussa. Väestön vähennyksen syynä ovat syntyvyyden lasku, vähäinen työpaikkojen tarjontaa ja ylemmän asteen koulutuk- sen tarjonnan puute.				
Yhteisöllisyys	Toimenpiteet yhteisö- jen toimintaedellytys- ten edistämiseksi	2 (kumppanuustalo, puskurilaina)	Kumppanuustalo toiminnassa 50 järjestöä.	Kumppanuusta- lolla toimii tällä hetkellä järjes- töjä 62.	50
Arviointi:	Kumppanuustoiminta on laajentunut suunnitellusti. Järjestöjen välinen yhteistyö on merkittävää, kuntalais- ten hyvinvoinnin edistämistä parhaimmillaan. Ratkaisu muuttamisesta uusiin tiloihin Kadettikoulunkadulle tehtiin syksyllä.				

Uusien sähköisten medioiden käyttö ja tiedon visualisointi	Facebook -tykkääjät Nettisivujen katselumäärä (hamina.fi)		2 379 1 405 138	3 216 1 239 936	
Arviointi:	Facebook-sivujen tykkääjien määrä nousee tasaisesti edelleen. Yksittäiset videot ja päivitykset ovat keränneet vuoden 2017 aikana tuhansia katsojia. Facebook toimii hyvin kaupungin viestintäkanavana ja saavuttaa hyvin kaupunkilaiset. Päivitysten sisältöön tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota. Nettisivujen katselumäärä on laskenut hieman, joka osittain selittyy sosiaalisen median kanavien seuraajamäärän nousulla. Sivuston uudistaminen on työn alla ja uudet sivut avautuvat maaliskuussa 2018.				
KASVAVA JA ELINVOIMAINEN HAMINA	Vaikuttavuusindikaattori	Lähtötaso tp 2014	Toteutuma 31.12.2016	Toteutuma 31.12.2017	Tavoite 2017
Haminan imagon ja vetovoimatekijöiden vahvistaminen	Haminan sijoittuminen kaupunkien veto-voima-tutkimuksessa (Innolink Oy:n kuntaranking -kysely)	Tarkentuu syksyllä	Hamina ei ollut mukana Innolinkin tutkimuksessa tutkimuksen kalleuden takia. Suomen Yrittäjien elinkeinopoliittinen mittaristo 2016 -kyselyn perusteella Hamina sijoittui kovimpien nousijoiden joukossa sijalle 9.	Imagotutkimuksia ei ole tehty kuluvana vuonna. Elinkeinopoliittinen mittaristo -kysely tehdään parillisina vuosina eli seuraavan kerran 2018. Suomen kuntien muuttovetovoimatutkimuksessa v. 2016 Hamina oli sijalla 135, positiivisia muuttujia oli 5 (11).	Sijoitus parane
Arviointi:	<p>Muuttovetovoimakyselyssä tutkittuja muuttujia oli yhteensä 11 ja ne olivat: Väestömuutos 2015–2030 Työikäisen väestön muutos 2015–2030 Väestölisäys 2010–2015 Kuntien välinen nettomuutto 2010–2015 Nettomaahanmuutto vuodessa 2010–2015 25–54-vuotiaiden nettomuutto 2010–2014 Työllisten nettomuutto 2009–2013 Opiskelijoiden nettomuutto 2009–2013 Korkea-asteen suorit. nettomuutto 2009–2013 Keski- ja hyvätuloisten nettomuutto 2009–2013 Laskennallinen tulokertymä per asukas 2009–2013</p> <p>Ylen sivuilla on Kuntien vetovoiman listaus, josta löytyvät tarkemmat arvioinnit ja myös Haminan tulokset em. muuttujissa.</p> <p>Haminassa negatiivisia muuttujia olivat työikäisen väestön vähentyminen, kuntien välinen nettomuutto, työllisten nettomuutto ja opiskelijoiden nettomuutto. Nämä kaikki yhdessä kääntävät väestömuutoksen negatiiviseksi, vaikka nettomaahanmuutto olikin positiivinen. Syynä voitaneen pitää heikkoa työpaikkojen tarjontaa ja ylemmän asteen koulutuksen tarjonnan puutetta. Työikäisten ja opiskelijoiden poismuutto vaikuttaa myös ikärakenteeseen negatiivisesti.</p>				

	Maailmanperintöluettelon hakemisprosessi	Hakuprosessi valmistelussa	Museovirasto on ilmoittanut, että aielistalle ei esitetä Suomesta uusi kohteita.	Suomesta ei esitetty maailmanperintökohteita.	Hanke on mukana valtakunnallisella aielistalla.
Arviointi:	On varmistunut, että Maailmanperintöluetteloon ei tule uusia kohteita Suomesta. Ehdokkaana oleminen toi Haminalle kuitenkin huomattavaa näkyvyyttä.				
Uudistuva maankäyttö ja kaavoitus vastaavat ajan haasteisiin	Satamasidonnaisten teollisuuden vaatimat kaavaratkaisut valmistuvat sovitusti	Kyllä	Googlen asemakaavamuutos ja maankäyttösopimus hyväksyttiin 16.12.16. Hillonlahden pohjoispuolen kaava on tarkistusvaiheessa ja se tulee käsittelemään keväällä 2017.	Hillonlahden ja sen pohjoispuolen kaava on hyväksytty valtuustossa 30.5.17. Kaava sai lainvoiman joulukuussa 2017	Kyllä
Arviointi:	Maankäyttösopimuksen syntyminen ja kaavamuutos mahdollistavat nykyisen yritystoiminnan laajentumisen ja uuden monipuolisen yritystoiminnan sijoittumisen Hillonlahden pohjoispuoliselle alueelle.				
	Monipuolinen asunto- ja yritystonttitarjonta				
	- luovutuskelpoisten pientalotonttien varanto	60	75	75	
Arviointi:	Tonttivarantoa ei ole lisätty vuoden 2016 tilanteesta. Uusien tonttien kysyntää ei ole ollut toivotusti. Vuonna 2017 luovutettiin vain neljä tonttia. Summasta myytiin yksi omakotitontti, satama-alueelta yksi yritystontti ja Poitsilasta annettiin vuokralle kaksi hoivakotitonttia.				
	- luovutuskelpoisten yritys- ja liiketonttien varanto	18	10	10	
Arviointi:	Tonttijaot määritellään yleensä tarpeen mukaan. Hillonlahden ja sen pohjoispuolen asemakaavan myötä kokonaistyöpaikka-alueen pinta-ala on lisääntynyt 6,3 ha. Kokonaisala on nyt 105 ha. Kaava sai lainvoiman joulukuussa 2017. Teollisuus- ja liiketonttien kysyntä ei ole toistaiseksi johtanut sopimuksiin.				
	Puukerrostalojen koikeilukortteli Tervasaareen	0	Hanke on edelleen mukana tavoitteissa.	Hanke on edelleen mukana tavoitteissa.	Suunnittelu on käynnistynyt
Arviointi:	Puukerrostalosuositus sisältyy Tervasaaren Masterplaniin, joka on valmistunut kesäkuussa. Merkittävät valtakunnalliset rakennusliikkeet ovat olleet kiinnostuneita hankkeesta. Tervasaareltä on varattu päiväkotitontti.				
Työpaikkojen ja yritysten lisääminen	Työpaikkamäärän kehitys	6 928 (Tilastokeskus/2012)	6 722 (Tilastokeskus/2014)	6 504 (Tilastokeskus/2015)	7 000 (Tilastokeskus/2015)
Arviointi:	Elinkeinoelämän rakennemuutokset sekä vuosien 2012–2015 alijäämäinen talouskehitys näkyy työpaikkamäärän kehityksessä. Bruttokansantuotteen kasvu ylsi positiiviseksi vasta vuonna 2016 ja on sen jälkeen edelleen vahvistunut.				
	Alkavien yritysten määrä	63	Uusia yrityksiä 55 ja lakanneita 28	Uusia yrityksiä 64 ja lakanneita 45	100
	Yritysten nettolisäys	15	27	19	50

Arviointi:	Kehitysyhtiö Cursorin arvioinnin mukaan yleinen talouden nousu vauhditti yritysten perustamista Kotkan-Haminan seudulle. Vuonna 2012 alkanut vuosittainen perustamisen lasku pysähtyi ja yrityksiä perustettiin seudulle 16 % enemmän kuin vuonna 2016. Cursorin aloittavan yrittäjän neuvonnassa perustanta kasvoi 15 %. Haminan osalta asiakaskontakteja oli 1 252 kpl.				
	Työttömyysaste, %	13,9	14,2 %	13,4 %	13,5
Arviointi:	Hyvä taloudellinen vire mahdollisti sen, että työttömyysastetavoite saavutettiin.				
	Kaupungin osuus työmarkkinatuesta, M€	1,0 (1,5 v. 2015)	1,5	1,5	1,5
Arviointi:	Vaikka työttömyys on hellittänyt otetta, niin pitkäaikaistyöttömien osalta tilanne ei ole muuttunut olennaisesti eikä tilanteessa odoteta tapahtuvan merkittävää muutosta parempaan suuntaan.				
Haminan matkailun kehittäminen	Matkailutapahtumien lisääminen ja niissä käyneiden vierailijoiden määrä	16 tapahtumaa Bastionissa, muut 20 kpl 160 000 vierailijaa (arvio)	Eri tapahtumissa on ollut 222 510 vierailijaa.	Eri tapahtumissa on ollut 126 213 vierailijaa.	10 % enemmän tapahtumia
Arviointi:	<p>Vierailijoiden määrä on lisääntynyt 68 %:lla vuodesta 2015, joka ei myöskään ollut Tattoo-vuosi. Jo vakiintuneet tapahtumat ovat lisänneet suosiotaan niiden sisällön kehittymisen takia ja uudet tapahtumat on otettu hyvin vastaan. Hamina näyttää vahvistaneen asemansa elämyksellisten tapahtumien ja monien kohtaamisten kaupunkina.</p> <p>Lippumaailma on uusi, kaupunginhallituksen päätöksellä 21.11.2016 käynnistetty hanke. Tavoitteena on, että Haminasta tulee kansainvälinen lippu- ja liputuskuulttuurin keskus. Hankkeen tukemiseksi oli järjestetty Mesenaatti.me yhteisörahointuspalvelun kanssa joukkorahoituskampanja. Joukkorahoituskampanjan ja erillisten yhteisölahjoitusten tuotto oli 32.352 euroa. Ulkovaltojen lahjoitustuki oli 72.720 euroa. Lahjoitusten tuotto käytetään suurlipun hankintaan ja pystytykseen.</p> <p>Kesällä 2017 avatun seudullisen risteilijäliiketoiminnan ansiosta myös Haminan tunnettuus on lisääntynyt, koska Hamina sisältyy käyntikohteena risteilyjen paikalliseen ohjelmatarjontaan. Haminaan tutustui Cursor Oy:n tilastoinnin mukaan 2050 vierailijaa.</p>				
	Majoituskapasiteetin parantuminen	lkm, vuodepaikkaa kaikkiaan	Haminassa ei ole tapahtunut hotellikapasiteetin lisäämistä.	Tilanne on ennallaan.	10 % enemmän vuodepaikkoja
		lkm, vuodepaikkaa hotelleissa	Ennallaan	Tilanne on ennallaan.	10 % enemmän vuodepaikkoja
Arviointi:	Vakiintuneen ja laadukkaan tapahtumatarjonnan avulla on pyritty välillisesti vaikuttamaan hotellioperaattoreiden kiinnostukseen. Kaupungin omat keinot tilanteen parantamiseksi ovat muutoin lähes olemattomat.				

Keskeiset kehittämishankkeet

Sote- ja maakuntauudistukseen valmistautuminen

Vapaaehtoisen sote-kuntayhtymän valmistelutyö käynnistettiin yhdessä Kymenlaakson kuntien ja Carean kanssa. Haminan kaupunki nimesi edustajansa kuntayhtymän valmisteluelimiin.

Haminan kaupunkikeskustan kehittäminen

Kauppatorin uudistamistyöt ja uusi palvelurakennus valmistuivat vuoden 2017–2018 vaihteessa. Uudistunut tori mahdollistaa sen ympärivuotisen käytön huomattavasti aiempaa paremmin, koska se on päivitetty toimintoiltaan, ilmeeltään ja tekniikaltaan nykypäivään.

Tervasaaren kehittäminen

Tervasaaren markkinointia varten teetetty Masterplan -suunnitelma valmistui kesäkuussa. Oolannin puiston yleissuunnitelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa loka-kuussa. Puiston rakentaminen alkaa keväällä 2018.

Tervasaarelle sijoittuvan yksityisen päiväkodin toteuttaja valittiin kilpailun perusteella. Päiväkodin tontti on varauksessa.

Vetovoimainen asuminen

Tervasaaren markkinointia on tehostettu Masterplanin avulla. Maaseutuasumisen vetovoimaisuudesta on keskusteltu mm. asukasyhdistysten ja kyläyhdistysten puheenjohtajien tapaamisissa. Yhdistyksiä aktivoitiin mm. kertomaan tonttitarjonnasta ja haja-asutusalueiden rakennuspaikoista kaupungin nettisivuilla.

Kaupunginhallitus päätti, että uusien hissien rakentamista vanhoihin kerrostaloihin avustetaan. Avustuksen määrä on 7.500 euroa/hissi. Lisäksi esteettömään asumiseen kohdistuvia toimenpiteitä kehitetään rakennusvalvonnan, kotipalvelun ja sosiaalityön yhteistyönä.

Asumisen vetovoimatekijöitä on tarkasteltu nykyisten kuudentoista asuinalueen osalta, jotka sijaitsevat joko kokonaan tai osittain asemakaava-alueella. Myös tulevaisuuden uusia asuinalueita on tarkasteltu vastaavasti. Tarkastelussa on huomioitu neljä vetovoimaisen asuinalueen teemaa tulevaisuudessa: merellinen asuinalue, keskustan yhteisöasumisen asuinalue, energiatehokas ja ekologinen asuinalue sekä turvallinen ja rauhallinen asuinalue.

Asuinalueiden vetovoimatekijöitä ovat palveluiden läheisyys, hyvät liikenneyhteydet, työpaikka-alueiden läheisyys, hyvät harrastusmahdollisuudet, alueen viihtyisyys ja imago, maaseudun rauha ja asumisväljyys, meren/vesistön läheisyys, rakennettavuus ja rakentamisen korkeusasema sekä kunnallistekninen valmius ja toimivat tietoliikenneyhteydet.

Sote- ja maakuntauudistuksen vaikutuksista kaupungin talouteen on tehty ennakkolaskelmia. Myös alustavat arviot henkilöstövaikutuksista on olemassa ja tarkemmat henkilöstösuunnitelmat ovat valmistelussa.

Raatihuoneen ympäristöä kokeiltiin isompien kaupunkitahtumien yhteydessä kävelykatuna, mikä osoittautui toimivaksi ratkaisuksi.

Tervasaaren laiturialueiden parantamisen yleissuunnitelma hyväksyttiin valtuustossa kesäkuussa. Suunnitelma osa 30 Miles-hanketta, joka on Itäisen-Suomenlahden vesistömatkailun kansainvälinen kehityshanke. Ensimmäisessä toteutusvaiheessa vuonna 2017 uusittiin Ramp-sinkarin vierasvenelaiturit. Suunnitelma käsittää entisen laiturialueen kokonaan uusimisen, joka toteutetaan vaiheittain usean vuoden aikana.

Kaikilla nykyisillä asemakaava-alueella sijaitsevilla asuinalueilla on toimivat tietoliikenneyhteydet. Asemakaava-alueille ulottuu valokuitukaapeliverkosto. Myös langattomat tietoliikenneyhteydet ovat yleisesti alueiden kotitalouksien käytössä.

Hamina-Asunnot suoritti asukkailleen huhtikuussa 2017 asukastyytyväisyyskyselyn. Kyselykirjeitä lähetettiin 710 ruokakunnalle ja kyselyyn vastasi 178 ruokakuntaa vastausprosentin jäädessä 23,9 prosenttiin. Vastausten perusteella voitiin todeta, että Hamina-Asuntojen tuottamat palvelut olivat kaikilla osa-alueilla (isännöinti, kiinteistönhoito, ulkoalueiden hoito) parantuneet edellisestä vuonna 2012 suoritetusta kyselystä.

Kiinteistöväelittäjien näkemyksiä asumisen vetovoimaisuuden lisäämiseksi:

Panostetaan pienyrityksiin, jotka poikivat uusia yrityksiä, työpaikkoja, vireyttä, uusia asukkaita. Näin viihtyvyys lisääntyy ja työllisyys kasvaa.

Kaupungin merellisyyttä korostetaan mm. rantoja puhdistamalla.

Rakennetaan Tervasaaren kerrostaloja, joiden alaker-taan liiketiloja. Näin alueelle saadaan yritystoimintaa ja palveluja, jotka houkuttelevat alueelle asumaan.

Hyödynnetään keskustan puistoaluetta ja lisätään viihtyisyyttä järjestämällä ilmaisia musiikkiesityksiä, tapahtumia lapsille jne.

Hyödynnetään Venäjän rajan läheisyys suuntaamalla asiakasvirrat Haminaan laadukkaalla palvelu- ja tuotetarjonnalla (tässä pienyrittäjillä mahdollisuus).

Kaupunkimarkkinointi

Haminan kaupungin uuden brändin jalkauttamista on tehty koko vuoden. Suomi 100 -juhlavuoteen liittyen toinen versio tapahtumakalenterista julkaistiin toukokuussa. Kalenterissa oli touko-joulukuulle lähes 200 tapahtumaa.

Tapahtuma- ja markkinointiyhteistyötä on tehty tiiviisti haminalaisten yhteisöjen kanssa. Yhdessä Kehittyvä Hamina ry:n kanssa järjestetty kesän avaustapahtuma Kesä-tuulella Haminassa järjestettiin ensimmäisen kerran Raatihuoneentorilla. Myös heinäkuussa seudulle saapuville risteilijöille ideoitiin erilaista tarjontaa Haminassa yhdessä Cursor Oy:n sekä haminalaisten yrittäjien ja yhteisöjen kanssa.

Henkilöstön osaamisen vahvistaminen

Osaamisen systemaattinen johtaminen varmistaa kaupungin tavoitteisiin ja päämääriin pääsemisen nyt ja tulevaisuudessa. Osaaminen nähdään keskeisenä osana työhyvinvoinnin kokemusta.

Osaamisen johtamisen systematisointia on jatkettu. Osaamisen hallinnan järjestelmää on pilotoitu terveydenhuollossa ja pilottiyksikkö on tukenut muita tulos-

Prosessijohtaminen sekä toimintojen ja palvelujen sähköistäminen

Prosessijohtamisen kehittämishanke käynnistyi maaliskuussa. Hankkeessa uutta henkilöstöorganisaatiota kehitetään edelleen kohti prosessiorganisaatiota. Tavoitteena on kehittää oman yksikön tai palvelualueiden yli meneviä palvelu- ja toimintoketjuja. Prosesseissa tarkastellaan kuntalaisten palvelutarpeita kokonaisvaltaisemmin perinteisen sektorijajattelun sijaan.

Uudistuksien avulla pyritään vahvistamaan kuntalais- ja asiakaslähtöisyyttä sekä lisäämään toiminnan asiakastytyväisyyttä, tuloksellisuutta ja henkilöstön työhyvinvointia. Prosessijohtaminen edellyttää tiimimäistä toimintamallia, jossa samalla hyödynnetään digitalisaation tuomat mahdollisuudet.

Markkinoidaan Haminaa kaikin mahdollisin viestinnän keinoin (myös henkilökohtaisin kontaktein) sekä lännen että idän suuntaan. Moottoritie Helsinkiin ja Vaalimaalle sekä asuntojen edullinen hintataso ovat Haminan valtteja.

Vuoden 2017 markkinoinnin pääkampanjan konsepti on nimeltään ”Tällaisia me olemme. Tutustu meihin.” Kampanjasivusto avautui toukokuussa.

Kampanjasivustoa lanseerattiin touko-kesäkuussa laajasti printissä, sosiaalisessa mediassa ja televisiossa MTV3-kanavalla. Kampanja toteutui odotettua paremmin. Näyttöjä kertyi ennustettua enemmän ja sivustolle ohjaututtiin ahkerasti. Erityisen hyvin käytetyistä formaateista toimi liikkuva kuva eli videot. Kaikkiaan näyttöjä kertyi 2,95 milj. ja klikkejä 15 100 kpl.

Kaupungin internet sivujen uudistaminen aloitettiin vuoden 2017 aikana ja uudet sivut julkaistiin maaliskuussa 2018.

alueita järjestelmän käyttöön. Osaamistarpeiden määrittely on jatkunut vielä useilla toimialueilla. Henkilöstöjohtamisen yhdenmukaistamista on edistetty pienryhmäkoulutuksin ja pelillisin keinoin. Tiedolla johtamista ja työyhteisötaitoja on kehitetty edelleen tulosalueilla kunkin oman tarpeen mukaisesti.

Hanke jatkuu vielä kuluvan vuoden. Tavoitteena on, että henkilöstöorganisaatio siirtyy uuteen toimintamalliin 2019 alusta.

Kaupungin nettisivuille on avattu maksuton verkkolaskuportaali, joka mahdollistaa verkkolaskujen lähetyksen Haminan kaupungille silloin, kun toimittajalla ei ole omaa sähköistä verkkolaskutusohjelmaa.

Kaupungin ostolaskut on julkaistu kaupungin nettisivuilla lokakuusta 2017 lukien. Laskut julkaistaan kuukausittain. Sähköisiä palveluja otettiin käyttöön myös rakennusvalvonnassa, varhaiskasvatuksessa sekä tilojen varaamisessa.

Kuntahankintojen kehittäminen

Haminan kaupungin hankintaohjeet on päätetty jatkossa sisällyttää talousarvion täytäntöönpano-ohjeisiin, jotka hyväksyttiin 15.12.2017. Uusi toimintamalli mahdollistaa hankintaohjeiden vuosittaisen tarkastelun ja päivittämisen. Samassa yhteydessä kaupunginhallitus hyväksyi Haminan kaupungin hankintaperiaatteet, jotka on julkaistu kaupungin internet sivuilla. Hankintaperiaatteet ovat strategisen tason ohjeistus. Talousarvion täytäntöönpano-ohjeisiin sisällytetyt hankintaohjeet ovat enemmänkin operatiivisen tason ohjeistus.

Vuoden vaihteessa Haminassa otettiin käyttöön Cloudia pienhankintajärjestelmä pienhankintojen tekemiseen. Vuoden 2018 aikana otetaan käyttöön sähköinen kilpailutusjärjestelmä kansallisen kynnyksarvon ylittäville hankinnoille. Yhdessä Cursorin kanssa on loppuvuodesta 2017 lähtien työstetty hankintakalenteria, johon merkitään voimassa olevat sopimukset, niiden päättymisajankohdat sekä tapa, jolla hankinta tullaan tekemään sopimuskauden päätyttyä. Hankintakalenteri julkaistaan kau-

pungin uusilla internet sivuilla Hankinnat osiossa. Hankintatyöryhmä yhdessä Cursorin edustajien kanssa koontuu säännöllisesti muutaman kuukauden välein keskustelemaan ajankohtaisista hankinta- ja sopimusasioista. Hankinta Taitoan palveluita ostetaan tarvittaessa (erilishankinta). Kymenlaakson kuntien puolesta Hankinta Taitoa kilpailuttaa ja tekee hankintasopimukset yhteishankittavista tuotteista ja palveluista (yhteishankinta) ja niissä Haminan kaupunki pyrkii olemaan mukana. Hankinta Taitoan hankintaportaali avattiin alkuvuodesta 2018 ja sieltä jokainen kaupungin työntekijä pääsee näkemään voimassa olevat yhteishankinnat ja niihin liittyvät voimassa olevat sopimukset. KL Kuntahankintojen puitesopimukseen liittymistä suositellaan, kun kyse on volyymiltaan suuresta hankinnasta, jolla ei ole merkitystä paikalliseen elinkeinotoimintaan.

Maaliskuussa 2017 järjestettiin hankintalaki -koulutus kaupungin henkilöstölle. Huhtikuussa 2018 järjestetään sopimusoikeuden -koulutus.

Käyttötalouden toteutuminen

Konsernipalveluiden palvelualue

Toimielin	KAUPUNGINVALTUUSTO
Tulosalue	Kaupunginvaltuusto
Tulosityksiköt	kaupunginvaltuusto
Tehtävä	Kaupunginvaltuusto käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa. Valtuusto vastaa kaupungin taloudesta ja toiminnasta. Valtuusto on hallintosäännöllä siirtänyt toimivaltaansa myös muille toimielimille.

Tuloslaskelma

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
120 Kaupunginvaltuusto						
Toimintatulot						
Myyntituotot						
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset						
Muut toimintatuotot						
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-138 884	-120 900		-120 900	-158 691	37 791
Henkilöstömenot	-82 594	-91 300		-91 300	-114 455	23 155
Palveluiden ostot	-28 017	-22 800		-22 800	-41 253	18 453
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13 589	-1 800		-1 800	-1 606	-194
Avustukset						
Muut toimintamenot	-14 683	-5 000		-5 000	-1 377	-3 623
Toimintakate	-138 884	-120 900		-120 900	-158 691	37 791
Toimintakate €/asukas	-6,7	-5,9		-5,9	-8	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-98 106	-78 900		-78 900	-85 886	6 986
Suunnitelmapoistot						
Yhteensä	-236 990	-199 800		-199 800	-244 577	44 777

Tuloksellisuusmittarit

	2014	2015	2016	TA 2017	TP 2017
Valtuuston kokousten määrä kpl	11	9	8	8	12
Kaupunginvaltuuston kustannukset €/kokous	13 000	14 700	17 400	15 100	13 200

Toimielin	TARKASTUSLAUTAKUNTA
Tulosalue	Tarkastustoimi
Tulosyksiköt	Tarkastustoimi
Tehtävä	Kuntalain mukaisen tarkastuksen järjestäminen, kunnanvaltuuston päätettävien tarkastusta koskevien asioiden valmistelu, valtuuston asettamien toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi sekä tilintarkastus.

Tuloslaskelma

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
121 Tarkastustoimi						
Toimintatulot						
Myyntituotot						
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset						
Muut toimintatuotot						
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-31 988	-50 000		-50 000	-48 477	-1 523
Henkilöstömenot	-13 517	-20 600		-20 600	-18 910	-1 690
Palveluiden ostot	-18 448	-29 300		-29 300	-29 533	233
Aineet, tarvikkeet ja tavarat						
Avustukset						
Muut toimintamenot	-24	-100		-100	-34	-66
Toimintakate	-31 988	-50 000		-50 000	-48 477	-1 523
Toimintakate €/asukas	-1,5	-2,4		-2,4	-2	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytserät	-9 200	-6000		-6000	-6 000	
Suunnitelmapoistot						
Yhteensä	-41 188	-56 000		-56 000	-54 477	-1 523

Toimielin	KAUPUNGINHALLITUS
Tulosalue	Konsernijohto
Tulosyksiköt	Konsernijohto, yleinen hallinto ja edunvalvontatehtävät
Vastuhenkilö	Kaupunginjohtaja
Tehtävä	Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä kaupunginvaltuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus valvoo kaupungin etua, edustaa kaupunkia ja käyttää sen puhevaltaa.

Sitovat tavoitteet

Tavoite: STRATEGIATYÖN KÄYNNISTÄMINEN	
Mittari 2017	Toteutuma 31.12.
Strategiatyö käynnistyy syksyllä 2017 ja strategia on valmis keväällä 2018.	Strategia hyväksyttiin talousarvion hyväksymisen yhteydessä joulukuussa.
Arviointi: Valmistelutyö käynnistettiin jo keväällä mm. valtuustotyöskentelyn arvioinnilla sekä vanhan ja uuden valtuuston yhteisellä seminaarilla. Syksyllä valtuusto käytti työskentelyyn yhteensä 3 seminaaripäivää. Lisäksi strategiaa käsiteltiin valtuuston iltakouluissa. Hyvä sitoutuminen valmisteluun mahdollisti sen, että koko prosessi pystyttiin viemään ennakoitua nopeammin.	

Tuloslaskelma

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
122 Konsernijohto						
Toimintatulot					690	-690
Myyntituotot					592	-592
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset						
Muut toimintatuotot					98	-98
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-4 683 445	-4 229 500	4 000	-4 225 500	-4 238 175	12 675
Henkilöstömenot	-373 725	-368 400		-368 400	-314 029	-54 371
Palveluiden ostot	-3 609 089	-3 675 300		-3 675 300	-3 518 901	-156 399
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12 608	-13 500		-13 500	-130 943	117 443
Avustukset	-192 687	-30 000		-30 000	-71 567	41 567
Muut toimintamenot	-495 335	-142 300	4 000	-138 300	-202 735	64 435
Toimintakate	-4 683 441	-4 229 500	4 000	-4 225 500	-4 237 485	11 985
Toimintakate €/asukas	-224,5	-206,3		-206,1	-207	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-251 083	-242 500	103 000	-139 500	-139 988	488
Suunnitelmapoistot	-6 649	-13 600		-13 600	-7 597	-6 003
Yhteensä	-4 941 172	-4 485 600	107 000	-4 378 600	-4 385 070	6 470

Tuloksellisuusmittarit

	2014	2015	2016	TA 2017	TP 2017
Kaupunginhallituksen kokousten määrä kpl	24	28	22	23	33
Kaupunginhallituksen kustannukset€/kokous	11 400	10 100	15 000	15 400	13 000
Osuus alueellisesta pelastustoimesta %	16,86	16,86	16,86	16,86	16,86
Pelastustoimen maksuosuus €/as.	127,0	124,0	120,0	123,8	124,0

Toimielin	KAUPUNGINHALLITUS
Tulosalue	Konsernipalvelut
Tulosyksiköt	Hallintopalvelut, henkilöstöpalvelut, talouspalvelut
Vastuuhenkilö	Konsernipalvelujohtaja

Tehtävä Tukea demokraattista päätöksentekoa sekä strategista ja operatiivista johtamista, huolehtia kaupungin johtamisjärjestelmän toimivuudesta, luoda yhteistyössä palvelualueiden kanssa edellytyksiä sille, että kaupunkilaisille tuotettavat palvelut ovat vaikuttavia, tehokkaita ja taloudellisia sekä tuottaa palvelualueille hallinto-, talous- henkilöstö-, omistajaohjaus-, viestintä- ja ICT-palveluita.

Sitovat tavoitteet

Tavoite: HANKINTAOHJEIDEN UUSIMINEN	
Mittari 2017	Toteutuma 31.12.
Ohjeet on uudistettu 30.6. mennessä.	Hankintaperiaatteet hyväksyttiin joulukuussa.
Arviointi: Hankintaohjeiden tilalle valmisteltiin hankintaperiaatteet, joissa määritellään kaupungin hankintojen keskeiset painotukset. Laajemmista hankintaohjeista päätettiin luopua, koska uusi hankintalaki antaa hankintayksiköille entistä laajemman harkintavallan. Pienhankintoja koskeva ohje kytketään osaksi talousarvion täytäntöönpano-ohjeita, jolloin ohjeistus päivittyy vuosittain.	

Tuloslaskelma

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
125 Konsernipalvelut						
Toimintatulot	517 987	415 800	16 000	431 800	458 555	-26 755
Myyntituotot	109 891	48 800		48 800	59 784	-10 984
Maksutuotot					1 005	-1 005
Tuet ja avustukset	350 011	345 000	16 000	361 000	369 921	-8 921
Muut toimintatuotot	58 085	22 000		22 000	27 845	-5 845
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-5 033 859	-5 275 200	305 000	-4 970 200	-5 054 743	84 543
Henkilöstömenot	-2 203 291	-2 526 400	282 100	-2 244 300	-2 245 524	1 224
Palveluiden ostot	-2 374 011	-2 267 300		-2 267 300	-2 423 884	156 584
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-75 591	-53 000		-53 000	-52 248	-752
Avustukset	-4 900	-13 000		-13 000	-6 600	-6 400
Muut toimintamenot	-376 067	-415 500	22 900	-392 600	-326 487	-66 113
Toimintakate	-4 515 872	-4 859 400	321 000	-4 538 400	-4 596 188	57 788
Toimintakate €/asukas	-218,8	-237,0		-221,4	-224	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	4 027 765	3 852 500	103 200	3 955 700	4 180 585	-224 885
Suunnitelmapoistot	-60 873	-117 200		-117 200	-107 500	-9 700
Yhteensä	-548 980	-1 124 100	424 200	-699 900	-523 102	-176 798

Talousarvion toteutuminen

Talousarviomuutoksina on käsitelty henkilöstöpalveluihin talousarviossa keskitettyjen varhaiseläkemaksujen määrärahojen kohdentuminen Kevan ennakkotiedon mukaisesti, kaupunkikehityksen ja konsernipalveluiden

tulosalueiden keskinäiset henkilöstösiirrot, työllistämismäärärahojen ja niihin saatavien tukien tarkistetut kohdennukset sekä sisäisten vuokrien pienentäminen työtilojen tiivistämisen takia

Tuloksellisuusmittarit

	2014	2015	2016	TA 2017	TP 2017
Lautakuntien kokousten yhteismäärä kpl	86	77	65	65	75
Hallintopalveluiden kustannukset €	765 076	711 183	654 534	582 200	700 270
ICT-johtamisen kustannukset € *)	1 197 100	1 337 800	1 573 209	1 510 900	1 600 790
Henkilöstöpalveluiden kustannukset €	2 148 624	2 140 014	2 030 139	2 022 800	1 862 145
Henkilöstöpalveluiden kustannukset €/palkansaaja	1 400	1 500	1 400	1 400	1 400
Talouspalveluiden kustannukset € *)	583 984	592 854	796 700	746 600	840 348

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
KONSERNIPALVELUT YHTEENSÄ						
Toimintatulot	517 987	415 800	16 000	431 800	459 245	-27 445
Myyntituotot	109 891	48 800		48 800	60 376	-11 576
Maksutuotot					1 005	-1 005
Tuet ja avustukset	350 011	345 000	16 000	361 000	369 921	-8 921
Muut toimintatuotot	58 085	22 000		22 000	27 943	-5 943
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-9 888 176	-9 675 600	309 000	-9 366 600	-9 500 085	133 485
Henkilöstömenot	-2 673 126	-3 006 700	282 100	-2 724 600	-2 692 919	-31 681
Palveluiden ostot	-6 029 565	-5 994 700		-5 994 700	-6 013 570	18 870
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-101 789	-68 300		-68 300	-184 797	116 497
Avustukset	-197 587	-43 000		-43 000	-78 167	35 167
Muut toimintamenot	-886 109	-562 900	26 900	-536 000	-530 633	-5 367
Toimintakate	-9 370 188	-9 259 800	325 000	-8 934 800	-9 040 840	106 040
Toimintakate €/asukas	-453,9	-451,7		-435,8	-441	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	3 669 377	3 525 100	206 200	3 731 300	3 948 711	-217 411
Suunnitelmapoistot	-67 522	-130 800		-130 800	-115 097	-15 703
Yhteensä	-5 768 334	-5 865 500	531 200	-5 334 300	-5 207 226	-127 074

Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit	Riskienhallinta nyt ja jatkossa
<p>Sote- ja maakuntauudistuksen vaikutusten epävarmuus Kaupungin rahoituskyky tulee heikkenemään ja talouden tasapainottelu vaikeutuu. Tukipalveluiden kysyntä vähenee.</p>	<p>Tiivis talouden seuranta sekä ennakoivat toimenpiteet sosiaali- ja terveyspalvelujen menokehityksen hillitsemiseksi. Henkilöstösuunnitelmien laatiminen on käynnistynyt.</p>
<p>Verotulojen hidas kehitys Veropohja heikkenee arvioitua nopeammin. Asukasluku pienenee.</p>	<p>Palvelurakenteita uudistetaan kysynnän muutosten mukaisesti. Hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti positiivinen talouskasvu. Peruspalvelujen laatu pidetään hyvällä tasolla</p>
<p>Investointiohjelma laajentumisen paine Kolmen vuoden investointien keskiarvo ylittää kestävän 10 M€:n rajan. Painetta aiheuttavat erityisesti sisäilmaongelmaisten rakennusten peruskorjaustarpeet.</p>	<p>Palveluverkkoselvitys linjaa tulevat investointitarpeet. Investointiohjelmasta laaditaan pidemmän tähtäimen suunnitelma (10 v.) ja investoinnit jaksotetaan taloudellisen kantokyvyn mukaisesti. Käyttötalouden vahvistamista jatketaan rakenteita ja prosesseja uudistamalla.</p>

Hyvinvointipalveluiden palvelualue

Toimielin	SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA 31.5.2017 asti,
Tulosalue	HYVINVOINTIVALIOKUNTA 1.6.2017 alkaen
Tulosyksiköt	Terveyspalvelut
Vastuhenkilö	Perusterveydenhuolto, Suun terveydenhuolto, Erikoissairaanhoito, Tukipalvelut Terveyspalveluiden päällikkö

Tehtävät tukevat kuntalaista tarjoamalla ennaltaehkäiseviä ja korjaavia terveydenhoitopalveluja. Kaiken toiminnan tavoitteena on hyvinvoiva haminalainen. Arvojamme ovat asiakaslähtöisyys, turvallisuus, yhteisöllisyys sekä laadukkaat, oikea-aikaiset terveyspalvelut.

Sitovat tavoitteet

Tavoite I:

TERVEYTTÄ EDISTÄVÄT JA ENNALTAEHKÄISEVÄT TERVEYSPALVELUT

- toimintaa kehitetään kuntalaisille tiedottamalla terveyttä edistäviä palveluista mm. mies 40 terveys- ja liikunta-ohjelma, terveystarkastukset, liikuntaan osallistuminen ja terveysluennot
- elintaparyhmien tehostaminen
- kriisityöryhmän uudelleen organisointi ja kriisityön tehostaminen terveysaseman ja päivystyspoliklinikan yhteistyönä
- suun terveydenhuolto: harjauskoulun toiminnan jatkaminen (kaikki 2-luokkalaiset, muut havaitun tarpeen mukaan)
- ehkäisevän hoidon ja potilaiden omahoidon painottaminen korjaavan hoidon yhteydessä
- liikuntareseptit käyttöön yhteistyössä eri toimijoiden kanssa (hoivakodit, kotihoito, esikoulut ja päiväkodit)

Strateginen päämäärä: Terveyttä edistävillä ja ennaltaehkäisevillä terveyspalveluilla lisätään väestön hyvinvointia. Palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti

Mittari 2017

TEA-viisari (terveydenedistämiskiinnostus)
(suun terveydenhuolto, terveysasema ja kuntoutus)

Elintaparyhmien määrä

Toteutus 31.12.

Suun terveydenhuollon harjauskoulutoiminta on toteutunut 2-luokkalaisille. Muita harjausopetus- ja ennaltaehkäiseviä käyntejä on ollut yli 572.

Suusairauksien ennaltaehkäisevä ote ja potilaan informointi sekä omahoidon painottaminen huomioidaan kaikilla hammashoitokäynneillä.

Fysioterapeuttien suoravastaanotto on muuttunut siten, että se kattaa kaikki tuki- ja liikuntaelin asiakkaat. Ajan voi varata aluehoitaja, lääkäri tai asiakas nettiajanvarauksella. Fysioterapian suoravastaanotto päivystyksen kipupotilaille otettiin käyttöön syksyllä 2017.

Aikuisten toimintaterapian kehittämiseksi ja turvaamiseksi toimintaterapeutin toimi täytettiin marraskuussa.

Apuvälinepalvelut tuotetaan kustannustehokkaasti lähipalveluna noudattaen HUS:n apuvälineiden myöntämiskäytäntöjä ja kriteereitä.

Terveysasemalla on pidetty kolme painonhallintaryhmää sekä järjestetty teemapäiviä rintasyövästä, kaatumis- ja seuralasta, lääkkeiden säilyttämisestä ja terveellisestä aurinkokäyttäytymisestä.

Lasten ja nuorten ennaltaehkäisevien ja terveyttä tukevien palvelujen kehittäminen moniammatillisesti

Terveyskioskilla on pidetty teemapäiviä yhteensä 30. Aiheina mm. liikunta, ihon hoito, terveelliset elämäntavat syövän ennaltaehkäisyssä, muisti, suun terveys, astma, diabetes, osteoporoosi, kaatumisen ennaltaehkäisy ja mielenterveys.

Terveyskioskin henkilökunta jalkautui mm. naisten hyvinvointipäivään Haminan liikuntahallille, Bastionin harstemessuille, Matka hyvään kuntoon rekkakiertueelle sekä puuropäivän viettoon.

Terveysasema järjesti diabetespäivän Haminassa syyskuussa. Aiheena diabeteksen hyvä hoito.

Liikuntatoimen liikunnanohjaaja on toteuttanut yksilöllisen liikuntaneuvonnan yhteistyössä kuntoutusyksikön kanssa. Asiakas voi varata ajan itse netin kautta.

Kuntoutusyksikkö on käynnistänyt tiiviimmän yhteistyön kouluterveydenhuollon kanssa siten, että fysioterapeutit ovat jalkautuneet kouluille. Kouluja on ollut 12 ja koululaisten vastaanottokäyntejä 212.

Fysioterapeutit ohjaavat Urheilukatemia opiskelijoita urheiluvammojen ennaltaehkäisyssä ja oman kehon huollossa.

Hamina on mukana alueellisessa KaatumisSeula-toiminnassa, jonka tarkoitus on ennaltaehkäistä kaatumistapaturmia. Haminassa toimintaa on tehty yhteistyössä liikuntatoimen kanssa. Terveyspalveluissa toiminnassa ovat keskeisesti mukana terveyskioski ja kuntoutusyksikkö.

Hoitoprosessien kehittäminen

Masennuspotilaille kohdennettu Luonto-ryhmä toteutui suunnitellusti syksyllä 2017 kokoontuen 10 kertaa.

Kuntoutuksen kanssa yhteinen toimintaterapeutti on aloittanut toimessa ja alustavasti on suunniteltu yhtä työpäivää/viikko psykiatrian poliklinikalla. Yhteinen toiminta alkaa vuoden 2018 alussa.

Psykiatrian poliklinikalla on kaksisuuntaisen mielialahäiriön hoitoprosessin kuvaus saatu valmiiksi ja psykoosin hoitoprosessikuvaukset on päivitetty.

Kriisiryhmien määrä

Kriisityön kehittäminen on käynnistetty. Päivystyksessä on laadittu kriisitilanteiden IMS-prosessi.

Terveysasemalla toimii moniammatillinen kiputyöryhmä, joka ohjaa asiakkaat Hoikun kipukuntoutukseen ja arvioi siitä saadun hyödyn asiakkaalle.

Arviointi:

Laaditut tavoitteet toteutuivat osittain: TEA-viisarin mukaan terveydenedistämistä aktiivisuus perusterveydenhuollon osalta oli 56 %, kun koko maassa tulos oli 66 %. Tulos osoittaa huomattavaa parannusta, mutta aktiivisuudessa on edelleen parannettavaa hyvään tulokseen pääsemiseksi.

Ennaltaehkäisevien ja terveyttä tukevien liikuntapalveluiden tarjontaa lisättiin vuoden aikana, mutta liikuntareseptin käyttöönotossa on edelleen kehitettävää. Elintaparyhmien järjestämistä tehostettiin, mutta haasteena oli saada niihin osallistujia.

Suun terveydenhuollon harjauskoulutoiminta sekä ehkäisevän hoidon ja omahoidon painottaminen toteutuivat tavoitteen mukaisesti.

Tavoitteen mukaiset hankkeet olivat toimialaa laajempia, Haminan kaupungin sisäisiä sekä Etelä-Kymenlaakson yhteisiä ja maakunnallisia.

Tavoite 2:

SÄHKÖISTEN PALVELUJEN KEHITTÄMINEN

- sähköisen ajanvarauksen käytön laajeneminen
- tekstiviestimuistutusten käytön laajeneminen
- asiakkaiden omahoidon kehittäminen ja laajentaminen
- IMS -menetelmän hyödyntäminen jokapäiväisessä työssä
- etävastaanottojen käyttöönotto
- digi-EKG:n, SAI-järjestelmän, päätöksenteon tuen, eResepti (käytössä 99 %) toimintojen juurruttaminen jokapäiväiseen käyttöön

Sähköisestä tietojärjestelmästä saatava data päivittäisen työn seurantaan ja kehittämiseen. Raportointitiedon avulla tiedon hyödyntäminen palvelujen ennakointiin ja arviointiin (=tiedolla johtamista). Tiedolla johtaminen mahdollistuu, kun on oikeaa ja ajantasaista tietoa päätöksenteon tueksi. Väestön omahoitomahdollisuudet lisääntyvät.

Strateginen päämäärä: Digiteknologian hyödyntäminen kaikissa terveyspalveluissa lisääntyy.

Mittari 2017	Toteutuma 31.12.
Lähetteet erikoissairaanhoidon	Lähetteet erikoissairaanhoidon ajalla 1.1.–31.12.2017, 6.291 kpl.
Sähköinen ajanvaraus (toteutumis-%)	<p>Terveysaseman sähköinen ajanvaraus oli tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2017. Ajanvaraus otetaan käyttöön keväällä 2018.</p> <p>Suun terveydenhuolto: Kansalaisen ajanvarauksen käyttäjiä 319 kpl ja ajanvarausten määrä 362 kpl.</p> <p>Kuntoutusyksikössä on ollut käytössä sähköinen ajanvaraus kuntoneuvola suoravastaanottoajolle syksystä lähtien.</p>
Ulkokuntalaskutus	<p>Ulkopaikkakuntalaisten käyntejä (kontaktit ja potilaat) terveyspalveluissa yhteensä 4.309 kpl.</p> <p>Psykiatrian poliklinikalla oli ulkopaikkakuntalaisten käyntejä yhteensä 202.</p>
Omahoitopalvelujen käyttäjät	Marevan omahoitopotilaita 40.
Infotaulut aktiivisessa käytössä	<p>Infotaulut ovat aktiivisessa käytössä ja palaute asiakkailta on ollut hyvää.</p> <p>Infotaulun saamista hammashoitolaan on selvitelty.</p>
Perumatta jääneet ajat	Psykiatrian poliklinikalla perumatta jääneitä aikoja 312 kpl ja suun terveydenhuollossa 598 kpl.
Digi-diagnostiikka ja terveysteknologian käyttö	Muse-ekg otettiin käyttöön syksyllä 2017.

Etävastaanotot	Etälääkärikokeilu käynnistettiin Muuraskodilla. Alustavat suunnitelmat etälääkäritoiminnan laajentamisesta tehostettuun kotisairaanhoidon on aloitettu.
----------------	---

Arviointi:

Sähköinen ajanvaraus laajeni kuntoutusyksikköön. Tekstiviesti muistutukset otettiin käyttöön terveysaseman psykologille ja psykiatrisille sairaanhoitajille. IMS prosesseja päivitettiin ja niiden käyttöä jalkautettiin.

Lääkärin etävastaanotto otettiin käyttöön Muuraskodilla ja sen laajentamisen suunnittelu kiirevastaanotolla ja tehostettuun kotisairaanhoidon aloitettiin.

Sähköisen tiedon (pDRG-ohjelman) hyödyntäminen lisääntyi kirjaamisen kehittämisessä.

Kaikissa terveyspalveluissa digitekniikan hyödyntäminen lisääntyi etälääkäripalvelun, sähköisen asiakaspalautteenkeruun, sähköisen ajanvarauksen ja tekstiviestimuistutusten käytön laajenemisen myötä.

Tavoite 3:

SOTE-VALMISTELUT; PERUSPALVELUJEN TURVAAMINEN HAMINASSA

- palvelupakettien rakentaminen
- vertailutiedon hankkiminen suun terveydenhuollossa kansallisen SUHAT-hankkeen kautta.
- valmistautuminen laboratorioanalytiikan siirtymiseen osaksi ERVA-alueen HUSLAB-diagnostiikkakeskusta
- suun terveydenhuollon välinehuollon kehittäminen
- asiakaspalautteet mahdollistavat palveluiden kehittämisen

Strateginen päämäärä: palvelut vastaavat muuttuvia tarpeita.

Mittari 2017	Toteutus 31.12.
Valitukset ja muistutukset	<p>Suun terveydenhuollossa on ollut kolme asiakasvalitusta ja niihin on vastattu kahden viikon kuluessa.</p> <p>Terveysasemalla on ollut yksi tietoturvaan liittyvä potilasvalitus. Asiasta tehtiin selvitys ja asia käsiteltiin henkilöstön kanssa. Muistutukset ja kirjalliset valitukset yhteensä 17 kpl.</p> <p>Psykiatrian poliklinikalla on ollut kaksi potilasvalitusta, joihin on vastattu asianmukaisesti.</p> <p>Puheterapian osalta hoitotakuu ei ole toteutunut. Syyskuun jälkeen Haminan kaupungin puheterapiassa ei ole ollut yhtään työntekijää. Jonotilannetta hoitaa psykiatrian poliklinikan osastonsihteerit ja osastonhoitajat.</p>
Palvelujen peittävyys	<p>Terveysasema 48,2 % / 60 %</p> <p>Päivystys 31 % / 30 %</p> <p>Suun terveydenhuolto 42 %</p> <p>Fysioterapia 10,4 %</p> <p>Apuvälinepalvelut 7,7 %</p>
Käytön toistuvuus/asukas	<p>Terveysasema 3,6 kertaa/asukas</p> <p>Päivystys 3,2 kertaa/asukas</p>
Asiakaskysely- ja palautteet, asiakasraati	<p>Asiakastytyväisyyskyselyt on toteutettu alkuvuoden aikana päivystyksessä ja terveysasemalla. Päivystyksen asiakaskyselyn tulokset olivat pääasiassa positiivista ja kehitystä tukevaa.</p>

<p>Osallistuminen sote-valmisteluun</p> <p>Muut asiat</p>	<p>Terveydenhuollossa otettiin syksyllä käyttöön Roidu asiakaspalautejärjestelmä. Palaute on ollut pääsääntöisesti positiivista. Vastaajien aktiivisuus on ollut vielä vähäistä.</p> <p>Psykiatrian poliklinikalla asiakastytyväisyyskysely on toteutettu toukokuussa ja palaute oli positiivista. Psykiatrian poliklinikan puhelinpalvelu on yhden osastonsihteerin varassa. Hänen poissa ollessaan puhelinpalvelu on pyritty järjestämään erilaisin järjestelyin, mm. osastonhoitajan ja terveysaseman osastonsihteerien avulla.</p> <p>Kuntoutusyksikön Hymiö-asiakaspalautetta kerättiin 27.6.17 saakka. Vastaajia 307, joista fysioterapian osalta tyytyväisiä oli 92 %.</p> <p>Kuntoutumis- ja jatkohoitoyksikössä hoitoa sekä hoitoympäristöä koskevan palautelomakkeen on jättänyt täytettynä palautelaatikkoon 34 potilasta. Palautteen jättäneistä potilaista 16 on ollut erittäin tyytyväisiä ja 16 tyytyväisiä saamaansa hoitoon. Kuntoutumis- ja jatkohoitoyksikön ja tehostetun kotisairaanhoidon yhteisten saattohoitopotilaiden läheisille lähetettyyn palautekyselyyn on vastannut 50 %.</p> <p>Loppuvuodesta yksikössä on siirrytty sähköiseen palautejärjestelmään potilaalle annettavaa palautetablettia käyttämällä.</p> <p>Sote-valmisteluun on osallistuttu kuntoutusyksiköstä eri työryhmiin mm. ikääntyneiden palvelut, KaatumisSeula, vastaanotto ja kuntoutuspalvelut, apuvälinepalvelut ja sote-kuntayhtymän organisaation luontiin liittyvään työryhmään.</p> <p>Terveysaseman sisäilmakysely toteutettiin ja korjaustarvetta ilmeni. Terveysasemalla tiivistettiin ikkunapuitteita ja oviaukkoja sekä uusittiin kahteen huoneeseen matot. Ilmastoinnin säätäminen toteutetaan vuoden 2018 alussa. Työterveyshuolto tutki terveysasemalla oireilevaa henkilökuntaa. Henkilökunnalla ei tutkimuksissa todettu merkittävää terveydellistä haittaa.</p> <p>Hoitotarvikevarasto toimi väistötiloissa elokuusta 2017 alkaen sairaalan alakerran varastotilojen vesivahingon vuoksi.</p>
---	---

Arviointi:

Hoidon saatavuus on toteutunut, vaikka odotusajat ovat pidentyneet. Asiakaspalautteen perusteella hoidon laatu koetaan hyväksi tai erittäin hyväksi. Palautteissa kehittämisehdotukset koskevat yleensä tiloja sekä niiden rajoittamaa toimintaa (esim. osastoilla isot potilashuoneet).

Yksiköiden asiakaspalautejärjestelmän moninaiset menetelmät sekä käsin viiveellä kootut tulokset uudistettiin sekä yhtenäistettiin vuoden loppupuolella sähköiseksi palautejärjestelmäksi. Roidu asiakaspalautejärjestelmä antaa reaaliaikaista tietoa ja raportit saadaan automaattisesti kuukausittain. Palautejärjestelmä on toiminnan asiakaslähtöisyyttä lisäävä sekä palautejärjestelmästä saatavan tiedon käsittelyä nopeuttava ja helpottava.

Sote-valmistelut ovat työllistäneet valmisteluun osallistuneita. Sisäilmaongelmat vaikeuttivat normaalia työntekoa poisolojen vuoksi. Väistötilojen järjestäminen sekä niissä toimiminen aiheuttivat runsaasti lisätöitä.

Tuloslaskelma

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
311 Terveyspalvelut						
Toimintatulot	3 233 391	3 230 200	-1 009 200	2 221 000	2 197 698	23 302
Myyntituotot	1 492 252	1 458 200	-1 130 000	328 200	315 701	12 499
Maksutuotot	1 741 062	1 772 000	120 800	1 892 800	1 879 771	13 029
Tuet ja avustukset					658	-658
Muut toimintatuotot	77				1 568	-1 568
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-41 869 738	-41 531 300	2 647 300	-38 884 000	-38 705 990	-178 010
Henkilöstömenot	-10 333 319	-10 335 700	398 000	-9 937 700	-9 327 344	-610 356
Palveluiden ostot	-29 127 005	-28 763 800	2 007 500	-26 756 300	-27 002 969	246 669
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 684 334	-1 679 800	199 800	-1 480 000	-1 684 743	204 743
Avustukset	-50				-1 400	1 400
Muut toimintamenot	-725 030	-752 000	42 000	-710 000	-689 534	-20 466
Toimintakate	-38 636 347	-38 301 100	1 638 100	-36 663 000	-36 508 292	-154 708
Toimintakate €/asukas	-1 871,6	-1 868,3		-1 788,4	-1 781	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-713 585	-684 400	-6 300	-690 700	-740 913	50 213
Suunnitelmapoistot	-178 578	-154 600		-154 600	-165 699	11 099
Yhteensä	-39 528 510	-39 140 100	1 631 800	-37 508 300	-37 414 904	-93 396

Talousarvion toteutuminen

Tuloissa suurin muutos näkyy laboratoriopalvelujen siirtymisestä HUS:lle.

Henkilöstömenot pysyivät kokonaisuudessaan budjetissa, vaikka sijaismäärärahat ylittyivät. Sijaisten rekrytoinnissa on sairauslomien osalta toteutettu tarkkaa harkintaa. Lääkäri työvoimaa jouduttiin hankkimaan vuokrifirmalta.

Talousarviomuutoksina oli käsitelty myös varhaiseläkemaksujen määrärahasiirto konsernipalveluista 35.900 euroa.

Asiakaspalvelujen ostot ylittyivät laitoshoidon ostopalveluissa, puhe- ja toimintaterapiassa sekä erikoissairaanhoidossa. Kuntoutusjaksoja on jouduttu ostamaan yksityisiltä palveluntuottajilta.

Tilinpäätöksessä 2015 tehty pakollinen 1.657.000 miljoonan varaus Carean alijäämien kattamiseen purettiin Carean katettua alijäämät toimintaansa sopeuttamalla.

Lääkkeiden kustannusten ylitys johtui lisääntyvistä lääkeshoidoista sekä kalliista erikoislääkkeiden käyttämisestä. Erikoissairaanhoidosta tulee yhä useammin erikoishoitoja vaativia potilaita hoidettavaksi. Esimerkiksi Ferin-ti-putukset ovat lisääntyneet tasaisesti. Laboratorion toiminnan muutos lisäsi vieritestausten käyttöä sekä erilaisia hoitotoimenpiteitä ja tutkimuksia.

Sisäisiä vuokria pienennettiin työtilojen tiivistämisen takia.

Talousarvion muutokset ovat yhteensä 1.638.100 miljoonaa euroa.

Tuloksellisuusmittarit

	2014	2015	2016	TA 2017	TP 2017
Peittävyys					
Terveysasema %	60	60	49	60	48,19
Käynti vastaanotolla	44 096	44 456	36 560	34 500	36 854
muu yhteys*					
Päivystys %				30	31
käynti vastaanotolla	27 981	26 986	24 409	27 000	25 184
Muu yhteys*					
Suun terveydenhuolto %				30	42
Käynti vastaanotolla	28 203	26 200	24 847	30 000	24 911
Toistuvuus					
Terveysasemalla				< 3	3,69
TOP 20 diagnoosia					
I2 -vuotiaiden DMF -indeksi %				< 1	
Hoitojaksot vuodeosastolla	1 050	1 213	1 336	-	1 208
Hoitojakson pituus keskiarvo	16,5	14	12	-	24,5

*muu yhteys = puhelinyhteys, sähköinen yhteys

Terveyspalveluiden merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit	Riskienhallinta nyt ja jatkossa
Vastuuhenkilöiden vaihtuminen omassa organisaatiossa tai yhteishankkeissa muissa hankkeisiin osallistuvissa organisaatioissa.	Hallinnollisten vastuuhenkilöiden vaihtuminen pyritään järjestämään riittävän perehdytyksen kautta. Eläköitymisen aiheuttaman tietotaidon poistumisen riskiä pienennetään ennakoivan henkilöstösuunnittelun ja varhaisen rekrytoinnin käynnistämällä sekä tietotaidon jakamisen avulla. Sitouttaminen ja varahenkilöiden varmistaminen omaan organisaatioon sekä erilaisiin hankkeisiin on jatkuvuuden kannalta välttämätöntä.
Henkilöstön saatavuus vaikeasti rekrytoitavilla aloilla esim. lääkärit. Esim. lääkärivaje saattaa vaikeuttaa kuntalaisten palvelujen saamista säädettyssä ajassa.	Henkilöstön rekrytoinnissa ja palkkaamisessa arvioidaan tulevat muuttuvat tarpeet mahdollisuuksien mukaan. Rekrytoitaessa huomioidaan palveluiden laadun ja saatavuuden turvaaminen sekä palveluiden vaikuttavuus ja tuloksellisuus. Henkilöstön osaamisen vahvistamiseen pyritään suunnitelmallisesti osaamispuutteet huomioiden. Suun terveydenhuollon virkoja/toimia ei ole saatu täytettyä, jonka vuoksi vuosi on ollut toiminnan osalta kiireinen. Palvelut ovat kuitenkin pysyneet kohtuullisella tasolla ja hoitotakuu toteutunut. Pätevien työntekijöiden rekrytoiminen ja puuttuvan henkilöstön saatavuus vaikeuttavat kuntalaisten palveluiden saatavuutta säädettyissä aikaraameissa. Esim. puheterapeuttien toimia/sijaisuuksia ei saatu täytettyä ja puheterapiaa tarvitsevien lapsien jono on kasvanut.
Puutteet osaamisessa ja haasteet jatkuvien muutosten hallinnassa.	
Tietotekniikka ei tue tavoitteisiin pääsyä joko taloudellisista tai teknisistä syistä. Asiakaspalautejärjestelmä ei tue asiakasystävällisiä menetelmiä.	Asiakaspalautejärjestelmän (Roidu) uusimisen jälkeen saatavilla on ajantasaista tietoa palvelujärjestelmän kehittämiskohteista sähköisestä järjestelmästä.

<p>Tietoturva- ja potilasturvallisuusriskit, tietojärjestelmien käyttökatkot ja häiriöt. Potilasturvallisuus vaarantuu, koska potilastiedot eivät ole käytettävissä.</p>	<p>Kymenlaakson SOTE ICT-projekti POSAUS on käynnistynyt ja tähtää yhden yhtenäisen sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakas- ja potilastietojärjestelmän (Effic LifeCare) käyttöönottoon Kymenlaaksossa 1.7.2018 alkaen.</p>
<p>Terveysaseman sisäilmaongelmat</p>	<p>Terveysaseman sisäilmaongelmien korjaustöiden jälkeisiä tutkimuksia on tehty ja havaitut puutteet korjattu. Tarkemmat tutkimuksen edelleen oireilevan henkilöstön osalta ovat käynnistyneet työterveyshuollossa.</p> <p>Suun terveydenhuollon keskustan hammashoitolassa tehtiin keväällä 2017 sisäilmatutkimus, jonka pohjalta alkoi remontit alakerran sosiaalisissa tiloissa marraskuussa ja välinehuollossa vuoden vaihteen jälkeen. Sosiaaliset tilat ovat väistötiloissa ns. Kelan tiloissa.</p>
<p>Sote-uudistuksen edellyttämien hallinnollisten, toiminnallisten, johtamiseen ja IT-ratkaisuihin liittyvien muutosten suunnittelu ja toteuttaminen vievät voimavaroja henkilöstöltä.</p>	<p>Sote-uudistuksen etenemistä seurataan aktiivisesti ja mahdollisiin resurssitarpeisiin reagoidaan. Uuden asiakas- ja potilastietojärjestelmän koulutukset vaativat henkilöstövoimavaroja kouluttajien sekä koulutettavien muodossa.</p>

Toimielin	SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA 31.5.2017 asti, HYVINVOINTIVALIOKUNTA 1.6. alkaen
Tulosalue	Ikäihmisten palvelut
Tulosyksiköt	Ennaltaehkäisevät palvelut, Kotihoito, Asumis- ja hoivapalvelut
Vastuuhenkilö	Ikäihmisten palveluiden päällikkö

Tehtävä Edistää ja ylläpitää ikääntyvien ja vanhusten toimintakykyä sekä elämän laatua palveluohjauksen, hyvinvointia tukevien neuvolapalvelujen, kuntoutuksen, kotihoidon ja hoiva-asumisen avulla. Palvelu on yksilöllistä ja pohjautuu toimintakyvyn arviointiin.

Ikäihmisten palveluiden kokonaistavoite on edistää kuntalaisten toimintakykyisyyttä ja osallisuutta, vähentää palvelutarvetta yli 75 -vuotiaiden piirissä sekä hillitä kustannuskehitystä.

Sitovat tavoitteet

Tavoite 1:

KOTIHOIDON TUOTTAVUUDEN EDISTÄMINEN: ASIAKSLÄHTÖISEEN JA TOIMINTAKYVYN TUKEMISEEN PERUSTUVA KOTIHOITO

Kotihoidon kehittäminen, jossa palvelut vastaavat yksilöllisiä palvelusuunnitelmia, joihin kotihoidon asiakas osallistuu ja on sitoutunut. Digitalisaation hyödyntäminen palveluja kehitettäessä.

Mittari 2017

Asiakkaan osallisuus lisääntyy palveluja suunniteltaessa

Toiminnan teknisen ohjausjärjestelmän käyttöönoton avulla kotihoidon resurssien hyödynnettävyys paranee

Välittömän työajan osuus tavoite 60 % - 70 % edellyttäen, että mobiilikirjaaminen on saatu käyttöön.

Osaamisen ja toimintakulttuurin kehittäminen asiakaskeskeisemmäksi.

Virike- ja ulkoilutoiminta on aloitettu.

Toteutuma 31.12.

Asiakaspalautetta kerätään kotihoidossa säännöllisesti, jonka mukaan tehdään kehittämistoimenpiteitä mm. vastuuhoidajuuteen panostaminen.

Toiminnan ohjausjärjestelmän avulla kotihoidon ruuhkuhuippuja voidaan arvioida jatkuvasti ja niitä on saatu purettua hyvin.

Kotihoidon henkilöstön välitön työaika on 58 %.

Sairaanhoitajien asiantuntijakoulutukset ovat toteutuneet ja jatkuvat edelleen. Kaikille uusille ja vakinaistetuille hoitajille on järjestetty koulutusta kotihoidon atk-ohjelmiin.

Virike- ja ulkoilutoimintaa on järjestetty mahdollisuuksien mukaan.

Arviointi:

Tavoite on toteutunut suunnitellusti. Kotihoidon hoitajien välitön työaika on noussut vuoden aikana ollen 58 %.

Tavoite 2:

LAITOSHOIDON KORVAAMINEN: ARVIOINTI - JA KUNTOUTUSYKSIKÖN TOIMINNAN ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN (SUVANTO-YKSIKKÖ)

Mittari 2017

Vuoden alussa 25 laitospaikkaa

Henkilöstön määrä

Toteutuma 31.12.

Vuoden 2017 alussa viisi kuntoutus- ja arviointipaikkaa siirtyi HOIKU Oy:n. Suvannon virallinen paikkaluku on 19 mutta vähennys ei ole toteutunut.

Henkilöstön määrä on sopeutettu paikkatilanteeseen.

Arviointi:

Hoikuun on siirtynyt viisi kuntoutuspaikkaa vuoden alusta, mutta paikkavähennystä ei paikkatarpeen vuoksi ole voitu toistaiseksi tehdä.

Tavoite 3:

ENNALTAEHKÄISEVIEN PALVELUIDEN JA LYHYTAIKAISHOIDON KEHITTÄMINEN

Kotona selviytyminen pidempään lisääntyy. Tehostetun palveluasumisen tarvetta siirretään lisäämällä ennaltaehkäisevää ja kuntouttavaa toimintaa sekä lyhytaikaishoitoa.

Mittari 2017	Toteutuma 31.12.
Ennaltaehkäisevien käyntien aikaistaminen (75 v.) ja määrä	Ryhmätapaamiset on aloitettu. Kahdeksan ryhmää on pidetty, joihin kutsuttu 172 henkilöä. Osallistujia on ollut ryhmätapaamisiin 39, kotikäynnit 11.
Tehostetun palveluasumisen paikkojen väheneminen	Ei toteutunut. Paikkoja on jouduttu vuoden alussa ostamaan lisää.
Jonotilanne	25

Arviointi:

Suunnitellut ennaltaehkäisevät käynnit toteutuneet ryhmätapaamisina. Tehostetun palveluasumisen paikkoja on jouduttu ostamaan lisää edelliseen vuoteen verrattuna.

Tuloslaskelma

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
321 Ikäihmisten palvelut						
Toimintatulot	3 757 172	3 680 300	-30 000	3 650 300	4 008 274	-357 974
Myyntituotot	237 532	125 000		125 000	331 172	-206 172
Maksutuotot	3 371 475	3 402 200		3 402 200	3 559 290	-157 090
Tuet ja avustukset	147 987	153 100	-30 000	123 100	117 575	5 525
Muut toimintatuotot	177				238	-238
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-20 799 921	-20 197 500	-333 900	-20 531 400	-21 060 686	529 286
Henkilöstömenot	-11 611 567	-11 389 300	26 100	-11 363 200	-11 653 546	290 346
Palveluiden ostot	-5 744 840	-5 105 900	-371 000	-5 476 900	-5 994 332	517 432
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-729 223	-802 900		-802 900	-730 883	-72 017
Avustukset	-2 364 765	-2 524 100		-2 524 100	-2 328 480	-195 620
Muut toimintamenot	-349 527	-375 300	11 000	-364 300	-353 445	-10 855
Toimintakate	-17 042 749	-16 517 200	-363 900	-16 881 100	-17 052 412	171 312
Toimintakate €/asukas	-816,8	-805,7		-823,5	-832	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-640 004	-641 900	-29 100	-671 000	-710 117	39 117
Suunnitelmapoistot	-38 587	-33 500		-33 500	-32 135	-1 365
Yhteensä	-17 721 341	-17 192 600	-393 000	-17 585 600	-17 794 664	209 064

Talousarvion toteutuminen

Henkilöstömenojen muutokset johtuvat mm. työllistämismäärärahojen ja varhaiseläkemaksujen määrärahasiirroista.

Sisäisiä vuokria pienennettiin työtilojen tiivistämisen takia.

Asiakaspalvelujen ostoihin tehtiin määrärahasiirto varhaiskasvatuksesta ja hyvinvoinnin edistämiseltä asumispalvelumenojen kattamiseen.

Talousarvion määrärahoihin tehtiin muutoksia yhteensä 363.900 euroa.

Kotihoidossa toiminnanohjausjärjestelmän avulla on saatu tehokkuutta henkilöstöressurssien suunnitteluun ja hoitajien välitön työaika on kasvanut, ollen 58 %. Asiakkaille on saatu edelleen järjestettyä ulkoilu- ja viriketoimintaa. Mobiili-kirjaamisen käyttöönotto on siirtynyt myöhempään ajankohtaan. Muita kehittämistoimenpiteitä on jatkettu suunnitelmien mukaisesti. Henkilökunnan osaamista on vahvistettu aloittamalla mm. oppisopimuskoulutus kodinhoitajille ja lähihoitajille syksyllä 2017. Digitaalisia palveluja on hyödynnetty aloittamalla lääkkeenjakoautomaatin pilottikokeilu loppuvuodesta 20:lle kotihoidon asiakkaalle. Etälääkäriyhteys hoivakodista vanhustyön lääkärille on aloitettu vuoden aikana yhteistyössä terveyspalveluiden kanssa.

Ennaltaehkäisevää toimintaa on lisätty aikaistamalla ennaltaehkäisevät käynnit koskemaan 75-vuotiaita. Tapaukset on toteutettu pääasiassa ryhmätapaamisilla mutta myös kotikäynti mahdollisuutta tarjottiin. Ryhmätapaamisia oli 8 joihin osallistui 39 henkilöä, kotikäynti tehtiin 11 henkilölle. Muita kotikäyntejä tehtiin 129.

Kuntouttavaan toimintaan on vahvistettu henkilöstöressursseja siirtämällä. Fysioterapeutin toimi siirrettiin hoivaosastoilta kotikuntoutukseen. Tällä mahdollistetaan myös omaishoitajille tarkoitettua ennaltaehkäisevää toimintaa.

Maakunnallisessa Sote-suunnittelussa ollaan oltu mukana erilaisissa työryhmissä, joissa suunnitellaan tulevaisuuden ikäihmisten palveluverkkoa ja sen sisältöä. STM:n kärkihankkeen maakunnallinen painopistealue on keskitetyt palvelu- ja asiakasohjauksen kehittäminen alueelle. Rairapalvelu- ja toimintakykymittarin käyttöönottoa aloitettiin valmistelemaan syksyllä tavoitteena ottaa mittari käyttöön alkuvuodesta 2018.

Kaupungin työtyytyväisyysmittari-kyselyyn sekä sosiaalisen pääomamittarin kyselyihin osallistuttiin ja niiden pohjalta määriteltiin yksiköiden kehittämisen painopistealueet.

Talousarvion ylittymiseen vaikuttaa asumispalvelujen ostojen lisääminen erityisesti alkuvuodesta. Asiakaspaikkatilanteen kuormittumisen vuoksi tehostettuun asumispalveluun oli enemmän tarvetta kuin oli suunniteltu.

Tuloksellisuusmittarit

	2014	2015	2016	TA 2017	TP 2017
Ennaltaehkäisevät palvelut					
Vastaanotto- ja kotikäynnit	904	802	607	1600	751
Hyvinvointia tukevat kotikäynnit	218	124	113	500	11
Liikuntaryhmät määrä/ osallistujat	73/812	71/12 824	68/12 011	71/13 000	82/12 856
Säännöllisen kotihoidon asiakkaat (joulukuu)	236	249	251	460	287
Joista yli 75-vuotiaiden lukumäärä	195	200	202	210	229
Säännöllisen kotihoidon yli 75-v peittävyys %	14,4	13,8	13,7	13,7	14,6
Omaishoidontuella hoidettuja vuoden lopussa	179	194	198	160	195
Joista 75-vuotta täyttäneitä	99	106	110	110	101
Kotihoidon kustannus vuodessa €/kotihoidon asiakas	3 112	2 938	3 639	3 000	3 572
Tehostettu asumispalvelu omana tuotantona	151	151	151	151	151
Tehostetun asumispalvelun ostot (sis.pal.seteli)	130	128	120	109	130
Tehostetun asumispalveluiden yli 75-v peittävyys % 31.1	10,4	10	10,6	10	10,8
Tehostetun asumispalvelun kustannukset, €/pvä	96	117	100	124	102
Tuetun asumispalvelun paikat (oma tuotanto)	27	27	27	7	27
Palveluasuntojen käyttöaste, %	99	99	99	98	99
Intervalli/ selvitys/ kuntoutuspaikat	20	19	43	43	42

Ikäihmisten palveluiden merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit	Riskienhallinta nyt ja jatkossa
Kotihoidon ammattitaitoisen henkilökunnan riittävyys ja osaaminen eivät vastaa palvelujen kysyntää.	Kotihoidon henkilökunnan riittävydestä ja osaamisesta huolehditaan jatkossakin.
Kuntoutus- ja arviointipaikoille ei ohjaudu sitä tarvitsevia ja siitä hyötyviä asiakkaita.	Kuntoutus- ja arviointipaikoille ohjautuvat palvelusta hyötyvät henkilöt.
Ennaltaehkäisevät toimenpiteet eivät saavuta sitä ryhmää jolle ne tarkoitettu. Palveluiden piiriin tullaan vasta siinä vaiheessa, kun palvelutarve on suuri (tehostettu palveluasuminen).	Ennaltaehkäisevään ja varhaiseen tukeen panostamisella saavutetaan niitä tarvitsevat henkilöt.

Toimielin	SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA 31.5.2017 asti, HYVINVOINTIVALIOKUNTA 1.6.2017 alkaen
Tulosalue	Sosiaalipalvelut
Tulosyksiköt	Sosiaalityön yhteiskustannukset, Aikuisten sosiaalityö ja kuntoutus, Lasten ja perheiden sosiaalityö, Perhetukitoiminta
Vastuuhenkilö	Sosiaalipalveluiden päällikkö
Tehtävä	Sosiaalityön lähtökohtana ovat kuntalaisten moninaiset elämäntilanteet ja olosuhteet. Tavoitteena on saada aikaan myönteistä muutosta yksilön, perheen ja yhteisön tilanteisiin. Yksilön ja elinympäristön voimavaroja vahvistetaan ja ongelmia ehkäistään järjestämällä taroituksenmukaiset palvelut ja tukitoimet yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Sitovat tavoitteet

Tavoite:	
TYÖLLISYYDEN EDISTÄMINEN	
Mittari 2017	Toteutuma 31.12.
Tilapäislaina työllistämiseen (tavoite 40) ja kuntalaisä yri-tyksille (tavoite 10)	Tilapäislainojen tarve yhdistyksillä on ollut vähäinen, koska alueelle osoitetut palkkatukimäärärahat ovat valtion uusien päätösten osalta olleet rajalliset. Kuntalaisä ei ole haettu. Tällä hetkellä yritykset palkkaavat työntekijöitä tarpeensa mukaan. Kuntalaisä ei ole ollut markkinoinnista huolimatta riittävä synnyttämään uusia palkkatukityösuhteita.
Työn etsinnällä luotujen työpaikkojen määrä (tavoite 30)	Työnetsintää ei aloitettu koska yrityskoordinaattorin palkkausmäärärahoja ei ollut talousarviossa.
Kokonaistavoite kaupungille työllistämiseen (tavoite 80)	73
Kaupungin palkkatuella työllistämät työttömät	73
- alle 25-vuotiaat	20
- 26-30 -vuotiaat	7
- yli 30-vuotiaat	27 (ei velvoitetyöllistetyt)
- velvoitetyöllistetyt	19
Nuorten kesätyöllistäminen (tavoite 190)	184
Kesäsetelityöllistäminen (tavoite 33)	71

Arviointi:

Työllisyysohjelma on laadittu vuosille 2016–2020. Ohjelman laatimisen jälkeen on mm. työttömyysturvalaissa tapahtunut muutoksia, jotka vaikuttavat ohjelman toimeenpanoon. Ohjelman toimenpiteiden toteutus vaatii kaupungilta lisämäärärahaa palkkatukityöllistämisen sekä oppisopimuskoulutuksen lisäämiseen.

Nuorisotakuuseen vastattiin perustamalla nuorille alle 30 -vuotiaille tarkoitettu Ohjaamo. Hankkeeseen saatiin rahoitusta Euroopan sosiaalirahastosta.

Kesätyösetelikokeilun tavoitteet saavutettiin. Kuntalisähakemuksia ei tullut eikä markkinoinnilla siihen saatu toivottua tulosta. Yhdistysten tukityöllistäminen hiljeni eikä tilapäislainatarvetta juurikaan ollut. Kaikki työllisyysohjelmaa laatineet tahot ovat aktiivisesti olleet yhteistyössä ja toteuttaneet ohjelmaa omalta osaltaan.

Tuloslaskelma

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
361 Sosiaalipalvelut						
Toimintatulot	1 574 223	729 000		729 000	795 116	-66 116
Myyntituotot	273 546	200 600		200 600	267 182	-66 582
Maksutuotot	70 029	73 000		73 000	67 190	5 810
Tuet ja avustukset	1 019 610	359 400		359 400	344 308	15 092
Muut toimintatuotot	211 038	96 000		96 000	116 437	-20 437
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-18 847 756	-17 244 000	-382 200	-17 626 200	-17 771 654	145 454
Henkilöstömenot	-2 420 573	-2 201 400	-29 100	-2 230 500	-2 275 747	45 247
Palveluiden ostot	-11 002 700	-11 238 400	-100 000	-11 338 400	-11 328 509	-9 891
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-72 804	-72 400		-72 400	-72 467	67
Avustukset	-5 100 325	-3 455 600	-295 000	-3 750 600	-3 853 434	102 834
Muut toimintamenot	-251 354	-276 200	41 900	-234 300	-241 497	7 197
Toimintakate	-17 273 532	-16 515 000	-382 200	-16 897 200	-16 976 537	79 337
Toimintakate €/asukas	-827,8	-805,6		-824,3	-828	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytys erät	-213 944	-189 700	-5 400	-195 100	-207 322	12 222
Suunnitelmapoistot	-1 977	-22 000		-22 000	-6 807	-15 193
Yhteensä	-17 489 453	-16 726 700	-387 600	-17 114 300	-17 190 667	76 367

Talousarvion toteutuminen

Henkilöstömenoihin tehtiin varhaiseläkemaksujen määrärahasiirto konsernipalveluista.

Asiakaspalvelujen ostoihin lisättiin määrärahaa vammaisetuuksiin ja avustuksiin sekä työmarkkinatuen kuntaosuuteen, missä oli suurimmat ylitykset.

Sisäisiä vuokria on pienennetty hallinnon työtilojen tiivistämisen takia.

Talousarvion määrärahoihin tehtiin muutoksia yhteensä 382.200 euroa.

Perustoimeentulotuen myöntäminen siirtyi Kelalle vuoden 2017 alusta.

Vammaispalveluissa kuljetuspalvelua saavien asiakkaiden määrä kasvoi vuoteen 2016 verrattuna. Vammaisten työtoiminnassa asiakasmäärä kasvoi samoin kuin henkilökohtaisen avun saajissa.

Työtoimintapäivien lisääntyminen johtui asiakasmäärän lisääntymisestä kuntouttavassa työtoiminnassa. Kevään aikana oli myös toiminnassa kaksi eri ryhmätoimintaa, mitkä osaltaan lisäsivät asiakkaiden ja työtoimintapäivien määrää.

Työmarkkinatuen määrärahoista maksettiin vuoden aikana työ- ja toimintakyvyn arvioinnista tulleet kustannukset noin 80.000 euroa. Työkykyarviointia tehtiin koko vuonna yhteensä 66 henkilölle. Arvioinneista saatava taloudellinen hyöty saavutetaan noin puolen vuoden viiveellä arvioinnin jälkeen. Työllisyyden paraneminen alueella osaltaan vaikutti työttömyysasteen alenemiseen.

Lastensuojelussa oli henkilöstön rekrytoinnissa loppuvuodesta huomattavasti parempi tilanne kuin vuoden alussa. Kaikki vakanssit on tällä hetkellä täytetty. Kaikilla ei tosin ole lain edellyttämää kelpoisuutta, mutta voivat työskennellä sijaisina.

Lastensuojelussa sijaishuollon määrärahojen osalta pyrittiin raamissa.

Osa henkilöstöstä on osallistunut Sote-valmisteluun mm. Sote-Lape-, Aikuisten monialaiset palvelut, Asumispalvelut ja Efficare-Lifecare -työryhmiin.

Tuloksellisuusmittarit

	2014	2015	2016	TA 2017	TP 2017
Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet	1 087	1 073	992	500	524
Toimeentulotukivastukset €/ kotitalous	2 086	1 860	1 827	715	576
Päihdehuollon asiakkaat (avohoito)	295	287	225	300	201
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelun saajat	380	503	373	450	400
Kuntouttavan työtoiminnan toimintapäivät	30 639	32 338	27 507	26 000	29 493
Työmarkkinatuen kuntaosuus M€	0,9	1,5	1,5	1,3	1,5
Pitkäaikaistyöttömien määrä	359	397	431	430	388
Nuorten (alle 25-v.) työttömien määrä	250	229	159	200	153
Lasten ja nuorten laitoshoitopäivät, josta Perhetukikeskuksen laitoshoitopäivät	8 928	11 860	11 907	12 410	12 470
Perhetukikeskuksen bruttokustannukset €/ pvä	3 831	3 853	3 289	4 015	4 058
	232	254	280	275	231

Sosiaalipalveluiden merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit	Riskienhallinta nyt ja jatkossa
Pätevän henkilöstön rekryointihaaste. Henkilöstön saatavuus esim. sosiaalityöntekijät. Puuttuvan henkilöstön saatavuus vaikeuttaa kuntalaisten palvelujen saamista säädettyssä ajassa.	Ennakoiva henkilöstösuunnittelu ja kuntayhteistyön tiivistäminen. Pätevien sosiaalityöntekijöiden saamisen osaltaan mahdollisesti 300 euron suuruinen rekryointilisä. Kahden vakinaisen ja yhden määräaikaisen viran perustaminen on vähentänyt työn kuormittavuutta, lisännyt työhyvinvointia sekä kuntalaisten palvelujen saantia lain edellyttämässä määräajassa. Työtä ja työskentelytapoja kehittämällä on samoin voitu vaikuttaa työn kuormittavuuden vähenemiseen ja siten työhyvinvoinnin lisääntymiseen.
TE-toimiston toiminnan tulevaisuus Haminassa. Jos toimitilat siirtyvät toiselle paikkakunnalle, vaikeutuisi yhteistyö eri toimijoiden välillä, samoin palveluiden saatavuus asiakkaille.	Te-toimisto etsii terveitä ja toiminnalle tarkoituksenmukaisia toimitiloja, jotta palvelut pysyvät Haminassa.
Pitkäaikaistyöttömien ja palkkatukityöllistämisen määrärahojen riittämättömyys.	Pitkäaikaistyöttömien aktivointia pyrittiin edistämään tehostamalla eläkeselvittelyä yhteistyössä Hoikun kanssa. Kuntouttavan työtoiminnan kilpailutus toteutettiin ja kehitettiin asiakaslähtöisesti ja laadullisesti kuntouttavaa työtoimintaa. Aktivointiaste pysyi korkeana. Palkkatukityöllistämisen, nuorten kesätöiden ja kesätyösetelien osalta päästiin yli tavoitteen.
Työllisyysohjelma ei toteudu määrärahojen vähyden vuoksi.	Työllisyysohjelma ei toteutunut kaikilta osin määrärahojen vähyden vuoksi. Työn etsintään tarkoitettun yrityskoordinaattorin palkkaaminen (35.000 €) ei toteutunut. Työllisyysohjelman mukainen palkkatukikiintiön lisääminen 10 paikalla (20.000 €) ei toteutunut eikä myöskään hoiva-alalle ja varhaiskasvatukseen kohdennettujen oppisopimuspaikkojen lisääminen viidellä paikalla (60.000 €).

Vammaispalvelujen toiminnalliset muutokset eivät toteudu suunnitellussa laajuudessa.

Vaikeasti kehitysvammaisille tarkoitettu Carean rakentama asuinpalvelutalo, 9-paikkainen Reduttikoti valmistui syksyllä. Laitoshoidon purkamisella saavutetaan kustannussäästöjä.

Toimielin

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA 31.5.2017 asti,
HYVINVOINTIVALIOKUNTA 1.6.2017 alkaen

Tulosalue

Ruoka- ja puhtauspalvelut

Tulosyksiköt

Ruoka- ja puhtauspalvelut

Vastuuhenkilö

Ruoka- ja puhtauspalveluiden päällikkö

Tehtävä

Tuottaa kaupungin eri tilaajille tukipalveluja, joilla täydennämme tilaajien kasvatuksellisia, terveydellisiä ja elämyksellisiä tavoitteita.

Olemme aktiivisia, ammattitaitoisia ja kehityshaluisia moniosaajia. Kaikessa toiminnassa näkökulmamme ovat asiakastyytyväisyys, taloudellisuus ja henkilöstön hyvinvointi.

Tuloslaskelma

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
370 Ruoka- ja puhtauspalvelut						
Toimintatulot	6 787 420	6 290 400	-5 000	6 285 400	6 182 821	102 579
Myyntituotot	6 740 791	6 257 400		6 257 400	6 145 004	112 396
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	46 065	33 000	-5 000	28 000	37 742	-9 742
Muut toimintatuotot	564				74	-74
Valmistus omaan käyttöön	14 041				338	-338
Toimintamenot	-6 454 704	-6 167 800	20 500	-6 147 300	-5 986 819	-160 481
Henkilöstömenot	-4 026 629	-3 957 000	20 500	-3 936 500	-3 846 939	-89 561
Palveluiden ostot	-1 241 297	-1 089 900		-1 089 900	-996 048	-93 852
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 023 818	-934 300		-934 300	-983 802	49 502
Avustukset						
Muut toimintamenot	-162 960	-186 600		-186 600	-160 030	-26 570
Toimintakate	346 757	122 600	15 500	138 100	196 341	-58 241
Toimintakate €/asukas	16,6	6,0		6,7	10	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät						
Suunnitelmapoistot	-46 547	-64 400		-64 400	-39 688	-24 712
Yhteensä	300 210	58 200	15 500	73 700	156 653	-82 953

Talousarvion toteutuminen

Työllistämismäärärahat ja niihin saatavat tuet oikaistiin. Talousarvioon tehtiin muutoksia yhteensä 15.500 euroa.

Haminan kaupungin ja ISS Palvelut Oy:n välinen siivouspalveluiden hankintasopimus päättyi ja 1.6.2017 palveluntuottajana aloitti Palmia Oy. Puhtaanapito- ja puhtauspalveluiden ostot ulkoiselta palveluntuottajalta jäivät 79.100 euroa suunniteltua vähäisemmiksi asiakkaiden palvelutarpeissa tapahtuneiden muutosten ja uusien sopimushintojen takia.

Työssä jaksamisen tukemisessa onnistuttiin ja varhaiseläkemaksut jäivät 42.400 euroa vähäisemmiksi. Vanhuuseläkkeelle siirtyi viisi, osatyökyvyttömyyseläkkeelle neljä

(50 % työajasta) ja työkyvyttömyyseläkkeelle kaksi henkilöä.

Puhtauspalveluiden laadunvalvontaa on suoritettu yhdessä asiakkaiden kanssa käyttämällä INSTA- 800 laadunvalvontajärjestelmää. Laatukierrosten yhteydessä tehtyjen asiakashaastatteluiden sekä asiakkailta saadun palautteen perusteella on täsmennetty ohjeistuksia ja päivitetty palvelusopimuksia.

Ruokapalvelun Jamix- tuotannonohjausjärjestelmän käyttöä on lisätty. Ruokapalvelun ja laitoshuollon sisäinen lasutus siirtyi tapahtuvaksi järjestelmällä. Palvelukeittiöiden ruokatilaukset ja nettiruokalista siirtyvät toteutettaviksi vuoden 2018 aikana.

Henkilöstölle järjestettiin ammatillista koulutusta ammattiryhmittäin, koulutustunteja 5,8 h/henkilö.

Sisäisen kehittäjän koulutuksen aloitti kaksi henkilöä.

Siivouspalvelun asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin marraskuussa 2016 ja vähäisen vastaajamäärän takia kysely toteutettiin uudelleen 2017 keväällä. Kyselyihin saatiin yhteensä 38 vastausta. Kyselyyn vastanneiden tyytyväisyys siivouspalveluihin oli 4,57 asteikolla 1-5, henkilöstön osaamiseen ja työnlaatuun 4,64 ja työnjohdon tavoitettavuuteen 3,36.

Puhtauspalveluissa on käynnistetty kokeilu, jossa laadunvalvontakäynneillä tapahtuvilla asiakkaiden haastatteluilla korvattaisiin asiakastyytyväisyyskyselyt.

Ruokapalvelun koulujen asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin toukokuussa. Kyselykaavake päivitettiin ja se toteutettiin ensimmäisen kerran sähköisesti koulun ja kodin yhteistyökanavan Wilman kautta. Kyselyyn vastasi 16 % asiakkaista. Vastaajista 72 % ilmoitti syövänsä koululounaan päivittäin, 77 %:n mielestä tarjottava ruoka maistui hyvältä ja 67 % ruokien näyttävän herkulliselta.

Ruokailuhetken koki rauhalliseksi ja mukavaksi 67 % ja 80 % mielestä ruokailuun oli varattu riittävästi aikaa.

Vehkalahden koulun keittiön lounasruoan valmistus ja toimitukset palvelukeittiöihin ovat tapahtuneet huhtikuusta alkaen kylmävalmistusmenetelmällä keskiviikon ruokaa lukuun ottamatta. Keskiviikon lounasruoka toimitetaan kuumatoimituksena, jotta ruokatarjoilussa saadaan säilytettyä ruokat, joita ei voida valmistaa kylmävalmistusmenetelmällä tai nykyistä laatua heikentämättä esimerkiksi hernekeitto ja kastikeruoat.

Siivouspalvelusta poistui Pappilansalmen koulu, Sibeliuskatu 36, Haminan ja Husulan urheilukentät sekä Rautakorttelin tilat yhteensä noin 5.000 neliometriä.

Ruokapalvelun tarjoillut/toimitetut ateriamäärät jäivät suunniteltua vähäisimmiksi, koska sairaalan keittiön toimitukset yksityiseen hoivakotiin päättyivät ja päiväkoideissa tarjoillut ateriamäärät toteutuivat suunniteltua vähäisimpinä.

Tuloksellisuusmittarit

	2014	2015	2016	TA 2017	TP 2017
Ruokapalvelun asiakkaat yht	0	3 606	3 186	3 528	3 178
Ruokapalvelun tarjoillut/ toimitettu ateriat yhteensä	961 000	932 900	960 500	1 015 000	951 600
Ruokapalvelun ateriahinta ka €					
Koulut ja päiväkotit (lounasruoka, bruttohinta)		3,26	3,01	3,26	2,73
Ikäihmisten palvelut ja sairaalan osastot (lounasruoka,		3,57	3,76	3,57	3,45
Siivouspalvelut					
Oma tuotanto %	76	73	74	77	75
Ostettu palvelu %	24	27	26	23	25
Siivottava pinta-ala m ²	63 000	60 296	59 640	61 290	56 144
Siivouspalvelut € / tunti	23,95	26,21	23,93	25,12	25,78
Laitoshoitopalvelut €/ tunti	25,89	21,89	21,95	23,18	21,02

Toimielin	HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN LAUTAKUNTA 31.5.2017 asti, HYVINVOINTIVALIOKUNTA 1.6.2017 alkaen
Tulosalue	Hyvinvoinnin edistäminen
Tulosyksiköt	Hyvinvoinnin edistämisen hallinto, Kansalaisopisto, Kirjasto- ja tietopalvelut, Nuorisopalvelut
Vastuuhenkilö	Hyvinvointipalvelujohtaja
Tehtävä	Hyvinvoinnin edistämisen palvelut, nuoriso-, järjestö-, kansalaisopisto ja kirjastopalvelut edistävät toiminnallaan vapaata kansalaistoimintaa ja lisäävät yhteisöllisyyttä sekä kuntalaisten aktiivisuutta. Painopiste on ennaltaehkäisevässä toiminnassa ja kokonaisvaltaisessa hyvinvoinnin edistämisessä.

Sitovat tavoitteet

<p>Tavoite: HYVINVOINTIOHJELMA</p> <p>Painopiste ohjelman laatimisessa on ennalta ehkäisevässä toiminnassa ja kuntalaisen kokonaisvaltaisessa hyvinvoinnin edistämisessä.</p>	
<p>Mittari 2017</p> <p>Hyvinvointiohjelma on valmiina vuoden 2017 aikana, viimeistään 31.12.2017</p>	<p>Toteutuma 31.12.</p> <p>Hyvinvointiohjelman arviointi käsitellään huhtikuun valio-kunnassa. Sote-valmistelu on vaikuttanut siihen, että suunniteltu aikataulu venyi. Maakunnan hyvinvoinnin edistämistyö on linkitetty yhteistyöhön. Kuntaliiton koordinoimaan Kunta hyvinvoinnin edistäjänä-verkostoon on liitetty.</p> <p>Kumppanuustoiminta on laajentunut suunnitellusti. Järjestöjen välinen yhteistyö on merkittävää, kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistä parhaimmillaan. Ratkaisu muutamisesta uusiin tiloihin Kadettikoulunkadulle tehtiin syksyllä.</p> <p>Kansalaisopisto: 70-vuotias kansalaisopisto järjesti elinikäisen oppimisen periaatteella yleissivistävää koulutusta toimialueellaan Haminassa, Virolahdella ja Miehikkälässä 11.195 tuntia 4.195 opiskelijalle. Opintoryhmiä toimi 439. Opettajia ja luennoitsijoita on lähes 80.</p> <p>Nuorisopalvelut: Työllisyyden ja osaamisen edistämiseen sekä sosiaaliseen osallisuuteen liittyvä kehittämishanke Ohjaamo on saanut Euroopan sosiaalirahaston päätöksen. Hankkeen toteutusaika on 1.9.2017–29.2.2020. Nuorisopalvelut järjestivät kesäkuussa kaksi kolmen päivän leiriä Lypsniemessä ja niissä oli yhteensä 29 leiriläistä. Haminan nuorisotalolla järjestettiin 1–2. luokkalaisille kolmen päivän päiväleiri, johon osallistui 20 leiriläistä. Haminan nuorisovaltuustolla tuli täyteen kymmenen toiminnan vuotta.</p> <p>Kirjastopalvelut: Uuden kirjastolain mukaisesti kirjaston varaukset ovat olleet maksuttomia vuoden 2017 alusta alkaen.</p>

Yhteistoiminta Etelä-Kymen työttömät ry:n kanssa jatkuu edelleen kahvilayhteistyönä. Tapahtumia kirjastossa järjestettiin vuonna 2017 yhteensä 106 kpl. Tapahtumissa osallistujamäärä 2.033 henkilöä.

Arviointi:

Hyvinvoinnin edistäminen on lisääntynyt kuntalaisten omaehtoisen toiminnan ja järjestötoiminnan seurauksena. Uusi toimitila antaa vielä paremmat mahdollisuudet uusiin toimintoihin.

Ruissalon omatoimikirjasto avattiin vuoden 2017 alusta lukien. Asiakaspalaute on ollut positiivista.

Nuorisovaltuuston aktiivisuus on ollut huomionarvoista ja tärkeää. On nostettu nuorten asemaa ja vaikutusmahdollisuuksia esille yhteisillä keskusteluilla päättäjien kanssa. Uuden skeittiparkin avajaisia juhlittiin kesällä, lisättiin nuorten aktivointia ja osallistumista.

Tuloslaskelma

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
430 Hyvinvoinnin edistäminen						
Toimintatulot	365 997	340 300		340 300	327 447	12 853
Myyntituotot	78 854	74 500		74 500	77 385	-2 885
Maksutuotot	227 845	225 000		225 000	216 525	8 475
Tuet ja avustukset	32 041	22 000		22 000	10 647	11 353
Muut toimintatuotot	27 256	18 800		18 800	22 890	-4 090
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-2 936 114	-2 886 400	81 400	-2 805 000	-2 741 135	-63 865
Henkilöstömenot	-1 688 489	-1 720 700	132 200	-1 588 500	-1 543 389	-45 112
Palveluiden ostot	-459 845	-481 800	-27 000	-508 800	-477 482	-31 318
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-240 959	-170 800	-33 000	-203 800	-193 784	-10 016
Avustukset	-43 000	-44 000		-44 000	-45 183	1 183
Muut toimintamenot	-503 821	-469 100	9 200	-459 900	-481 297	21 397
Toimintakate	-2 570 117	-2 546 100	81 400	-2 464 700	-2 413 688	-51 012
Toimintakate €/asukas	-123,2	-124,2		-120,2	-118	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-178 535	-166 500	-38 400	-204 900	-214 849	9 949
Suunnitelmapoistot	-28 043	-38 400		-38 400	-45 872	7 472
Yhteensä	-2 776 695	-2 751 000	43 000	-2 708 000	-2 674 409	-33 591

Talousarvion toteutuminen

Kirjasto- ja tietopalvelujen toimintamenoihin lisättiin alkuperäisestä talousarviosta pois jääneet kirjastoauton kustannukset.

Henkilöstömenoja oikaistiin konsernipalveluihin siirtyneen työntekijän takia. Kirjaston ja kansalaisopiston opetustoimen henkilöstömenoista tehtiin määrärahasiirto ikäihmisten palveluihin sekä sosiaalipalveluihin. Henkilöstömenot toteutuivat suunniteltua vähäisemmin.

Kansalaisopisto järjesti hyvinvoinnin edistämisen periaatteella yleissivistävää koulutusta toimialueellaan Haminaassa, Virolahdella ja Miehikkälässä kaiken kaikkiaan 11.195 tuntia 4.195 opiskelijalle 439 ryhmässä noin 80 opettajan ja luennoitsijan voimin. Tavanomaisten kurssien ohella opetusta kohdennettiin erilaisille asukas-

ryhmille, kuten senioreille, maahanmuuttajille ja kehitysvammaisille. Näihin kursseihin on saatu opetushallitukselta opintosetelityyppistä avustusta 5.000 euroa kompensoimaan kurssihintoja. Kansalaisopisto järjesti Haminan kaupungin taiteen perusopetukseen kuuluvan kuvataiteen ja teatteritaiteen opetuksen. Ikäihmisten Yliopisto-luennot, teatteri ja liikuntapiirit ym. oli osana opiston vakiintunutta ohjelmaa. Laadittu talousarvio toteutui pääpiirteissään suunnitellun mukaisesti. Järjestetyn opetuksen määrä väheni noin 250 tuntia edelliseen vuoteen verrattuna.

Nuorisopalveluiden talousarvio toteutui suunnitellusti. Tervasaaren skeittipuisto avattiin elokuussa 2017. Ohjaamohankkeen työntekijät valittiin ja ohjaamo avataan helmikuussa 2018.

Tuloksellisuusmittarit

	2014	2015	2016	TA 2017	TP 2017
Kumppanuussopimukseen liittyvien järjestöjen määrä	-	-	50	55	62
Työllistävien järjestöjen määrä					
Kansalaisopisto					
Kurssit	495	477	432	420	439
Opetustunnit	11 326	11 683	9 075	11 600	11 195
Opiskelijat	5 175	4 764	4 535	5 200	4 195
Nuorille suunnattujen kurssien osuus-%		7,6	8	10	7,5
Elämönhallintataitoihin liittyvien ja liikuntaryhmien		25,93	28	30	22,55
Kustannukset/ as.	45,18	48,10	48,89	45,99	47,09
Kustannukset/ opetustunti	84,01	85,84	111,84	82,26	86,80
Kirjasto					
Kirjastokustannukset € / as.	60,7	61,4	65,8	63,0	61,0
Lainauskustannukset € / laina	4,0	3,9	4,9	3,8	4,2
Nuorisopalvelut					
Alle 29-vuotiaat 31.12.	5 617	5 487	5 560	5 400	5 280
Nuorisotilojen kävijämäärä	2 409	3 075	3 500	4 000	3 043
Nuorten työpajan kustannukset/ alle 29-vuotiaat	42,20	47,67	38,98	49,40	50,5

Hyvinvoinnin edistämisen merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit	Riskienhallinta nyt ja jatkossa
Kansalaisopiston toimitilojen ja pätevien opettajien saanti.	Syksyn 2017 tilanne toimitilojen ja opettajien osalta on hyvä.
Henkilöressurssien niukkuus kirjastopalveluissa Määrä on juuri riittävä, mikäli ei tule sairastumisia, joita väistämättä tulee henkilökunnan ikääntyessä. Poissaolot lisäävät työssä olevien kuormitusta.	Kirjaston sijaisten palkkaamisessa käytettiin harkintaa, koska päteviä sijaisia ei välttämättä heti saada. Pyrittiin hyödyntämään myös työkokeilussa olevia henkilöitä pitempiaikaisiin sijaisuuksiin. Ennakoiva henkilöstösuunnittelu ja henkilöstön osaamisen joustava käyttö on tärkeää.
Nuorisopalveluiden resurssien vähyyden kuormittaa vakinaisia työntekijöitä. Kaksi nuorisotyöntekijää, joista toinen määräaikaista työsuhteessa. Kerhonojajaat myös määräaikaista. Työsuhteiden vakinaistaminen tuo jatkuvuutta ja suunnitelmallisuutta työhön.	Tulevaisuudessa resurssit ja tarve tasapainoon.

Toimielin	LASTEN JA NUORTEN PALVELUIDEN LAUTAKUNTA 31.5.2017 asti, LASTEN JA NUORTEN PALVELUIDEN VALIOKUNTA 1.6.2017 alkaen
Tulosalue	Lasten ja nuorten koulutuspalvelut
Tulosyksiköt	Koulutuspalveluiden hallinto, Perusopetus, Lukio-opetus
Vastuuhenkilö	Opetuspäällikkö
Tehtävä	Elinikäisen oppimisen mahdollistaminen yksilön ja eri väestöryhmien tarpeet huomioon ottaen. Toiminnan painopisteinä ovat laadukas opetus, yhteisöllisyys, turvallisuus, hyvinvointi ja kiireettömyys.

Sitovat tavoitteet

Tavoite:

OPETUKSEN TULOKSELLISUUS PERUSOPETUKSESSA

Uuden organisaation toimivuus koulutuspalveluissa. Koulutuspalveluiden talouden ja tuloksellisuuden tavoitteellinen seuranta ja kehittäminen. Rakentava ja palveleva yhteistyö toimijoiden kesken.

Mittari 2017

Päätötodistuksen saaneet

Kertaajat

Jatko-opintopaikan saaneet

Koulun keskeyttäneet

Tukipalveluiden toiminnan tehokkuus
(oppilashuollollisten palvelujen saatavuus/oppilas)

Toteutuma 31.12.

224

4

222

0

Alakoulut: 1 psykologi, 1 kuraattori/1.208 oppilasta
Yläkoulut: 1 psykologi, 1 kuraattori, 1 psykiatrinen sairaanhoitaja, 1 koulunuorisotyöntekijä/670 oppilasta
Ala- ja yläkoulut: 43 koulunkäynninohjaajaa/1.878 oppilasta
Lukio: 1 psykologi, 1 kuraattori/271 opiskelijaa + 27 ammattilukiolaista

Arviointi:

Tavoite on toteutunut opetuksen suhteen osittain hyvin. Erytisen tuen osuus on kuitenkin edelleen suuri ja tehostettua tukea saa entistä useampi oppija. Opetusryhmät ovat säilyneet pieninä.

Koulukiinteistöjen kunto on asettanut haasteita turvallisen ja terveellisen oppimisympäristön varmistamiselle. Vilniemen koulu on edelleen väistötiloissa Uuden-Summan koulussa, Neuvottoman koulun toiminta nykyisessä kiinteistössä on jatkuvassa seurannassa, Husulan koulun sisäilmatilannetta seurataan.

Uuden yhtenäisen peruskoulun rakennusprojekti on käynnissä ja oppilaat siirtyneet Pappilansalmen koulukiinteistöstä entisen lukion kiinteistöön. Lukio siirtyi Ekamin vuokratiloihin.

Kouluverkkotoimenpiteitä ei ollut vuodelle. Kannusjärven ja Metsäkylän koulujen oppilasmäärät alittivat 40 oppilaan rajan (molemmissa yksiköissä syksyllä 27 oppilasta). Etäopetuskokeiluselitys käynnistyi Kannusjärven ja Metsäkylän koulujen osalta.

Palveluverkkotyö käynnistyi. Prosessijohtamistyöhön on osallistuttu hallinnon taholta merkittävästi. Henkilöstö ja esimiehet ovat osallistuneet kaupungin omiin koulutuksiin aktiivisesti.

Koulutuspalveluissa on tehty tiivistä yhteistyötä etenkin varhaiskasvatuksen ja tukipalveluiden, tilapalveluiden, nuorisopalveluiden, kulttuuripalveluiden sekä alueellisten yhteistyötahojen kanssa.

Opetushenkilökunnalle suunnattua opetussuunnitelmaan liittyvää koulutustarjotinta on laadittu yhdessä Kymenlaakson kuntien kanssa. Alueellisia koulutusmoduuleja järjestettiin opettajille kaksi. Lisäksi täsmäkoulutuksia järjestettiin opettajien ja rehtorien tarpeeseen. Ratkaisukeskeinen toimintamalli-koulutuspäiviä pidettiin rehtoreille kolme.

Opetushenkilöstön kelpoisuudet ovat lähes 100 %. Taloudellisten syiden vuoksi kaikkia virkoja ei ole täytetty kuin määräaikaisesti. Koulunkäynninohjaajien määrä on 30, määräaikaisia 8 (osa hankevaroin palkattuja, osa työllistettyjä). Koulutussuunnittelijan määräaikainen palkkaaminen maaliskuusta vuoden loppuun toi koulutuspalveluiden hallintoon kaivattua resurssia.

Tuloslaskelma

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
411 Lasten ja nuorten koulutuspalvelut						
Toimintatulot	722 410	597 500		597 500	629 923	-32 423
Myyntituotot	233 262	238 400		238 400	257 312	-18 912
Maksutuotot	42				-42	
Tuet ja avustukset	403 217	328 000		328 000	241 812	86 188
Muut toimintatuotot	85 888	31 100		31 100	130 840	-99 740
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-17 845 590	-17 069 100	175 800	-16 893 300	-16 840 851	-52 449
Henkilöstömenot	-11 509 364	-10 676 700	-15 200	-10 691 900	-10 856 611	164 711
Palveluiden ostot	-3 222 342	-3 150 500	100 000	-3 050 500	-2 987 839	-62 661
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-499 124	-508 100		-508 100	-504 184	-3 916
Avustukset						
Muut toimintamenot	-2 614 761	-2 733 800	91 000	-2 642 800	-2 492 218	-150 582
Toimintakate	-17 123 180	-16 471 600	175 800	-16 295 800	-16 210 929	-84 871
Toimintakate €/asukas	-821	-803,5		-794,9	-791	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-733 839	-714 000	2 400	-711 600	-762 313	50 713
Suunnitelmapoistot	-40 760	-69 500		-69 500	-85 495	15 995
Yhteensä	-17 897 779	-17 255 100	178 200	-17 076 900	-17 058 737	-18 163

Talousarvion toteutuminen

Talousarviomuutoksina oli käsitelty varhaiseläkemaksujen määrärahasiirto konsernipalveluista.

ICT-palveluihin oli varattu koulujen digilaitteiden hankintaan 100.000 euroa. Koulujen digilaitteet sisältyivät lasten ja nuorten palveluiden investointimenoihin. Määräraha siirrettiin sosiaalipalveluihin asiakaspalveluiden ostoihin.

Sisäisiä vuokria pienennettiin Pappilansalmen koulun purkamisen ja Ruissalon liikuntahallin korjaustöiden ja allasosaston sulkemisen takia.

Talousarviossa koulutuspalveluiden ylitys selittyy henkilöstömenojen ylittymisellä. Vuoden 2017 talousarviovalmisteluissa säästövelvoite toteutettiin sijaismäärärahavähennyksin. Koulujen tuntikehys pysyi edellisvuoden tasolla, mutta palkkakehitystä siinä ei ole mahdollista huomioida. Opetustunnin hinta vaihtelee opettajan pätevyyden sekä opetusvelvollisuuden mukaan.

Tuloksellisuusmittarit

	2014	2015	2016	TA 2017	TP 2017
Perusopetuksen tuntikehys					
Yleisopetus h	2 847	2 807	2 794	2 794	2 682
Erityinen tuki h	684	661	581	581	605
Oppilaiden lukumäärä (tilastointi 20.9.) luvut sis.	1 943	1 919	1 922	1 889	1 862
Perusopetuksen päättötodistuksen saaneet %	100	100	100	100	100
Perusopetuksen nettokustannukset €/ oppilas	7 992	8 294	7 308	7 313	7 634
Lukio-opiskelijoiden lkm (tilastointi 20.9.)	279	272	278	280	291
Lisäksi ammattilukion opiskelijoita	46	36	37	35	25
Lukio-opetuksen nettokustannukset €/ oppilas	6 426	6 790	6 109	6 008	6 503

Lasten ja nuorten koulutuspalveluiden tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit	Riskienhallinta nyt ja jatkossa
Pätevän henkilöstön määrä ja saatavuus. Erityisopettajien saatavuus on edelleen heikohkoa.	Henkilöstösuunnitelma ja palveluverkon muutosten huomioiminen siinä.
Työn kuormittavuus (=työssä jaksaminen) sekä opettaja esimiestasolla.	Varhainen puuttuminen ja tukeminen eri keinoin.
Taloudellisten resurssien riittämättömyys.	Resurssien varmistaminen ja joustava käyttö.
Kiinteistöjen kunto.	Säännölliset tarkastukset ja välittömät toimenpiteet puutteiden ilmaannuttua.

Toimielin	LASTEN JA NUORTEN PALVELUIDEN LAUTAKUNTA 31.5.2017 asti, LASTEN JA NUORTEN PALVELUIDEN VALIOKUNTA 1.6.2017 alkaen
Tulosalue	Varhaiskasvatus ja tukipalvelut
Tulosityksiköt	Kasvun ja kehityksen tuki, Varhaiskasvatus
Vastuuhenkilö	Varhaiskasvatuspäällikkö
Tehtävä	Lasten ja nuorten sekä perheiden tarpeiden mukaiset, monipuoliset ja laadukkaat palvelut. Palvelukokonaisuudessa on sekä ennaltaehkäiseviä että lakisääteisiä palveluja. Keskeisenä periaatteena on lapsen ja vanhemmuuden arvostaminen ja hyvän lapsuuden sekä nuoruuden luominen yhteistyössä vanhempien kanssa. Toiminta on tavoitteellista, suunnitelmallista ja sitä arvioidaan jatkuvasti.

Sitovat tavoitteet

Tavoite I: VARHAISKASVATUKSEN KYSYNNÄN JA TARJONNAN KOHTAAMINEN TOIMINTAKAUDEN AIKANA	
Mittari 2017	Toteutuma 31.12.
Lasten määrä	Kunnalliset 607 lasta Yksityiset 83 lasta
Erityislasten määrä	75
Suomi toisena kielenä lapset	109

Määräaikaisen henkilöstön määrä	16, henkilötyövuosina 13.3	
Varhaiskasvatuksen käyttöasteet (keskiarvona ajalta 1.1.–31.12.)	Aseman esikoulu	88,00
	Esikoulu Esikko	79,30
	Husulan esikoulu	111,87
	Kannusjärven päiväkoti	81,51
	Keskikaupungin vuoropäiväkoti	63,00
	Kurkitien päiväkoti	86,38
	Linnoituksen esikoulu	112,09
	Linnoituksen päiväkoti	72,41
	Neuvottoman päiväkoti	64,99
	Pyhällön päiväkoti	75,33
	Ruissalon esikoulu	91,27
	Ruissalon päiväkoti	71,73
	Saviniemen päiväkoti	66,76
Uuden-Summan esikoulu	79,95	
Uuden-Summan päiväkoti	62,88	

Arviointi:

Varhaiskasvatusta kesken vuoden hakeneet lapset on pystytty sijoittamaan toimintaan.

Syksyllä 2017 Linnoituksen päiväkodissa aloitti osapäiväryhmä, joka oli tarkoitettu rajauksen piirissä oleville lapsille sekä pienryhmä, jossa tuen tarpeeseen oli mahdollista paremmin vastata. Tämä on vähentänyt lasten määrää Linnoituksen päiväkodissa.

Erityisen tuen tarpeeseen on panostettu mm. lisäämällä erityisohjaajia, sillä tuen tarve on kasvanut sekä monimuotoistunut. Syksyllä vähennettiin pienryhmä Uuden-Summan päiväkodissa, myös Kurkitien päiväkotiin sijoitettiin vähemmän lapsia mikä vaikutti myös henkilöstöresursointiin.

Iltapäiväkerhotoiminta otettiin toimintakauden alussa Husulan aluetta lukuun ottamatta kaupungin omaksi toiminnaksi, mikä lisää määräaikaisten työntekijöiden määrää.

Tuntiperäiseen laskutukseen siirtyminen 1.8. on aiheuttanut sen, että käyttöasteet eivät muodostu oikein eikä niitä voi entisellään seurata.

Tavoite 2:

VARHAISKASVATUKSEN JA TUKIPALVELUIDEN YHTEISTYÖMUOTOJEN JA TYÖVÄLINEIDEN LISÄÄMINEN ENNALTAEHKÄISEVÄSSÄ TYÖSSÄ

Pedagogisen osaamisen kasvattaminen sekä yhteisöllisen työotteen lisääminen

Mittari 2017	Toteutuma 31.12.
Lisä- ja täydennyskoulutusta suorittavien määrä	42
Nepsy-valmentajien määrä	31
Neuvokas-perhe koulutettujen määrä	16
Perheneuvolan asiakasperheet	158
Syntyvyyden seuranta	107
Neuvolan perheohjaajan asiakasmäärät/kotikäynnit	70 / 158
Lapsiperheiden kotipalvelun asiakasmäärät/kotikäynnit	34 / 263
Perhesuunnitteluneuvolan lääkärin/terv.hoit. asiakaskäynnit	65 / 727

Äitiysneuvolan lääkäri/terveydenhoitajan käynnit	560 / 1 174
Lastenneuvolan lääkäri/terveydenhoitajan käynnit	498 / 1 753
Alakoulujen lääkäri/terveydenhoitajan käynnit	396 / 1 381
Yläkoulujen lääkäri/terveydenhoitajan käynnit	259 / 845
Opiskeluterveydenhuollon lääkäri/terv.hoitajan käynnit	175 / 519
Psykiatrisen sairaanhoitajan asiakkaat/kaikki kontaktit	68 / 174
Pitkäaikaistyöttömien työkyvyn arvioinnit	66 hlöä
Työttömien terveystarkastukset, asiakaskäynnit	TE-toimisto 28, Väylä 52
Avoimen kerhojen asiakasmäärät	Perheet 134, lapset 146
Avoimen varhaiskasvatustoiminnan asiakasmäärät	Linnoituksen avoin varhaiskasvatus, lapsia ryhmässä yhteensä 32

Arviointi:

Koulutukseen, yhteisten työvälineiden käyttöönottoon ja yhdessä tekemiseen on panostettu ja siinä on onnistuttu hyvin.

Ratkaisukeskeinen työote oppilaan/asiakkaan kohtaamisessa (Nepsy)- koulutuksia on järjestetty edelleen varhaiskasvatuksen ja tuen henkilöstölle yhdessä koulutuspalveluiden kanssa. Neuropsykiatrisina valmentajina oman työn ulkopuolella toimii kahdeksan koulutuksen käynnystä.

Maakunnallista yhteistyötä tehdään tiiviisti lasten ja nuorten palveluiden kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi.

Varhaiskasvatuksessa 1.8.17 voimaan tullut uusi varhaiskasvatussuunnitelma vahvistaa ja edellyttää vahvaa pedagogista osaamista.

Tuloslaskelma

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
420 Varhaiskasvatus ja tukipalvelut						
Toimintatulot	1 212 353	1 088 600	-15 000	1 073 600	1 128 331	-54 731
Myyntituotot	96 773	72 400		72 400	84 348	-11 948
Maksutuotot	922 347	888 200		888 200	915 714	-27 514
Tuet ja avustukset	180 014	128 000	-15 000	113 000	116 990	-3 990
Muut toimintatuotot	13 219				11 279	-11 279
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-12 240 374	-12 380 400	536 400	-11 844 000	-11 304 947	-539 053
Henkilöstömenot	-7 967 643	-7 911 500	372 200	-7 539 300	-7 373 401	-165 899
Palveluiden ostot	-1 555 033	-1 565 500	75 000	-1 490 500	-1 358 094	-132 406
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-135 976	-151 200		-151 200	-114 449	-36 751
Avustukset	-1 761 985	-1 855 300	155 000	-1 700 300	-1 659 967	-40 333
Muut toimintamenot	-819 737	-896 900	-65 800	-962 700	-799 035	-163 665
Toimintakate	-11 028 021	-11 291 800	521 400	-10 770 400	-10 176 616	-593 784
Toimintakate €/asukas	-528,5	-550,8		-525,4	-496	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-476 297	-450 100		-450 100	-472 028	21 928
Suunnitelmapoistot	-12 745	-55 500		-55 500	-38 006	-17 494
Yhteensä	-11 517 063	-11 797 400	521 400	-11 276 000	-10 686 650	-589 350

Talousarvion toteutuminen

Työllistämismäärärahat ja niihin saatavat tuet oikaistiin.

Henkilöstömenoissa näkyy mm. lasten väheneminen sekä sijaisia käytettiin vähemmin. Osa määrärahasta siirrettiin ikäihmisten asiakaspalvelujen ostoihin.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakaspalvelujen ostoista sekä avustuksista tehtiin määrärahasiirrot vammaisetuuksiin.

Avustuksista tehtiin määrärahasiirtoja vammaispalvelujen asiakaspalvelujen ostoihin.

Sisäisiin vuokriin tehtiin tarkistus, koska Linnoituksen päiväkodin ja esikoulun tilavuokrat oli budjetoitu liian pieniksi ja toisaalta hallinnon tilakustannukset pienenevät työtilojen tiivistämisen takia.

Linnoituksen päiväkodin avajaiset osana Suomi 100 vuotta tapahtumia sekä presidentin vastaanottaminen ovat osaltaan luoneet myönteistä näkyvyyttä ja haastaneet ottamaan uusia viestintätekniikoita menetelmiä käyttöön.

Uusi varhaiskasvatussuunnitelma, joka perustuu varhaiskasvatuslakiin, tuli voimaan 1.8.2017. Se velvoittaa varhaiskasvatuksen henkilöstöä, päätöksen tekoa, pedagogista toimintaa sekä toimintakulttuurin kehittämistä. Suunnitelmassa painottuu pedagogiikka, laaja-alainen osaaminen, toimintaympäristö, yhteistyö ja osallisuus. Lapsen edun ensisijaisuus on ohjaava periaate. Muutoksen mahdollistamiseksi on järjestetty koulutusta ja hankittu ryhmiin mm. tabletteja. Osallisuus on ollut toimintakauden yhteinen toimintaa ohjaava teema. Tavoite on kuulla ja osallistaa entistä paremmin lasta ja perhettä sekä kehittää dialogisuutta.

Koulutukseen on koko tulosalueella panostettu - mm. eripituisia neuropsykologisia (Nepsy)-koulutuksia on jatkettu, koulutuksen käyneitä on 54. Liikunnan ammattitutkintoa suorittaa kahdeksan henkilöä, hankerahoituksella on mahdollistettu liikuntakoulutuksia sekä välinehankintoja. Työnohjausta järjestetään työhyvinvoinnin ja osaamisen tueksi.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen perusteet ovat muuttuneet 1.3. ja 1.8. pienentäen tulokertymää. Elokuun alusta alkaen siirryttiin tuntiperusteiseen laskutukseen.

Sähköisiä palveluja on lisätty, mm. tulotiedot käsitellään ja päätökset lähetetään sähköisesti. Facebook ja WhatsApp viestit ovat käytössä osalla yksiköitä ja toimijoita.

Iltapäiväkerhotoiminta on otettu suurimmaksi osaksi kaupungin omaksi toiminnaksi, mikä on lisännyt henkilöstön määrää, mutta osoittautunut joustavaksi. Varhaiskasvatuksen tiloja on otettu käyttöön toiminnan järjestämiseksi.

Avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa on asiakkaiden tarpeesta laajennettu Uuteen-Summaan. Myös kesätoimintaa järjestettiin perinteisen kerhotoiminnan lisäksi.

Opiskelija- ja oppilashuollossa on pyritty lisäämään ja löytämään uusia tapoja yhteisölliseen oppilashuoltotyöhön. Kriisityön osaamisen vahvistaminen hyödyttää koko kaupunkia.

Terveysneuvonnassa neuvolan perheohjaaja käy tarvittaessa perheissä sekä tekee lisäksi kotikäynnin kaikille odottaville perheille loppuraskauden aikana ja vauvan ollessa kahden kuukauden ikäinen, jolloin perheessä täytetään voimavaralomake. Käytäntö on osa ennaltaehkäisevää työtä. Lisäksi perheiden tukena toimii lapsiperheiden kotipalvelu, mikä on tarkoitettu kaikille alaikäisten lasten perheille.

Koska syntyvyys laski, terveydenhoitajan työpanosta oli mahdollista käyttää enemmän perhesuunnitteluun ja työttömien terveystarkastuksiin.

Lääkäripalvelut ovat toimineet hyvin neuvoloissa sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa. Yläkoulujen psykiatrisen sairaanhoitajan ennaltaehkäisevä työ on toiminut hyvin.

Perheneuvolassa on kehitetty toimintatapoja, joilla voidaan vastata nopeammin perheiden avuntarpeeseen. Jototusajat ovat osaltaan lyhentyneet, koska kouluvalmius-tutkimuksia on hankittu ostopalveluna. Uutena menettelynä on otettu käyttöön ”puhelintreffit”, jossa asiakkaaksi ilmoittautuvalle varataan reilusti keskustelu-aikaa ja hän tulee nopeammin kuulluksi. Perheneuvolan työntekijät ovat osallistuneet palvelukokonaisuuden kehittämiseen Lape-hankkeessa vanhemmuuden tuen, eroauttamisen sekä perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisyverkoston kehittämistiimeissä. Osan vuodesta perheneuvola on toiminut vajaalla henkilöstöllä.

Eri tulosyksiköt ovat olleet aktiivisesti mukana Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa (Lape) eri työryhmissä sekä suunnittelemassa perhekeskustoimintamallin mukaista verkostoyhteistyötä.

Tulosalueen menot ovat alittuneet ja määrärahoja on voitu käyttää Hyvinvointipalveluiden menojen tasapainottamiseen.

Tuloksellisuusmittarit

	2014	2015	2016	TA 2017	TP 2017
Kunnallisen päivähoidon lapset 31.12.	669	700	735	730	607
Alle 3-vuotiaat	263	138	120	115	105
Päivähoidon bruttokustannus €/ lapsi	10 958	10 540	10 265	9 598	10 579
Lastenhoidon tuen saajat 31.12.	249	232	305	295	193
Hamina-lisän saajat 31.12.	97	74	110	100	59
Yksityisten päiväkotien lapset 31.12.	91	90	94	100	83

Varhaiskasvatuksen ja tukipalveluiden merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit	Riskienhallinta nyt ja jatkossa
Henkilöstön määrä ei ole suositusten mukainen suhteessa asiakkaiden ja lasten määrään. Kun tarvitaan lisäystä/sijaisia, etenkin keväällä, sitä ei ole saatavissa. Vastaavasti lasten hoidon tarve voi vaihdella yllättäen, samoin poissaolot, näihin muutoksiin on vaikea suhteuttaa toimintaa lyhyellä aikavälillä.	Ryhmät on muodostettu siten, että niihin voi sijoittaa tiukassa tilanteessa lisälapsia. Varhaiskasvatuksessa on oma varahoitajajärjestelmä. Ulkopuolisia sijaisia on tarvittu harvoin lyhyisiin sijaisuuksiin, varahenkilö voi paikata vajaan useammassakin yksikössä päivän aikana. Lastenneuvolan terveydenhoitajien, kuraattorien ja psykologien asiakas/oppilasmäärät ylittävät suositukset.
Pätevän henkilöstön saatavuus, myös sijaistilanteissa. Työn mitoittaminen siten, että ennaltaehkäisevän työn osuus mahdollistuu. Koulutusmäärärahojen varmistaminen, jotta nykyinen osaamisen laajentaminen ja uusien työvälineiden käyttöön ottaminen mahdollistuu myös jatkossa.	Ajantasainen henkilöstösuunnitelma, jossa ennakoidaan tulevaa tarvetta ja osaamista sisältäen tarvittavat vakanssimuutokset. Koulutussuunnitelma, joka sisältää sekä pitkäkestoiset tavoitteet että ajankohtaisen koulutustarpeen. Vakansseja on muutettu vastaamaan henkilöstötarvetta ja työntekijöitä rekrytoitu tarvittaviin tehtäviin.

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
HYVINVOINTIPALVELUT YHTEENSÄ						
Toimintatulot	17 652 965	15 956 300	-1 059 200	14 897 100	15 269 610	-372 849
Myyntituotot	9 153 010	8 426 500		7 296 500	7 478 105	-181 605
Maksutuotot	6 332 801	6 360 400		6 481 200	6 638 447	-157 247
Tuet ja avustukset	1 828 934	1 023 500	-50 000	973 500	869 732	103 769
Muut toimintatuotot	338 220	145 900		145 900	283 328	-137 428
Valmistus omaan käyttöön	14 041				338	
Toimintamenot	-120 994 197	-117 476 500	2 745 300	-114 731 200	-114 412 082	-319 118
Henkilöstömenot	-49 557 584	-48 192 300	904 700	-47 287 600	-46 876 976	-410 624
Palveluiden ostot	-52 353 061	-51 395 800	1 684 500	-49 711 300	-50 145 273	433 973
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 386 238	-4 319 500	166 800	-4 152 700	-4 284 314	131 614
Avustukset	-9 270 125	-7 879 000	-140 000	-8 019 000	-7 888 464	-130 536
Muut toimintamenot	-5 427 189	-5 689 900	129 300	-5 560 600	-5 217 055	-343 545
Toimintakate	-103 327 191	-101 520 200	1 686 100	-99 834 100	-99 142 133	-691 967
Toimintakate €/asukas	-4 951,9	-4952,2		-4870,0	-4 836	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-2 956 203	-2 846 600	-76 800	-2 923 400	-3 107 542	184 142
Suunnitelmapoistot	-347 237	-437 900		-437 900	-413 703	-24 197
Yhteensä	-106 630 631	-104 804 700	1 609 300	-103 195 400	-102 663 378	-532 022

Kaupunkikehityksen palvelualue

Toimielin	KAUPUNGINHALLITUS 31.5.2017 asti, KAUPUNKIKEHITYSVALIOKUNTA 1.6.2017 alkaen.
Tulosalue Tulosyksiköt	Elinkeino- ja vetovoimapalvelut Elinkeinopalvelut, Maaseutupalvelut, Vetovoimapalvelut, Liikuntapalvelut
Vastuuhenkilö	Kaupunkikehitysjohtaja

Tehtävä	Elinkeinoelämän kehityshankkeiden tukeminen ja toimivien ratkaisujen etsiminen kumppanuuksien ja seutuyhteistyön avulla. Tavoitteena on luoda menestymisedellytyksiä paikkakunnalla jo oleville ja sinne aikoville yrityksille jotta matkailuelinkeino voimistuisi koko seudulla. Kaupunkilaisille ja vierailijoille järjestetään monipuolista kulttuuri- ja tapahtumatarjontaa sekä hyvät puitteet urheilun, liikunnan ja vapaa-ajan viettoon.
---------	---

Sitovat tavoitteet

Tavoite I:

TERVASAAREN ALUEEN TOTEUTTAMINEN

Älykkään kaupunkirakentamisen pilottikohde

Alueen markkinointi rakentajille

Tervasaaren vierasvenesataman infran parantaminen

Mittari 2017

Oolannipuiston toteuttamissuunnitelma valmistui 30.6.
Alueen toteuttaminen alkanut 30.9.

Matkustajasataman uudistaminen/Tervasaaren vierasve-
nepaikkojen lisäys + 20 %

Toteutuma 31.12.

Oolannipuiston yleissuunnitelma on hyväksytty loka-
kuussa. Puisto rakennetaan vaiheittain vuosien 2018–
2019 aikana. Ennakoidusti on jo keväällä 2017 istutettu
100 puun taimea itsenäisyyden juhluvuoden kunniaksi.

Tervasaaren kunnallistekniikan rakentamisen ensimmäi-
nen vaihe saatiin päätökseen

Tervasaaren laiturialueen uudistamisen ja parantamisen
yleissuunnitelma hyväksyttiin kesäkuussa. Uusia vierasve-
nepaikkoja toteutettiin 15 kpl. Suunnitelma mahdollistaa
myöhemmin vielä 18 vieraspaikan lisäyksen. Paikkojen
määrä tulee siis kolminkertaistumaan nykyisestä.

Arviointi:

Kaikki suunnitelmat ovat edenneet tavoitteiden mukaisesti. Käynnissä olevien ja jo toteutuneiden hankkeiden uskotaan lisäävän Tervasaaren kiinnostavuutta. Uuden yksityisen päiväkodin tonttivaraus tehtiin syksyllä. Tervasaaren markkinointia varten laadittiin Masterplan, jonka avulla tonttien markkinointia vahvistetaan.

Tavoite 2: HAMINAN KASVUOHJELMAN TOTEUTTAMINEN

Keskustan vetovoiman lisääminen
Matkailuelinkeinomahdollisuuksien kehittäminen
Uudet työpaikat satamasidonnaiseen teollisuuteen

Mittari 2017	Toteutuma 31.12.
Päätös uudesta kävelykadusta syyskuu 2017	Torin muutos- ja parannustyöt valmistuivat suunnitellusti. Kävelykatukokeilussa Raatihuoneen torin ympäristö vaihtui toimivammalta ratkaisulta kesällä pidettyjen tapahtumien aikana.
Kasvuohjelmaohjelman mukaisen elinkeinofoorumin järjestäminen syyskuu 2017	Elinkeinofoorumi järjestettiin ”Yrittäjän päivä” seminaarin yhteydessä 8.9.2017. Tilaisuuteen osallistui ennätysmäärä osanottajia ja se sai hyvää palautetta.
Hankintastrategia valmis 31.12.	Kaupungin uudet hankintaperiaatteet hyväksyttiin kaupunginhallituksessa joulukuussa. Tähän liittyvä hankintakalenterin valmistelu koko kaupungin osalta on meneillään.
Uudet matkailuyritykset, lisäys 20 % Uudet työpaikat, lisäys 100 kpl 31.12.2017	Uusien matkailuyritysten lisäystä ei ole tapahtunut. Uusia työpaikkoja ei ole syntynyt asetetun tavoitteen mukaisesti.

Arviointi:

Kasvuohjelma toimii yritysten kasvun, uusien yritysten ja investointien houkuttimena. Yleisen taloustilanteen kohene-
misen uskotaan heijastuvan myönteisesti myös oman talousalueemme palveluiden kysyntään ja tarjontaan.

Uusien työpaikkojen syntyminen on todennäköisintä satamasidonnaisen teollisuuden osalta. Esillä olleet akkutehdas-
hankkeet Tesla ja Northvolt ovat tuoneet Haminan satama-alueet kansainväliseen tietoisuuteen erinomaisen logistisen
sijaintinsa vuoksi. Myös mahdollisuus tarjota mittavia alueita olemassa olevan satamainfran välittömästä yhteydestä on
saanut paljon kiinnostusta.

Tuloslaskelma

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
511 Elinkeino- ja vetovoimapalvelut						
Toimintatulot	2 351 436	1 614 800	-165 000	1 449 800	1 631 753	-181 953
Myyntituotot	1 076 421	563 000	-100 000	463 000	604 201	-141 201
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	355 694	209 000	-65 000	144 000	215 444	-71 444
Muut toimintatuotot	919 321	842 800		842 800	812 109	30 691
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	-7 756 254	-6 818 300	137 700	-6 680 600	-7 108 393	427 793
Henkilöstömenot	-2 344 405	-2 044 400	-194 400	-2 238 800	-2 294 420	55 620
Palveluiden ostot	-2 639 181	-2 212 100	282 600	-1 929 500	-2 272 983	343 483
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-237 662	-177 500	-5 000	-182 500	-210 021	27 521
Avustukset	-211 232	-245 000		-245 000	-211 000	-34 000
Muut toimintamenot	-2 323 774	-2 139 300	54 500	-2 084 800	-2 119 970	35 170
Toimintakate	-5 404 818	-5 203 500	-27 300	-5 230 800	-5 476 640	245 840
Toimintakate €/asukas	-259,0	-253,8		-255,2	-267	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-319 789	-308 000	-107 800	-415 800	-429 351	13 551
Suunnitelmapoistot	-130 476	-186 100		-186 100	-187 925	1 825
Yhteensä	-5 855 083	-5 697 600	-135 100	-5 832 700	-6 093 916	261 216

Talousarvion toteutuminen

Talousarviomuutokset käsittivät Lippumaailmahankkeen lisäyksen sekä joukkoliikenteen budjetin muuttamisen henkilökuljetusyksikön laskutusmuutoksen perusteella nettoperusteiseksi. Henkilöstömenojen muutoksina käsiteltiin tulosalueiden väliset tehtäväsiirrot. Työllistämismäärärahat ja niihin saatavat tuet oikaistiin liikuntapalveluissa sekä kulttuuri- ja museotoimissa. Sisäisiä vuokria pienennettiin Ruissalon liikuntahallin korjaustöiden ja allosaston sulkemisen takia.

Toimintakatteen heikkenemiseen vaikuttavat osaltaan kaupungin joukkoliikenteen kustannusten uusjako ope-
tustoimen, ikäihmisten palveluiden ja elinkeinopalveluiden kesken. Kirjauskäytäntö muutettiin kesken vuotta niin, että kustannukset jakautuvat enää vain opetustoi-
meen ja elinkeinopalveluihin, jonne kirjautuu nyt suurin osa joukkoliikenteen kustannuksista. Vaikutus elinkeino-
palveluiden budjettiin on vuositalolla 0,4 milj. euroa. Joukkoliikenteen kustannuksia nostaa myös Waltti -pal-
velu, jota ei ollut otettu budjetissa huomioon.

Haminassa vierailiiden määrä on lisääntynyt 68 %:lla vuodesta 2015, joka ei myöskään ollut Tattoo-vuosi. Jo vakiintuneet tapahtumat ovat lisänneet suosiotaan niiden sisällön kehittymisen takia ja uudet tapahtumat on otettu hyvin vastaan. Hamina näyttää vahvistaneen asemansa elämyksellisten tapahtumien ja monien kohtaamisten kaupunkina.

Museokortin käyttöön otosta tehtiin päätös. Museo-
kortti on suomalaisten museoiden yhteislippu, joka on

voimassa vuoden ajan ensimmäisestä museokäynnistä al-
kaen. Museo kortti tulee Haminassa käyttöön vuoden
2018 aikana.

Lippumaailma on uusi, kaupunginhallituksen päätöksellä
21.11.2016 käynnistetty hanke. Tavoitteena on, että Ha-
minasta tulee kansainvälinen lippu- ja liputuskulttuurin
keskus. Hankkeen tukemiseksi oli järjestetty Mese-
naatti.me yhteisörahoituspalvelun kanssa joukkorahoit-
uskampanja. Joukkorahoituskampanjan ja erillisten yh-
teisölahjoitusten tuotto oli 32.352 euroa. Ulkovaltojen
lahjoitustuki oli 72.720 euroa. Lahjoitusten tuotto käyte-
tään suurlipun hankintaan ja pystytykseen. Rakennus-
hankkeen valmistelut ovat käynnissä.

Kesällä 2017 avatun seudullisen risteilijäliiketoiminnan
ansiosta myös Haminan tunnettuus on lisääntynyt, koska
Hamina sisältyy käyntikohteena risteilyjen paikalliseen
ohjelmatarjontaan. Haminaan tutustui Cursor Oy:n tilas-
toinnin mukaan 2050 vierailijaa.

Haminaa esiteleviä messu- ja myyntitapahtumia oli 31.

Liikuntapaikkojen yleissuunnitelman laatiminen aloitet-
tiin ja se valmistuu keväällä 2018. Liikuntaneuvonta va-
kiinnutti paikkansa hankkeen myötä, asiakkaita oli vuo-
den aikana 60. Unelmien liikuntavuonna toteutettiin han-
kerahoilla matalan kynnyksen tapahtumia, joilla houku-
teltiin kuntalaisia liikunnan pariin.

Liikuntatilojen Timmi-tilanvaraus- ja laskutusjärjestelmä
avautui loppuvuodesta.

Tuloksellisuusmittarit

	2014	2015	2016	TA 2017	TP 2017
Haminalaisten yritysten lukumäärä kpl	1 577	1 592	1 465	1 640	1 459
Uudet yritykset, nettolisäys kpl	15	28	27	20	19
Omistusosuus Kehitysyhtiö Cursor Oy:stä %	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Elinkeinopalveluiden kokonaismenot €/as.	49	45	46	50	46
Joukkoliikenteen nettokustannukset €	168 000	157 800	272 970	181 300	452 168
Joukkoliikenteen nettokustannukset €/as.	8	8	13	9	22
Valtti-matkakorttien latausmäärä kpl			1 071		2525
Viljelijätuen tukikelpoinen pinta-ala (Hamina), ha	7 300	7 300	7 200	7 200	7 200
Maaseutuhallinnon nettokustannukset € (Hamina)/tukik. ala	15	15	16	9	12
Viljelijöiden sähköisten tukihakemusten määrä (Hamina) %	68,5	79,6	86,0	90,0	91,0
Maaseutuhallinnon nettokustannukset (Hamina)€/as.	5	5	5	3	4
Kaupungin tapahtumissa vierailevien määrä kpl	173 000	75 000	222 410	80 000	126 213
Vetovoimapalveluiden nettokustannukset €/vierailija	9	19	8	19	12
Vetovoimapalveluiden nettokustannukset €/as.	77	69	82	72	75
Uimahallin asiakaskäynnit kpl	59 955	123 550	105 192	108 177	124 182
Liikuntahallien käyttöaste keskimäärin %	86	87	87	87	87
Liikuntapalveluiden nettokustannukset €/as	132	122	128	134	134

Elinkeino- ja vetovoimapalveluiden merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit	Riskienhallinta nyt ja jatkossa
<p>Vetovoimapalveluiden toimintakatteen huononeminen Kaupungin järjestämien tapahtumien nettokustannus menee helposti negatiiviseksi johtuen siitä, ettei Bastionin tapahtuma -areenan hinnoittelu mahdollista täyskattoteollista veloitusta varsinkin vetovoimaisten tapahtumien osalta. Myös suuret kiinteät vuosittaiset kulut suhteessa areenan tuottoon saattavat heikentää toimintakatetta.</p>	<p>Tapahtumakattaus pyritään pitämään tasapainossa kaupungin ja yksityisten järjestäjien kesken.</p> <p>Pyritään paremmin kustannuskattavuuteen erilaisten tapahtumien osalta.</p> <p>Panostetaan kiinnostavimpiin ja kannattavimpiin tapahtumiin ja karsitaan vähäisten kävijämäärien tapahtumat kokonaan pois. Tehdään yhteistyöt seutukuntien kanssa, ettei järjestetä päällekkäisiä tapahtumia eikä saman sisältöisiä tapahtumia.</p>
<p>Liikunta- ja vapaa-ajan suorituspaikkojen mahdolliset turvallisuuspuutteet Tiedostetaan keskeisimmät vaaranpaikat erillisellä turvallisuus selvityksellä.</p>	<p>Kuntotarkistukset ja -tutkimukset tehdään säännöllisin välein. Henkilöstö perehdytetään ja koulutetaan. Peruskorjaukset ennakoidaan investointiohjelmassa. Vähäisellä käytöllä olevan suorituspaikat ja puutteelliset rakenteet poistetaan käytöstä ja puretaan.</p>

<p>Toimielin</p> <p>Tulosalue</p> <p>Tulosityksiköt</p> <p>Vastuuhenkilö</p>	<p>KAUPUNKIKEHITYSLAUTAKUNTA 31.5. asti, KAUPUNKIKEHITYSVALIOKUNTA 1.6. alkaen</p> <p>Kaupunkisuunnittelu</p> <p>Kaavoitus, Maankäyttö</p> <p>Kaupunginarkkitehti</p>
<p>Tehtävä</p>	<p>Kaupunkiseutua suunnitellaan toimivaksi, viihtyisäksi ja ekotaloudellisesti kestäväksi. Huolehditaan kaupungin maapolitiikan valmistelusta, kaavoituksesta, tonttitarjonnasta, kiinteistömuodostuksesta, mittaus- ja kartastopalveluista.</p>

Sitovat tavoitteet

<p>Tavoite:</p> <p>KOTKA–HAMINA SEUDUN STRATEGINEN YHTEINEN YLEISKAAVA</p> <p>Yleiskaava mahdollistaa seudun kilpailukyyn kohottamisen ja profiilin kehittämisen</p>	
<p>Mittari 2017</p> <p>Hyväksytty 31.12.2017 mennessä</p>	<p>Toteutuma 31.12.</p> <p>Seutuvaltuusto hyväksyi ehdotuksen joulukuussa 2017 ja lähetti sen kuntiin kuntakohtaista hyväksymistä varten.</p>
<p>Arviointi:</p> <p>Yleiskaavan valmistelu on edennyt jokseenkin tavoiteaikataulun mukaisesti. Käsittelyaikataulu venyi oikeusvaikutustarkastelun ja seutuvaltuuston kokousaikataulun takia.</p>	

Tuloslaskelma

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
515 Kaupunkisuunnittelu						
Toimintatulot	6 708 969	6 888 300	1 720 000	8 608 300	8 559 502	48 798
Myyntituotot	231 928	248 300	270 000	518 300	456 195	62 106
Maksutuotot	43 470	60 000	1 500 000	1 560 000	1 580 606	-20 606
Tuet ja avustukset				0		0
Muut toimintatuotot	6 433 572	6 580 000	-50 000	6 530 000	6 522 701	7 299
Valmistus omaan käyttöön	20 100	20 000		20 000	38 695	-18 695
Toimintamenot	-1 161 110	-1 146 600	-31 300	-1 177 900	-1 200 594	22 694
Henkilöstömenot	-889 610	-854 200	17 700	-836 500	-805 400	-31 100
Palveluiden ostot	-135 323	-205 100	-39 000	-244 100	-200 366	-43 734
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-18 146	-20 600		-20 600	-27 183	6 583
Avustukset				0		0
Muut toimintamenot	-118 031	-66 700	-10 000	-76 700	-167 645	90 945
Toimintakate	5 567 959	5 761 700	1 688 700	7 450 400	7 397 602	52 798
Toimintakate €/asukas	266,8	281,1		363,4	361	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-88 453	-80 200	-8 100	-88 300	-95 245	6 945
Suunnitelmapoistot	-888 641	-779 200		-779 200	-812 338	33 138
Yhteensä	4 590 865	4 902 300	1 680 600	6 582 900	6 490 019	92 881

Talousarvion toteutuminen

Talousarvio muutoksena oli käsitelty Tuike Finland Oy:n kanssa solmitun maankäyttösopimuksen ensimmäisen osan maksu sekä metsätilojen hoidon siirto aluepalveluista tonttipalveluihin kaupunkikehitysvaliokunnan toimintasäännön mukaisesti. Myös myyntivoittotavoitetta oli pienennetty. Henkilöstömenoja oli oikaistu liikunta- ja palveluihin osittain siirtyneen työntekijän takia.

Hillonlahden kaavamuutos ja -laajennus hyväksyttiin valtuustossa syksyllä 2017. Kaavalla mahdollistetaan merkittävän uuden työpaikka-alueen syntyminen sataman välitörmään yhteyteen.

SELL-hanke on päättynyt.

VUONNA 2017 LAINVOIMAN SAANEET ASEMAKAAVAT JA YLEISKAAVAT	Lainvoimaisuus voimaan
Summa - Neuvoton - Salmi osayleiskaavan muutos	21.12.2017
Summan tehdasalueen asemakaavan muutos	15.3.2017
Yleisten tiealueiden muutokset kaduiksi asemakaavan muutos	4.5.2017
Viipurinkatu 30 asuintontin asemakaavan muutos	4.5.2017
Viipurinkatu 35 asemakaavan muutos	4.5.2017
Alakaupungin koulukeskuksen asemakaavan muutos	4.5.2017
Öljy- ja kaasusataman terminaalialueen asemakaavan muutos	3.11.2017
VUONNA 2017 ITÄ-SUOMEN HALLINTO-OIKEUDESSA RATKAISTAVANA OLLEET ASEMAKAAVAT JA RANTA-ASEMAKAAVAT	
Tammion ranta-asemakaavassa Ketholman venealkamien tarkistaminen ja rakennusoikeuden muutos	28.2.2018
Hillonlahden pohjoispuolisen alueen asemakaavan muutos	Haettu valituslupaa KHO:sta

Valituksen alaisista kaavoista Ketholman ranta-asemakaavan valitukset hylkäävä päätös annettiin hallinto-oikeudessa 21.2.2018. Kaava tuli lainvoimaiseksi 28.2.2018. Hillonlahden pohjoispuolisen alueen asemakaavavalituksen hylkäämispäätöksestä on haettu valituslupaa KHO:sta. Mahdollinen valituslupa tulee maaliskuussa 2018.

Tonttien luovutuksen tavoitteeseen ei päästy, koska kysyntä ei ole piristynyt. Vuoden aikana luovutettiin vain neljä tonttia. Summasta myytiin yksi omakotitontti, satama-alueelta yksi yritystontti ja Poitsilasta annettiin vuokralle kaksi hoivakotitonttia. Tervasaarelda on varattu päiväkotitontti.

Tuloksellisuusmittarit

	2014	2015	2016	TA 2017	TP 2017
Luovutetut (myynti + vuokraus) pientalotontit kpl	2	5	4	10	1
Luovutetut (myynti + vuokraus) kerrostalotontit kpl			0	2	2
Luovutetut (myynti + vuokraus) teollisuus/yritystontit kpl			0	2	1
Vuokralle annettujen maa- ja vesialojen pinta-ala ha	1 038	1 043	1 053	1 047	1 053
Maankäytön kokonaismenot €/as.	41	40	48	44	48
Maankäytön toimintatuotot (maan myynti ja vuokraus) €/as.	329	322	325	331	344
Taloussmetsät (ha)	1 078	1 078	1 078	1 078	1 078
Metsänmyyntitulot €	291 500	233 400	483 000	270 000	257 551
Metsien hoitokustannukset €/ha	51	40	52	46	41
Metsien hoitokustannukset €/as.	3	2	3	2	2
Vuoden aikana lainvoiman saaneiden uusien ja muutettujen kaavojen pinta-ala ja lukumäärä:					
- yleiskaavoitettu alue ha/kpl	0/0	36/5	0/0	5 000/3	1/1
- asemakaavoitettu alue ha/kpl	21/4	11/8	1/4	20/8	166/6
- ranta-asemakaavoitettu alue ha/kpl	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
Kaavoituksen kokonaismenot €/as.	13	12	14	14	14

Kaupunkisuunnittelun merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit	Riskienhallinta nyt ja jatkossa
<p>Maanvuokrasaatavat Sopimusten toteutumattomuuden todennäköisyys on pieni, mutta vaikutukset voivat olla satoja tuhansia euroja.</p>	<p>Sopimusten toteutumista seurataan jatkuvasti. Mikäli tulee viesti suorituksen viivästyisestä tai esim. konkurssista, korjaavat toimenpiteet ja saatavien valvonta käynnistetään välittömästi.</p>

Toimielin	KAUPUNKIKEHITYSLAUTAKUNTA 31.5. 2017asti, KAUPUNKIKEHITYSVALIOKUNTA 1.6.2017 alkaen
Tulosalue	Tilapalvelut
Tulosityksiköt	Toimitilat
Vastuuhenkilö	Tilapalvelupäällikkö
Tehtävä	Kaupungin toimitiloista huolehtiminen asiakaslähtöisesti, laadukkaasti ja kustannustehokkaasti, jotta kaupungin palvelualueilla on käyttötärpeen ja taloudellisten resurssien mukaiset toimitilat ja kiinteistöomaisuuden arvo säilyy.

Sitovat tavoitteet

Tavoite:

RAKENNUSOMAISUUDEN UUDISTAMINEN PALVELUTARPEIDEN MUKAISESTI

Peruskorjaamisen ja uudisrakentamisen investointiohjelman laatiminen (10 vuotta) ja toteuttaminen

Rakennusten arvotietojen, korjausvelan ja luokittelun päivitys

Rakennusten myynti kiinteistöstrategian linjausten mukaisesti

Mittarit 2017

Kaupungin omistamien tilojen kokonaismäärä (k-m²)

Korjausvelan laskennallinen kokonaismäärä (€)

Myydyt kiinteistöt (lkm ja k-m²)

Toteutuma 31.12.

Tilojen kokonaismäärä 119 434 k-m²
Nettomuutos vuoteen 2016 verrattuna -4 953 k-m².
Purettu Pappilansalmen koulu. Ostettu Varuskunta-kerho.

15,7 M€, jossa kasvua kahdessa vuodessa 13 %.

Myyty kaksi kiinteistöä (Vilniemen koulu ja Summan koulun asuinrakennus)

Arviointi:

Korjausvelan määrä on päivitetty vuoden 2016 lopun tilanteen mukaisten rakennusten arvotietojen perusteella. Korjausvelan määrä kasvoi kahdessa vuodessa merkittävästi, koska omaisuuden kuluminen oli laskennallisesti selvästi suurempaa kuin korjausinvestoinnit ja ylläpidettävänä on suuria realisointilistalla olevia rakennuksia. Rakennuksen käytöstä poistuminen ei poista korjausvelkaa, koska omistamisen velvoite on olemassa. Käytöstä poistetut suuret hallinto- ja laitosrakennukset ovat erittäin haastavia myyntikohteita. Myynti tai purkaminen joudutaan usein tekemään tasearvoa alhaisemmalla kauppahinnalla, mistä aiheutuu käyttötalouteen vaikuttava alaskirjaus. Tämä on kuitenkin parempi vaihtoehto kuin taloudellisesti kannattamattoman rakennuksen ylläpito.

Palveluverkkoratkaisujen viipyminen siirtää rakennusten perusparantamista tai realisointia ja kasvattaa korjausvelkaa. Koulu- ja päiväkotiverkko sekä hallinnon toimitilaratkaisut edellyttävät ripeitä päätöksiä. Palveluverkkojen tiivistämisellä, tilankäytön tehostamisella ja oikein kohdennetuilla investoinneilla on mahdollista saada merkittäviä käyttötalouden kustannussäästöjä sekä parantaa käytössä olevien tilojen toimivuutta ja terveellisyttä.

Tuloslaskelma

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
522 Tilapalvelut						
Toimintatulot	10 018 600	10 465 000	-714 300	9 750 700	9 540 569	210 131
Myyntituotot	105 151	25 000		25 000	127 097	-102 097
Maksutuotot	17 010	10 000		10 000	16 664	-6 664
Tuet ja avustukset	63 828	40 000	-18 000	22 000	54 365	-32 365
Muut toimintatuotot	9 832 611	10 390 000	-696 300	9 693 700	9 342 444	351 256
Valmistus omaan käyttöön	164 033	95 000		95 000	106 737	-11 737
Toimintamenot	-8 047 408	-8 253 300	-69 100	-8 322 400	-8 424 049	101 649
Henkilöstömenot	-1 399 296	-1 307 000	-69 100	-1 376 100	-1 329 967	-46 133
Palveluiden ostot	-1 510 931	-1 287 900		-1 287 900	-1 775 364	487 464
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 872 499	-3 220 400		-3 220 400	-2 979 955	-240 445
Avustukset	132					0
Muut toimintamenot	-2 264 814	-2 438 000		-2 438 000	-2 338 764	-99 236
Toimintakate	2 135 225	2 306 700	-783 400	1 523 300	1 223 257	300 043
Toimintakate €/asukas	102,3	112,5		74,3	60	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-122 582	-116 500	-1 800	-118 300	-123 045	4 745
Suunnitelmapoistot	-3 161 157	-3 406 500		-3 406 500	-3 653 577	247 077
Yhteensä	-1 148 514	-1 216 300	-785 200	-2 001 500	-2 553 364	551 864

Talousarvion toteutuminen

Talousarviomuutoksena oli käsitelty sisäisten vuokratulojen pienentyminen Sibeliuskadun kiinteistön käytöstä poistamisen, Ruissalon liikuntasalin remontin ja eri rakennusten tilajärjestelyjen takia. Myyntivoittovaitetta pienennettiin, koska tiedettiin, että suunnitellut myynnit eivät toteudu. Talousarviomuutoksina oli käsitelty myös työllistämismäärärahojen siirto muille tulosalueille ja niitä vastaava tuen vähennys sekä varhaiselämäksujen määrärahasiirto konsernipalveluista.

Ennakoimattomia vahinkokorjauksia ja uudenlaisia tilajärjestelyjä jouduttiin tekemään useassa rakennuksessa. Toimitilojen sisäilmaan liittyviin tutkimuksiin ja selvityksiä

tehtiin aiempaa enemmän ja laajemmin. Palveluiden ostot kasvoivat, koska tutkiminen ja korjaaminen edellyttävät ulkopuolista asiantuntija-, suunnittelu- ja erityistyön osaamista, johon ei omia resursseja ole. Vastaavasti säästöä tuli aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostoissa.

Tilapalvelut osallistui KTI Kiinteistötieto Oy:n toteuttamaan Kuntien kiinteistöjen tunnusluvut 2017 -vertailuun sekä asiakastytyväisyysvertailuun. Kyselyt koskivat kouluja ja päiväkotia. Kyselyssä oli mukana Haminan lisäksi viisi muuta kuntaa. Arviointiaasteikko oli 1–5. Tyytyväisyys jakautui seuraavasti:

Kokonaisuus tyytyväisyys	3.48	vertailuaineisto 3.54
Kokonaistyytyväisyys tiloihin	3.61	
Kokonaistyytyväisyys vuokranantajaan/tilojen hallintaan	3.47	
Kokonaistyytyväisyys palveluihin	3.47	
Kokonaistyytyväisyys investointi- ja vuosikorjaushankkeisiin	3.21	
Kokonaistyytyväisyys tilatyypeittäin		
Koulut	3.47	vertailuaineisto 3.48
Päiväkodit	3.48	vertailuaineisto 3.49

Kysymykset olivat 34 eri osa-alueelta. Haminassa parhaat arviot annettiin tilojen sijainnista (4.3), lähiympäristön tarjoamista palveluista (3.9), tilojen siivouksesta (3.9) ja jätehuollosta (3.9), liikenneyhteyksistä (3.7) ja pysäköintimahdollisuuksista (3.7) sekä tilojen soveltuvuudesta toimintaan (3.7). Sisäilman laadun pisteytys oli 3.4. Hei-

koimman arvion saivat peruskorjaus- ja vuosikorjaustoimenpiteet (3.0), ulkoalueiden hoito kesällä (3.0), tilojen muunneltavuus (3.1), tietotekniikkamahdollisuudet (3.1).

Palvelupyynnöiden käsittelyn parantamiseksi pyritään tehostamaan sähköisen huoltokirjan käyttöönottoa.

Tuloksellisuusmittarit

	2014	2015	2016	TA 2017	TP 2017
Rakennusomaisuus hu-m ²	113 568	109 174	108 645	107 000	105 024
Käytössä olevien rakennusten osuus %	97,7	91,7	90,1	89,0	88,4
Myyntiä tai purkua odottavien kiinteistöjen osuus %	2,3	8,3	9,9	11,0	9,6
Ulkoisten vuokratilojen osuus (sis. välivuokraus) %	24	24	22	26	24
Toimitilakustannukset/omat tilat, ka €/hu-m ²	6,37	6,85	7,18	7,42	8,01
Toimitilojen kunnossapidon ostopalveluiden osuus %	12	11	10,9	12	16

Tilapalveluiden merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit	Riskienhallinta nyt ja jatkossa
<p>Rakennusten tekninen kunto ja korjausvelka Rakennuskannan laskennallinen korjausvelka on yli 15 M€ ja se uhkaa kymmenen vuoden kuluessa nousta merkittävästi. Kunnossapitokorjauksia on lykätty jo vuosien ajan taloudellisten resurssien puutteessa, mikä on aiheuttanut korjaustarpeen kasaantumisen ja toimenpiteiden keskittymisen suunnitelmallisen toiminnan sijasta liiaksi akuuttien ongelmien hoitoon.</p>	<p>Palveluverkkoja pitää muokata kaupungin muuttuvien veloitteiden ja palvelutarpeiden mukaisesti. Rakennuskantaa pyritään realisoimaan ja uudistaminen kiinteistöstrategian mukaisesti. Investoinnit, kunnossapitokorjaukset ja huollot toteutetaan suunnitelmallisesti.</p>
<p>Sote-ratkaisun tuomat tilojen käytön ja omistuksen muutokset Kunnan oma toiminta ja tilatarve pienenevät merkittävästi uusien Sote-alueiden aloittaessa toiminnan. Sote-alue vastaa oman toiminnan järjestämisestä, mutta toimitilat ovat jäämässä kunnan omistukseen. Muutos ja epävarmuus aiheuttavat monia rakennusomaisuuden hallintaan ja tilojen käyttöön liittyviä osariskejä.</p>	<p>Tuleva muutos huomioidaan kiinteistöjen strategisessa luokituksessa, investointiohjelmassa, tilajärjestelyissä ja korjausten toteuttamisessa.</p>
<p>Toimitilojen sisäilmaongelmat Sisäilmaongelmat on merkittävä tekijä sekä palvelutuotannon, että kiinteistöjen omistuksen näkökulmasta. Sisäilmaongelmista aiheutuu henkilöstön sairastumisia, tuottavuuden laskua, tilojen tyhjäkäyttöä, hoito- ja korjauskustannuksia sekä monia negatiivisia kerrannaisvaikutuksia.</p>	<p>Ylläpidetään ja kehitetään toimintamallit sisäilmaongelmien hallintaan ja korjaamiseen. Sisäilmatyöryhmään on koottu vastuuhenkilöt ja asiantuntijat, joilla on valtuudet ja resurssit ongelmien selvittämiseen ja ratkaisemiseen. Ryhmä kokoontuu noin 10 kertaa vuodessa.</p> <p>Reagoidaan ongelmiin nopeasti ja käytetään parasta tutkimus- ja suunnitteluosaamista. Huolehditaan huollon toiminnasta ja käyttäjien ohjeistuksesta sekä priorisoidaan akuutit sekä ennalta ehkäisevät sisäilmakorjaukset.</p> <p>Tehdään tarvittavat palveluverkon tiivistämispäätökset ja toteutetaan vaadittavat peruskorjaus tai uudisrakentamisinvestoinnit.</p>

Teknisen henkilöstön osaaminen ja työhyvinvointi

Vaihtuvien määräaikaisten työntekijöiden osuus on suuri. Kohdetuntemuksen ja erityisammattitaidon puute voi johtaa esim. kiinteistötekniikan puutteelliseen käyttöön. Tilapalveluiden henkilöstön keski-ikä on 54 vuotta ja vaihtuvuus on lähivuosina erittäin suuri. Riskinä on tuottavuuden lasku ja hiljaisen tiedon katoaminen. Tuottavuutta heikentää työntekijöiden työkyvyn alentuminen, sairaspöissaolot ja ennenaikaisen eläköitymisen aiheuttamat varhe-maksut.

Aluejaot ja rekrytoinnit toteutetaan niin, että jokaiselle kiinteistölle on nimetty osaava vastuullinen laitosmies. Työkyvyn seuranta ja tukeminen toteutetaan yhdessä työntekijän, esimiehen, työsuojelun ja työterveyden kanssa. Toimitaan varhaisen tuen mallin mukaisesti (mm. työterveysneuvottelut). Työuran jatkumisen mahdollistamiseksi toteutetaan tehtävämuutoksia ja hyödynnetään joustavia työaika- ja eläkeratkaisuja.

Toimielin

KAUPUNKIKEHITYSLAUTAKUNTA 31.5. asti,
KAUPUNKIKEHITYSVALIOKUNTA 1.6. alkaen

Tulosalue

Aluepalvelut

Tulosyksiköt

Liikennealueet ja varikko, Viheralueet

Vastuuhenkilö

Kaupungininsinööri

Tehtävä

Kaupungin yleisistä alueista huolehtiminen laadukkaasti ja kustannustehokkaasti sekä kaupunkiympäristön turvallisuuden ja viihtyisyyden ylläpito ja kehittäminen, jotta infrastruktuurin arvo säilyy.

Sitovat tavoitteet

JÄTEPALVELUIDEN UUSI TOIMINTAMALLI

Mittari 2017

Pienjäteaseman, kaupungin hyötyjättepisteiden sekä vaarallisten jätteen keräys siirretty Kymenlaakson Jäte Oy:n hoidettavaksi 30.9.2017 mennessä

Toteutuma 31.12.

Neuvoteltua siirtoa ei ole toteutettu. Jätepalveluiden järjestäminen palautettiin uuteen valmisteluun.

Arviointi:

Nykyisessä tilanteessa on jouduttu palkkaamaan toisen eläkkeelle jääneen osa-aikaisen työntekijän tilalle kokoaikainen työntekijä, jotta palvelua voidaan pyörittää nykyisten aukioloaikojen puitteissa. Ekomaksun käyttöönoton viivästyminen aiheutti sen, ettei tulotavoitteeseen päästy.

Jätepalveluiden talous painui 54.578 euroa miinukselle.

Tuloslaskelma

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
531 Aluepalvelut						
Toimintatulot	2 048 384	1 608 600	-260 000	1 348 600	1 474 458	-125 858
Myyntituotot	1 312 932	955 600	-270 000	685 600	731 815	-46 215
Maksutuotot				0		0
Tuet ja avustukset	28 467	14 000	10 000	24 000	22 746	1 254
Muut toimintatuotot	706 985	639 000		639 000	719 897	-80 897
Valmistus omaan käyttöön	144 910	72 000		72 000	182 332	-110 332
Toimintamenot	-4 482 503	-4 337 000	400	-4 336 600	-4 203 373	-133 227
Henkilöstömenot	-1 527 606	-1 482 300	-48 600	-1 530 900	-1 441 274	-89 626
Palveluiden ostot	-1 663 746	-1 605 900	46 000	-1 559 900	-1 612 424	52 524
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-609 719	-663 800		-663 800	-587 500	-76 300
Avustukset	-142 462	-200 000		-200 000	-174 702	-25 298
Muut toimintamenot	-538 970	-385 000	3 000	-382 000	-387 473	5 473
Toimintakate	-2 289 208	-2 656 400	-259 600	-2 916 000	-2 546 584	-369 416
Toimintakate €/asukas	-110,9	-129,6		-142,2	-124,2	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-130 185	-118 200	-4 500	-122 700	-126 540	3 840
Suunnitelmapoistot	-2 785 433	-2 721 500		-2 721 500	-2 680 864	-40 636
Yhteensä	-5 204 826	-5 496 100	-264 100	-5 760 200	-5 353 988	-406 212

Talousarvion toteutuminen

Talousarviomuutoksena oli käsitelty metsätilojen hoidon siirto aluepalveluista tonttipalveluihin kaupunkikehitysvaliokunnan toimintasäännön mukaisesti. Henkilöstömenoja oli oikaistu työllistämismäärärahojen kohdentamisen ja työllistämiseen satavan tuen takia.

Toimintakate parani, koska katujen ja yleisten alueiden puhtaanapitoa oli lumen vähyyden takia normaalia vähemmän. Katuvalaistuksen saneeraushankkeen ansiosta katuvalaistuksen ylläpidon kustannukset (energia ja huolto) ovat edelleen alentuneet saneerausta edeltävään aikaan verrattuna. Normaalista poikkeavia isoja vauriokorjauksia ei ollut. Valmistusta omaan käyttöön oli omajohtoisten rakennustöiden takia ennakoitua enemmän.

Kaupungin oman rakennustarvikevaraston pito lopetettiin. Tarvikehankinnoissa on kokonaan siirrytty hyödyntämään seudullisten yhteishankintojen kilpailutuksia. Yhteishankintasopimukset ovat voimassa LVI- ja sähkötarvikkeista, rakennustarvikkeista, työkalusta, liikenne-merkkituotteista, tieteristä, voiteluaineista, työvaatteista ja tiesuolasta.

Kaupungin omistamiin työkoneisiin ja ajoneuvoihin hankittiin paikanlaitteet. Järjestelmän avulla saadaan ajoneuvoille reaaliaikainen paikannustieto kartalle ja se tuottaa selkokiekiset verottajan vaatimukset täyttävän ajopäiväkirjan sekä laskutustiedot automaattisesti. Katualueiden ja kiinteistöjen huoltotöiden ajankohdat, koneiden ja autojen reitit ovat reaaliaikaisesti todennettavissa. Käynnit tallentuvat järjestelmään, josta ne poimittavissa esim. vahinkotapauksissa. Lähin kone tai auto on otetta-

vissa kiireelliseen työhön. Palvelu vastaa turvallisuus-, ta-
loudellisuus- ja kaupungin digitalisaatio vaatimuksiin ja täyttää ns. Hinku-kriteerit. Se tehostaa kaluston käyttöastetta. Autojen ajopäiväkirjan täyttäminen käsin poistui.

Omien käyttökokemuksien perusteella neuvotellaan nykyisten talvikunnossapitoa hoitavien urakoitsijoiden kanssa paikantimien asentamisesta urakoitsijoiden laitteisiin. Tällä kokeilulla kerätään tulevana talvena urakoitsijoiden käyttökokemuksia uutta, 2019 järjestettävää talvihoitourakkakilpailua varten. Suunnitelmissa on liittää paikantimen käyttö yhdeksi kilpailutuskriteeriksi.

Tervasaaren ensimmäisen vaiheen kunnallistekniikan rakentaminen lisäsi hoidettavaa katupituutta 0,5 km. Tervasalmen vanhan sillan länsirannan puoleinen maapenkka poistettiin.

Tervasaaren laiturialueen parantamisen yleissuunnitelma hyväksyttiin kesäkuussa. Ensimmäisessä vaiheessa rakennettiin uusi vierasvenelaituri Rampsinkarin päähän. Suunnitelmaa toteutetaan vaiheittain usean vuoden aikana.

Oolanninpuisto yleissuunnitelma hyväksyttiin loka-kuussa. Puiston pilaantuneiden maiden poiston takia tehtiin 80.000 euron ympäristövastuuvaraus. Puisto rakennetaan vuosina 2018–2019.

Tuloksellisuusmittarit

	2014	2015	2016	TA 2017	TP 2017
Hoidettavat liikenneväylät km	247	247	259	259	259,5
Avustettu yksityistieverkon pituus km	223	223	223	223	223
Liikenneväylien kunnossapito (ilman katuvalaistusta) €/km	3 900	4 500	5 000	5 500	4 000
Liikenneväylien kunnossapito (ilman katuvalaistusta) €/as.	45	53	63	69	50
Katuvalaistuksen menot €/as.	16	15	14	14	9
Hoidettavat puistot ja viheralueet ha	612	607	607	607	607
Viheralueiden ylläpitokustannukset €/ha	1 400	1 300	1 500	1 400	1 500
Viheralueiden ylläpitokustannukset €/as.	40	39	45	42	44
Pienjäteasemalle vastaanotettu jätemäärä (t)	840	818	722	780	759
Pienjäteaseman kävijämäärät kpl	9 124	9 413	9 159	9 500	9 954
Jätepalveluiden nettokustannukset €/as.	7	5	2	2	3
Venepaikkojen vuokrausaste %	66,8	74,14	69,3	90	66,53
Venepaikkakustannukset, keskimäärin €/paikka	178	171	134	154	158
Leikkipaikkojen ylläpitokustannukset €/paikka	2 200	3 000	2 700	3 100	2 500
Leikkipaikkojen ylläpitokustannukset €/as.	2	3	3	3	2
Uimapaikkojen ylläpitokustannukset €/paikka	7 500	5 500	7 600	5 000	6 000
Uimapaikkojen ylläpitokustannukset €/as.	2	2	3	2	2
Alueiden kunnossapidon ostopalveluiden osuus %	24	25	30	26	29

Aluepalveluiden merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit	Riskienhallinta nyt ja jatkossa
<p>Katurakenteiden vanheneminen Kaupungin katuverkosta 60 km ja kevytliikenneväylistä 15 km kaipaa saneerausta. Tällä perustella arvioiden katurakenteiden korjausvelan määrä (ilman vesihuollon saneerausta) on n. 37 milj. euroa.</p> <p>Huonokuntoiset katuosat saattavat aiheuttaa isojakin vaurioita rakenteisiin ja mahdollisesti rajoituksia liikennöitävyydelle.</p>	<p>Tehdään kuntokartoituksia. On laadittu katujen kymmenen vuoden saneerausohjelma. Ohjelma sovitetaan yhteen Haminan Veden verkostosaneeraustarpeiden kanssa. Katujen ja verkostojen uusiminen etenee n. 2 km:n vuosivauhdilla.</p>
<p>Siltojen kunto ja ikä Myös silloilla on korjausvelkaa. Sillat ovat taitorakenteita ja niiden heikkous asettaa rajoitteita siltojen painorajoituksille ja pahimmassa tapauksessa yhteys on suljettava.</p> <p>Yksityistieverkon sillat liittyvät kiinteästi muuhun tieverkkoon ja valtionavustuksen saaminen korjaushankkeille on aivan ehdoton edellytys. Kaupunki tukee valtionavustusta saavia hankkeita omalta osaltaan. Valtionavustuksien mahdollinen leikkaaminen tai poistaminen on suuri uhka ja lisää painetta kaupungin avustuksien kasvattamiseen.</p>	<p>Tehdään kuntokartoituksia. On laadittu kymmenen vuoden saneerausohjelma.</p> <p>Yksityisteiden siltoihin ja isoihin parannuksiin on vuosittain varattu kaupungin vastaantulona 100.000 euron vuosittainen rahoitus.</p>

Toimielin	YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA 31.5.2017 asti, RAKENNUSLAUTAKUNTA 31.5. asti, LUPAVALIOKUNTA 1.6.2017 alkaen
Tulosalue	Ympäristön ja rakentamisen valvonta *)
Tulosyksiköt	Ympäristön suojele, Terveiden suojele, Rakennusvalvonta
Vastuuhenkilö	Ympäristöpäällikkö

Tehtävä Kaavoituksen toteutumisen valvonta sekä terveellisen, turvallisen ja ympäristöön sopeutuvan, laadukkaan rakentamisen edistäminen.

*) yhdistetty tulosalueet Ympäristötoimi ja Rakennusvalvonta 1.6.2017 lukien

Tuloslaskelma

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
540 Ympäristön ja rakentamisen valvonta						
Toimintatulot	114 689	658 000	-150 000	508 000	442 005	65 995
Myyntituotot	893	365 000		365 000	321 181	43 819
Maksutuotot	113 796	293 000	-150 000	143 000	120 824	22 176
Tuet ja avustukset						
Muut toimintatuotot						
Valmistus omaan käyttöön	533				26 087	-26 087
Toimintamenot	-219 756	-1 019 100	-77 500	-1 096 600	-1 052 271	-44 329
Henkilöstömenot	-166 452	-871 500	-59 500	-931 000	-887 835	-43 165
Palveluiden ostot	-42 249	-111 100	-18 000	-129 100	-112 817	-16 283
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 640	-10 100		-10 100	-17 717	7 617
Avustukset						
Muut toimintamenot	-8 415	-26 400		-26 400	-33 902	7 502
Toimintakate	-104 535	-361 100	-227 500	-588 600	-584 179	-4 421
Toimintakate €/asukas	-5,0	-17,6		-28,7	-28	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-18 918	-55 600	-7 200	-62 800	-66 988	4 188
Suunnitelmapoistot					-7 196	7 196
Yhteensä	-123 452	-416 700	-234 700	-651 400	-658 363	6 963

Talousarvion toteutuminen

Rakennuslupamaksujen alkuperäistä tulotavoitetta oli pienennetty, koska minkään isomman rakennushankkeen ei tiedetty ehtivän luvitukseen vuoden 2017 puolella. Talousarviomuutoksena oli käsitelty myös varhaiseläimaksujen määrärahasiirto konsernipalveluista ja eläinlääkäreiden toimitilojen muutostyöt.

Valmistus omaan käyttöön sisältää kaupungin omien rakennuskohteiden lupamaksut. Henkilöstömenoja oli oikaistu varhe-maksujen takia. Palvelujen ostoja oli oikaistu uusien eläinlääkärtilojen muutostöiden takia.

Lupavaliokunnan tulot alittivat talousarvioon asetetun tavoitteen, mikä oli ennakoitavissa laajojen rakennushankkeiden sekä ympäristölupien määrän vähennyttyä. Myyntituotot pienentyivät ympäristöterveydenhuollon maksuosuuspalautuksien takia. Toisaalta myös menot alittuivat, koska yhden eläinlääkärin virka oli noin puoli vuotta täyttämättä.

Eläinlääkärin vastaanoton uudet ajanmukaiset tilat otettiin käyttöön tammikuussa. Eläinlääkäripäivystysyhteistyö Kotkan kaupungin kanssa aloitettiin 28.4.2017 yhdistämällä päivystysalueet.

Tuloksellisuusmittarit

	2014	2015	2016	TA 2017	TP 2017
Myönnettyjen rakennus- ym. lupien määrä kpl	361	319	277	300	283
Rakennusvalvonnan kustannukset €/lupakäsittely	752	725	862	898	979
Rakennusvalvonnan nettokustannukset €/as.	1	-6	-8	-8	-6
Ympäristösuojelulain mukaiset luvat ja ilmoitukset kpl	29	31	27	25	20
Ympäristösuojelun nettokustannukset €/käsittely	6 934	2 716	4 019	3 392	5 084
Ympäristösuojelun nettokustannukset €/as.	10	4	5	4	5
Terveystarkastajan tekemät tarkastukset ja lausunnot kpl	870	790	835	900	878
Eläinsuojelutarkastusten määrä kpl	21	64	68	60	68
Terveydensuojelun nettokustannus €/tarkastus t. lausunto	321	403	277	328	395
Terveydensuojelun nettokustannukset €/as.	14	16	12	15	18

Ympäristön ja rakentamisen valvonnan merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit	Riskienhallinta nyt ja jatkossa
<p>Viranomaisten lupamaksutulojen vähentyminen Rakennusvalvonnan ja ympäristösuojelun lupamaksutulojen kertymä on pienentynyt edelleen. Uudisrakentaminen on vähäistä. Ympäristölupien määrä on vähentynyt, koska lupien määrävälein uusiminen on loppunut. Tilalle tullut suunnitelmallinen ja maksullinen valvonta ei tuota yhtä paljon kuin lupamaksut.</p>	<p>Viranomaisten lupamaksutulot vaihtelevat taloudellisen toimeliaisuuden mukaan. Tämän tulolähteen pieneemiselle ei voi tehdä käytännössä omin päätöksin mitään, koska lupamaksuun ei voi sisällyttää kuin suoritteiden omakustannushinnan. Tulotavoitetta ei ylibudjetoita ja tavoitetta korjataan pitkin vuotta, jos aiheutta on.</p>

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
KAUPUNKIKEHITYS YHTEENSÄ						
Toimintatulot	21 715 827	21 234 700	430 700	21 665 400	21 648 287	17 113
Myyntituotot	3 158 020	2 156 900	-100 000	2 056 900	2 240 488	-183 588
Maksutuotot	217 329	363 000	1 350 000	1 713 000	1 718 094	-5 094
Tuet ja avustukset	447 989	263 000	-73 000	190 000	292 554	-102 554
Muut toimintatuotot	17 892 489	18 451 800	-746 300	17 705 500	17 397 151	308 349
Valmistus omaan käyttöön	329 576	187 000	0	187 000	353 851	-166 851
Toimintamenot	-22 466 378	-21 574 300	-39 800	-21 614 100	-21 988 681	374 581
Henkilöstömenot	-7 052 615	-6 559 400	-353 900	-6 913 300	-6 758 896	-154 404
Palveluiden ostot	-6 041 047	-5 422 100	271 600	-5 150 500	-5 973 953	823 453
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 749 915	-4 092 400	-5 000	-4 097 400	-3 822 376	-275 024
Avustukset	-353 562	-445 000	0	-445 000	-385 702	-59 298
Muut toimintamenot	-5 269 239	-5 055 400	47 500	-5 007 900	-5 047 754	39 854
Toimintakate	-420 975	-152 600	390 900	238 300	13 457	224 843
Toimintakate €/asukas	-20,2	-7,4		11,6	1	
Kustannuslaskennalliset erät						
Vyörytyserät	-713 174	-678 500	-129 400	-807 900	-841 169	33 269
Suunnitelmapoistot	-6 965 706	-7 093 300		-7 093 300	-7 341 900	248 600
Yhteensä	-8 099 854	-7 924 400	261 500	-7 662 900	-8 169 612	506 712

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	23 136 900	578 800	23 715 700	24 005 801	290 101
Myyntitulot	3 355 300	-260 000	3 095 300	3 140 809	45 509
Maksutulot	6 723 400	1 470 800	8 194 200	8 353 493	159 293
Tuet ja avustukset	1 631 500	-107 000	1 524 500	1 532 206	7 706
Muut toimintatulot	11 426 700	-525 000	10 901 700	10 979 292	77 592
Valmistus omaan käyttöön	187 000		187 000	354 189	167 189
Toimintamenot	-134 256 500	1 823 200	-132 433 300	-132 529 507	-96 207
Henkilöstömenot	-57 758 400	832 900	-56 925 500	-56 328 791	596 709
Palkat ja palkkiot	-44 523 100	646 400	-43 876 700	-43 697 060	179 640
Henkilösivukulut	-13 235 300	186 500	-13 048 800	-12 631 732	417 068
Eläkekulut	-10 952 500	136 600	-10 815 900	-10 716 174	99 726
Muut henkilösivukulut	-2 282 800	49 900	-2 232 900	-1 915 558	317 342
Palvelujen ostot	-55 535 700	986 100	-54 549 600	-55 425 592	-875 992
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 480 200	161 800	-8 318 400	-8 284 457	33 943
Avustukset	-8 367 000	-140 000	-8 507 000	-8 352 333	154 667
Muut toimintakulut	-4 115 200	-17 600	-4 132 800	-4 138 334	-5 534
Toimintakate	-110 932 600	2 402 000	-108 530 600	-108 169 516	361 084
Verotulot	80 937 000	363 000	81 300 000	82 553 131	1 253 131
Valtionosuudet	36 900 000		36 900 000	37 419 381	519 381
Rahoitustulot ja -menot	1 045 000	0	1 045 000	1 269 447	224 447
Korkotulot	505 000		505 000	573 256	68 256
Muut rahoitustulot	1 000 000		1 000 000	1 142 022	142 022
Korvaus peruspääomasta			0		0
liikelaitokselta	450 000		450 000	450 000	
Korkomenot	-900 000		-900 000	-887 547	12 453
Muut rahoitusmenot	-10 000		-10 000	-8 285	1 715
Vuosikate	7 949 400	2 765 000	10 714 400	13 072 443	2 358 043
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 662 000		-7 662 000	-7 368 167	293 833
Arvonalentumiset				-502 532	-502 532
Satunnaiset erät					
Satunnaiset menot					
Tilikauden tulos	287 400	2 765 000	3 052 400	5 201 743	2 149 343
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)					
Tilikauden yli-/alijäämä	287 400	2 765 000	3 052 400	5 201 743	2 149 343

Verotulojen erittely

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	69 785 000	-185 000	69 600 000	70 563 432	963 432
Osuus yhteisöveron tuotoista	4 335 000	665 000	5 000 000	5 202 327	202 327
Kiinteistövero	6 817 000	-117 000	6 700 000	6 787 371	87 371
Verotulot yhteensä	80 937 000	363 000	81 300 000	82 553 131	1 253 131

Verovuosi	Tulovero- prosentti	Verotettava tulo milj. eur	Muutos
2005	18,00	286	1,7 %
2006	19,00	298	4,1 %
2007	19,00	317	6,3 %
2008	19,50	331	4,4 %
2009	20,00	323	-2,4 %
2010	20,00	325	0,5 %
2011	20,00	340	4,6 %
2012	20,50	344	1,2 %
2013	20,50	351	2,2 %
2014	21,00	358	1,9 %
2015	21,00	356	-0,5 %
2016	21,00	357	0,3 %

Kiinteistöveroprosentit

- yleinen	1,25 %
- vakituinen asuinrakennus	0,55 %
- muu asuinrakennus	1,15 %
- yleishyödyllinen yhteisö	0,00 %
- voimalaitos	2,85 %

Valtionosuuksien erittely

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Peruspalvelujen valtionosuus, ml. tasaukset	38 900 000		38 900 000	39 336 404	436 404
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-2 000 000		-2 000 000	-1 917 023	82 977
Valtionosuudet yhteensä	36 900 000	0	36 900 000	37 419 381	519 381

Investointien toteutuminen

Konsernipalveluiden investoinnit

Tulosalue
Toimielin
Vastuuhenkilö

Konsernijohto
Kaupunginhallitus
Kaupunginjohtaja

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
510 Konsernijohto						
Menot	-30 309	-30 000		-30 000	-39 287	9 287
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti	715 360		364 000	364 000	366 639	-2 639
Netto	685 051	-30 000	364 000	334 000	327 351	6 649

Toteutumassa ovat osuuskorkojen kirjaus ja lisäosuu-
pääoman palautus sekä HaminaKotka Satama Oy:n
SVOP-rahaston palautukset. Määrärahaa on oikaistu

Saimaa Capital y:n sijoitetun pääoman palautuksien ja
toteutuneiden SVOP palautusten perusteella.

Tulosalue
Toimielin
Vastuuhenkilö

Konsernipalvelut
Kaupunginhallitus
Konsernipalvelujohtaja

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
520 Konsernipalvelut						
Menot	-62 545	-220 000		-220 000	-120 284	-99 716
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti						
Netto	-62 545	-220 000		-220 000	-120 284	-99 716

Hankinnat käsittivät sähköisten palvelujärjestelmien uusi-
misen ja laajentamisen, jotka eivät toteutuneet suunni-
tellussa laajuudessa.

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
Konsernipalvelut yhteensä						
Menot	-92 854	-250 000		-250 000	-159 572	-90 428
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti	715 360		364 000	364 000	366 639	-2 639
Netto	622 506	-250 000	364 000	114 000	207 067	-93 067

Hyvinvointipalveluiden investoinnit

Tulosalue

Toimielin

Terveyspalvelut

Sosiaali- ja terveyslautakunta 31.5.17 asti,
Hyvinvoinnin edistämisen valiokunta 1.7.17 alkaen
Terveyspalveluiden päällikkö

Vastuuhenkilö

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
540 Terveyspalvelut						
Menot	-169 805	-40 000		-40 000		-40 000
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti					9 370	-9 370
Netto	-169 805	-40 000		-40 000	9 370	-49 370

Hankintoja ei tehty. Myynnit käsittävät käytöstä poistetut laboratoriokojeet.

Tulosalue

Toimielin

Ikäihmisten palvelut

Sosiaali- ja terveyslautakunta 31.5.17 asti,
Hyvinvoinnin edistämisen valiokunta 1.6.17 lukien
Ikäihmisten palveluiden päällikkö

Vastuuhenkilö

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
541 Vanhustyön kalusto						
Menot		-16 000		-16 000	-11 074	-4 926
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti						
Netto		-16 000		-16 000	-11 074	-4 926

Hankinnan käsittivät Saviniemen hoivakodin asiakashälytysjärjestelmän.

Tulosalue

Toimielin

Sosiaalipalvelut

Sosiaali- ja terveyslautakunta 31.5.17 asti,
Hyvinvoinnin edistämisen valiokunta 1.6.17 lukien
Sosiaalipalveluin päällikkö

Vastuuhenkilö

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
550 Sosiaalityö						
Menot		-60 000	35 000	-25 000	-20 575	-4 425
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti						
Netto		-60 000	35 000	-25 000	-20 575	-4 425

Määräraha olin alun perin varattu Poliisi- ja oikeustalolta suunniteltujen vuokratilojen kalustamiseen. Tämä hanke ei toteutunut. Määrärahaa pienennettiin, koska toiminta

siirtyi pienempiin tiloihin Kaupungintalolle. Kaupungintalon tilat kalustettiin. Osa alkuperäisestä määrärahasta siirrettiin Skeittipuiston rakentamiseen.

Tulosalue
Toimielin

Hyvinvoinnin edistäminen

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta 31.1.17 asti
Hyvinvoinnin edistämisen valiokunta 1.6.17 alkaen
Hyvinvointipalveluiden päällikkö

Vastuuhenkilö

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
568 Hyvinvoinnin edistäminen						
Menot	-76 640	-230 000	-35 000	-265 000	-250 017	-14 983
Rahoitusosuudet	4 900	54 000		54 000	55 100	-1 100
Käyttöomaisuuden myynti						
Netto	-71 740	-176 000	-35 000	-211 000	-194 917	-16 083

Määrärahamuutoksena oli siirretty lisärahoitusta Sosiaalipalveluiden investoinneista Skeittipuisto -hankkeelle, joka valmistui 31.7. Rahoitusosuuksissa on AVI:n rahoitus

Skeittipuistoon. Muut hankinnan käsittivät kirjaston kalustehankinnat

Tulosalue
Toimielin

Ruoka- ja puhtauspalvelut

Sosiaali- ja terveystalokunta 31.5.17 asti,
Hyvinvoinnin edistämisen valiokunta 1.6.17 alkaen
Ruoka- ja puhtauspalveluiden päällikkö

Vastuuhenkilö

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
551 Ruoka- ja puhtauspalvelut						
Menot		-50 000		-50 000	0	-50 000
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti						
Netto		-50 000		-50 000	0	-50 000

Laitteiden uusimista ja täydentämistä ei tehty.

Tulosalue
Toimielin

Lasten ja nuorten palvelut

Lasten ja nuorten palveluiden lautakunta 31.5.17 asti,
Lasten ja nuorten palveluiden valiokunta 1.6.17 alkaen
Opetuspäällikkö

Vastuuhenkilö

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
565 Lasten ja nuorten palvelut						
Menot		-250 000		-250 000	-215 425	-34 575
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti						
Netto		-250 000		-250 000	-215 425	-34 575

Hankinnat käsittävät uuden lukion ensikertaisen kalustamisen.

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
Hyvinvointipalvelut yhteensä						
Menot	-379 365	-646 000	0	-646 000	-497 090	-148 910
Rahoitusosuudet	4 900			54 000	55 100	-1 100
Käyttöomaisuuden myynti						
Netto	-374 465	-592 000	0	-592 000	-432 621	-159 379

Kaupunkikehityksen investoinnit

Tulosalue

Toimielin

Vastuhenkilö

Elinkeino- ja vetovoimapaalvelut

Kaupunginhallitus 31.5.17 asti,
Kaupunkikehitysvaliokunta 1.6.17 alkaen
Kaupunkikehitysjohdaja

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
580 Elinkeino- ja vetovoimapaalvelut						
Menot	-479 655	-270 000		-270 000	-325 111	55 111
Rahoitusosuudet			181 000	181 000	182 316	-1 316
Käyttöomaisuuden myynti						
Netto	-479 655	-270 000	181 000	-89 000	-142 795	53 795

Hankinnat käsittivät liikuntatoimen ja lippumaailman investoinnit. Rauhankadun jääkiekkokaukalo uusittiin. Urheilukentälle hankittiin uudet ajanottolaitteet. Salmenkylän latusilta uusittiin. Ruissalon stadionalueen ja kuntoradan valaistus (n. 3 km) uusittiin. Rahoitusosuuksissa on Salmenkylän latusiltaan, Ruissalon ulkoi-

lureitistön parantamiseen ja kuntoradan rakentamiseen myönnetty AVI:n erityisavustus sekä suurlippuhankkeen rahoitus eli ulkovaltojen rahoitusosuudet ja joukkorahoituksen tuotto, jotka oli käsitelty talousarvionmuutoksina. Toteutumisessa on lisäksi pesäpallokentän avustus 20.000 euroa, jonka Ely-keskus oli unohtanut maksaa vuonna 2016.

Tulosalue

Toimielin

Vastuhenkilö

Kaupunkisuunnittelu

Kaupunginhallitus 31.5.17 asti,
Kaupunkikehitysvaliokunta 1.6.17 alkaen
Kaupunginarkkitehti

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
604 Maanhankinta ja tonttipalvelut						
Menot	-215 319	-900 000		-900 000	-823 878	-76 123
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti	64 043	135 000		135 000	72 492	62 508
Netto	-151 276	-765 000		-765 000	-751 386	-13 614

Kaupunki on ostanut Rautakorttelin tontin sekä Suurenniemen virkistysalueen ja Varuskuntakerhon kiinteistön.

	Kustannusarvio	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Kustannusarviosta käyt. 31.12.
607 Tervasaaren asuntoalueen kuntoonpano							
Menot	-3 750 000	-468 069	-500 000	280 000	-220 000	-113 631	-581 700
Rahoitusosuudet							
Käyttöomaisuuden myynti							
Netto	-3 750 000	-468 069	-500 000	280 000	-220 000	-113 631	-581 700

Tervasaaren asuntoalueen toteuttaminen on siirtynyt kaavan vahvistamisen jälkeen aluepalveluille ja Haminan Vedelle. Kaupunkisuunnittelu ei vastaa enää kustannusarviosta. Määrärahamuutoksena on siirretty

280.000 euroa aluepalveluiden investointeihin, kunnallistekniikan urakoihin. Kaupunkisuunnittelun toteutuneissa kuntoonpanoinvestoinneissa ovat ns. Autoportin tontin muutostyöt.

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
Kaupunkisuunnittelu yhteensä						
Menot	-683 388	-1 400 000	280 000	-1 120 000	-937 508	-182 492
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden	64 043	135 000		135 000	72 492	62 508
Netto	-619 345	-1 265 000	280 000	-985 000	-865 016	-119 984

Tulosalue

Toimielin

Vastuuhenkilö

Tilapalvelut

Kaupunginhallitus 31.5.17 asti,
Kaupunkikehitysvaliokunta 1.6.17 alkaen
Tilapalvelupäällikkö

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
610 Peruskorjaus- ja muutostyökohteet						
Menot	-1 027 125	-950 000	-340 000	-1 290 000	-1 302 000	12 000
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden	193 486	210 000		210 000	67 247	142 753
Netto	-833 639	-740 000	-340 000	-1 080 000	-1 234 754	154 754

Toimitilojen peruskorjaus ja muutostyöt kohdistuivat enimmäkseen sisäilmaongelmien korjaamiseen, ilmanvaihto- ja automaatiojärjestelmien uusimiseen sekä tilajärjestelyihin. Määrärahaa oli lisätty mm. Ruissalon liikuntahallin korjaustöiden takia, jonka kustannusarvion kaupunginhallitus hyväksyi 5.6.2017. Lisäys to-

teutettiin sisäisenä siirtona. Muita korjauskohteita olivat Terveyskeskus, Vehkalahden, Husulan ja Pyhällön koulut, Reutsikatu 5 sekä Kaupunginmuseo. Uuden-Summan koululle on valmistunut lähiliikuntapaikka. Bastionin huoltotunnelin suunnittelu käynnistyi. Käyttöomaisuuden myynnissä ovat myytyjen ja poistettujen rakennusten tasearvot.

	Kustannus- arvio	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Kustannus- arviosta käyt. 31.12.
644 Alakaupungin yhtenäiskoulu							
Menot	-10 340 000	-146 767	-4 000 000	340 000	-3 660 000	-3 170 353	-3 317 120
Rahoitusosuudet				219 000	219 000	219 000	219 000
Käyttöomaisuuden myynti							
Netto	-10 340 000	-146 767	-4 000 000	559 000	-3 441 000	-2 951 353	-3 098 120

Tarkentunut kustannusarvio on 10,34 milj. euroa. Kustannusarvio sisältää ensikertaisen kaluston, mutta ei vanhan koulun purkua eikä väistötiloja. Uusi koulu valmistuu joulukuussa 2018. Pihan kunnostus väistötilaparakkien jäljiltä tehdään keväällä 2019. Rahoitus

osuuksissa on jaksotettu Opetus- ja Kulttuuriministeriön myöntämä avustus liikuntasalin rakentamiseen sekä Aluehallintoviraston myöntämä avustus pihan liikunta- ja leikkipaikat -hankkeelle. Kustannusarvion alittumisen takia määrärahasta voitiin siirtää 340.000 euroa muihin tilapalveluinvestointeihin akuuttien tarpeiden takia.

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
Tilapalvelut yhteensä						
Menot	-5 327 580	-4 950 000		-4 950 000	-4 472 354	-477 646
Rahoitusosuudet	67 000		219 000	219 000	219 000	
Käyttöomaisuuden	193 486	210 000		210 000	67 247	142 753
Netto	-5 067 094	-4 740 000	219 000	-4 521 000	-4 186 107	-334 893

Tulosalue

Toimielin

Vastuuhenkilö

Aluepalvelut

Kaupunginhallitus 31.5.17 asti,
Kaupunkikehitysvaliokunta 1.6.17 alkaen
Kaupungininsinööri

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
650 Aluepalvelut						
Menot	-1 904 763	-2 940 000	-280 000	-3 220 000	-3 314 456	94 456
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden	14 269				77 539	-77 539
Netto	-1 890 495	-2 940 000	-280 000	-3 220 000	-3 236 916	16 916

Tervasaaren kuntoonpanosta säätyneestä määrärahasta oli siirretty lisärahoitusta, koska Kauppatorin huoltorakennus maksoi arvioitua enemmän. Kauppatorin uudistamisen lisäksi muita hankkeita olivat Tervasaaren 1. vaiheen kunnallistekniikan rakentaminen ja saneeraushankkeista Ruotsinkylän 3. vaihe, Pähkinätien 2. vaihe, Ahvenruohontien saneeraus ja Viipurinportin sillan korjaus. Alakaupungin koulua ympäröivien katujen saneeraus aloitettiin. Uusia katuja rakennettiin 475 m. Saneerattu katupituus oli yhteensä 1 480 m. Katujen uudelleen päällystämistä tehtiin 5 060 m/28 360 m².

Etelä-Poitsilan leikkipaikka perusparannettiin. Sisä-Nuokkoon asennettiin uusi venelaituri Kymenlaakson Virkistysalueyhdistyksen toimesta. Tervasaaren vierasvenelaiturit Rampsinkarin päässä uusittiin. Haminan Rauhan uuden muistomerkin suunnittelu ja perustamistyöt saatiin valmiiksi. Muistomerkki sijoitetaan paikalle keväällä 2018.

Käyttöomaisuuden myynnissä on energiayhtiön osuus Tervasaaren sähkö- ja tietoliikenneverkon rakentamiskustannuksista.

Tulosalue

Toimielin

Vastuuhenkilö

Ympäristötoimi 51.5.2017 asti,
Ympäristön ja rakentamisen valvonta 1.6.2017 alkaen
Ympäristölautakunta 31.5.2017 asti,
Lupavaliokunta 1.6.2017 alkaen
Ympäristöpäällikkö

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
590 Ympäristötoimi						
Menot		-30 000	18 000	-12 000	-11 902	-98
Rahoitusosuudet						
Käyttöomaisuuden myynti						
Netto		-30 000	18 000	-12 000	-11 902	-98

Hankinnan käsittivät eläinlääkäreiden uusien tilojen kalusteet ja varusteet. Muutoksena oli määrärahavaraksesta siirretty osa ympäristötoimen käyttömenoihin, koska yksityisten vuokratilojen muutostyö piti toteuttaa käyttötaloushankintana.

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
Kaupunkikehitys yhteensä						
Menot	-8 395 387	-9 590 000	18 000	-9 560 000	-9 061 331	-498 669
Rahoitusosuudet	67 000	0	400 000	400 000	401 316	-1 316
Käyttöomaisuuden	271 798	345 000		345 000	217 278	127 722
Netto	-8 056 589	-9 245 000	418 000	-8 815 000	-8 442 737	-372 263

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
Investoinnit yhteensä						
Menot	-8 867 606	-10 486 000	18 000	-10 468 000	-9 717 993	-750 007
Rahoitusosuudet	71 900	54 000	400 000	454 000	456 416	-2 416
Käyttöomaisuuden	987 158	345 000	364 000	709 000	593 285	115 715
Netto	-7 808 548	-10 087 000	782 000	-9 305 000	-8 668 292	-636 708

Rahoitusosan toteutuminen

Verotulot

Tilivelvolliset:

Kaupunginhallitus ja konsernipalvelujohtaja

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
Verotulot						
Rahoitustulot	82 202 559	80 937 000	-500 000	80 437 000	82 553 131	-2 116 131
Toimintakate €/asukas	3 982	3 948		3 924	4 027	

Valtionosuudet

Tilivelvolliset:

Kaupunginhallitus ja konsernipalvelujohtaja

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
Valtionosuudet						
Rahoitustulot	37 167 455	36 900 000		36 900 000	37 409 911	-509 911
€/asukas	1 800	1 800		1 800	1 825	

Rahoitustuotot ja -kulut

Tilivelvolliset:

Kaupunginhallitus ja konsernipalvelujohtaja

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
Rahoitustuotot ja kulut/ kaupunki						
Rahoitustulot	2 774 181	1 505 000		1 505 000	2 165 279	-660 279
Rahoituskulut	-1 053 680	-910 000		-910 000	-895 832	-14 168
Netto	1 720 500	595 000		595 000	1 269 447	-674 447
€/asukas	83	29		29	62	

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
Korvaus peruspääomasta						
Rahoitustulot	450 000	450 000		450 000	450 000	
Rahoituskulut						
Netto	450 000	450 000		450 000	450 000	

Haminan Vesi -liikelaitoksen peruspääomasta perittiin euromääräinen korvaus, joka on n. 3,4 % laitoksen peruspääomasta.

Antolainojen muutokset

Tilivelvolliset:

Kaupunginhallitus ja konsernipalvelujohtaja

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
Antolainojen muutokset						
Lisäykset	-322 480	-102 000	-327 000	-429 000	-99 136	-329 864
Vähennykset	162 719	163 100		163 100	162 764	336
Nettomuutos	-159 761	61 100	-327 000	-265 900	63 628	-329 528

Pitkäaikaisten lainojen muutos

Tilivelvolliset:

Kaupunginhallitus ja konsernipalvelujohtaja

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
Pitkäaik. lainojen muutokset / kaupunki						
Lisäykset	27 666 000	14 000 000	-1 000 000	13 000 000	13 000 000	
Vähennykset	-28 254 835	-11 264 000		-11 264 000	-11 976 727	712 727
Nettomuutos	-588 835	2 736 000	-1 000 000	1 736 000	1 023 273	712 727

Rahoitus yhteensä

	Tp 2016	Ta 2017	Muutokset	Muutettu ta	Tp 2017	Poikkeama
Rahoitus yhteensä						
Rahoitustulot	150 422 914	133 955 100	-1 500 000	132 455 100	135 741 085	-3 285 985
Rahoituskulut	-29 630 995	-12 276 000	-327 000	-12 603 000	-12 971 695	368 695
Netto	120 791 918	121 679 100	-1 827 000	119 852 100	122 769 390	-2 917 290

Talousarvion rahoitusosan toteutuminen

Kaupunki ilman vesiliikelaitosta	Alkuperäinen Talousarvio-Talousarvio			Toteutuma	Poikkeama
	talousarvio	muutokset	muutosten jälkeen		
Toiminnan rahavirta	7 199 400	1 658 000	8 857 400	11 414 789	-2 557 389
Vuosikate	7 949 400	2 765 000	10 714 400	13 072 443	-2 358 043
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät	-750 000	-1 107 000	-1 857 000	-1 657 654	-199 346
Investointien rahavirta	-9 337 000	196 000	-9 141 000	-8 597 813	-543 187
Investointimenot	-10 486 000	-18 000	-10 504 000	-9 717 993	-786 007
Rahoitusosuudet investointimenoihin	54 000	400 000	454 000	456 416	-2 416
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 095 000	-186 000	909 000	663 763	245 237
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 137 600	1 854 000	-283 600	2 816 976	-3 100 576
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	61 100		61 100	63 628	-2 528
Antolainasaamisten lisäys	-102 000		-102 000	-99 136	-2 864
Antolainasaamisten vähennys	163 100		163 100	162 764	336
Lainakannan muutokset	2 736 000	-1 000 000	1 736 000	5 385 618	-3 649 618
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14 000 000	-1 000 000	13 000 000	13 000 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 264 000		-11 264 000	-11 976 727	712 727
Lyhytaikaisten lainojen muutos				4 362 346	-4 362 346
Muut maksuvalmiuden muutokset	150 000		150 000	-1 063 940	1 213 940
Vaikutus maksuvalmiuteen	809 500	854 000	1 663 500	7 202 282	-5 538 782

Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	Määrärahat					Tuloarviot					Toimintakate					
	Sito-	Alkup.	TA:n	TA	Toteu-	Poik-	Alkup.	TA:n	TA	Toteu-	Poik-	Alkup.	TA:n	TA	Toteu-	Poik-
	vuus ¹⁾	talous-	muu-	muutn	tuma	keama	talous-	muu-	muutn	tuma	keama	talous-	muu-	muutn	tuma	keama
B	arvio	tokset	jälkeen				arvio	tokset	jälkeen			arvio	tokset	jälkeen		
KÄYTTÖTALOUSOSA																
Tulosalue																
Kaupunginvaltuusto	N	121		121	159	38						-121	0	-121	-159	-38
Tarkastustoimi	N	50		50	48	-2						-50	0	-50	-48	2
Konsernijohto	N	4 229	-4	4 225	4 238	13						-4 229	4	-4 225	-4 237	-12
Konsernipalvelut	N	5 275	-305	4 970	5 055	85	416	16	432	459	27	-4 859	321	-4 538	-4 596	-58
Terveyspalvelut	N	41 531	-2 647	38 884	38 706	-178	3 230	-1 009	2 221	2 198	-23	-38 301	1 638	-36 663	-36 508	155
Ikäihmisten palvelut	N	20 197	334	20 531	21 060	529	3 680	-30	3 650	4 008	358	-16 517	-364	-16 881	-17 052	-171
Sosiaalipalvelut	N	17 244	382	17 626	17 771	145	729		729	795	66	-16 515	-382	-16 897	-16 976	-79
Ruoka- ja puhtauspalvelut	N	6 168	-21	6 147	5 987	-160	6 290	-5	6 285	6 183	-102	122	16	138	196	58
Lasten ja nuorten koulutuspalvelut	N	17 069	-176	16 893	16 841	-52	597		597	630	33	-16 472	176	-16 296	-16 211	85
Varhaiskasvatus ja tukipalvelu	N	12 380	-536	11 844	11 305	-539	1 089	-15	1 074	1 128	54	-11 291	521	-10 770	-10 177	593
Hyvinvoinnin edistäminen	N	2 886	-81	2 805	2 741	-64	340		340	327	-13	-2 546	81	-2 465	-2 414	51
Elinkeino- ja vetovoimapalvelut	N	6 818	-138	6 680	7 108	428	1 615	-165	1 450	1 632	182	-5 203	-27	-5 230	-5 476	-246
Kaupunkisuunnittelu	N	1 147	31	1 178	1 201	23	6 908	1 720	8 628	8 598	-30	5 761	1 689	7 450	7 397	-53
Tilapalvelut	N	8 253	69	8 322	8 424	102	10 560	-714	9 846	9 648	-198	2 307	-783	1 524	1 224	-300
Aluepalvelut	N	4 338	0	4 338	4 204	-134	1 681	-260	1 421	1 657	236	-2 657	-260	-2 917	-2 547	370
Ympäristön ja rakentamisen valvonta	N	1 019	77	1 096	1 052	-44	658	-150	508	468	-40	-361	-227	-588	-584	4
TULOSLASKELMAOSA																
Verotulot	N						80 937	363	81 300	82 553	1 253	80 937	363	81 300	82 553	1 253
Valtionsuudet	N						36 900		36 900	37 419	519	36 900	0	36 900	37 419	519
Korkotulot	N						505		505	573	68	505	0	505	573	68
Muut rahoitustulot	N						1 450		1 450	1 592	142	1 450	0	1 450	1 592	142
Korkomenot	N	900		900	888	-12						-900	0	-900	-888	12
Muut rahoitusmenot	N	10		10	8	-2						-10	0	-10	-8	2
INVESTOINTIOSA																
Hankeryhmä																
Konsernijohto	B	30		30	39	9		364	364	367	3	-30	364	334	328	-6
Konsernipalvelut	B	220		220	120	-100						-220	0	-220	-120	100
Terveyspalvelut	B	40		40		-40				9	9	-40	0	-40	9	49
Ikäihmisten palvelut	B	16		16	11	-5						-16	0	-16	-11	5
Sosiaalipalvelut	B	60	-35	25	21	-4						-60	35	-25	-21	4
Ruoka- ja puhtauspalvelut	B	50		50		-50						-50	0	-50	0	50
Lasten ja nuorten palvelut	B	250		250	215	-35						-250	0	-250	-215	35
Hyvinvoinnin edistäminen	B	230	35	265	250	-15	54		54	55	1	-176	-35	-211	-195	16
Elinkeino- ja vetovoimapalv.	B	270		270	325	55		181	181	182	1	-270	181	-89	-143	-54
Maanhankinta- ja tonttipalv.	B	900		900	824	-76	135		135	72	-63	-765	0	-765	-752	13
Tervasaaren alue	B	500	-280	220	114	-106						-500	280	-220	-114	106
Tilapalvelut	B	950	340	1 290	1 302	12	210		210	67	-143	-740	-340	-1 080	-1 235	-155
Alakaupungin yhteiskoulu	B	4 000	-340	3 660	3 170	-490		219	219	219	0	-4 000	559	-3 441	-2 951	490
Aluepalvelut	B	2 940	280	3 220	3 314	94				78	78	-2 940	-280	-3 220	-3 236	-16
Ympäristön ja rakentamisen valvonta	B	30	-18	12	12	0					0	-30	18	-12	-12	0
RAHOITUSOSA																
Antolainauksen muutokset																
Antolainasaamisten lisäykset	N	102		102	99	-3						-102	0	-102	-99	3
Antolainasaamisten vähenn.	N	163		163	163				0	0	0	-163	0	-163	-163	0
Lainakannan muutokset																
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	N	14 000	-1 000	13 000	13 000				0	0	0	-14 000	1 000	-13 000	-13 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähenn.	N	11 264		11 264	11 977	713			0	0	0	-11 264	0	-11 264	-11 977	-713
YHTEENSÄ		185 650	-4 033	181 617	181 752	135	157 984	515	158 499	160 918	2 419	-27 666	4 548	-23 118	-20 834	2 284

1) N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B = bruttomääräraha/-tuloarvio

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

Tuloslaskelma

	1.1.–31.12.2017		1.1.–31.12.2016	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	8 711 775,49		9 866 295,61	
Maksutuotot	8 353 493,20		6 547 623,28	
Tuet ja avustukset	1 532 206,30		2 626 934,55	
Vuokratuotot	9 901 217,56		9 705 184,35	
Muut toimintatuotot	1 028 182,03	29 526 874,58	1 539 242,04	30 285 279,83
Valmistus omaan käyttöön		401 617,74		404 187,00
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-44 767 959,29		-45 839 011,62	
Henkilöstökorvaukset	658 989,67		723 350,62	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-10 833 789,24		-11 968 715,22	
Muut henkilösivukulut	-1 933 261,44		-2 837 712,97	
Palvelujen ostot	-56 362 649,64		-57 033 012,42	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 145 044,69		-9 091 343,49	
Avustukset	-8 352 333,36		-9 821 273,94	
Muut toimintakulut	-4 157 377,56	-134 893 425,55	-4 678 234,84	-140 545 953,88
Toimintakate		-104 964 933,23		-109 856 487,05
Verotulot		82 553 130,96		82 202 559,01
Valtionosuudet		37 419 381,03		37 167 455,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	573 256,49		599 606,82	
Muut rahoitustuotot	1 149 980,27		2 181 323,03	
Korkokulut	-938 493,67		-1 071 458,63	
Muut rahoituskulut	-8 356,15	776 386,94	-44 034,25	1 665 436,97
Vuosikate		15 783 965,70		11 178 963,93
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 532 824,55		-9 523 308,11	
Arvonalentumiset	-502 532,37	-10 035 356,92	-156 944,37	-9 680 252,48
Satunnaiset erät				
Satunnaiset kulut				
Tilikauden tulos		5 748 608,78		1 498 711,45

Rahoituslaskelma

	1.1.-31.12.2017		1.1.-31.12.2016	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	15 783 965,70		11 178 963,93	
Satunnaiset erät				
Tulorahoituksen korjauserät	-1 657 654,26	14 126 311,44	-82 870,91	11 096 093,02
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-11 316 151,14		-10 090 198,51	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	456 416,35		71 900,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	671 763,28	-10 187 971,51	1 058 986,13	-8 959 312,38
Toiminnan ja investointien rahavirta		3 938 339,93		2 136 780,64
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-99 136,47		-322 480,00	
Antolainasaamisten vähennys	162 764,32	63 627,85	162 718,59	-159 761,41
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	13 000 000,00		27 666 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-13 161 481,97		-28 254 835,44	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	4 362 345,55	4 200 863,58	200 367,74	-388 467,70
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	155 538,97		-63 928,45	
Vaihto-omaisuuden muutos	128 655,47		32 903,67	
Saamisten muutos	-77 306,42		1 456 459,13	
Pitkäaikaisen kauppahintavelan muutos	-1 140 000,00		-1 133 673,21	
Korottomien velkojen muutos	-67 437,17	-1 000 549,15	-502 891,91	-211 130,77
Rahoituksen rahavirta		3 263 942,28		-759 359,88
Rahavarojen muutos		7 202 282,21		1 377 420,76
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	16 572 355,07		9 370 072,86	
Rahavarat 1.1.	9 370 072,86	7 202 282,21	7 992 652,10	1 377 420,76

Tase

VASTAAVAA	2017	2016
PYSYVÄT VASTAAVAT	185 632 872,19	185 479 987,65
Aineettomat hyödykkeet	331 953,42	604 231,87
Aineettomat oikeudet	136 435,79	217 182,74
Muut pitkävaikutteiset menot	75 503,81	255 593,13
Ennakkomaksut	120 013,82	131 456,00
Aineelliset hyödykkeet	123 704 367,03	122 855 051,21
Maa- ja vesialueet	31 743 953,31	31 228 647,41
Rakennukset	49 572 861,62	52 077 542,60
Kiinteät rakenteet ja laitteet	37 075 090,00	37 798 207,78
Koneet ja kalusto	1 096 676,43	1 007 334,46
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 215 785,67	743 318,96
Sijoitukset	61 596 551,74	62 020 704,57
Osakkeet ja osuudet	45 437 023,79	45 797 548,77
Muut lainasaamiset	16 042 227,25	16 105 855,10
Muut saamiset	117 300,70	117 300,70
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	144 325,82	138 787,09
Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	144 325,82	138 787,09
VAIHTUVAT VASTAAVAT	21 533 173,47	14 382 240,31
Vaihto-omaisuus	92 714,61	221 370,08
Aineet ja tarvikkeet	92 714,61	221 370,08
Saamiset	4 868 103,79	4 790 797,37
Pitkäaikaiset saamiset	0,00	598 683,00
Muut saamiset		598 683,00
Siirtosaamiset		
Lyhytaikaiset saamiset	4 868 103,79	4 192 114,37
Myyntisaamiset	2 399 270,86	2 147 119,48
Lainasaamiset		
Muut saamiset	1 756 921,36	1 496 805,82
Siirtosaamiset	711 911,57	548 189,07
Rahat ja pankkisaamiset	16 572 355,07	9 370 072,86
VASTAAVAA YHTEENSÄ	207 310 371,48	200 001 015,05

VASTATTAVAA	2017	2016
OMA PÄÄOMA	97 242 341,39	91 500 312,38
Peruspääoma	85 276 054,25	85 276 054,25
Arvonkorotusrahasto	5 365 593,32	5 372 173,09
Muut omat rahastot	476 402,18	476 402,18
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	375 682,86	-1 123 028,59
Tilikauden yli-/alijäämä	5 748 608,78	1 498 711,45
PAKOLLISET VARAUKSET	123 810,70	1 710 987,39
Eläkevaraukset	43 810,70	53 723,42
Muut pakolliset varaukset	80 000,00	1 657 263,97
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	431 270,68	270 192,98
Valtion toimeksiannot	38 801,72	27 515,52
Lahjoitusrahastojen pääomat	392 468,96	242 677,46
VIERAS PÄÄOMA	109 512 948,71	106 519 522,30
Pitkäaikainen	70 130 880,96	72 064 137,92
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	64 820 994,56	65 519 499,42
Lainat julkisyhteisöiltä	1 188 538,30	1 283 290,40
Liittymismaksut ja muut velat	4 121 348,10	5 261 348,10
Lyhytaikainen	39 382 067,75	34 455 384,38
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	12 998 504,86	11 723 752,86
Lainat julkisyhteisöiltä	94 752,11	737 729,12
Lainat muilta luotonantajilta	6 917 631,55	2 555 286,00
Saadut ennakot	9 949,43	9 459,67
Ostovelat	8 136 659,19	7 591 766,64
Muut velat	3 096 648,85	3 358 703,03
Siirtovelat	8 127 921,76	8 478 687,06
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	207 310 371,48	200 001 015,05

Konsernituloslaskelma

	2017	2016
Toimintatuotot	89 564 916,88	89 620 677,27
Toimintakulut	-189 548 377,32	-196 365 694,46
Osuus osakkuusyhteisöjen tuloksesta	652 456,07	1 083 506,31
Toimintakate	-99 331 004,38	-105 661 510,89
Verotulot	82 237 469,30	81 940 190,44
Valtionosuudet	44 100 983,56	44 991 794,32
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	54 597,85	53 941,41
Muut rahoitustuotot	1 232 325,43	1 284 293,35
Korkokulut	-2 237 196,04	-2 397 599,85
Muut rahoituskulut	-31 771,72	-69 879,21
Vuosikate	26 025 404,00	20 141 229,57
Poistot ja arvonalentumiset	-19 513 384,57	-16 439 964,21
Satunnaiset erät		
Tilikauden tulos	6 512 019,43	3 701 265,36
Laskennalliset verot	-97 133,19	-205 817,04
Vähemmistöosuudet	54 323,01	52 791,72
Tilikauden yli-/alijäämä	6 469 209,25	3 548 240,04

Konsernin rahoituslaskelma

	2017		2016	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	26 025 404,00		20 141 229,52	
Satunnaiset erät				
Tulorahoituksen korjauserät	-1 344 178,98	24 681 225,02	-1 032 385,88	19 108 843,64
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-19 704 660,64		-15 715 959,83	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	648 064,06		71 900,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	5 947 386,09	-13 109 210,49	3 850 000,35	-11 794 059,48
Toiminnan ja investointien rahavirta		11 572 014,53		7 314 784,16
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-2 599 136,47		-299 565,00	
Antolainasaamisten vähennys	137 101,00	-2 462 035,47	42 705,00	-256 860,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	22 361 930,47		29 422 860,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-18 621 070,51		-33 554 323,13	
Lyhytaikaisten lainojen muutos		3 740 859,96	200 367,74	-3 931 095,39
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	155 907,73		60 341,22	
Vaihto-omaisuuden muutos	292 801,33		95 495,59	
Saamisten muutos	-3 305 448,58		3 485 576,22	
Korottomien velkojen muutos	-2 111 821,70	-4 968 561,22	-2 089 973,88	1 430 756,71
Rahoituksen rahavirta		-3 689 736,73		-2 757 198,68
Rahavarojen muutos		7 882 277,80		4 557 585,48
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	26 577 167,68		18 694 889,88	
Rahavarat 1.1.	18 694 889,88	7 882 277,80	14 137 304,35	4 557 585,53

Konsernitase

VASTAAVAA	2017	2016
PYSYVÄT VASTAAVAT	257 572 741,89	258 545 454,58
Aineettomat hyödykkeet	2 275 629,94	2 824 041,29
Aineettomat oikeudet	1 271 483,61	1 672 395,13
Muut pitkävaikutteiset menot	750 754,30	1 012 280,79
Ennakkomaksut	253 392,03	139 365,37
Aineelliset hyödykkeet	220 383 884,10	225 873 206,90
Maa- ja vesialueet	33 738 089,44	33 268 085,44
Rakennukset	113 191 639,24	117 270 120,62
Kiinteät rakenteet ja laitteet	39 879 111,30	41 504 234,95
Koneet ja kalusto	21 184 959,09	24 970 883,14
Muut aineelliset hyödykkeet	6 186 688,77	6 272 596,52
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	6 203 396,26	2 587 286,23
Sijoitukset	34 913 227,85	29 848 206,39
Osakkuusyhteisöosakkeet	23 711 588,67	22 637 899,88
Muut osakkeet ja osuudet	7 248 243,09	6 238 293,26
Muut lainasaamiset	719 900,47	757 865,00
Muut saamiset	3 233 495,62	214 148,25
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	212 594,67	184 120,85
Valtion toimeksiannot	44 383,86	25 421,37
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	168 210,81	158 699,48
VAIHTUVAT VASTAAVAT	43 863 886,62	33 959 783,50
Vaihto-omaisuus	650 317,38	943 118,71
Aineet ja tarvikkeet	261 524,69	505 271,20
Keskeneräiset tuotteet	356 785,12	437 637,04
Valmiit tuotteet		
Muu vaihto-omaisuus	526,97	210,47
Ennakkomaksut	31 480,60	
Saamiset	16 636 401,56	14 321 774,91
Pitkäaikaiset saamiset	3 461 250,00	1 589 504,93
Myyntisaamiset	3 360 000,00	
Muut saamiset	101 250,00	1 589 504,93
Siirtosaamiset		
Lyhytaikaiset saamiset	13 175 151,56	12 732 269,98
Myyntisaamiset	9 169 986,19	9 035 853,18
Lainasaamiset	18,74	18,74
Muut saamiset	2 031 988,01	2 041 845,84
Siirtosaamiset	1 973 158,62	1 654 552,22
Rahat ja pankkisaamiset	26 577 167,68	18 694 889,88
VASTAAVAA YHTEENSÄ	301 649 223,14	292 689 358,92

VASTATTAVAA	2017	2016
OMA PÄÄOMA	109 026 000,85	102 289 990,13
Peruspääoma	85 276 054,25	85 276 054,25
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	383 468,63	383 468,63
Arvonkorotusrahasto	5 434 614,49	5 441 194,26
Muut omat rahastot	477 144,96	477 142,59
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	10 985 509,25	7 163 890,36
Tilikauden yli-/alijäämä	6 469 209,27	3 548 240,04
VÄHEMMISTÖOSUUDET	2 678 846,17	2 285 258,31
PAKOLLISET VARAUKSET	1 035 161,52	1 115 448,93
Eläkevaraukset	43 810,70	53 723,41
Muut pakolliset varaukset	991 350,82	1 061 725,52
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	514 091,18	329 709,63
Valtion toimeksiannot	83 187,39	52 938,70
Lahjoitusrahastojen pääomat	430 903,79	276 770,93
VIERAS PÄÄOMA	188 395 123,41	186 668 951,91
Pitkäaikainen	141 753 679,73	140 191 587,29
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	119 696 772,69	114 317 940,68
Lainat julkisyhteisöiltä	13 776 615,01	16 456 534,46
Saadut ennakot	36 477,00	36 477,00
Liittymismaksut ja muut velat	5 910 346,63	7 024 613,76
Siirtovelat	1 012 000,00	1 132 000,00
Laskennalliset verovelat	1 321 468,40	1 224 021,39
Lyhytaikainen	46 641 443,68	46 477 364,62
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	16 903 403,33	15 567 831,60
Lainat julkisyhteisöiltä	1 529 411,55	1 823 035,88
Saadut ennakot	390 923,13	259 346,10
Ostovelat	11 829 866,62	11 822 853,04
Liittymismaksut ja muut velat	4 513 410,48	4 648 975,58
Siirtovelat	11 469 216,20	12 349 796,23
Laskennalliset verovelat	5 212,37	5 526,19
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	301 649 223,14	292 689 358,92

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

1) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenuon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedossa 11) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Maaomaisuus on arvostettu hankintahintaan siltä osin, kuin hankintahinnat ovat olleet tiedossa. Maa-omaisuuden arvostusperiaatteet on selvitetty taseen vastaavien liitetiedossa 18) Arvonkorotukset.

Pysyvien vastaavien sijoitusluontoiset erät on merkitty taseeseen hankintamenuon tai sitä alempana todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen keskihintaperiaatteen mukaisesti.

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempana todennäköiseen arvoon.

Johdannaissopimukset koostuvat koronvaihtosopimuksista. Haminan kaupunki on tehnyt koronvaihtosopimuksia korkokulujen suojaamistarkoituksessa. Pitkäaikaisista lainoista 44,9 milj. euron osalta vaihtuvat korot on sidottu kiinteään korkoon. Lisäksi on tehty 1,5 milj. euron lainasta koronvaihtosopimus jolla yhden kuukauden vaihtuva korko on muutettu kuuden kuukauden viitekoroksi, lainasopimuksen ja johdannaisen ero on määrältään epäolennainen. Sopimukset ovat voimassa pisimmillään 21.11.2026 asti. Koronvaihtosopimusten markkina-arvot on käsitelty taseen ulkopuolisena eränä. Sopimusten arvostus ja suojaavuusperusteet on esitetty liitetiedossa 41) Muut taseen ulkopuoliset vastuut. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu korkomenojen oikaisuksi.

Linnoituksen Uimahalli Oy on suojannut korkoriskiansä kaupunkin kautta siten, että kaupunki on tehnyt yhtiön toimeksiannosta kaupunkin johdannaiskaupan yleissopimusten perusteella koronvaihtosopimuksia 7,5 milj. eurolla. Yhtiö ja kaupunki ovat sitoutuneet suorittamaan toisilleen koronvaihtosopimusten kassavirran.

Menot ja tulot on kirjattu suoriteperusteisesti poikkeuksena vähäiset liiketapahtumat sekä verotulot. Verotulot on kirjattu tilinpäätöksessä verohallinnon tilitysten suoritusajankohdan mukaan ao. tilikauden tuloksi.

Lomapalkkajaksotus on kirjattu kirjanpitolausannon kuntajaoston lausunnon 103/2012 mukaisesti. Laskenta on tehty henkilöittäin käyttäen todellisten ansaittuja ja pitämättömien lomapäivien sekä säästövapaiden määriä. Kilpailukykysojimuksen vaikutus on huomioitu laskennassa.

Liitetiedot on numeroitu kirjanpitolausannon kuntajaoston kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista antaman yleisohjeen mukaisesti.

Konsernitilisojimukseseen liitettujen tytäryhteisöjen rahavarat 6,9 milj. euroa on esitetty kirjaussuositusten mukaisesti kaupungin rahoissa ja pankkisaamisissa sekä lainana muilta luotonantajilta. Taseen tunnusluku esitetty lainakanta olisi ilman konsernitilii 79,1 milj. euroa. Rahoituslaskelmassa lyhytaikaisten lainojen muutos 4,4 milj. euroa aiheutuu konsernitilisaamisten lisäyksestä.

2) Perustelu tuloslaskelman tai taseen esittämistavan muutoksesta

Laskelmien esittämistapaa ei ole muutettu.

3) Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Edellisen tilikauden tietoihin ei ole tehty olennaisia oikaisuja.

4) Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Konsernitaseen sijoitusten muiden lainasaamisten kasvuun ja rahoituslaskelman saamisten muutokseen vaikuttaa Haminan Energia Oy:n tilikaudella muodostunut 3,4 miljoonan euron pitkäaikainen osamaksusääminen.

5) Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Aikaisempiin tilikausiin ei ole kohdistettu olennaisia korjauksia.

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt, joista Hamina Asunnot Oy on yhdistelty alakonsernina.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Niistä Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä on yhdistelty alakonsernina.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki kaupungin osakkuusyhteisöt sekä Haminan Energia Oy:n 50 %:n omistukset yhtiöissä Hamina LNG Oy, Kaakon Alueverkko Oy ja Karhu Voima Oy.

Konsernitilinpäätökseen on jätetty yhdistelemättä Haminan Hotellikiinteistöt Oy:n tytäryhteisö Kiinteistö Oy Haminan Linnoituksen Hotelli sekä Kotkan-Haminan Seudun koulutuskuntayhtymän tytäryhteisöt Etelä-Kymenlaakson Aikuiskoulutuskeskus Oy ja Primus High Tech Oy koska niiden merkitys konsernin kannalta ei ole oleellinen.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Konsernin osakkaiden maksamat kiinteistöverot on eliminoitu. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuden erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen sekä kaupungin ja kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä omasta pääomasta konsernitaseesta.

Suunnitelmapoistot

Satamafuusiassa 2011 syntynyt konserniliikearvo poistetaan konsernissa 10 vuoden tasapoistona, joka vastaa HaminaKotka Satama Oy:n lisäosakkeiden kauppahinnan maksuaikaa.

Hamina-Asunnot Oy:n alakonsernissa poistot on kirjattu Hamina-Asunnot Oy:n suunnitelmapoistojen mukaisesti eikä niitä ole konsernitilinpäätöksessä oikaistu kaupungin poistosuunnitelman mukaisiksi. Osakkuusyhteisöjen poistoja ei ole oikaistu kaupungin poistosuunnitelman mukaisiksi. Poistosuunnitelmien erot eivät ole merkittäviä konsernin tuloksen kannalta.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöistä on yhdistetty konsernin omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyhteisöjen voitoista tai tappioista sekä oman pääoman muutoksista omistajasajalta. Osakkuusyhteisöjä ei ole yhdistelty siltä osin kuin osakkuusyhteisön kirjanpitoarvo olisi konsernitaseessa hankintamenon vähentämisen jälkeen tullut negatiiviseksi

Johdannaisopimusten käsittely

Haminan Energia Oy on vaihtanut koronvaihtosopimuksilla rahalaitoslainojen vaihtuvan koron kiinteäksi korkoksi, jolloin niillä on suojattu pankkilainan korkoriskiä. Koronvaihtosopimukset on käsitelty kirjanpidossa suojaavina ja niiden tulosvaikutukset esitetään korko- ja rahoituskulujen sekä -tuottojen ryhmässä ja ne kirjataan suoriteperusteisesti suojatun rahoituksen korkojaksotuksen mukaisesti. Koronvaihtosopimukseen liittyy purkumahdollisuus ja pankilla on sovittuihin ajankohtiin liitetty purkuoikeus, joka perustuu markkinaehtoisuuteen.

Yhtiö suojaa sähköjohdannaisilla myyntiennusteen mukaiseen määrään perustuvaa sähkön ostoa. Johdannaisia käytetään ainoastaan ostohinnan suojaukseen, niillä ei tehdä spekulatiivista kauppaa. Johdannaisiin sovelletaan yleissopimuksia, jotka ovat voimassa toistaiseksi. Sopijapuolilla on oikeus purkaa sopimukset olennaisen sopimusvelvoitteen laiminlyönnin perusteella. Tällöin purkukustannus perustuu markkinaehtoisuuteen.

Suojausten tehokkuutta ja koronvaihtosopimusten korkoherkkyyttä seurataan yhtiössä jatkuvasti. Voimassaolevat suojaukset noudattavat yhtiön riskienhallintapolitiikkaa.

Tuloslaskelman liitetiedot

6) Toimintatuotot (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Konsernipalvelut	730	734	416	478
Hyvinvointipalvelut	26 733	27 597	7 442	8 342
Lasten ja nuorten palvelut	4 327	4 366	1 700	1 876
Kaupunkikehityspalvelut	52 408	51 766	14 313	13 979
Haminan Vesi -liikelaitos	5 367	5 158	5 656	5 611
Toimintatuotot yhteensä	89 565	89 621	29 527	30 286

7) Verotulojen erittely (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2017	2016
Kunnan tulovero	70 563	71 144
Osuus yhteisöveron tuotosta	5 202	4 307
Kiinteistövero	6 788	6 752
Verotulot yhteensä	82 553	82 203

8) Valtionosuuksien erittely (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Peruspalvelujen valtionosuus	39 336	39 844	39 336	39 844
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	4 521	4 908	4 521	
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-1 917	-2 677	-1 917	-2 677
Ammatillisen opetuksen yksikköhintarahoitus	6 682	7 825		
Valtionosuudet yhteensä	44 101	44 992	37 419	37 167

9) Palvelujen ostojen erittely (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2017	2016
Asiakaspalvelujen ostot	39 303	40 813
Muiden palvelujen ostot	17 060	16 220
Palvelujen ostot yhteensä	56 363	57 033

10) Valtuustoryhmille annetut tuet (1 000 euroa)

Ei ilmoitettavaa.

I I) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenoista arvioitun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Poistosuunnitelman muutoksella (kv I 1.12.2012 § 113) on kuntaliitoksessa Vehkalahden kunnalta siirtyneiden asuinrakennusten sekä kiinteiden koneiden ja laitteiden poistoaikojä tarkistettu 1.1.2013 alkaen.

Muutoksessa poistoajat on yhtenäistetty vastaamaan voimassa olevaa poistosuunnitelmaa.

Poistosuunnitelman mukaiset poistoajat ovat Kirjanpitolautakunnan yleisohjeen suosittelemien alarajojen mukaisia lukuun ottamatta hallinto- ja laitosrakennuksia. Kivirakenteisten hallinto- ja laitosrakennusten teknistaloudellinen pitoaika on 40 vuotta ja puurakenteisten 30 vuotta. Suosituksen mukainen poistoaika on 20 - 50 vuotta.

Arvioidut poistoajat sekä poistomenetelmät ovat:

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet	5 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot		
Perustamis- ja järjestelymenot	3 vuotta	Tasapoisto
Tutkimus- ja kehittämismenot	3 vuotta	Tasapoisto
Konserniliikearvo	5 vuotta	Tasapoisto
Liikearvo	5 vuotta	Tasapoisto
Atk-ohjelmistot	3 vuotta	Tasapoisto
Muut	3 vuotta	Tasapoisto
Poistosuunnitelman muutos kv 6.9.2004: Koirakarin puhdistus	15 vuotta	Tasapoisto

Aineelliset hyödykkeet

Rakennukset ja rakennelmat		
Asuinrakennukset	30 %	Tasapoisto
Hallinto- ja laitosrakennukset		
kivirakenteiset	40 %	Tasapoisto
puurakenteiset	30 %	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 %	Tasapoisto
Muut rakennukset	15 %	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, kentät, torit ja puistot	20 %	Menojäännöspoisto
Sillat, laiturit ja uimalat	20 %	Menojäännöspoisto
Satamalaiturit	10 %	Menojäännöspoisto
Raiteisto	15 %	Menojäännöspoisto
Muut maa- ja vesirakenteet	20 %	Menojäännöspoisto
Vedenjakeluverkosto	10 %	Menojäännöspoisto
Viemäriverkko	10 %	Menojäännöspoisto
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	20 %	Menojäännöspoisto
Puhelinverkko ja keskusasema	30 %	Menojäännöspoisto
Muut putki- ja kaapeliverkot	20 %	Menojäännöspoisto
Vesi- yms. laitosten laitoskoneet	20 %	Menojäännöspoisto
Nosturit, kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 %	Menojäännöspoisto
Liikenteen ohjauslaitteet	30 %	Menojäännöspoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	20 %	Menojäännöspoisto
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	20 %	Menojäännöspoisto
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	30 %	Menojäännöspoisto
Muut kuljetusvälineet	30 %	Menojäännöspoisto
Muut liikkuvat työkoneet	30 %	Menojäännöspoisto
Muut raskaat koneet	30 %	Menojäännöspoisto
Muut kevyet koneet	40 %	Menojäännöspoisto
Sairaala, terveydenhuolto- yms. laitteet	30 %	Menojäännöspoisto
Atk-laitteet	40 %	Menojäännöspoisto
Muut laitteet ja kalusteet	40 %	Menojäännöspoisto

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa ja taloudellinen pitoaika on alle kolme vuotta, on kirjattu vuosikuluksi.

12) Pakollisten varausten muutokset (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Eläkevastuu 1.1.	54	65	54	65
Vähennykset tilikaudella	-10	-11	-10	-11
Eläkevastuu 31.12.	44	54	44	54
Osuus kuntayhtymän alimäämästä 1.1			1 657	1 657
Vähennys tilikaudella			-1 657	
Osuus kuntayhtymän alimäämästä 31.12			0	
Ympäristövastuuvaraus				
Lisäys tilikaudella	80		80	
Ympäristövastuuvaraus 31.12	80		80	
Potilasvahinkovakuutusvaraus, Carea 1.1.	1 061	968		
Lisäykset tilikaudella		93		
Vähennys tilikaudella	-150			
Potilasvahinkovakuutusvaraus 31.12.	911	1 061		

13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Muut toimintatuotot				
Osakkeiden ja osuuksien myyntivoitot		178		58
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	56	193	56	194
Kaluston myyntivoitot	28	2 010	10	1
Rakennusten ja rakennelmien myyntivoitot	394	265	19	265
Muut myyntivoitot				
Myyntivoitot yhteensä	478	2 646	85	518
Muut toimintakulut				
Osakkeiden ja osuuksien myyntitappiot	73			375
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot	8		8	
Kaluston myyntitappiot	7		7	
Rakennusten ja rakennelmien myyntitappiot	131	71		71
Myyntitappiot yhteensä	219	71	15	446

14) Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely (1 000 euroa)

Ei ilmoitettavaa.

15) Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely (1 000 euroa)

Muihin rahoitustuottoihin sisältyvät tuotot, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä

	Kaupunki	
	2017	2016
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä		1 050
Osinkotuotot muista yhteisöistä	1 120	1 116
	1 120	2 166

Oleellinen osinkotuotto on Kymenlaakson Sähkö Oy:n maksama osinko 1.1 milj. euroa.

16) Erittely poistoeron muutoksista (1 000 euroa)

Ei ilmoitettavaa.

Taseen liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

17) Lainan liikkeeseen laskemisesta aiheutuneet kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset (1 000 euroa)

Ei ilmoitettavaa.

18) Arvonkorotukset (1 000 euroa)

Arvonkorotusten periaatteet ja arvonmäärittäminen

	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Maa- ja vesialueiden arvonkorotus				
Arvo I.I.	5 441	5 496	5 372	5 427
Arvonkorotusten purku	-6	-55	-6	-55
Arvo 31.12.	5 435	5 441	5 366	5 372

Kuntaliitoksessa vanhalta Haminalta siirtyneisiin maa- ja vesialueisiin on tehty arvonkorotus I.I.1997 siltä osin kun hankintahinnat eivät ole olleet tiedossa seuraavilla periaatteilla:

- omassa käytössä ollut tonttima puoleen verottajan 1996 käyttämästä arvosta
- muu maaomaisuus puoleen vuoden 1996 raakamaan hintatasosta
- ulkopuolisille I.I.1997 vuokrattuina olleet alueet kiinteistöverotuksessa käytettyyn arvoon
- sataman hallinnassa I.I.1997 ollut alue teollisuustontin hintaan

Möhemmin ulosvuokrattujen sekä satamalle siirtyneiden alueiden arvostus on pidetty entisellään.

19) Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti (1 000 euroa)

Aineettomat hyödykkeet	Aineettomat oikeudet	Muut pitkä-vaik. menot	Ennakkomaksut	Yhteensä
Poistamaton hankintameno I.I.	217	256	131	604
Lisäykset tilikauden aikana	75		39	114
Rahoitusosuudet tilikaudella				
Vähennykset tilikauden aikana				
Siirrot erien välillä	45		-50	-6
Tilikauden poisto	-201	-180		-381
Poistamaton hankintameno 31.12.	136	76	120	332
Kirjanpitoarvo 31.12.	136	76	120	332

Aineelliset hyödykkeet	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno I.I.	31 229	52 078	37 798	1 007	743	122 855
Lisäykset tilikauden aikana	594	1 362	4 436	568	4 235	11 195
Rahoitusosuudet tilikaudella			-130		-326	-456
Vähennykset tilikauden aikana	-72	-67	-85	-10		-234
Siirrot erien välillä			436	6	-436	6
Tilikauden poisto		-3 297	-5 380	-475		-9 152
Arvonlennukset ja niiden palautukset	-7	-503				-510
Poistamaton hankintameno 31.12.	31 744	49 573	37 075	1 096	4 215	123 704
Kirjanpitoarvo 31.12.	31 744	49 573	37 075	1 096	4 215	123 704

Sijoitukset	Osakkeet tytäryhteisöt	Osakkeet osakkuusyhteisöt	Kunta-yhtymäosuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno I.I.	11 426	20 034	13 220	1 118	45 798
Lisäykset				6	6
Vähennykset		-340		-27	-367
Siirrot erien välillä					0
Hankintameno 31.12.	11 426	19 694	13 220	1 097	45 437
Kirjanpitoarvo 31.12.	11 426	19 694	13 220	1 097	45 437

	Saamiset konserni-yhtiöiltä	Saamiset kunta-yhtymiltä	Saamiset muilta yhteisöiltä	Saamiset valtiolta	Yhteensä
Hankintameno I.I.	15 900	0	323	0	16 223
Lisäykset			99		99
Vähennykset	-108		-55		-163
Siirrot erien välillä					0
Hankintameno 31.12.	15 792	0	367	0	16 159
Kirjanpitoarvo 31.12.	15 792	0	367	0	16 159

Maa- ja vesialueet	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Kiinteistöjen liittymismaksut	552	539	193	193
Muut maa- ja vesialueet	33 186	32 729	31 551	31 036
Maa- ja vesialueet yhteensä	33 738	33 268	31 744	31 229

Kuntayhtymäosuusien arvonmuutokset

	Tase- arvo 1.1.	Lisäykset tilikaudella	Vähennykset tilikaudella	Tase- arvo 31.12.	Kunnan osuus kuntayhtymän peruspääomas	Ero
Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen ky	7 135	0	0	7 135	5 486	1 649

Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän yhtiökokousten tekemät päätökset sairaalakiinteistöjen kirjanpitoarvojen alaskirjauksesta peruspääomaa vastaan.

20–22) Tytäryhteisöt, kuntayhtymät sekä osakkuusyhteisöt (eliminoitujen tilinpäätökset)

Nimi	Koti paikka	Kaupungin omistus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus (1 000 €) omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Haminan Energia Oy	Hamina	100 %	100 %	-61	32 910	-1 480
Hamina-Asunnot Oy (konserni)	Hamina	100 %	100 %	5 253	33 174	1 536
Haminan Hotellikiinteistöt Oy	Hamina	60 %	60 %	-14	306	-5
Haminan Kulttuuriperintösäätiö	Hamina	100 %	100 %	414		-3
Kiinteistö Oy Rautakortteli	Hamina	100 %	100 %	-109		-139
Linnoituksen Uimahalli Oy	Hamina	100 %	100 %	-645	9 688	-414
Venehamina Oy (äänimäärästä 66,59%)	Hamina	46,76 %	46,76 %	-1		1
			Yhteensä	4 837	76 078	-504
Yhdistelemättömät tytäryhteisöt						
Kiinteistö Oy Haminan Linnoituksen Hotelli Oy (1.7.2016-30.6.2017)	Hamina	58,67 %	58,67 %			
Kuntayhtymät						
Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen ky (konserni)	Kotka	9,23 %	9,23 %	-2 200	5 768	-1 436
Kotkan-Haminan seudun koulutus- kuntayhtymä	Kotka	31,02 %	31,02 %	3 812	4 355	24
Kymenlaakson Liitto	Kotka	11,73 %	11,73 %	41	172	-15
			Yhteensä	1 653	10 295	-1 427
Osakkuusyhteisöt						
HaminaKotka Satama Oy (konserni)	Kotka	40,00 %	40,00 %	17 973	41 022	846
Kymenlaakson Vesi Oy	Kotka	21,00 %	21,00 %	2 279	3 653	3
Kiinteistö Oy Haminan Hailikari	Hamina	33,33 %	33,33 %	0	5 199	0
Hoiku Oy	Hamina	23,00 %	23,0 %	342	330	24
As Oy Vehkalahden Kustaanmäki	Hamina	23,10 %	23,10 %	175	10	0
As Oy Haminan Satamakatu 3	Hamina	43,18 %	43,18 %	179	289	-25
Haminan Energia Oy:n osakkuusyhteisöt						
Karhu Voima Oy	Kotka		50,00 %	56	233	-261
Hamina LNG Oy	Hamina		50,00 %	2 494	185	-99
Kaakon Alueverkko Oy	Hamina		50,00 %	557	442	153
			Yhteensä	24 055	51 363	641

23) Saamiset samaan konserniin kuuluvilta yhteisöiltä (1 000 euroa)

	2017		2016	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		50		50
Konsernitilisaaminen				
Siirtosaamiset		77		77
Yhteensä		127		127
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		8		11
Yhteensä		8		11
Saamiset yhteensä		135		138

24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät (1 000 euroa)

	Konserni	Konserni	Kaupunki	2016
	2017	2016	2017	
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot			77	77
Kelan korvaus työterveyshuollosta	379	376	320	310
Muut tulojäämät	1 594	1 279	315	161
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 973	1 655	712	548

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25) Oman pääoman erittely (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Peruspääoma I.I.	85 276	85 276	85 276	85 276
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	383	383		
Arvonkorotusrahasto I.I.	5 441	5 496	5 372	5 428
Vähennykset	-6	-55	-7	-56
Arvonkorotusrahasto 31.12.	5 435	5 441	5 365	5 372
Muut omat rahastot 31.12.	477	477	476	476
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	10 986	7 164	376	-1 123
Tilikauden yli-/alijäämä	6 469	3 548	5 749	1 499
Oma pääoma yhteensä	109 026	102 289	97 242	91 500

26) Erittely poistoeroista

Ei ilmoitettavaa.

27) Pitkäaikaiset velat (1 000 euroa)

Myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyvät pitkäaikaiset velat

	Kaupunki	
	2017	2016
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	22 712	23 337
Pitkäaikaiset velat yhteensä	22 712	23 337

Velat, jotka erääntyvät I.I.2023 tai sen jälkeen.

28) Erittely liikkeeseen lasketuista joukkovelkakirjalainoista

Ei ilmoitettavaa.

29) Pakolliset varaukset (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Eläkevastuuvaraus	44	54	44	54
Varaus Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen ky:n alijäämien kattamiseen				1 657
Ympäristövastuuvaraus	80		80	
Potilasvahinkovastuuvaraus, Carea	911	1 062		
Pakolliset varaukset yhteensä	1 035	1 116	124	1 711

30) Velat samaan konserniin kuuluville yhteisöille (1 000 euroa)

	2017		2016	
	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		278		311
Konsernitilivelka		6 918		2 555
Liittymismaksut ja muut velat	29		29	
Yhteensä	29	7 196	29	2 866
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat		2 678		2 965
Siirtovelat				
Yhteensä				2 965
Yhteensä	29	9 874	29	5 831

31) Sekkitililimiitti

Ei ilmoitettavaa.

32) Muut pitkäaikaiset velat (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Muut pitkäaikaiset velat				
Liittymismaksut	2 549	2 523	760	760
Muut velat	3 361	4 501	3 361	4 501
Muut velat yhteensä	5 910	7 024	4 121	5 261

33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Pitkäaikaiset siirtovelat				
Muut siirtovelat	1 012	1 132		
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	8 742	10 246	7 293	7 337
Korkojaksotukset	442	453	168	190
Muut siirtovelat	1 273	1 651	667	952
Siirtovelat yhteensä	11 469	13 482	8 128	8 479

Vakuuksia ja vastuutoumuksia koskevat liitetiedot

34) Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Lainat rahoitus ja vakuutuslaitoksilta	8 127	1 541		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	5 010	4 410		
Lainat julkisyhteisöiltä	13 769	15 059		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	43 150	43 150		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	48 160	47 560		

35) Muut omasta puolesta annetut vakuudet (1 000 euroa)

Ei ilmoitettavaa.

36) Konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut vakuudet (1 000 euroa)

Ei ilmoitettavaa.

37) Muut muiden puolesta annetut vakuudet (1 000 euroa)

Ei ilmoitettavaa.

38) Vuokravastuut (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Vuokravastuut yhteensä	1 456	14 849	6 853	14 849
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	321	1 037	1 766	1 365
Leasingvastuut yhteensä	14 183	16 199	671	571
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	1 502	2 056	279	233

Leasingsopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta.

39, 40) Vastuositoumukset (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Takaukset tytäryhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			61 723	63 223
Jäljellä oleva pääoma			41 784	43 839
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	70 216	70 917	69 466	70 167
Jäljellä oleva pääoma	47 950	48 821	47 200	48 071

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	2017	2016
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	115 524	100 543
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	76	75

41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt (1 000 euroa)

	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Sopimusvastuut				
Haminan Energia Oy, taseen ulkopuoliset liittymisvastuut	502	503		
Hamina-Asunnot Oy, osaomistusosuuksien takaisinostovelvollisuus	459	521		
Haminan kaupunki, puolustushallinnon rakennuslaitoksen keskusyksikön alueellistamisen vuokratuki vuosien 2011–2020 välisenä aikana	90	120	90	120
Haminan kaupunki on sitoutunut ostamaan Uuperinrinteet Oy:ltä rinnepalveluja vuosina 2016–2022	205	246	205	246
Haminan kaupunki on sitoutunut konvenanttiehtoon siitä että sen omistus Haminan Energia Oy:stä pysyy yli 50 prosentissa				
Haminan Energia Oy on tehnyt vuonna 2013 pitkäaikaisen sitoumuksen energian tuotanto-osuuksiin liittyen. Taloudellinen vastuu vuosille 2018–2024	16 642			
Sähköjohdannaiset, Haminan Energia Oy				
Johdannaisilla suojataan myyntiennusten mukaiseen määrään perustuvaa sähkön ostoja. Johdannaisia käytetään ainoastaan ostohinnan suojaukseen, niillä ei tehdä spekulatiivista kauppaa. Tilinpäätöshetkellä voimassa olevat suojaussopimukset on tehty vuosille 2018–2024.				
Johdannaisopimusten hankinta-arvo 31.12	13 866	15 845		
Tilinpäätöshetken markkina-arvo	10 070	11 134		
Markkina-arvon ja hankinta-arvon erotus	-3 796	-4 711		
Jäljellä oleva nettovolyyymi MWh 31.12	307	350		
Sähkön fyysisten hinnanvarmistusten kiinteähintaiset sopimukset on tehty vuosille 2018–2019				
Sopimusten hankinta-arvo 31.12	655	824		
Tilinpäätöshetken markkina-arvo	759	984		
Markkina-arvon ja hankinta-arvon erotus	104	160		
Jäljellä oleva nettovolyyymi MWh 31.12	23	28		
Alv 33§ mukainen arvonlisäveron palautusvastuu				
Tilinpäätöshetkellä ei ole tiedossa kiinteistöjä joiden osalta palautusvastuun toteutuminen olisi todennäköistä investointi- tai taloussuunnitelmaan tai toimenpideohjelmaan perustuen.				
Rakentajan vastuu 10 vuotta				
Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymän vuosina 2006–2014 valmistuneet ja myydyt oppilastyökohteet				
ARA-asuntokannan rajoitukset, Hamina Asunnot Oy				
Valtion tukeman ARA-asuntokannan (arava- ja korkotukikohteet) käyttö- ja luovutusrajoitukset vuokra- ja osaomistuskohteittain.				
Potilasvastuuvakuutuksen vastuuvetka, Carea	575	446		
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu vuosilta 2000–2014	7 030	7 584	5 790	6 344

Koronvaihtosopimukset	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Haminan kaupunki				
1) Koronvaihtosopimukset, jotka on tehty yksittäisten lainojen korkoriskien suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainojen ja koronvaihtosopimusten pääomat, eräpäivät sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimukset erääntyvät ajalla 4.3.2019–21.11.2026.				
Kuntarahoitus Oyj 31646				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo		1 579		1 579
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan		-26		-26
Kuntarahoitus Oyj 31694				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	1 500	2 000	1 500	2 000
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-50	-89	-50	-89
Op Yrityspankki Oyj 396642				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	1 500	2 000	1 500	2 000
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-12	-20	-12	-20
Op Yrityspankki Oyj 386617				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	5 000	7 000	5 000	7 000
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-30	-48	-30	-48
Op Yrityspankki Oyj 386624				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	2 229	2 971	2 229	2 971
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-13	-22	-13	-22
Op Yrityspankki Oyj 396618				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	1 480	2 220	1 480	2 220
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-9	-15	-9	-15
Op Yrityspankki Oyj 1430408				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	2 700	3 600	2 700	3 600
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-2	-1	-2	-1
Op Yrityspankki Oyj 1780137				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	2 700	3 000	2 700	3 000
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-6	-18	-6	-18
Op Yrityspankki Oyj 3315997				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	6 300		6 300	
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-17		-17	
Nordea Bank AB 1581697/2179051				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	1 600	1 800	1 600	1 800
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-27	-42	-27	-42
Nordea Bank AB 1627659/2265443				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	1 714	1 904	1 714	1 905
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-18	-34	-18	-34
2) Koronvaihtosopimus joka on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Koronvaihtosopimuksen pääoma ja koron määrittelyaika ulottuvat laina-ajan sisään. Sopimus erääntyy				
Danske Bank Oyj 28892060SA-6423X				
Koronvaihtosopimuksen nimellisarvo	3 429	3 810	3 429	3 810
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-83	-173	-83	-173

3) Koronvaihtosopimukset joita vastaavat lainat on maksettu pois ja jälleenerahoitettu yksittäisellä lainalla. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Suojaukset ovat samassa vaihtuvassa korossa kuin yhdistelty laina. Koronvaihtosopimusten pääomat ulottuvat laina-ajan sisään. Sopimukset erääntyvät ajalla 30.3.2022–7.3.2023.

Danske Bank Oyj 3064803ISA-7028W

Koronvaihtosopimuksen nimellisarvo	5 700	6 000	5 700	6 000
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-288	-418	-288	-418

Kuntarahoitus Oyj 32034

Koronvaihtosopimuksen nimellisarvo	5 400	6 000	5 400	6 000
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-174	-280	-174	-280

Kuntarahoitus Oyj 32186

Koronvaihtosopimuksen nimellisarvo	3 667	4 333	3 667	4 333
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-55	-102	-55	-102

Kolmella edellisellä sopimuksella suojatun lainan pääoma	15 895	18 166	15 895	18 166
--	--------	--------	--------	--------

4) Koronvaihtosopimus, jolla on muutettu 1 kk viitekorko 6 kk viitekorkoksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 23.11.2020.

Danske Bank Oyj 24012215SA-5077Y

Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	1 500	2 000	1 500	2 000
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	3	1	3	1

Linnoituksen Uimahalli Oy

Yhtiöllä on kolme koronvaihtosopimusta, jotka on tehty suojaus-tarkoituksessa. Koronvaihtosopimuksissa suojataan Kuntarahoituksen lainaa nro 15487/12, jonka laina-aika on 2032 saakka. Koronvaihtosopimuksilla suojataan 6 kk euriboriin sidottua vaihtuvakorkoista lainaa niin, että pankki maksaa sopimuksen mukaan yhtiölle 6 kk euribor korkoa ja yhtiö maksaa puolestaan sovittua kiinteää korkoa. Koronvaihtosopimukset ovat voimassa vuosille 2022–2027 saakka. Koska koronmäärittelyajankohdat vastaavat toisiaan, koronvaihtosopimukset ovat suoraan lainoihin liittyviä sekä koronvaihtosopimukset ulottuvat laina-ajan sisään, voidaan todeta, että koronvaihtosopimusten markkina-arvo esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa taseen ulkopuolisena eränä.

Kuntarahoitus Oyj 31932

Koronvaihtosopimuksen nimellisarvo	3 000	3 000		
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-425	-516		

Kuntarahoitus Oyj 32182

Koronvaihtosopimuksen nimellisarvo	3 000	3 000		
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-107	-152		

Danske Bank Oyj 30880012SA-7125W

Koronvaihtosopimuksen nimellisarvo	1 500	1 500		
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-153	-170		

Kolmella sopimuksella suojatun lainan pääoma	9 800	9 900		
--	-------	-------	--	--

Haminan Energia		
Koronvaihtosopimuksilla vaihdetaan yhtiön rahoituslainojen vaihtuva korko kiinteäksi koroksi, jolloin niillä on suojattu pankkilainan korkoriskiä. Koronvaihtosopimukset on käsitelty kirjanpidossa suojaavina ja ne eräännyvät 1.1.2021 alkavan tilikauden aikana. Koronvaihtosopimukseen liittyy purkumahdollisuus ja pankilla on sovittuihin ajankohtiin liitetty purkuoikeus: purkukustannus perustuu markkinaehtoisuuteen. Koronvaihtosopimusten korkoherkkyyttä seurataan yhtiössä jatkuvasti. Voimassa olevat suojaukset noudattavat yhtiön riskienhallintapolitiikkaa.		
Koronvaihtosopimuksen nimellisarvo	11 044	12 328
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-209	-317
Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä		
Tilikauden päättyessä voimassa olleella koronvaihtosopimuksella on suojattu vaihtuvakorkoisen pankkilainan riskiä. Koronvaihtosopimus on käsitelty kirjanpidossa suojaavana. Sopimus eräännyy 13.6.2023.		
Kohde-etuuden arvo	646	646
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	89	110

Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2017		2016	
	vakainainen henkilöstö	koko henkilöstö	vakainainen henkilöstö	koko henkilöstö
Konsernipalvelut	36	41	36	36
Hyvinvointipalvelut	901	1 190	919	1 182
Kaupunkikehityspalvelut	126	158	125	160
Vesiliikelaitos	10	12	12	14
Yhteensä	1 073	1 401	1 092	1 392

43) Henkilöstökulut (1 000 euroa)

	2017	2016
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	44 768	45 839
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	-659	-723
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	10 834	11 969
Muut henkilösivukulut	1 933	2 838
Yhteensä	56 876	59 923

44) Luottamushenkilöpalkkioista perityt ja tilitettyt luottamushenkilömaksut

	Kaupunki	
	2017	2016
Haminan Kokoomuksen Kunnallisjärjestö ry	3 280	2 302
Haminan Kokoomusnaiset ry	3 949	3 052
Haminan Seudun Perussuomalaiset ry	2 331	1 749
Haminan Sosiaalidemokraattien Kunnallisjärjestö ry	12 716	8 468
Keskustan Haminan Kunnallisjärjestö ry	5 307	4 322
Keskustan Miehikkälän Kunnallisjärjestö ry	17	
Suomen Kristillisdemokraattien Haminan paikallisosasto ry	1 436	1 122
Vasemmistoliiton Haminan Seudun yhdistys ry	20	48
Haminan Seudun Vihreät ry	3 651	1 294
Yhteensä	32 706	22 357

45) Tilintarkastajien palkkiot (1 000 euroa)

	Kaupunki	
	2017	2016
BDO Auditor Oy		
Tarkastuspalkkiot	21	15
Tilintarkastajan lausunnot	3	
Palkkiot yhteensä	24	15

46) Intressitahotapahtumat

Haminan kaupungin 100 % omistamalle tytäryhteisö Hamina Asunnot Oy:lle on myönnetty 37 kpl antolainoja. Lainojen alkuperäinen pääoma on 2 914 112 euroa. Vuoden 2017 lopussa lainoja oli avoimena 2 827 327 euroa. Kaikki lainat ovat ns. kolmoissijalainoja, joiden koroksi kaupunginhallitus on päättänyt 2 % (KH 12.9.2016 § 206). Kolmoissijalainojen takaisinmaksuajat ovat pitkiä, jopa 45 vuotta. Hamina Asunnot Oy toimii yleishyödyllisessä asuntotuotannossa, missä vuokra-asuntojen kysyntä on kohtalaisen vakaata ja vaihtelut pieniä. Haminan kaupunki katsoo, ettei lainoihin sisälly suurta taloudellista riskiä.

Haminan kaupunki on antanut 100 % omistamalleen tytäryhteisö Haminan Energia Oy:lle kaksi bullet ehtoista lainaa yhteensä 12,0 miljoonaa euroa. Lainoista 7,0 miljoonaa euroa erääntyy 30.3.2021 ja 5,0 miljoonaa euroa 31.5.2022. Lainoista peritään käypää kiinteää korkoa. Haminan Energia Oy harjoittaa liiketoimintaa kilpailevilla markkinoilla ja on siten alttiina normaaleille markkinatalouden riskeille.

Haminan kaupunki on antanut 60 % omistamalle tytäryhteisö Haminan Hotellikiinteistöt Oy:lle 400 000 euron pääomallainan yhtiön talouden tasapainottamiseksi (KH 22.4.2003 § 141). Pääomallainan ehtojen mukaan korkoa ja lyhennystä voidaan maksaa vain siinä tapauksessa, että yhtiölle kertyy voitonjakokelpoisia varoja.

Hamina kaupunki on antanut 33,33 % omistamalle osakkuusyhteisö Kiinteistö Oy Haminan Hailikarille 470 000 euron antolainan (KH 1.12.2014 § 348). Vuoden 2017 lopussa lainaa oli avoimena 411 250 euroa. Laina erääntyy 31.12.2024. Lainan korko on kiinteä 3 % ja lainalle ei ole erillistä vakuutta. Yhtiön kyky selviytyä lainan lyhennyksistä ja koroista riippuu kiinteistön vuokrausasteesta, joka on tällä hetkellä riittävä tämän lainan maksamiseen.

Haminan kaupunki on antanut 100 % omistamalle tytäryhteisö Kiinteistö Oy Rautakorttelille 300 000 euron antolainan, josta vuoden 2017 lopussa oli avoimena 95 000 euroa. Yhtiö on antanut panttaussitoumuksen lainan vakuudeksi. Lainasta peritään markkinaehtoista korkoa. On mahdollista, että velkaa ei saada kokonaan kuitattua yhtiön muuttuneista omistusjärjestelyistä johtuen.

Kaupunginjohtajan kanssa on solmittu 1.6.2017 voimaan tullut kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu kahdeksan kuukauden palkkaa vastaavasta erokorvauksesta tietyin ehdoin (KV 30.5.2017 § 46).

HAMINAN VESI -LIIKELAITOKSEN ERIYTETTY TILINPÄÄTÖS

Tulosalue Tulosityksiköt Toimielin Vastuuhenkilö	Haminan Vesi -liikelaitos Hallinto ja asiakaspalvelu, Verkot ja laitokset Vesiliikelaitoksen johtokunta Toimitusjohtaja
Tehtävä	Laadukkaiden vesihuoltopalveluiden tuottaminen asukkaille ja teollisuudelle valtakunnallisesti kilpailukykyiseen hintaan ja kohtuullisen tuoton omistajalleen tuottaen. Toiminnan kehittämisen painopistealueita ovat verkosto-omaisuuden hallinta, veden laadun ja riittävyyden turvaaminen ja asiakaspalvelu.

Sitovat tavoitteet

Tavoite:

VESIHUOLTOVERKOSTON SANEERAUSVOLYymi NOSTETAAN TAVOITETASOLLE

Mittari 2017

Vesihuoltoverkostoa saneerataan 1,75 km
Jätevesipumppaamoita saneerataan 3 kpl

Toteutuma 31.12.

Vesijohtoa 1,5 km ja jätevesiviemäriä 1,1 km,
pumppaamoja saneerattiin 6 kpl

Arviointi

Verkoston saneerauskohteet toteutuivat pääosin suunnitellun mukaisesti. Ainoastaan Murtalhon kentän alittava viemäri jäi osin kesken.

Vedenottamoiden ja jätevesipumppaamoiden saneerausohjelmaa muutettiin kesken vuoden henkilöstön resurssipulan vuoksi. Jätevesipumppaamoilla tehtiin kolmen täyssaneerauksen sijaan kuusi pienempää osasaneerausta ja vedenottamon saneerauksista luovuttiin kokonaan.

TOIMINTAKATSAUS

Toiminta ja talous

Haminan Vesi saavutti vuodelle 2017 asetetut taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet.

Liiketoiminnan tuotot kasvoivat edellisvuodesta 147 000 eurolla johtaen ennakoitua parempaan tulokseen. Kasvun taustalla on edellisvuoden lopussa alkanut positiivinen vire teollisuudessa. Vaikka kokonaistilanne oli talouden osalta hyvä, niin huleveden tulos on yhä alijäämäinen ja vaatii korjaavia toimenpiteitä myös jatkossa.

Laskuttamattoman talousveden määrä on huomattavasti alle 5 vuoden keskiarvon. Syytä äkilliseen laskuun ei löydetty. Laskuttamattoman jäteveden määrä nousi puolestaan 56 %: iin, mikä on noin 10 %-yksikköä suurempi kuin edellisvuosina. Jäteveden osalta tuloksen selittää sateinen vuosi.

Toiminnan uudistaminen jatkui edellisvuoden tapaan. Resursseja keskitettiin laitoksen ydintehtäviin, kuten ennakoivaan huoltoon ja kunnossapitoon ja osasta tehtäviä luovuttiin tai ne ulkoistettiin. Merkittävimpiä muutoksia olivat keskitetystä varastosta luopuminen

ja tonttijohtojen rakentamis- ja saneerauskäytännön muuttuminen.

Haminan Vesi otti vuonna 2017 ensimmäistä kertaa osaa vesihuoltolaitosten asiakkaille suunnattuun Taloustutkimuksen WACSI-kyselyyn. Kyselyllä selvitettiin kotitalousasiakkaiden mielipiteitä vedenlaatuun, vesihuoltolaitosten palveluihin ja verkoston toimintaan liittyvistä asioista. Kotitaloudet antoivat Haminan Vedelle hyvät arvosanat kaikilla kyselyn osa-alueilla. Kriittisintä kotitalouksien suhtautuminen oli veden hintaa ja hinnoitteluun sekä laskutuskäytäntöön.

Rakentaminen

Vesihuollon saneeraus- ja uusinvestointeihin käytettiin rahaa yhteensä 1,60 milj. euroa. Investointeihin varattu määräraha alittui noin 250 000 eurolla.

Vesijohtoverkosta rakennettiin 1 598 m, jätevesiverkosta 806 m ja hulevesiverkosta 3 147 m. Suurimpia uudiskohteita olivat rinnakkaisvesijohto Husulaan sekä Tervasaaren ja Takkaniemenkaaren alueen kunnallistekniikka.

Toiminnan kehittäminen

Toiminnan kehittämisessä pääpaino oli vedenriittävyys- ja riskien hallinnassa. Riskienhallintaa parannettiin selvittämällä verkoston toiminnallisuutta, saneerausvelan määrää ja tulevaisuuden rahoitustarpeita. Veden riittävyden osalta kartoitettiin lisävedenottomahdollisuudet alueella.

Henkilöstö

Haminan Veden palveluksessa oli vakinaisia henkilöitä 10. Henkilöstön koulutus- ja sairauspoissaolojen muutos:

	v. 2017	Keskim./hlö	v. 2016	Keskim./hlö	v. 2015	Keskim./hlö
Kouluspäivät	43	3,6	12	1,0	25	1,9
Sairauspoissaolot	230	19,2	346	28,8	80	6,2

Selonteko sisäisestä valvonnasta ja arvio merkittävimmistä riskeistä

Sisäinen valvonta

Talouden ja tavoitteiden seuranta on säännöllistä. Seurannan välineenä on web-raportointi, jossa on päiväkohtainen tieto. Suurkuluttajien vedenkulutusta seurataan erikseen kuukausittain laskutuksen yhteydessä. Johtokunnalle raportoidaan toiminnasta ja taloudesta kokousten yhteydessä.

Palveluiden hinnoittelun ajantasaisuutta seurataan ja taksat ja maksut pidetään ajan tasalla Vesilaitos-yhdistyksen (VVY) vuosittain julkaiseman vesi-huoltotaksatilaston ja alueellisten vertailujen avulla.

Liikelaitoksen investointikohteiden etenemistä seurataan säännöllisesti.

Toimivallan siirrosta viranhaltijoille sopimus- ja hankinta-asioissa, käyttöomaisuuden myynnissä ja vahingonkorvausasioissa noudatetaan kaupungin hallinto-

Hulevesiverkoston suuri uudisrakentaminen johtuu saneerattaville alueille tehtävistä hulevesijärjestelmistä. Saneerausalueiden lisäksi hulevesiverkosta rakennettiin Takkaniemen ja Tervasaaren alueelle.

Verkosta saneerattiin yhteensä 2 606 metriä, josta 1 512 metriä oli vesijohtoverkoston saneerausta ja 1 094 metriä viemäriverkoston saneerausta. Jätevesipumppaamoita saneerattiin kuusi kappaletta.

Lisäksi aloitettiin selvitystyöt asiakaspalvelu-järjestelmän uudistamiseksi ja etäluettavien mittareiden käyttööntoimittamiseksi.

sääntöä 1.6.2017 ja kaupunginhallituksen toimintäsääntöä 19.6.2017. Viranhaltija-päätökset ilmoitetaan johtokunnalle tiedoksi.

Tilajavastuulain noudattamista seurataan. Rakennuskohteiden kustannus- ja työntekijätiedot ilmoitetaan verottajalle kerran kuukaudessa.

Henkilöstön osaamista vahvistetaan lainsäädännön ja muun toimintaympäristön edellyttämin täydennyskoulutuksin.

Vesiliikelaitoksen merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit	Riskienhallinta nyt ja jatkossa
<p>Verkosto- ja laitosrakenteiden vanheneminen Vesihuoltoverkoston korjausvelka on kasvanut 2010 luvun alun alhaisen saneeraustason vuoksi. Huonokuntoisten verkosto-osien aiheuttamien putkirikkojen määrän odotetaan kasvavan tulevaisuudessa.</p>	<p>Vuosittaiset investointitasot ja niiden vaikutus maksuihin on selvitetty.</p> <p>Investointimäärää on tulevaisuudessa kasvatettava huomattavasti nykyisestä, mikä aiheuttaa merkittävän taloudellisen riskin.</p>

Riskiarvio

Tilikauden aikana ei ole raportoitu merkittävistä riskeistä, joista olisi aiheutunut vahinkoa Haminan Veden toiminnalle.

Omaisuuksien hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa ei ole todettu menetyksiä tai arvon alennuksia.

Tilikauden aikana tapahtui yksi viemäritulva, josta liikelaitos on korvausvastuussa. Viemäritulvan kustannukset jäävät vähäisiksi.

Liikelaitos on myös osallisena Haminan kaupungille osoitetussa vahingonkorvauskanteessa, jossa hakija vaatii korvausta sopimusrikkomuksiin vedoten.

Taloudellisia riskejä arvioidaan aina osavuositarkastusten ja taksamuutosten yhteydessä sekä vedenkulutusennusteiden avulla.

Riskiarvioiden perusteella suurimmiksi riskeiksi muodostuvat jatkossa verkoston ikä ja siitä johtuva saneerausmäärän kasvu sekä vedenkulutuksen väheneminen.

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Tilikaudelta kertynyt ylijäämä 553.884,28 euroa siirretään taseen omaan pääomaan edellisten vuosien ylijäämä -tilille.

Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut

Liikelaitoksen tuloslaskelma

	2017		2016	
Liikevaihto	5 973 934,32		5 901 110,80	
Valmistus omaan käyttöön	47 428,30		60 569,50	
Liiketoiminnan muut tuotot	196 965,73		109 969,90	
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 010 301,69		-1 041 157,16	
Palvelujen ostot	-1 384 542,70	-2 394 844,39	-1 064 324,55	-2 105 481,71
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-411 909,96		-462 955,61	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-117 615,40		-144 926,85	
Muut henkilösivukulut	-17 703,66	-547 229,02	-30 882,10	-638 764,56
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 164 657,37		-2 299 787,96	
Liiketoiminnan muut kulut	-64 652,89		-65 537,13	
Liikeylijäämä	1 046 944,68		962 078,84	
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot kaupungilta				
Muut rahoitustuotot	7 957,85		6 749,25	
Muille maksetut korkokulut	-50 946,63		-61 682,51	
Korvaus peruspääomasta	-450 000,00		-450 000,00	
Muut rahoituskulut	-71,62	-493 060,40	-129,89	-505 063,15
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	553 884,28		457 015,69	
Ylijäämä ennen varauksia	553 884,28		457 015,69	
Tilikauden ylijäämä	553 884,28		457 015,69	

Tunnusluvut

	2017	2016
Sijoitetun pääoman tuotto, %	5,0	4,5
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	6,9	6,4
Voitto, %	9,3	7,7

Liikelaitoksen rahoituslaskelma

	2017		2016	
Toiminnan rahavirta				
Liikelyljäämä	1 046 944,68		962 078,84	
Poistot ja arvonalentumiset	2 164 657,37		2 299 787,96	
Rahoitustuotot- ja kulut	-493 060,40	2 718 541,65	-505 063,15	2 756 803,65
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 605 177,08		-1 222 592,16	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	7 999,84	-1 597 177,24		-1 222 592,16
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 121 364,41		1 534 211,49	
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta			500 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muille	-1 184 754,86	-1 184 754,86	-1 284 744,86	-784 744,86
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	6 374,64		-895 729,38	
Saamisten muutos muilta	17 810,65		-135 599,29	
Korottomien velkojen muutos muilta	39 205,16	63 390,45	281 862,04	-749 466,63
Rahoituksen rahavirta		-1 121 364,41		-1 534 211,49
Rahavarojen muutos	0,00		0,00	
Tunnusluvut				
	2017		2016	
Investointien tulorahoitus, %	170,2		225,5	
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1000 €	5 116		3 346	
Lainanhoitokate	2,2		2,1	
Quick ratio	1,1		1,0	
Current ratio	1,1		1,0	

Liikelaitoksen tase

	31.12.2017	31.12.2016
VASTAAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT	20 261 322,87	20 828 803,00
II Aineelliset hyödykkeet	20 181 813,17	20 749 293,30
2. Rakennukset	1 942 804,12	2 099 211,40
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	18 062 063,32	18 325 949,56
6. Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	176 945,73	324 132,34
III Sijoitukset	79 509,70	79 509,70
4. Muut saamiset	79 509,70	79 509,70
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 116 254,80	2 140 440,09
II Saamiset	2 116 254,80	2 140 440,09
Lyhytaikaiset saamiset	2 116 254,80	2 140 440,09
1. Myyntisaamiset	524 600,12	547 534,08
3. Saamiset kunnalta	1 586 531,37	1 592 906,01
4. Muut saamiset	5 123,31	
VASTAAVAA YHTEENSÄ	22 377 577,67	22 969 243,09
VASTATTAVAA		
A OMA PÄÄOMA	14 898 396,14	14 344 511,86
I Peruspääoma	13 411 749,98	13 411 749,98
IV Edellisten tilikausien ylijäämä	932 761,88	475 746,19
V Tilikauden ylijäämä	553 884,28	457 015,69
E VIERAS PÄÄOMA	7 479 181,53	8 624 731,23
I Pitkäaikainen	5 559 195,36	6 518 702,22
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 785 798,56	5 745 305,42
8. Korottomat velat kunnalle		13 500,00
9. Liittymismaksut ja muut velat	773 396,80	759 896,80
II Lyhytaikainen	1 919 986,17	2 106 029,01
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	959 506,86	1 184 754,86
6. Saadut ennakot	2 977,41	2 257,03
7. Ostovelat	730 278,71	581 136,92
9. Muut velat	130 077,62	221 488,50
10. Siirtovelat	97 145,57	116 391,70
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	22 377 577,67	22 969 243,09
Tunnusluvut		
	2017	2016
Omavaraisuusaste, %	66,6	62,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	121,2	143,4
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	121,2	143,4
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	1 487	933
Lainakanta 31.12., 1000 €	5 745	6 930

Liikelaitoksen talousarvion toteutumisvertailu

Käyttötalousosa

	Talousarvio 2017	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutunut 2017	Poikkeama	Poikkeama- %
Liikevaihto	5 784 000		5 784 000	5 973 934	189 934	3,3
Valmistus omaan käyttöön	29 000		29 000	47 428	18 428	63,5
Liiketoiminnan muut tuotot	13 600		13 600	196 966	183 366	1348,3
Materiaalit ja palvelut	-2 322 700		-2 322 700	-2 394 844	-72 144	3,1
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 092 500		-1 092 500	-1 010 302	82 198	-7,5
Palvelujen ostot	-1 230 200		-1 230 200	-1 384 543	-154 343	12,5
Henkilöstökulut	-590 800		-590 800	-547 229	43 571	-7,4
Palkat ja palkkiot	-434 500		-434 500	-411 910	22 590	-5,2
Henkilösivukulut	-156 300		-156 300	-135 319	20 981	-13,4
Eläkekulut	-132 900		-132 900	-117 615	15 285	-11,5
Muut henkilösivukulut	-23 400		-23 400	-17 704	5 696	-24,3
Poistot ja arvonalentumiset	-2 200 000		-2 200 000	-2 164 657	35 343	-1,6
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 200 000		-2 200 000	-2 164 657	35 343	-1,6
Liiketoiminnan muut kulut	-70 000		-70 000	-64 653	5 347	-7,6
Liikelylijäämä	643 100		643 100	1 046 945	403 845	62,8
Rahoitustuotot ja -kulut	-542 500		-542 500	-493 060	49 440	-9,1
Muut rahoitustuotot	8 000		8 000	7 958	-42	-0,5
Muille maksetut korkokulut	-100 000		-100 000	-50 947	49 053	-49,1
Korvaus peruspääomasta	-450 000		-450 000	-450 000	0	0,0
Muut rahoituskulut	-500		-500	-72	428	-85,7
Ylijäämä ennen satunnaisia er	100 600		100 600	553 884	453 284	450,6
Ylijäämä ennen varauksia	100 600		100 600	553 884	453 284	450,6
Tilikauden ylijäämä	100 600		100 600	553 884	453 284	450,6

Rahoitusosa

	Talousarvio 2017	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutunut 2017	Poikkeama	Poikkeama- %
Toiminnan rahavirta	2 300 600		2 300 600	2 718 542	417 942	18,2
Liikelyijäämä	643 100		643 100	1 046 945	403 845	62,8
Poistot ja arvonalentumiset	2 200 000		2 200 000	2 164 657	-35 343	-1,6
Rahoitustuotot- ja kulut	-542 500		-542 500	-493 060	49 440	-9,1
Investointien rahavirta	-1 850 000		-1 850 000	-1 597 177	252 823	-13,7
Investointimenot	-1 850 000		-1 850 000	-1 605 177	244 823	-13,2
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot				8 000		
Toiminnan ja investointien rahavirta	450 600		450 600	1 121 364	670 764	148,9
Rahoituksen rahavirta						
Lainakannan muutokset	-613 000	-500 000	-1 113 000	-1 184 755	-71 755	6,4
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	500 000	-500 000	0			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muille	-1 113 000		-1 113 000	-1 184 755	-71 755	6,4
Vaikutus maksuvalmiuteen	-162 400	-500 000	-662 400	-63 390	599 010	-90,4

Investointiosa

	TP 2016	TA 2017	Muutokset	Muutettu TA	Toteutuma
Menot	1 222 592	1 850 000		1 850 000	1 605 177
Rahoitusosuudet					
Käyttöomaisuuden myynti					8 000
Netto	1 222 592	1 850 000		1 850 000	1 597 177

Tunnusluvut

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 2017
Verkostoon pumpattu vesi, m ³ /vuosi	2 175 947	2 171 509	2 100 000	2 083 183
- KLV Oy	1 852 370	1 840 387		1 752 938
- Omat pohjavedenottamot	233 666	245 153		244 200
- Virolahti	89 911	85 969		86 045
Laskutettu vesi, m ³ /vuosi	1 817 432	1 869 051	1 800 000	1 869 359
- talousvesi	937 507	966 389		881 093
- teollisuusvesi	793 508	826 302		900 626
- kaupungin kiinteistöt	86 417	73 760		87 640
Puhdistettu jätevesi, m ³ /vuosi (Mussalon puhdistamo)	2 012 156	2 138 455	2 100 000	2 477 500
Laskutettu jätevesi, m ³ /vuosi	1 241 783	1 279 508	1 250 000	1 251 654
- Haminan talousvesi	842 761	865 487		794 300
- Haminan teollisuusvesi	64 613	70 069		97 648
- Haminan kaupungin kiinteistöt	72 610	74 759		70 759
- Virolahti	261 799	269 193		288 947
Vesijohtoverkostoon liittyneet kiinteistöt kpl/vuosi (suluissa osuuskuntien verkoston kautta liittyneet)	30 (14)	14 (7)	20	12 (3)
Jätevesiviemäriverkostoon liittyneet kiinteistöt kpl/vuosi (suluissa osuuskuntien verkoston kautta liittyneet)	47 (29)	16 (10)	30	8 (1)
Laskuttamaton vesi %	16	14	16	10
Laskuttamaton jätevesi %	44	46	48	56
Talousveden ominaiskulutus, l/as/vrk	134	133	130	131
Vesijohtoverkon pituus km	256,9	257,2	260	260
Jätevesiviemäriverkon pituus km	225,3	225,4	227	227
Hulevesiviemäriverkon pituus km	91,5	93	94	96,1
Jätevesipumppaamojen määrä kpl	88	86	89	86
Hulevesipumppaamoiden määrä kpl		2		2
Vesiasiakkaiden määrä:				
- kiinteistöt kpl	5 268	5 282	5 290	5 294
- asukkaat kpl (liittymisaste)	18 540 (88 %)	18 580 (88 %)	18 600 (89 %)	18 620 (89 %)
Jätevesiasiakkaiden määrä				
- kiinteistöt kpl	4 547	4 563	4 610	4 571
- asukkaat kpl (liittymisaste)	17 130 (82 %)	17 170 (85 %)	17 260 (83 %)	17 200 (85 %)
- liittymisaste %				
Veden hankinnan kustannukset €/asukas	38,0	35,3	40	31,8
Jäteveden käsittelykustannukset €/asukas	39,2	41,0	40	48,1
Verkostojen ylläpito €/asukas	39,8	48,3	40	53,6

Liikelaitoksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä -menetelmät

Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kaupungin-hallituksen 26.11.2012 hyväksymällä poisto-suunnitelman muutoksella on Vehkalahden kunnalta siirtyneiden vedenjakelu- ja viemäriverkostojen poistoajoja tarkistettu 1.1.2013 alkaen.

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon. Saamiset on merkitty taseessa nimellisarvoon.

Johdannaissopimusten käsittely

Haminan kaupungin lainojen korkoriskin suojaamis-periaatteen mukaisesti on myös Haminan Veden yhdelle lainalle tehty koronvaihtosopimus.

Pitkäaikaista lainoista 1,9 milj. euron osalta vaihtuvat korot on sidottu koronvaihtosopimuksella kiinteään korkoon. Sopimus on voimassa 13.7.2026 asti.

Tuloslaskelman liitetiedot (1 000 euroa)

Liikevaihto tehtävälueittain

	2017	2016
Veden käyttömaksut	2 588	2 589
Jäteveden käyttömaksut	1 985	2 052
Liittymismaksut	61	62
Perusmaksut	1 115	894
Muut tuotot	225	304
Liikevaihto yhteensä	5 974	5 901

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Haminan Vesi -liikelaitoksella on käytössään Haminan kaupungin poistosuunnitelma, jossa suunnitelman

mukaiiset poistot on laskettu aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan. Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat poistomenetelmät ovat:

Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	3 vuotta	Tasapoisto
Muut	3 vuotta	Tasapoisto
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset		
Kivirakenteiset	40 vuotta	Tasapoisto
Puurakenteiset	30 vuotta	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 vuotta	Tasapoisto
Muut rakennukset	15 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Vedenjakeluverkosto	10 %	Menojäännöspoisto
Viemäriverkosto	10 %	Menojäännöspoisto
Muut putki- ja kaapeliverkostot	20 %	Menojäännöspoisto
Vesi- yms. laitosten laitoskoneet	20 %	Menojäännöspoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	20 %	Menojäännöspoisto
Koneet ja kalusto		
Kuljetusvälineet	30 %	Menojäännöspoisto
Raskaat koneet	30 %	Menojäännöspoisto
Kevyet koneet	40 %	Menojäännöspoisto
Atk-laitteet	40 %	Menojäännöspoisto
Muut laitteet ja kalusteet	40 %	Menojäännöspoisto

Taseen liitetiedot (1 000 euroa)

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti

	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Kesken-eräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	2 099	18 326	324	20 749
Lisäykset tilikauden aikana		1 445	160	1 605
Vähennykset tilikauden aikana		-8		-8
Siirrot erien välillä		307	-307	
Tilikauden poisto	-156	-2 008		-2 164
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 943	18 062	177	20 182

Pysyvien vastaavien sijoitukset	Samaan konserniin kuuluvilta yhteisöiltä	Muilta yhteisöiltä	Yhteensä
Liittymismaksusaamiset I.I.	30	49	79
Lisäys vuoden aikana			
Vähennys vuoden aikana			
Liittymismaksusaamiset 31.12.	30	49	79

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erien lisäykset ja vähennykset sekä siirrot erien välillä

	2017	2016
Peruspääoma I.I.	13 412	13 412
ei muutoksia tilikauden aikana		
Peruspääoma 31.12.	13 412	13 412
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	932	476
Tilikauden yli-/alijäämä	554	457
Oma pääoma yhteensä	14 898	14 345

Myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyvät pitkäaikaiset velat

	2017	2016
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 076	2 593
Yhteensä	2 076	2 593

Vuoden 2017 luvussa on esitetty lainat, jotka erääntyvät I.I.2023 tai sen jälkeen.

Muiden velkojen erittely

	2017	2016
Pitkäaikaiset muut velat		
Liittymismaksut	773	773
Lyhytaikaiset muut velat		
Muut velat	130	222
Muut velat yhteensä	903	995

Siirtovelkojen erittely

	2017	2016
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	84	100
Korkojaksotukset	13	16
Siirtovelat yhteensä	97	116

Vakuuksien, vastuusitoumuksien ja taseen ulkopuolisten järjestelyjen liitetiedot (1 000 euroa)

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	2017	2016
Koronvaihtosopimus Nordea Bank AB		
Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus		
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	1 714	1 905
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-18	-34

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12

	2017		2016	
	vakinaisen henkilöstö	koko henkilöstö	vakinaisen henkilöstö	koko henkilöstö
Haminan Vesi -liikelaitos	10	12	12	14

Vesihuoltolain edellyttämät lisätiedot

Huleveden viemäröinnin ja vesihuollon osalta esitetään eriytetyt tilinpäätöslaskelmat vesihuoltolain muutosten (22.8.2014/681) edellyttämällä tavalla.

Huleveden viemäröinnin tulot ja menot on eriytetty laskennallisesti. Menojen eriyttämisen perusteena on käytetty verkostojen pituuksia vuosilta 2005–2009. Ennen vuotta 2005 rakennetuista jätevesiverkostoista on erotettu 50 % huleveteen. Vuodesta 2010 alkaen hulevesiverkoston arvoa on seurattu kirjanpidossa.

Muista kuin alueelliseen jäteveden käsittelyyn kohdistetuista lainoista on erotettu verkostojen arvojen suhteessa lainapääoma ja niitä vastaavat korkomenot huleveteen.

Kaupunki on korvannut yleisten alueiden huleveden viemäröinnin kustannuksista sopimuksen mukaan 188.241,71 euroa.

Huleveden viemäröinnin tuloslaskelma

	1.1.–31.12.2017		1.1.–31.12.2016	
Liikevaihto		284 083,20		125 823,11
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-30 222,06		-16 035,84	
Palvelujen ostot	-73 371,43	-103 593,49	-50 731,23	-66 767,07
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-43 482,34		-37 668,45	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-12 676,61		-1 218,62	
Muut henkilösivukulut	-2 127,40	-58 286,35	-2 309,86	-41 196,93
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-198 426,07		-180 230,01
Liiketoiminnan muut kulut		-7 651,35		-6 345,16
Liikelylijäämä		-83 874,06		-168 716,06
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muille maksetut korkokulut		-1 232,00		-1 507,00
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä		-85 106,06		-170 223,06
Ylijäämä ennen varauksia		-85 106,06		-170 223,06
Tilikauden alijäämä		-85 106,06		-170 223,06
Tunnusluvut				
Sijoitetun pääoman tuotto, %		-4,0		-9,3
Voitto, %		-30,0		-135,3

Huleveden viemäroinnin rahoituslaskelma

	1.1.-31.12.2017		1.1.-31.12.2016	
Toiminnan rahavirta				
Liikelylijäämä	-85 106,07		-168 716,06	
Poistot ja arvonalentumiset	198 426,07		180 230,01	
Rahoitustuotot- ja kulut	-1 232,00	112 088,00	-1 507,00	10 006,95
Investointien rahavirta				
Investointimenot		-573 251,29		-187 026,79
Toiminnan ja investointien rahavirta		-461 163,29		-177 019,84
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			47 500,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-37 456,00	-37 456,00	-40 170,00	7 330,00
Rahoituksen rahavirta		-37 456,00		7 330,00
Rahavarojen muutos		-498 619,29		-169 689,84
Tunnusluvut				
Investointien tulorahoitus, %		-19,8		7,6
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1000 €		-983		-522
Lainanhoitokate		3,0		0,4

Huleveden viemäroinnin tase

	31.12.2017	31.12.2016
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	2 154 229,62	1 780 449,20
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 154 229,62	1 780 449,20
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 154 229,62	1 780 449,20
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	1 929 616,62	1 518 381,20
Jäännöspääoma	1 929 616,62	1 518 381,20
VIERAS PÄÄOMA	224 613,00	262 068,00
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	192 722,00	224 612,00
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	31 891,00	37 456,00
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 154 229,62	1 780 449,20
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	89,6	85,3
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	178,5	208,3
Kertynyt ali-/ylijäämä, 1000 €	-389	-304
Lainakanta 31.12., 1000 €	225	262

Huleveden viemäröinnin liitetiedot (1 000 euroa)

	2017	2016
Liikevaihto tehtävälueittain:		
Liittymismaksut	7	5
Hulevesimaksut	89	25
Kaupungin korvaus hulevesiviemäröinnistä	188	96
	284	126
Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Viemäriverkko, menojäätöpoisto 10%		
Pysyvät vastaavat		
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Poistamaton hankintameno I.I.	1 780	1 773
Lisäykset tilikauden aikana	572	187
Vähennykset tilikauden aikana	-198	-180
	2 154	1 780
Oman pääoman erin muutokset		
Jäännöspääoma I.I	1 518	1 519
Pysyvien vastaavien lisäys	374	7
Vieraan pääoman vähennys	37	-8
Jäännöspääoma 31.12	1 929	1 518
Myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyvät pitkäaikaiset velat		
Lainat rahoituslaitoksilta	87	105

LIIKELAITOKSEN VAIKUTUS KAUPUNGIN TALOUTEEN

Liikelaitoksen vaikutus tuloksen muodostumiseen

I 000 euroa	Talousarvion ulkoinen toteutuminen		Eliminoinnit		Tuloslaskelma kaupungin tilinpäätöksessä
	Kaupunki	Liikelaitos	Kaupunki	Liikelaitos	
Toimintatuotot	24 005	6 174	-135	-518	29 526
Myyntitulot	3 141	5 977	-80	-326	8 712
Maksutulot	8 353				8 353
Tuet ja avustukset	1 532				1 532
Muut toimintatulot	10 979	197	-55	-192	10 929
Valmistus omaan käyttöön	354	47			401
Toimintamenot	-132 529	-3 009	511	135	-134 892
Henkilöstömenot	-56 329	-547			-56 876
Palvelujen ostot	-55 426	-1 384	361	86	-56 363
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 284	-1 013	150	3	-9 144
Avustukset	-8 352				-8 352
Muut toimintamenot	-4 138	-65		46	-4 157
Toimintakate	-108 170	3 212	376	-383	-104 965
Verotulot	82 553				82 553
Valtionosuudet	37 419				37 419
Rahoitustuotot ja -kulut	1 270	-493	-450	450	777
Korkotuotot	573	8			581
Muut rahoitustuotot	1 592		-450		1 142
Korkokulut	-887	-51			-938
Muut rahoituskulut	-8	-450		450	-8
Vuosikate	13 072	2 719	-74	67	15 784
Poistot ja arvonalentumiset	-7 870	-2 165		0	-10 035
Suunnitteleman mukaiset poistot	-7 368	-2 165			-9 533
Arvonalentumiset	-502				-502
Satunnaiset erät					0
Tilikauden yli-/alijäämä	5 202	554	-74	67	5 749

Liikelaitoksen vaikutus toimintakatteeseen

	Kaupunki	Liikelaitos	Yhteensä
Ulkoiset toimintatulot	23 870	5 656	29 526
Valmistus omaan käyttöön	354	47	401
Ulkoiset toimintamenot	-132 018	-2 874	-134 892
Vaikutus toimintakatteeseen	-107 794	2 829	-104 965

Liikelaitoksen vaikutus vuosikatteeseen

	Kaupunki	Liikelaitos	Yhteensä
Vaikutus toimintakatteeseen	-107 794	2 829	-104 965
Ulkoiset rahoituserät	120 792	-43	120 749
Vaikutus vuosikatteeseen	12 998	2 786	15 784

Liikelaitoksen vaikutus poistojen määrään ja tilikauden tulokseen

	Kaupunki	Liikelaitos	Yhteensä
Vaikutus vuosikatteeseen	12 998	2 786	15 784
Vaikutus poistoihin	-7 870	-2 165	-10 035
Vaikutus tilikauden tulokseen	5 128	621	5 749

Yllä olevien laskelmien mukaan liikelaitoksen talous parantaa kaupungin toimintakatetta 2,8 milj.€, vuosikatetta 2,3 milj €, kasvattaa kaupungin tulosta 621 t€ ja kasvattaa kaupungin poistoja 2,1 milj.€.

Liikelaitoksen vaikutus toiminnan rahoitukseen

I 000 euroa	Talousarvion toteutuminen		Eliminoinnit		Rahoituslaskelma kaupungin tilinpäätöksessä
	Kaupunki	Liikelaitos	Kaupunki	Liikelaitos	
Tulorahoitus					
Vuosikate	13 072	2 719	-74	67	15 784
Satunnaiset erät					0
Tulorahoituksen korjauserät	-1 658				-1 658
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-9 718	-1 605	7		-11 316
Rahoitusosuudet investointimenoihin	456				456
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	664	8			672
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 816	1 122	-67	67	3 938
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	-99				-99
Antolainasaamisten vähennys	163				163
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	13 000				13 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 977	-1 185			-13 162
Lyhytaikaisten lainojen muutos	4 362				4 362
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	156				156
Vaihto-omaisuuden muutos	129				129
Saamisten muutos	-95	24		-6	-77
Korottomien velkojen muutos	-1 253	39	6		-1 208
Vaikutus maksuvalmiuteen	7 202	0	-61	61	7 202

Liikelaitoksen vaikutus toiminnan ja investointien rahavirtaan

	Kaupunki	Liikelaitos	Yhteensä
Vaikutus vuosikatteeseen	12 998	2 786	15 784
Ulkoiset investointimenot	-9 711	-1 605	-11 316
Ulkoiset investointitulot	-538		-530
Vaikutus toiminnan ja investointien rahavirtaan	2 749	1 189	3 938

Liikelaitoksen vaikutus rahoituksen rahavirtaan

	Kaupunki	Liikelaitos	Yhteensä
Antolainasaamisten muutos	64		64
Lainakannan muutos	5 385	-1 185	4 200
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 063	63	-1 000
Vaikutus rahoituksen rahavirtaan	4 386	-1 122	3 264

Liikelaitoksen vaikutus maksuvalmiuteen

	Kaupunki	Liikelaitos	Yhteensä
Vaikutus toiminnan ja investointien rahavirtaan	2 749	1 189	3 938
Vaikutus rahoituksen rahavirtaan	4 386	-1 122	3 264
Vaikutus maksuvalmiuteen	7 135	67	7 202

Ylläolevien laskelmien mukaan liikelaitoksen talous lisää kaupungin toiminnan ja investointien rahavirtaa 1,2 milj.€, pienentää rahoituksen rahavirtaa 1,1 milj.€ ja parantaa maksuvalmiutta 67 t€.

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$$= 100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$$

Kaupungin toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta sekä oppilaitosten ylläpitäminen vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate prosenttia poistoista

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$$

Tunnusluvun avulla arvioidaan tulo-rahoituksen riittävyttä. Kun tunnusluvun arvo on 100%, oletetaan tulo-rahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan pitää päteväenä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kaupungin vuotuista keskimääräistä investointitasoa.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulo-rahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvon ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa

Toiminnan ja investointien rahavirran tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla seurataan investointien omarahoituksen toteutumista. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulo-rahoitus, %

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulo-rahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Lainanhoitokate kertoo kaupungin tulo-rahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulo-rahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kaupungin omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Kassan riittävyys, pv

$$= 365 \text{ pv} * \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$$

Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavoitolla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %

$$= 100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 % omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$$= 100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kaupungin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kaupungilla on selviytyä takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

$$= 100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut. Tunnusluku ottaa paremmin huomioon erilaisilla malleilla, kuten rahoitusleasingsopimuksilla rahoitetut hankkeet, jotka eivät näy velkana kunnan taseessa.

Lainakanta 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$$

Lainasaamiset 31.12.

$$= \text{Sijoituksiin merkitys jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset}$$

Liikelaitoksen tunnusluvut

Sijoitetun pääoman tuotto, %

$$= 100 * (\text{Yli-lalijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Muille maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$$

Tunnusluku kertoo liikelaitokseen sijoitetun pääoman tuoton eli mittaa liikelaitoksen suhteellista kannattavuutta. Tunnusluvun vertailtavuutta liikelaitosten kesken voi heikentää se, että pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvo saattaa poiketa olennaisesti käyvästä arvosta.

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

$$= 100 * (\text{Yli-lalijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Lainat kunnalta} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$$

Tunnusluvun tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

Voitto, %

$$= 100 * (\text{Yli-lalijäämä ennen varauksia} / \text{Liikevaihto})$$

Investointien tulorahoitus, %

$$= 100 * (\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvoalentumiset} - \text{Tuloverot}) / \text{Investointien omahankintameno}$$

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta

Tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden toiminnan ja investointien rahavirran kertymä.

Lainanhoitokate

$$= (\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvoalentumiset} + \text{Korkokulut} - \text{Tuloverot}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Quick ratio

$$= \text{Rahat ja pankkisaamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Lyhytaikaiset saamiset} / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Quick ratio eli maksuvalmiussuhde kertoo, miten hyvin lyhytaikaisesti sidotuilla varoilla pystytään kattamaan lyhytaikaiset velat. Tunnuslukua voidaan vertailla vain saman toimialan liikelaitosten kesken. Tunnusluvut luokitusasteikko: hyvä yli 1, Tyydyttävä 0,5–1, heikko alle 0,5.

Current ratio

= $(\text{Vaihto-omaisuus} + \text{Lyhytaikaiset saamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Rahat ja pankkisaamiset}) / (\text{Lyhytaikainen Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Current ratio eli käyttöpääomasuhde kertoo nopeakiertoisen omaisuuden ja nopeakiertoisten velkojen suhteen. Tunnuslukua voidaan parhaiten vertailla saman toimialan liikelaitosten kesken, mutta se sopii quick ratio -tunnuslukua paremmin myös eri toimialojen yritysten kertailuun. Tunnusluvun luokitusasteikko: hyvä yli 2, tyydyttävä 1–2, heikko alle 1.

Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa liikelaitoksen vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon liikelaitoksen käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden liikevaihdosta, liiketoiminnan muista tuotoista sekä tuesta ja avustuksesta kunnalta. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi liikelaitosten välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet liikelaitoksella on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella.

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut. Tunnusluku ottaa paremmin huomioon erilaisilla malleilla, kuten rahoitusleasingisopimuksilla rahoitetut hankkeet, jotka eivät näy velkana kunnan taseessa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= $\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}$

Luku osoittaa, paljonko liikelaitoksella on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Liikelaitoksen lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Haminan kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja

Haminassa 28.3.2018

Titta Erkkilä
puheenjohtaja

Milko Niemi
2. varapuheenjohtaja

Katja Andrejev

Peter Muurman

Eeva Rautamaa

Vesa Koskiahio
1. varapuheenjohtaja

Pentti M. Hämäläinen

Harri Kerkelä

Ritva-Leena Pousi

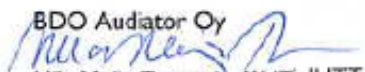
Hannu Muhonen
kaupunginjohtaja

TILINTARKASTAJIEN TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Haminassa 22.5.2018

BDO Auditor Oy

Ulla Maija Tuomela, KHT, JHTT
päävastuullinen tilintarkastaja

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA

Kirjanpitokirjat

Päiväkirja	atk-tulosteina	säilytetään 10v.
Pääkirja	atk-tulosteina	säilytetään 20v.
Vesiliikelaitoksen erilliskirjanpidon päiväkirja	atk-tulosteina	säilytetään 10v.
Vesiliikelaitoksen erilliskirjanpidon pääkirja	atk-tulosteina	säilytetään 20v.
Tasekirja	sidottuna	säilytetään pysyvästi

Tositelajit

10	Pankkitositteet
11	Kassatositteet
12	Uimahallin kassatositteet
15	Muistiotositteet
20	Ostoreskontran maksatus
29	Ostoreskontra
30	Myyntireskontra
31–38	Yleislaskutus
39	Viivästyskorkolaskutus
40	Luottotappiot
41	Sisäinen laskutus
42	Jamix ateriapalvelulaskutus
43	Timmi tilavarauslaskutus
44	Perintäsuoritukset
45	Hyvitysten ja ennakoiden kohdistus
46	Timmi sisäinen laskutus
47–50	Varastot ja konekeskus
51–53	Hyvinvointipalvelujen laskutus
54	Effica yksilö- ja perhehuolto
56	Effica terveydenhuolto
70	Maanvuokrat
74	Antolainalaskutus
75	Facta rakennusvalvontalaskutus
77	Vesiliikelaitoksen laskutus
80–81	Sisäiset vyörytykset
82	Sisäisen laskennan Excel-tositteet
89	Matkalaskut
90	Palkkasiirrot kirjanpitoon
91	Käyttöomaisuuskirjanpito
92–93	Automaattikirjaukset
94–95	Laskennalliset kirjaukset

Tositeaineisto säilytetään 10 vuotta.

EU-projekteihin liittyvä tositeaineisto säilytetään 10 vuotta viimeisestä maksatuksesta ohjelmakauden päättymisestä lukien.

Konsernitilinpäätös:

Konsernitilinpäätöksen pääkirja	atk-tulosteina	säilytetään 20 v.
Konsernitilinpäätöksen päiväkirja	atk-tulosteina	säilytetään 10 v.
Yhdistelylaskelmat	atk-tulosteina	säilytetään 10 v.
Tositeaineisto		säilytetään 10 v.